خُطباتِ اثر

مصنف: حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

16

لہندے چڑھدے دکھن پربت ملن توحیدی ہوکے ‏ ‏ ابدی شاہی رب سچے دی کوئی نہ روکے ٹوکے
جتھے جتھے ناں اے رب دا فرش توں عرشاں تائیں ‏ ‏ اوتھے پاک نبیؐ دے چرچے گونجن روز صدائیں

پورے سال دے جُمعیاں تے اسلامی تہواراں دیاں موضوع وار تقریراں تے خطبیاں دا مجموعہ

خطباتِ اثر

(پہلا حصّہ)

مرتّب

حاجی فقیر اثرؔ انصاری فیض پوری

ناشر: سیٹھ آدم جی عبداللہ بمبئی والے تاجر کتب نولکھا بازار۔ لاہور

کہکشاں

کتاب داناں ——— خطبات اثر

مصنف ——— حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

زبان ——— پنجابی 84320

موضوع ——— جمعہ۔ نکی وڈی عید تے اسلامی تہواراں تے پڑھے جان والے خطبے۔

صنف ——— عربی زبان دا نثر وچ ترجمہ۔ اسلامی تہواراں دی تاریخ نوں شعراں وچ بیان کیتا گیا اے۔

سائز ——— ۸/۳۰x۲۰

صفحات ——— ۱۹۲

کمپوزنگ ——— شہباز کمپوزنگ سنٹر میو ہسپتال روڈ لاہور

تاریخ اشاعت ——— ۲۰۰۹ء

تعداد ———

قیمت ——— ۲۲۵

ناشر ——— ناشر: سیٹھ آدم جی عبداللہ بمبئی والے تاجر کتب نولکھا بازار۔لاہور

ملن دے کجھ ہور پتے

☆ خالد بھوترال صداقت کلاتھ ہاؤس چوک ٹاہلی موہری راولپنڈی کینٹ۔

☆ قمر زمان انصاری، بلال ہیئر ڈریسر تراپ تحصیل جنڈوالی ضلع اٹک

☆ اقرار حیدر مطرب ۱۱۷۔سی المنصورہ کالونی سانگھڑ سندھ

☆ ممتاز انصاری D-118/1 کورنگی ٹاؤن کراچی

☆ حاجی غلام رسول انصاری، انمول جیولرز نارنگ منڈی ضلع شیخوپورہ

☆ سجاد حیدر پرویز بلوچ نگر چغتائی بلڈنگ مظفر گڑھ

☆ بیرا جی E-16/14 فاروق کالونی والٹن روڈ لاہور کینٹ

چڑھاوا

میں پنجابی زبان دے ایس اسلامی بھنڈار نوں دین اسلام دے متّن والے ہر نکےّ وڈے پیروکار، قاری، حافظ، علماء، فضلاء، محقق، تاریخ دان تے مفتیاں دے ناں منسوب کرداہاں۔ تے ایہدا ثواب

میں اپنے دادا میاں اللہ دتہ، دادی مہراں بی بی، والدہ زینب بی بی، نانا میاں امام دین، نانی متاب بی بی، ماماں میاں خوشی محمد، بھین بلقیس عرف رانی تے دھی زیب النساء اثر لئی وقف کرداہاں۔

گر قبول اُفتدز ہے عزّ وشرف

عجز آگیں

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

یکم دسمبر ۲۰۰۹ء

دُنیا کھیتی آخر سیتی

خطیب العصر حضرت علامہ حافظ خان محمد قادری
پرنسپل دار العلوم محمدیہ غوثیہ داتا نگر بادامی باغ لاہور

نحمده و نصلی علی رسوله الکریم اما بعد

اللہ پاک دا لکھ لکھ شکر اے کہ اساڈے دین اسلام دے راکھے تے خدمتگار ہر دور وچ تے دنیا دے ہر گوشے وچ پیدا ہندے رہے نیں۔ ایس تابکاری دور وچ وی موجود نیں۔ حاجی فقیر آثر انصاری فیض پوری اوہ سادہ طبع تے درویش منش بندہ اے جیہنے دور سلف دیاں یاداں نوں سینے نال لایا اے۔ جیہڑے پیراں فقیراں نال تے اوہناں دے چاہواناں دے نال بڑی الفت رکھدے نیں۔ آثر صاحب دی تربیت اک اسلامی گھرانے وچ ہوئی اے۔ نیکاں دی صحبت نے ایہناں نوں وی کندن بنا دتا اے۔ ایہہ بندہ شعری ذوق وی رکھدا اے تے ہر موضوع اتے لکھن دا ملکہ وی ایہنوں حاصل اے۔ گلستان سعدیؔ، بوستان سعدیؔ، حکایات رومیؔ، درود تاج، سورۃ یٰسٓ تے قصیدہ بردہ شریف دے پنجابی زبان وچ منظوم ترجمے ایہدے شاہکار گنے جاندے نیں۔ اثر صاحب نے اک جھٹی لاکے ”خطبات اثر“ وچ عربی خطبیاں دا پنجابی نثر وچ ترجمہ کر کے پنجابی ادب دا مان اچا کیتا اے۔ اسلامی تہواراں دیاں فضیلتاں تے ثواب نظم کر کے اپنی مادری زبان نوں ہور آن بان شان تے آبرو دے دتی اے۔ اللہ پاک ایہدے قلم نوں تازگی بخشی رکھے تے ایہناں دے افکار نوں ہور تابانی عطا کرے۔ ایہہ بندہ انج ای نبی پاک ﷺ دیاں نعتاں تے قرآنی آئتاں دے ترجمے کر کے محفل نوں تے قارئین دے دلاں نوں گرمائی رکھے۔

خاک در صوفیاء

خان محمد قادری لاہور

رب دی عطا

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری کوں جتھاں اللہ پاک نے آپڑیاں حمداں ثناواں لکھن داچج عطا کیتے، آپڑیں محبوب حضرت محمد ﷺ دی نعت لکھن داڈھنگ ڈتھے، اتھاں اثر صاحب نے درجناں موضوعاں اتے نکیاں وڈیاں کتاباں لکھیاں ہن، انھاں وچ تاریخ دارنگ لشک دے اسلامی خوشبو روح تے قلب کوں مہکیندی ہے تے اسلامی مسئلے سمجھن نال دل روحانیت نال معمور تھی ویندے۔ خطباتِ اثر ہک دینی کاوش ہے۔ جمعہ، عیدالفطر، عیدالاضحیٰ، معراج شریف، شب برات، لیلۃ القدر تے باقی کئی اسلامی تہواراں اتے وعظ، تقریر تے خطبیاں دی مکمل کتاب ہے۔

نویں ایڈیشن وچ کمپوزنگ دی کتابت تے ترقی والے دور دی پیاری طباعت نے کتاب کوں بیاوی سوہنڑاں کردتے، اللہ پاک مصنف دی ایں کاوش کوں انہاں واسطے آخرت دی بھلائی داسبب بنڑاوے۔

پروفیسر مسرت کلانچوی

وائس پرنسپل

گورنمنٹ گرلز کالج گلشن راوی لاہور

19 جون 2009ء

نالے چوپڑیاں تے نالے دودو

ابوالحسنات علامہ شبیر احمد شرقپوری چیئرمین دارالحسنات
محلّہ حاجی پورہ شرقپور شریف ہوراں ولوں شاباش

میں بچپن توں لے کے شاعراں ادیباں تے عالماں فاضلاں نوں ملدا آ رہیاہاں۔ اکثر ویکھن وچ آیا اے کہ شاعر اک دو صنفاں اتے ای عبور رکھدے نیں۔ تے اک دو صنف دیاں کتاباں لکھ کے اپنا لوہیا منوالیندے نیں۔ میرے ویر حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری نوں قدرت نے بوہت کجھ عطا فرمایا اے۔ دین تے دنیا دیاں نعمتاں نال مالا مال ایہہ درویش منش بندہ کتے غزلاں، گیت تے چو مصرعے لکھدا ملے گا، کتے قومی تے اسلامی تہواراں اتے نظماں دے بھنڈار پڑھن نوں ملدے نیں۔ ملک دے ہر اخبار وچ ایہناں دا کلام چھپدا رہیا اے۔

اثر صاحب فقط دنیاداری دے موضوع اتے ای شاعری نہیں کیتی، اللہ تعالیٰ نے ایہناں کولوں دین دا کم وی لیا اے۔ ایسے گلے میں انہاں اتے تاثرات لکھن لگیاں اپنی تحریر دا سرنامہ ''نالے چوپڑیاں تے نالے دودو'' رکھیا اے کہ انہاں نوں دنیا وچ وی شہرت مل گئی اے تے آخرت دی کامیابی دی امید لگ گئی اے۔

گلستان سعدی، بوستان سعدی تے مولانا روم رحمۃ اللہ علیہ دیاں حکائتاں، سورۃ یٰسین، درود تاج، قصیدہ بردہ شریف دے ترجمے انہاں دے دینی لگاؤ دی دس

پاندے نیں۔ آثر صاحب نوں میں اودوں ملیا جدوں ایہہ لاہوروں اپنی اک نویں کتاب چھپوا کے آرہے سن۔ دو کتاباں تبصرے لئی دے کے ہسدے ہسدے ٹر گئے۔ کجھ چِر بعد میرے ولوں ماہنامہ ''ضیائے حرم'' لاہور وچ چھپیا تبصرہ ویکھ کے بوہت خوش ہوئے۔

کہندے نیں پیو دا اثر بالاں اتے وی پیندا اے۔ ایہناں دے دھیاں پتر وی علمی ادبی رنگ وچ رنگے گئے نیں۔ ''خطبات اثر'' اک اجیہی علمی ادبی تے اسلامی کاوش اے۔ جیہڑی اللہ دے گھر (مسیتاں) وچ عیداں تے جمعیاں نوں خطیب تے امام منبراں اتے بیٹھ کے پڑھن گے۔ آثر صاحب دی ایہہ کتاب ''خطبات آثر'' صدقہ جاریہ بنے گی۔ اکثر مسیتاں وچ میں تکیا اے کہ نمازی جدوں جمعے دا خطبہ عربی زبان وچ سُن دے نیں، عربی زبان دی فصاحت، بلاغت، نفاست تے مٹھاس نمازیاں اتے ایناں اثر کردی اے کہ اوہناں دے روح اینے معمور تے اوہ ایناں مسرور ہندے نیں کہ اوہناں نوں سجے کھبے پاسے دا وی پتہ نہیں رہ جاندا۔ پر اوہ عربی خطبے دے معنیاں توں واقف نہیں ہو سکدے۔ اثر صاحب نے اج تیکر سارے خطبیاں دا مطالعہ وی کیتا اے۔ خطبہ مسلم، خطبہ حاجی چراغ دین جونے کے والے، خطبہ دلپذیر تے مولوی محمد حسن صاحب دے خطبِ علمی دا وی مطالعہ کیتا اے۔

ایہناں نوں اک چاء سی، اک تمنا سی کہ عربی خطبیاں دے پنجابی نثر وچ ترجمے چھپن تاں ایہناں نے خطبِ علمی دے عربی خطبیاں دا ترجمہ کر کے دو تن علماواں نوں وکھایا تے پنجابی نظماں وچ خطبات دے موقعہ محل دے مطابق وعظ وی لکھ دتے۔ اج ایہہ وڈے سائز دے وچ 160 صفحیاں اتے کھلریا اک سوہنا جیہا بھنڈارا ساڈے ہتھاں وچ اے۔ اللہ پاک اوہناں ساریاں اتے اپنیاں رحمتاں

برکتاں دامینہہ وساوے۔جہاں جہاں نے ایہدے وچ دامے درمے تے سخنے حصہ لیا اے۔آثر صاحب دی ہمت، نس بھج تے اُدھم سراہن یوگ اے کہ ایہناں نے نہ پالا ویکھیا نہ گرمی، نہ نامساعد حالات دی پرواہ کیتی تے ناممکن کم نوں ممکن بنان دا چارا کر کے خطبات اثر چھاپے چاہڑ دتا۔

اثر صاحب نوں اللہ پاک نے ایہہ وی دانائی عطا کیتی اے کہ ایہہ عربی دا ترجمہ ایس خوبی نال کر دے نیں کہ عربی زبان دی سلاست، فصاحت، بلاغت، نزاکت تے نفاست اتے ذرا بھر اثر نہیں پیندا۔انج لگدا اے جیویں مشری دی اک ڈلی اک کُجی وچوں کڈھ کے دوجی کُجی وچ رکھ دتی ہووے۔

میں مبارک باد کہندا آں حاجی فقیر آثر انصاری فیض پوری دے والد بزرگوار حضرت پیر حکیم محمد ابراہیم نقشبندی مجددی نوں کہ اوہدیاں اکھاں دی ٹھنڈ آثر صاحب نے اک نیک کم مکمل کر لیا اے۔

غبار راہِ صاحبدلاں خویدم

شبیر احمد چشتی شرقپوری

دارالحسنات حاجی پورہ شرقپور شریف

یکم دسمبر 2009ء

خُطبے دی تاریخ

ازل توں لے کے ابداں تیکر رب سچے دی بادشاہی قائم دائم اے تے اوہدے آخری رسول حضرت محمد ﷺ دا چرچا ہر چنگی محفل وچ گونجدا رہنا اے۔ ایس دنیا اُتے کئی قافلے آئے۔ حیاتی دالتاں پندھ مکا کے اپنیاں منزلاں اتے پُگ گئے۔ ایہناں وچ کجھ عالی شان ہستیاں ہوئیاں۔ جہناں دیاں گلاں سارے جگ لئی مثالی تے یادگار بن گئیاں تے اوہناں دے خطاب نوں خطبے داناں دے دتا گیا۔ اوہناں نے جو خطاب فرمایا۔ اوہ ساڈے لئی مبارک خطبے بن گئے۔ خطبے دے لفظی معنی مجمعے وچ خطاب کرنا اے۔ کسے خاص مقام تے خاص ویلے اتے جیہاں ناموَر شخصیات نے کجھ فرمایا۔ اوہ خطبے دا روپ دھار گیا۔ بھانویں اور تبلیغی گل ہووے۔ یاں کسے جابر حکمران دے ساہمنے حق سچ دی للکار ہووے تاریخ دیاں کتاباں وچ بے شمار خطبے ملدے نیں۔ مسلماناں لئی آنحضرتؐ دا حجتہ الوداع دا خطبہ اک عالمی حیثیت دا خطبہ اے۔ ابوالبشر سید آدم علیہ السلام توں لے کے سارے رسولاں۔ نبیاں تے پیغمبراں دے ارشادات تے فرماناں وچوں آنحضرت ﷺ دے ایس خطبے دی نظیر نئیں ملدی اسلام وچ ہر جمعے دی نماز دی پہلی بانگ توں بعد ہر مسجد دے محراب وچ رکھے خوبصورت میز اُتے بہہ کے خطیب خوش الحان لہجے تے اپنی اپنی علاقائی زبان وچ تقریر کردے نیں۔ ایہناں تقریراں وچ معاشرے نوں سدھارن لئی تے چنگیاں چنگیاں گلاں سنا کے تے اسلام دے اصولاں دی تعلیم دی جانکاری دتی جاندی اے۔ چنگی حیاتی دے ہر پہلو بارے علماء تعلیم دیندے نیں۔ نال نال حالاتِ حاضرہ دے ضروری مسائل اتے وی چانن پایا جاندا اے۔ جمعے دی دوجی بانگ ملدی اے تاں خطیب کھبے ہتھ وچ عاصا پھڑ کے ممبر اگے کھلو کے عربی زبان وچ پہلا خطبہ پڑھدا اے۔ فیر تھوڑا چر منبر اتے بیٹھ کے اُٹھدا اے تے دوجا خطبہ پڑھدا اے۔ جماعت دی تکبیر دے بعد امام جمعے دی نماز پڑھاندا اے۔ جمعے دے عربی خطبے وچ رب دی توحید تے سدا بادشاہی دا ذکر ہوندا اے تے رب دے آخری نبی آنحضرت ﷺ دی شان آپ دے چار یاراں دی مثالی زندگی۔ چاچے آل اطہار تے صحابہ کرام دی عظمت تے بزرگی بیان ہندی اے تے ایہناں اتے درود تے سلام پڑھن لئی آکھیا جاندا اے۔ سارے سال وچ ہر جمعے، نکی تے وڈی عید اُتے خطبے دیندے نیں۔ حج دے دناں وچ عرفات دے میدان وچ ویلے دا خطیب حج دا خطبہ پڑھدا اے۔ جیہڑا اجکل دے سائنسی دور وچ پوری دنیا تے اپڑان لئی ریڈیو تے ٹی وی دی عالمی نشریات اتے نشر کیتا جاندا اے۔

آنحضرت ﷺ دے دوہترے حضرت امام حسینؓ نے کربل دے میدان وچ یزیدی فوج دے اگے جیہڑے خطبے دتے۔ اوہ خطبات دی دنیا وچ اک بوہت وڈی حیثیت دے خطبے نیں۔ یزیدی دربار وچ امام زین العابدینؓ تے سیدہ طاہرہ حضرت زینبؓ دا خطبہ ظالم جابر حکمران اگے حق سچ دی گل کرن تے حق سچ اُتے قائم رہن دا سبق دیندا اے۔ ایہناں پاک باز ہستیاں دے خطبے اج وی اوہناں دی عظمت تے اوہناں دے موہنوں نکلی حق سچ دی آواز نوں اُچا کردے نیں۔ جمعے دے خطبے دنیا دی ہر نکرے جنگلاں، صحراواں، سمندراں تے پہاڑاں دے پرلے پاسے دیاں آبادیاں قصبے تے شہراں دے ہر محلے دیاں مسیتاں وچ گونجدے نیں تے ایہہ خطبے ابداں تیکر گونجدے رہن گے۔ جدوں تیکر سورج طلوع ہندا رہوے گا۔ کالی رات دی چادر نوں پاڑ کے چن اپنا چانن ونڈ دا رہوے گا۔ نیلے انبرا تے تارے ڈبّ اکبر تے کہکشاں لشکارے ماردے رہن گے۔ دنیا دی حیاتی دے گلشن وچ رنگلی بہار بھنگڑے پاندی رہوے گی۔ جدوں تیکر حق سچ دے متوالے خانقاہوں، دینی درساں۔ عبادت گاہواں تے تبلیغی تھاواں اُتے نصیحتاں کردے رہن گے تے فقیر، درویش، فقر، غنا تے سلوک دیان منزلاں طے کردے رہن گے۔ تے دنیا دے حریص تے طالب دنیا دے مال دولت دے دوالے رقص کردے رہن گے۔

ہر جمعے نوں ہر مسیت دے خوبصور محراب وچ نصب کیتے تے شنگارے منبر اُتے عالم فاضل امام تے خطیب خطبے دیندے نیں۔ ”خطباتِ اثر“ وچ خاص کر کے نکی وڈی عید، جمعے تے نکاح دے خطبے شامل کیتے گئے نیں۔ صدیاں توں لے کے خطیب ایہناں خطبیاں نوں عربی زبان وچ پڑھدے آرہے نیں سنن والیاں نوں ایہناں دے معنے سمجھ وچ نہیں آوندے۔ فقط عربی خطبہ برکت تے ثواب لئی سن لیا جاندا اے۔ میں اکثر پنڈاں قصبیاں تے شہراں دیاں مسیتاں وچ جمعے پڑھدا آرہیاں ہاں۔ پنجابی زبان نوں جانن تے بولن والے وی عربی خطبہ سنا کے اوہدے معنے نہیں دسدے۔ صرف موقع دی مناسبت نال علاقائی زبان وچ تقریر ہندی اے تے جمعہ پڑھیا جاندا اے۔ گو میں زیادہ پڑھیا نہیں۔ پر میرے دل دی اُمنگ سی۔ کہ ٹھیٹھ پنجابی زبان وچ خطبے ترتیب دتے جان۔ پنڈاں دے خطیب موقع دی مناسبت نال کتاب اُتوں پڑھ کے تقریر کر لین تے جمعے دا خطبہ پڑھا لین۔ تے عربی متن دے معنے وی سمجھا سکن۔ کتاب وچ تھاں تھاں تے موقعہ دی مناسبت نال حکائتاں، شعری نمونے تے نثری پارے دے کے کتاب نوں اسار دتا گیا اے۔ عربی دی زیر زبر دی یاں معنے دی واہدھ گھاٹ تکو۔ تاں اطلاع دے دینا۔ تاں جے آئندہ اشاعت وچ دُرستگی کر لئی جاوے۔

دُعا گو: حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

رب واحد دی حمد ثناء

الله خلقن والا سب دا ازلوں ابداں تائیں — اول توں لے آخر تیکر اوہدا ثانی ناہیں

کن فرما کے ساری دنیا وچ وجود لیاندی — دنیا دی ایہہ کھیڈ رچائی ڈٹھیاں من نوں بھاندی

آدمؑ تائیں عزت دے کے اپنا نائب بنایا — آدمؑ دی تعظیم دی خاطر ملکاں نوں فرمایا

سجدہ کرو ملائک سارے میرے آدمؑ تائیں — ایہہ خلیفہ نائب میرا ہیگا دوسرائیں

مٹی اک ہوا پانی نوں وچ وجود ٹکایا — چونہہ چیزاں دا ایہہ مرکب ہے انسان بنایا

عقل فراست تے دانائی ایہدے اندر پائی — ہمت حوصلہ تے دلیری ہر دے وچ ٹکائی

سب دنیا دیاں چیزاں رب نے خلقیاں وارو واری — آتشی آبی تے ہوائی مخلوقات ایہہ ساری

اگ دے شعلے وچوں الله ہین جنات بنائے — پانی دے وچ کچھوے مچھی تے سنسار ودھائے

وچ ہوا دے پنچھی اُڈ دے پکھو پر ہلاندے — رنگ برنگیاں بولیاں بولن باغوں میوے کھاندے

راتیں جھرنل کرے کلولاں کوئل کوکو بولے — باغاں وچ پپیہا کوکے رس کناں وچ گھولے

مٹی وچوں سبزیاں میوے کئی اناج اُگائے — ایہو غلہ بنی آدم دے کھاون دے کم آوے

نور دے وچوں الله سائیں ہین ملائک بنائے — کھان پین دی لوڑ نہ اوہناں بندگی دے وچ لائے

الله واحد اِک اکلا اوہدا ثانی ناہیں — ظاہر باطن سارا اے اوہنوں لہندے چڑھدے تائیں

کھیڈ رچائی رنگ رنگیلی ڈھر حساب نہ آوے — رازق ہیگا سب دا الله سب نوں رزق پچاوے

شیراں تائیں ماس اے دیندا ہرنیاں پھڑ کے کھاون — گاواں دے لئی گھاہ اُگایا چر کے بھکھ مٹاون

باز تے شکرے نوں اُوس دتا گوشت دا نوالا — گھگھیاں تے کبوتراں تائیں چیرن پاڑن والا

ازلاں لے ابداں تیکر حکم اے اوہدا جاری — دم مارن دی واہ نہ ہیگی عاجز نوری ناری

فانی دا اُوس میلہ ہے ایہہ رنگلا لایا — جو جمیا اُوس مرنا آخر لوح محفوظ لکھایا

چار دہاڑے دنیا اندر ہر ذی جان گزارے — آخر موت دے وچ شکنجے آکے اوہ سدھارے

جو گھڑیا اوس بھجنا آخر باقی ذات خدا دی
وچ وجود دے جو کوئی آیا صورت ہے فنا دی

فجرے ڈٹھا وچ چمن دے پھل اک مہک وکھاوے
لوھڈے ویلے ٹہنی اُتوں ڈگ کے خاک سماوے

ساوے رنگ دا پتر پھلدا سبزی خوب وکھا وے
لوھڈے ویلے ہو کے پیلا خاک دے وچ سماوے

روز بازارے چیز عجیبہ بن کے نویں اے آوندی
کجھ دن پچھوں ٹٹ پھٹ جاندی خاک دے وچ سماوندی

کالیاں زلفاں نین نشیلے آخر ماند ہو جاندے
چٹے دند ایہہ موتیاں ورگے خاک دے وچ سماندے

باہواں ڈولے سینے چوڑے بھاری شے اٹھاندے
آخر ہو کمزور ایہہ بازو خاک دے وچ سماندے

جیبھ دے وچوں ون سونے شیریں بول سہاون
آخر گونگے بولے ہوکے خاک دے وچ ساون

اکھیاں عید دا چن جو تکن نیڑا دور پچھانن
اکھ دی ختم بینائی ہندی گھٹ جاندا اے چانن

اللہ نے ایہہ کھیڈ رچائی ازلوں لے کے بھائی
لکھاں ایتھے قافلے آئے کر گئے لکھاں شاہی

باقی ذات خدا دی ہیگی باقی کوڑ کہانی
نام خدا دیاں بانگاں ملدیاں پنج ویلے نے جانی

آخر تیکر ناں اوہدے دے چرچے جگ تے رہنے
باقی ہر شے فانی ہیگی فانی جگ دے گہنے

باقی ذات خدا دی دائم ہونی ہر شے فانی
یاں فیر زندہ ناں اوہناں دا آثر جو رب دے جانی

رب دا محبوبؐ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

پاک محمدؐ سرور نے ہے شان نرالا پایا   آدمؑ توں لے اج دے دن تک ایسا نظر نہ آیا

بڑے شفیق آ ہے سرکاراں ہر اِک صفت مثالی   رحم تے عفو دے پیکر ہسن جگ دی واگ سنبھالی

وڈے توں وی وڈا دشمن سینے دے نال لایا   ایسا کرم دا مینہ آقاؐ نے دنیا تے وسایا

بیکس تے مسکیناں تائیں دیندے سن پناہواں   لولے، لنگڑے، رنڈیاں بیبیاں تائیں کرن عطاواں

سب یتیماں دے سن ملجا شفقت نت فرماندے   کل مخلوق دے مولا ہیگے سب تے رحم کماندے

بالاں اُتے شفقت کردے ماڑیاں نوں گل لاندے   دکھیاں تے بیماراں دے سن آقاؐ دکھ ونڈاندے

تریٹھ سالاں دی وچ حیاتی ایناں رحم کمایا   کسے دے کولوں لیا نہ بدلا دل نہ کوئی دکھایا

بھکھے رہ کے بھکھیاں تائیں خوب رجاون والے   پاٹا تے پرانا پاکے تھان پھڑاون والے

ننگیاں تائیں دین پوشاکاں ونڈ دے رہے دستاراں   ماڑے دبڑیاں دے سہارے حضرت شاہ ابراراں

ماوا سن یتیماں دے اوہ خوبیاں بیشاراں   مان فقیری اُتے کر دے قائد نیکو کاراں

نال توکل تے قناعت استغنا دے پاروں   درجہ عالی آقاپایا شکر تے صبر ایثاروں

فیض روحانی ونڈن دے وچ آپ دا ناہیں ثانی   رب دی من رضا ہر ویلے دیندے رہے قربانی

رب دی وچ عبادت رُجھے ایسا عمل کمایا   رب دے پچھوں ایسا رتبہ ہور کسے نہ پایا

کل رسولاں نبیاں دے نیں بنے سردار محمدؐ   ماڑے دُبڑے دکھیاں دے نے مولا تے غمخوار محمدؐ

رات معراج دی رب سچے نے بھیج براق منگائے   جبرائیل لیایا مکیوں فلک دے سیر کرائے

آدمؑ توں لے عیسیٰؑ تیکر آپ نوں جانن والے   دیندے رہیے بشارت سارے شان پچھانن والے

جتھے جتھے رب دے ناں دیاں بانگاں ملدیاں بھائی   اوتھے اوتھے ناں آقا دا جپدی ہے لوکائی

جتھے ذکر خدا دا ہندا اندر دنیا ساری   فرشاں عرشاں فلکاں اُتے آپ دا سکہ جاری

پربت جنگل ساگر غاراں وچ شریعت جاری   منبراں اُتے خطبے پڑھدے عالم حافظ قاری

رب درود آقا تے پڑھدا نالے دنیا ساری   اثر فقیر آقاؐ دا اُمتی ملی سعادت بھاری

یثرب دے وچ پاک نبیؐ نے قدم مبارک پایا　　شہر دا ناں مدینہ رکھیا رب دا حکم پوچایا
وچ مدینے پاک نبیؐ دی قائم ہوئی بادشاہی　　کفار مکہ نے مسلماناں تے کیتی آن چڑھائی
بدر دے اندر جنگ سی ہوئی فتح خدا فرمائی　　اُحد ، خندق تے خیبر دے وچ ہوئی فیر لڑائی
فتح مکہ دے پاک دیہاڑے سرور مکے آئے　　خانے کعبے اُتے پرچم رب دے نبیؐ لوائے
ساری دنیا دے وچ تیسی دین اسلام پوچایا　　پاک نبیؐ دے پاک صحاباں واہ وا فرض نبھایا
وچ مدینے گنبد خضرا ٹھنڈ پائے وچ سینے　　رحمت دی برسات اے ہندی ہردم وچ مدینے
آثر فقیر وی رحمت رب دی ویکھ اکھاں نال آیا　　پاک نبی نے کرم کما کے اپنے کول بلایا
باراں ربیع الاول نوں سی رحلت سرور پائی　　یاراں ہجری پیر دیہاڑے سد لیا کول الٰہی
چھ سو بتی عیسوی سن سی راوی سب بتلاندے　　اٹھ جون نوں پاک محمدؐ لے تشریف سی جاندے
وچ مدینے رحلت پائی حجرے وچ دفنائے　　روضہ اطہر شہر ایسے وچ فیض دے بحر وگائے
پاک نبی دیاں بیویاں پاکاں اُچے رتبے پائے　　پہلی بیوی • خدیجہ کبریٰؓ چنگے عمل کمائے
حضرت سودہؓ ، حضرت عائشہؓ مسلماناں دیاں ماواں　　حضرت حفصہؓ ، حضرت زینبؓ مسکیناں سر چھاواں
حضرت امِ سلمیٰؓ مائی ، حضرت زینبؓ ثانی　　حضرت جویرہؓ مائی صاحبہ پائی شان شاہانی
حضرت اُمِ حبیبہؓ نے وی اُچا شان اے پایا　　حضرت میمونہؓ تے صفیہؓ دا رب نے شان ودھایا
حضرت ماریہ قبطیہؓ صاحبہ مسلماناں دی مائی　　ایہہ ازواج مطہرہ سبھے جگ وچ عزت پائی
صابر شاکر پردے داراں اک توں اک زیادہ　　وچ عبادت رُجھیاں رہندیاں نیکیاں ول آمادہ
نہ دنیا دے مال خزانے ایہہ پسند لیایاں　　پاک نبی دی قربت دے وچ آناں شاناں پائیاں
پاک اولاد نبیؐ سرور دی چھ گنتی کل آئی　　قاسمؓ ، زینبؓ تے رقیہؓ سرورؐ دے گھر جائی
فاطمہ زہراؓ جنت خاتون اُمِ کلثومؓ دلاری　　سب اولاد خدیجہؓ وچوں دتی خالق باری
ابراہیمؓ پتر اِک ہویا ماریہ قبطیہؓ مائی　　سلسلہ نسب اے فاطمہ ولوں ٹوریا پاک الٰہی

وچ کتاباں لکھیا ڈٹھا راوی ذکر لیائے ۔ نو ربیع الاول نوں سن سرور جگ تے آئے
پیر دا دن مبارک آہا آئے شاہ ابراراں ۔ ویہہ اپریل پنج سو اکہتر عیسوی سن شاراں
باراں ربیع الاول دی آکھن اکثر وچ روایتاں ۔ جگ سارا اے آنحضرت دا صدقہ تے خیراتاں
شعب بنی ہاشم دے اندر مکے شہر پیارے ۔ گھر عبداللہ روشن ہویا نور دے سن لشکارے
کجھ مہینے پہلاں والد دنیا تھیں سدھایا ۔ آمنہ بنت وہب دی گودی چن نے چانن لایا
دادے عبدالمطلب ہے سی نام محمدؐ دھریا ۔ تن دن آمنہ دُدھ پیایا سینہ ماں دا ٹھریا
حضرت ثوبیہ اک ہفتہ سی آپ نوں دُدھ پیایا ۔ فیر حلیمہ سعدیہ دی سی سرور گودی آیا
چار سالاں تک گھر حلیمہ سرور رونق لائی ۔ آمنہ دی امانت احمدؐ دائی نے اپڑائی
چھ سالاں دی عمر دے اندر ماں نے رحلت پائی ۔ عبدالمطلب دادے نے فیر شفقت سی فرمائی
عبدالمطلب نے جد چھڈیا فانی دنیا تائیں ۔ چاچے ابو طالب نے سانبھیا دو جہان دا سائیں
نال چاچے دے احمد سرور سفر تجارت پایا ۔ باراں سال دی عمر دے اندر شام نوں قدم اٹھایا
خدیجہ بنت خویلد دا فیر مال تجارت بھریا ۔ دوجی واری احمد سرور سفر تجارت کریا
واپس آئے مکے اندر خوش خدیجہ ہوئی ۔ شادی دا پیغام سی گھلیا فکر نہ رہ گیا کوئی
نال خدیجہ سرور دا سی عقد مبارک ہویا ۔ پنجی سال دی عمر مبارک پاک نبیؐ دی گویا
چالی سال خدیجہ دی سی عمر مبارک آہی ۔ ساری دولت مائی صاحبہ نے آپ دے ناویں لائی
کول مکے دے غار حرا وچ سرور عالم جاندے ۔ سارا ویلا وچ عبادت اندر غار لنگھاندے
چالی سال دی عمر دے اندر پہلی وحی سی آئی ۔ پاک قرآن سی نازل ہویا پھیل گئی روشنائی
ترئی سالاں تک وحی سی آیا آئتاں لے قرآنی ۔ دین اسلام دی دعوت دتی احمدؐ رب دے جانی
قوم قریش دی ہوئی مخالف کسر نہ چھڈی کائی ۔ وچ تبلیغ دے احمدؐ سرور زحمت بہت اٹھائی
جدوں شہید کرن دی نیت کیتی سی کفاراں ۔ مکہ چھڈے کے ہجرت کیتی یثرب ول سرکاراںؐ

پہلا خلیفہ: امیر المومنین
حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ

عبدالکعبہ اصلی ناں اے رکھیا ماپیاں پیارا
ابو قحافہ پیو دا ناں اے پیو دی اکھ دا تارا

سلمٰی بنت صخر اے مائی اچیاں شاناں والی
لقب عتیق صدیق پیارے ہستی آناں والی

کنیت ابو بکرؓ اے سوہنی پاک نبیؐ دا پیارا
یار غار تے یار مزار اے عظمت دا منارا

مکے دے وچ پیدا ہویا اوتھے ہوش سنبھالی
پنج سو تہتر عیسوی سن وچ پائی ولادت عالی

مسلماناں دا پہلا خلیفہ سرورؐ نے سراہیا
اعلان نبوت ہویا مکے کلمہ بول سنایا

مرداں وچوں سب توں پہلاں آپ ایمان لیائے
آخر دم تک نال نبیؐ دے اپنے بھار ونڈائے

مکیوں جس دم ہجرت کیتی آقا نبی پیارے
نال نبیؐ دے سفر سی کیتا تن من اپنے وارے

غار ثور وچ نال نبی دے ایس نبھائی یاری
سب اسلامی جنگاں اندر شرکت کیتی بھاری

وچ تبوک دے غزوے ایہناں جھنڈا سی اٹھایا
ناویں سال ہجری اندر رتبہ اُچا پایا

حج دا ایہہ امیر بنایا ٹریا نال صحاباں
صوم صلوٰۃ دا ڈاہڈا پکا جلوے وانگ مہتاباں

پاک محمدؐ سرور اُتوں مال تے دولت واری
پاک نبی دا ساتھ نبھایا کدے نہ ہمت ہاری

سرورؐ جدوں بیمار ہوئے سن زور بیماری پایا
حضرت ابوبکرؓ آقا سی امام بنایا

پردہ کیتا سرور جسدم غم دی چادر چھائی
وچ مدینے بنے خلیفہ کیتی حق ادائی

چھ سو بتی عیسوی اندر سی خلافت پائی
رحلت تیکر رہے خلیفہ چنگی طراں نبھائی

وچ مدینے رحلت پائی اُچا رتبہ پایا
پاک نبی دے پہلو دے وچ عاشق گیا دفنایا

غار ثور وچ جویں رفاقت پاک نبیؐ دی پائی
رحلت پچھوں کول نبی دے مرقد گئی بنائی

عاشق پاک نبیؐ سرور دے جدوں مدینے آون
پڑھ درود سلام تمامی سرورؐ نوں پوچاون

پاک نبیؐ دے یار دے اُتے وی سلام پوچاندے
دینی خدمت جیہڑی کیتی سارے ہین سلاہندے

روم ، ایران دے مُلکاں اندر لوہیا عمرؓ منوایا　　فتح اسلام دین ہوئی ہرتھاں جھنڈا دین دا لایا

بڑے مدبرّ عمرؓ پیارے منتظم سن بھارے　　غیر معمولی خوبیاں دے حضرت اُچ منارے

لوہے وانگ عزم دے پکے فیصلہ جو وی کردے　　بڑے بہادر شہسوار سی وچ جلالت ورھدے

قمری سال مطابق ایہناں جو خلافت پائی　　چھ ماہ دس برساں تے چار دناں دی مُدت آئی

ایہناں دی اولاد دے وچوں عبداللہؓ رتبہ پایا　　دوجا عبدالرحمٰنؓ اکبر وی واہ وا ناں کمایا

حضرت حفصہؓ بیٹی آہی مسلماناں دی مائی　　حضرت نبیؐ دے نال عمرؓ نے اپنی دھی ویاہی

تے زینبؓ دختر مظعون دے بطنوں ہیسن جائے　　تناں وِچ عبادت رب دی سن لحات لنگھائے

مغیرہ بن شعبہ دے نوکر ڈاہڈا ظلم کمایا　　حضرت عمرؓ شہید کرن دعا اوس نے متا پکایا

فجر دی بانگ ہوئی اک سرگی گھرتھیں عمر سدھائے　　مسجد نبویؐ دے وچ حضرت نماز پڑھاون آئے

شروع جماعت ہوئی جس ویلے سی تکبیر بلائی　　حضرت عمرؓ نے اگے ہوکے شروع نماز کرائی

ابو لولوء صف وچوں آ کے وار خنجر دے کیتے　　خنجر دے چھ وار ظالم نے کیتے چپ چپیتے

ناف دے تھلے وجا خنجر زخم گیا لگ کاری　　ترئی ہجری سن بدھ دیہاڑے حملہ سی یکباری

ستائی ہیسی ذوالحج مہینوں ڈگے پھٹل ہو کے　　بدن دے وچوں رت سی نچڑی ساری وگ گئی چوکے

یکم محرم ہفتے دے دن عمر شہادت پائی　　سن ہجری دا سال چوی سی خبر تاریخوں پائی

عائشہؓ دی اجازت دے نال عمر گیا دفنایا　　پاک نبیؐ دے پہلو دے وچ مرقد گیا بنایا

سولاں ہجری دا اِک واقعہ راوی نے فرماندے　　بیت مقدس فتح سی ہویا پرچم نوں لہراندے

حضرت عمرؓ نے کجھ دیہاڑے فوجیاں نال گزارے　　فوجی افسر تے عمالاں لئے موج نظارے

فوجی افسر دسترخوان تے عیشاں پئے اُڈاندے　　ککڑ تے بٹیرے کھاندے میدہ گنھ پکاندے

عام سپاہیاں دا اوس ویلے راشن سی معمولی　　بعضیاں تائیں رُکھی روٹی نہ گاجر نہ مولی

کجھ صحابہؓ حبشے ولے گئے اجازت لے کے
شاہ نجاشی مسلماناں تے بڑا احسان کمایا
نالے آپ ایمان لیایا پاک نبی سرورؐ تے
حضرت ارقم دے گھر راتیں کجھ صحابہ بہندے
اِک راتیں سن جمع صحابہ دار ارقم اُتے
عمرؓ سی دارِ ارقم آیا ہتھ وچ تیغ فولادی
کجھ صحابہ سامنے بیس کلمہ بول سنایا
پاک نبیؐ دی خدمت اندر حاضر عمرؓ سی ہویا
دین اسلام نوں مل گئی طاقت حضرت عمرؓ دے پاروں
سب اسلامی جنگاں اندر عمرؓ نے شرکت کیتی
خاص مشیر نبیؐ دے جیہڑے عمرؓ وی رکن بنایا
وچ مدینے کجھ انصاری تخت دے ولے آئے
سقیفہ بنی ساعدہ دے تائیں سن خلیفہ چاہندے
عمرؓ دی بیباکی نے اپنا ایسی رنگ وکھایا
جے نہ عمرؓ بہادر کہندا مشکل ڈاہڈی آوندی
ابوبکرؓ نے عمرؓ دے تائیں خاص مشیر بنایا
ابوبکرؓ دی رحلت پچھوں عمرؓ خلافت پائی
عمرؓ تدبر تے لیاقت اندر سن مثالی
وچ خلافت عمرؓ دی ملیاں دین اسلام نوں شاناں

جا کے کرن عبادت لگے گوشے دے وچ بہہ کے
دے کے شاہ پناہ ایہناں نوں کافراں تھیں بچایا
رب نے رحمت خاص سی کیتی اہدے بار تے گھر تے
آکھاں اِک دوجے نوں وس سوہ اسلام دی دیندے
رب دے بندے کرن عبادت باقی لوکی ستے
کیتا موم خدا نے اوہنوں رحمت ہوئی خدا دی
رب تے اوہدے نبی دے اُتے عمرؓ ایمان لیایا
رحمت دے خزانے مل گئے جاگے بخت سی گویا
ساری عمر نبی نال رہ کے فیض پائے سرکاروں
باقی عمر اسلام دی خدمت کر دیاں کردیاں بیتی
جدوں نبیؐ نے رحلت پائی رب نے کول بلایا
لین خلافت دے منصوبے اوہناں سن بنائے
تاں سمجھایا عمر ولی نے سدھے راہ تے آندے
نال فراست ابوبکرؓ نے تخت تے عمرؓ بٹھایا
ابوبکرؓ دی وچ خلافت قوم رکاوٹ پاؤندی
پاک نبی دا رل کے دوہاں سی پیغام پوچایا
ساڈے دس سالاں دے اندر ورتی خوب دانائی
سکہ خوب چلایا ایہناں دین دی شمع سی بالی
دو عظیم شاہیاں سن جھکیاں اگے مسلماناں

آپ دے کہنے اُتے ہسن کئی ایمان لیائے — اک عثمانؓ ، زبیرؓ سی دوجا طلحہؓ جان کرائے

عبدالرحمٰنؓ بن عوف وی ہسن چوتھے ایمان لیایا — پنجواں سعد بن ابی وقاصؓ نے سچا دین سی پایا

جدوں تبوک دی جنگ دے ولے لشکر واگ اٹھائی — گھر دی ساری پونجی لیا کے سرورؐ پیش ٹکائی

مکے توں مدینے تیکر ہجرت جدوں سی کیتی — جانثار نبیؐ دا بنیا بھانویں مشکل بیتی

اپنے جگر دی بوٹی عائشہ نبی دے نال ویاہی — پاک نبیؐ نے آپ دے پچھے فرض نماز ادائی

جنگ یمامہ دے وچ ہسن کافراں نرغے پائے — حافظ کئی شہادت پاگئے قاری جنت دھائے

حضرت عمرؓ دے مشورے اُتے حکم صادر فرمایا — جمع قرآن کرن دے اتے عملہ اک لگایا

دین اسلام پھیلاون دے وچ کوشش کیتی پوری — آخر ایہناں تے پڑھن دروداں ہر دم بشر تے نوری

دوسرا خلیفہ:

امیر المومنین فاروق اعظم
حضرت عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ

دُوجا خلیفہ پاک نبیؐ دا رُعب جلالت والا — منگیا نبیؐ نے آپ خدا تھیں دے دتا رب تعالیٰ

پنج سو تے تراسی عیسوی مکے دے وچ جایا — چھ سو تے چتالی اندر جام شہادت پایا

اصلی ناں عمر اے سوہناں چمکے وانگ ستارے — ابو حفص کنیت پیاری لکھن کتابیں سارے

فاروق اعظم لقب عمرؓ دا وچے کتاں آیا — باپ دا ناں خطاب اے ہیگا رتبہ عالی پایا

حنتمہ بنت ہشام اے مائی عزتاں آناں والی — تیراں سال حضور توں نکے ہیبت رعب جلالی

جرأت تے بیباکی دے وچ مکے نہ سی ثانی — پہلی وحی حضورؐ تے اتری جدوں کلام ربانی

ستائی سالاں دا عمرؓ سی اودوں وچے روائتاں آیا — دین اسلام دا سخت مخالف رت دا سی ترہایا

جدوں ستایا مسلماناں نوں مکے دے کفاراں — ہجرت حبشے دے ول کر جاؤ آکھیا شاہ ابراراں

ابوبکرؓ دی وچ خلافت فتنے اُٹھے سائی
لوکی کئی مرتد ہوئے سن کھلری سی گمراہی

کئی ذکوٰۃ توں ہو انکاری خارج ہوئے ایمانوں
ابوبکرؓ نے فوجاں گھلیاں پائی فتح میدانوں

اک کذاب مسلیمہ نے سی اُٹھ کے شر پھیلایا
دعوت کر نبوت دا اوس جھوٹھا جال وچھایا

آیا وچ مقابلے جس دم ماریا گیا مکاری
ابوبکرؓ دے لشکر واہ وا اہدی بھگت سنواری

فتوحات لئی ابوبکرؓ نے لشکر کئی چڑھائے
پر اندرونی شورش پاروں اکثر واپس آئے

عرصہ تھوڑا ملی خلافت ایس گلوں وی تھوڑاں
فتح دے وچ رکاوٹ پائی ایہناں کئی اجوڑاں

شادیاں دو اسلام توں پہلاں ہین صدیق رچائیاں
دو اسلام دے اندر آ کے شادیاں سن فرمائیاں

پہلی بیوی بنی قتیلہ وچ بھر پور جوانی
عبداللہؓ پیدا ہویا اوس تھیں اسماءؓ دھی سیانی

اُمِ رومانؓ سی دوجی بیوی دنیا وچ مثالی
عبدالرحمٰنؓ سی جمیا اوس تھیں عائشہؓ شاناں والی

تیجی بیوی اسماء وچوں پُت محمدؒ جایا
چوتھی سی حبیبہ بیوی اُچا رُتبہ پایا

دھی اِک پیدا ہوئی ایس توں وچ کتاباں آیا
اُمِ کلثومؓ سی ابوبکرؓ نے اوہدا ناں رکھایا

بوہت ایثار دے مالک حسن طبع دے وچ سچائیاں
تاں صدیق ایہناں نوں کہندے عزتاں آناں پائیاں

سب دا میں احسان چکایا کہندا نبیؐ پیارا
ابوبکرؓ دے احساناں دا حشر نوں لاہواں بھارا

اپہر بدلہ ابوبکرؓ دے سب احساناں والا
روز حشر نوں دیوے گا خود آپ ہی باری تعالیٰ

کئی غلام خرید کے ایہناں نے آزاد کرائے
سیدنا بلال وی ایہناں لے کے مُل چھڈائے

دین اسلام قبول کرن توں پہلاں دولت بھاری
چالی ہزاراں درم سی آپ دی جیب اندر یکباری

ساری پونجی دین اسلام دے ناویں ایہناں لائی
رب دے راہ وچ خرچ سی کیتی اپنی نیک کمائی

ہجرت ویلے درم ایہناں کول باقی پنج ہزاراں
پاک نبیؐ توں وارے ایہناں ودھ کے وچ ایثاراں

جدوں معراج نبی نوں ہویا رب نے عرش بلایا
کر تصدیق معراج دی ایہناں سی یقین دوایا

تکیا جدوں بلالؓ ہوراں نے عمرؓ نوں گل سنائی
آکھن لگے افسر فوجی غلے دی فراوانی
وچ حجاز دی جنی رقموں کھجور تے روٹی پایئے
ایس معقول جواب دے اُتے عمرؓ ہسی مسکایا
عمرؓ نے شروع اسلام دے اندر جو کیتے کارنامے
اوہناں وچوں کجھ دا ایتھے لکھ کے ذکر سناواں
فجر دی بانگ دے اندر ایہناں ایہہ الفاظ ودھائے
حضرت عمرؓ نے مائیاں تائیں دسی پردے داری
ہجری دا سن عمرؓ پیارے رائج سی کروایا
امن دے لئی پولیس بنائی بن گئے ہیسن تھانے
نماز تراویح عمرؓ ولی نے سی باقاعدہ کیتی
عدالت دا نظام مکمل حضرت عمرؓ کرایا
وچ مسیتاں چانن کیتا مشعل دیوے بالے
فوج نوں اک باقاعدہ صورت دتی عمرؓ پیارے
عسکری قائم نظام سی کیتا منظم روپ ولا کے
اِکو ویلے تن طلاقاں بائن حکم سنایا
فوجیاں وچ تنخواہ تے راشن عمرؓ ولی ورتایا
لکھ سلام ہوون اوس تائیں پاک نبیؐ دا پیارا

پچھیا عمر بلا کے فوجی کسراں عیش اُڈائی
ہر اِک شے ہے سستی ایتھے آٹا دانہ پانی
اونی لاگت دے وچ ایتھے میدہ گوشت کھایئے
مال غنیمت تے تنخواہ توں کھانا اڈ ورتایا
ہین چوتالی کارنامے اور منّے کل زمانے
انشاء اللہ فیر کدی میں خدمت وچ لیاواں
اَلصَّلٰوۃُ خَیْرٌ مِّنَ النَّوم مؤذّن آکھ سنائے
اوسے ویلے پردے والی رب نے آیت اتاری
مردم شماری کر مُلکاں دی عمر حساب لکھایا
بد امنی نہ پھیلے کدھرے دُنیا سکھ پئی مانے
ویہہ تراویاں نال جماعت دے پڑھدے نیں اج سیتی
جیل خانے ہتھکڑیاں نالے ڈاک خانہ بنوایا
مؤذن تے امام رکھائے تنخواہ ماہانہ والے
وردی تے نشان لگا کے لشکر سن شنگارے
شراب نوشی دی حد سی بنھی اَسی کوڑے لا کے
شرعی مسئلہ اصول قیاس دے نال جاوے سلجھایا
زندہ باد عمرؓ دی ہستی نیک مائی دا جایا
حج دی رُت وچ آثر نے ڈٹھا مرقد دا نظارا

تیجا خلیفہ:

ذی النورین امیرالمومنین
حضرت عثمان غنی بن عفان رضی اللہ عنہ

پنج سو چھہتر عیسوی اندر غنیؓ پیدائش پائی
چھ سو چھنجہ عیسوی اندر سد لیا کول الٰہی

شاناں والا ایہہ صحابی سرور دا پیارا
تیجے خلیفے مسلماناں دے وگدا فیض دا دھارا

مکے وچ ولادت ہوئی ایتھے ہوش سنبھالی
ماں دا ناں اے اروئی بی بی کنبہ اُچا عالی

دادکے نانکے سب قریشی مکے دی سرداری
اُموی شاخ قریش دی وچوں نسبی ناطہ جاری

جدوں اسلام دے ڈنکے وجے ابوبکر سمجھایا
ذی النورین نے ہتھ اوہناں تے کلمہ بول سنایا

پاک نبی دی اکھ دی ٹھنڈک حضرت رقیہؓ پیاری
نال عثمانؓ دے نبیؐ ویاہی جد اُوہ خلد سدھاری

اُمِ کلثوم سی دوجی بیٹی نبیؐ نے فیر ویاہی
ذی النورین دو نوراں والا شہرت ایہناں پائی

قبل اسلام دی ہر میٹنگ وچ شرکت کیتی بھاری
عثمان غنی نے کلمہ پڑھ کے پونجی دین توں والی

صلح حدیبیہ ویلے ہیسن ایہہ سفیر بنائے
مسلماناں دے ولوں مکے لے سنیہا آئے

سن امیر کبیر مکے وچ ذاتی مال بتھیرا
بوہتا دین اسلام تے لایا پایا شان اُچیرا

ایسے گلے غنی ایہناں دا لقب ٹکایا سرورؐ
دھیاں دو نکاح وچ دتیاں سینے لایا سرورؐ

رسول اللہؐ دے عہد دے اندر کاتب وحی سدائے
پاک قرآن دی کر کتابت اُچے رتبے پائے

ابوبکرؓ نے وچ خلافت خاص مشیر بنائے
حضرت عمرؓ وی خاص مشیر دے منصب تے بٹھائے

اہم تحریراں فرماناں دی غنی تحریر بناندے
لکھ تیار مسودہ کر دے مہر امیر دی لاندے

حضرت عمرؓ شہادت پائی غم دے بدل چھائے
چھ بندیاں دی بن کمیٹی گئے سن ووٹ پوائے

غنی عثمان دے ناں دا قرعہ نکل صندوقوں آیا
ست نومبر چھ سو چوتالی خلیفہ گیا بنایا

عہد فاروقی اندر جیہڑیاں فتوحاتاں سن رہیاں
آپ دی وچ خلافت پہلا بحری بیڑا چلیا
جزیرہ قبرص عہد غنی وچ ہتھ مجاہداں آیا
ایہہ اندرونی فتنے آخر شعلے بن گئے سائی
کوفے بصرے مصر دے لوکاں رل صلاح بنائی
عثمان غنی نوں تختوں لاہ کے ہور امیر بنایئے
حاجی بن کے مکے اپڑے فیر مدینے آئے
اُچی اُچی نعرے مارن رل کے انھی پائی
عثمان غنی دے آستانے دا رہیا محاصرہ جاری
باغیاں نوں ایہہ سوہ سی اپڑی شاموں فوجاں آئیاں
کمک دے اپڑن توں وی پہلاں اوہناں کیتی دھائی
کر دے سن تلاوت حضرت مُوذیاں تیغ اُٹھائی
رت دی دھار قرآن تے ڈِگی آپ شہادت پاگئے
ماری تیغ باغی نے ایسی نائلہ لفی یکباری
ایپر پیش نہ چلے کوئی باغیاں ات مچائی
چھو سو چھینجہ ویہہ مئی نوں غنی شہادت پائی
سی ذی الحج مہینہ آہا چن دی سی اٹھاراں
غنی دی ایس شہادت پچھوں فتنیاں سر اٹھایا
غنی دے عہد خلادت اندر جمع قرآن سی ہویا

عہد عثمان دے پوریاں ہوئیاں فوجاں جتدیاں گئیاں
روحی بازنطینیاں دا اوس آل دووالا ولیا
آپ دی وچ خلافت اکثر شورشاں سر اٹھایا
ہر پاسے سن شورشاں اٹھیاں امن نہ رہ گیا کائی
اندر خانے ہو منظم اِک تحریک چلائی
مرضی دا جو حکم چلاوے موجاں عیش اڑایئے
کر محاصرہ آپ دے گھر دا باغیاں پہرے لائے
کہن خلافت چھڈ دیو فوراً تہاڈی لوڑ نئیں کائی
بائی دن مکمل بیتے بنی مصیبت بھاری
ساڈیاں مشکاں بن دیون گے لڑن گے جنگ لڑائیاں
خلیفے دے مکان دے اندر وڑ گئے باغی سائی
وار غنی دے سر تے کیتا رت دی دھار وگائی
نائلہ ودھی بچاون دے لئے موذی اگے آگئے
انگلاں نال تلوار دے کٹیاں خون ہویا سی جاری
ذی النورین خلیفے تیجے سی شہادت پائی
دین اسلام دا کنگرہ جھڑیا دین دا مرد سپاہی
پینتی ہجری سن دے اندر اجڑیاں گلزاراں
دین اسلام دے تائیں موذیاں ڈاہڈا ضعف پوچایا
نقلاں کئی ملکاں وچ گئیاں کارنامہ سی گویا

سب آئتاں نوں کٹھیاں کر کے اِک قرآن بنایا
کر کتاب کئی ملکاں وچ پڑھن دے لئی اپڑایا

مسجد نبویؐ نوں کشادہ پہلوں عمرؓ کرایا
ہور اضافہ غنی نے کیتا عالی رتبہ پایا

پتھر چونے دے نال ایہناں سی تعمیر کرائی
ہور کشادہ مسجد نبویؐ کیتی ایہناں سائی

پاک نبیؐ دے عہد دے اندر غنیؓ تجارت کردا
وحی دی ایس کتابت کیتی بندہ سی سر کردہ

سب توں پہلاں حفظ اے کیتا غنیؓ قرآن سی سارا
وقت شہادت وچ تلاوت رجھیا سی پیارا

خون آلودہ اوہو نسخہ اج وی ہیگا یارا
ازبکستان عجائب گھر وچ ہے محفوظ اوہ سارا

تاشقند وچ نسخہ رکھیا لوک زیارت کردے
چم کے نال سینے دے لاندے اکھیاں اُتے دھردے

دین اسلام پھیلاون دے وچ آپ تعاون کیتا
دین اسلام دی خدمت کردیاں جام شہادت پیتا

دین اسلام توں پہلاں وی سی پاک صاف زندگانی
شرم حیا دے پیکر حُسن خلق دی شمع نورانی

کامل الحیا والایمان آپ لئی لفظ نے آئے
نال قریشیاں انس بڑا سی بیان کتابیں پائے

عربی کسے نوں لفظ جاں آکھن بنی مثال پیاری
''ایناں پیار اے نال تہاڈے وچ حیاتی ساری''

جناں پیار قریشیاں دے نال سی عثمان نوں آیا
عرب دے وچ محاورہ بنیا. خلقت نے دہرایا

پاک قرآن دی اک قرأت تے کیتے جمع تمامی
اِک طرز تے کرن تلاوت بندے خاصی عامی

مال دولت وی نال شرع دے جمع زکوٰۃ کرا کے
ماڑے دبڑے حقداراں نوں دیندے سن ورتا کے

جمعے دی پہلی بانگ دوا کے کرن اعلان جمعے دا
دوجی بانگ تے جمعہ پڑھایا ودھ گیا شان جمعے دا

بانگیاں دی تنخواہ سی لائی حضرت غنی پیارے
اپنی لوڑ نوں کر لین پورا تکن نہ دوارے

مسجد نبویؐ دی اساری غنی نے جدوں کرائی
پلیوں دے کے مال روپیہ کسر نہ چھڈی کائی

قُبا مسجد دی بنوائی کیتی ہور کشادہ
اوہدے وچ وی حصہ پایا ذی النورین زیادہ

قرآن پاک دیاں نقلاں کر کے ملکاں وچ اپڑائیاں
وچ مسیتاں بہہ کے مسلم کر دے رہن پڑھائیاں

عہد خلافت آپ دی اندر بحری بیڑا بنیا
قرضہ دے کے لین نہ واپس کیڈے جذبے جنیا

عہد رسالت دے وچ کاتب وحی دا رتبہ پایا
پاک نبیؐ قرآن لکھاندے کاتب غنی بنایا

ہجرت کر کے سرور عالم جدوں مدینے آئے
پانی دی ضرورت ڈاہڈی کئی رہندے ترہائے

بئر رومہ مل لے کے ایہناں وقف دین لئی کیتا
سب صحاباں مٹھا پانی رج رج کے سی پیتا

ویہہ ہزار درم دا کھوہ سی غنی نے قیمت تاری
پاک نبیؐ دی اُمت اُتوں دولت ایہناں واری

میں وی حج دی رت دے اندر جدوں مدنے آیا
اکھیں ڈٹھا کھوہ رومہ دا مولانا نے وکھایا

چار چفیرے سبزہ ای سبزہ نظری آون کھجوراں
کھوہ دا پانی ملے ایہناں نوں رنگت سوہنی بوراں

جانوراں دے چرن پھرن نوں چراندیاں کئی بنوائیاں
دین اسلام دی خدمت کر کے اُچیاں شاناں پائیاں

جنت البقیع دے اندر مرقد گیا بنایا
آثر فقیر وی حج دے موسم ویکھ کے تُربت آیا

چوتھا خلیفہ:

رب دا شیر

ابو تراب حضرت علی بن ابی طالب رضی اللہ عنہ

حضرت علیؓ اے شیر خدا دا جذبے ہمتاں والا
ہر میدان فتح ایہہ بخشی علیؓ نوں رب تعالیٰ

پنج سو نڑینویں عیسوی اندر علیؓ مکے وچ جایا
چھو سو اکاٹھ عیسوی اندر جام شہادت پایا

چوتھے ایہہ خلیفہ ہوئے مسلماناں دے سائی
خانے کعبے مکے اندر علیؓ ولادت پائی

ناں والد دا ابو طالب اے مکے دی سرداری
بوہت اولاد مولا نے دتی فضل ہویا رب باری

پاک نبیؐ نے ابو طالب تھیں منگیاں شیر خدا دا
گھر نبیؐ دے علی سی پلیا نیکیاں ول آمادہ

فاطمہ بنت اسد اے مائی ڈاہڈی سگھڑ سیانی
ابو تراب کنیت پائی رب دے شیر لاثانی

بالاں وچوں سب توں پہلاں علیؓ ایمان لیائے
ساری عمر نبیؐ نال رہ کے اُچے رتبے پائے

مکے دے کفاراں جسدم نبی نوں بوہت ستایا
یثرب ولے ہجرت کر جاوٗ حکم نبیؐ نوں آیا

ہجرت ویلے رات نوں آقاؐ علیؓ نوں حکم سنایا
اپنے بستر اُتے سرورؐ علیؓ نوں رات سوایا

ابوبکرؓ دے نال سی سرورؐ ہجرت کر کے چلے
مکے دے کفاراں ٹیسن سارے رستے ملے

چپ چپیتے مکے وچوں سرورؐ ہوئے روانہ
غار ثور وچ ٹھہرے آقاؐ من کے حکم ربانا

ابوبکرؓ دے نال جدوں سن آقا یثرب آئے
عثمانؓ اماناں دے کے اپنے ٹیسن فرض نبھائے

پاک نبیؐ دی تابعداری دے وچ وقت لنگھایا
کاتب وحی دا علیؓ بہادر نبی قرآن لکھایا

سب اسلامی جنگاں دے وچ لڑدے رہے لڑائیاں
شہسوار میدان دے ٹیسن فوجاں اگے لائیاں

خیبر دے قلعے دے اُتے کیتی جدوں چڑھائی
فتح کرن لئی اوس دیہاڑے بڑی رکاوٹ پائی

پاک نبیؐ نے علی دے ہتھ وچ جھنڈا سی پکڑایا
رب دے شیر نے بوہا پٹ کے قلعے تے قبضہ پایا

فاتح خیبر علیؓ بہادر زور آور سترانا
ذوالفقار علیؓ دے ہتھ وچ جانے کل زمانہ

مرحب تائیں ماریا حیدرؓ جیہڑا ساہمنے آیا
تیغ علی دی چمکی جسدم دھرتی تے ٹپکایا

عالم فاضل عابد زاہد شیر بہادر نالے
علم دے اندر کوئی نہ ثانی سوچاں سمجھاں والے

پاک نبیؐ نے علیؓ دے بارے ایہہ فرمان سنایا
اَنَا مَدِیْنَۃُ الْعِلْمِ وَعَلِی بَابُھَا آیا

میں علم دا شہر ہیگا واں آکھیا نبیؐ پیارے
علیؓ ایہدا دروازہ ہیگا اندر عالم سارے

ابوبکرؓ دی وچ خلافت علیؓ مدد فرمائی
حضرت عمرؓ دے عہد خلافت علیؓ نہ کنڈ وکھائی

جد عثمانؓ دا عہد خلافت وچ مدینے آیا
حضرت علیؓ نے اوہناں دا سی ودھ کے بھار ونڈایا

اہم سیاسی گلاں دے وچ مدد سن فرماندے
دینی کئی اموراں اُتے ٹیسن چانن پاندے

اخیر علیؓ دا عہد خلافت ہو گیا ڈکو ڈولے
امیر معاویہؓ سامنے آیا ہور وی بن گئے ٹولے

عثمان غنیؓ دے قتل دا اکناں طلب قصاص سی کیتا
ظلم ہویا عثمان غنیؓ تے جام شہادت پیتا

کجھ دن پچھوں شام دے اندر معاویہ حکم چلایا
بیٹھا بن خلیفہ اوتھے رب دا شیر بھلایا

اک دوجے دے حامی ودھ گئے زور مخالف لاون
معاویہؓ تے علیؓ دے تائیں لگے اوہ لڑاون

دین اسلام دی عظمت اُتے نازک ویلا آیا
معاملہ ہندا گیا سی ڈونگا کسے نہ آ سمجھایا

چھ سو چھپنجہ عیسوی سن وچ جنگ جمل دی ہوئی
خون ریزی سی ڈاہڈی ہوئی خلقت کافی موئی

چھ سو ستونجہ عیسوی دے وچ جنگ صفین سی لگی
دو طرفاں دے مرے بتھیرے وا نفرت دی وگی

معاویہؓ نے علیؓ دیاں فوجاں لڑلڑ کے سن گھٹیاں
آخر دو بندیاں اتے دوہنہ نے گلاں سٹیاں

ابو موسیٰؓ اشعری ثالث فیصلے لئی بنایا
دوجا عمرو بن عاصؓ وی ثالث بن کے آیا

اپر ہویا نہ سمجھوتہ ہو گئی بات لمیری
شان شوکت اسلام دی اُتے جھلی لال ہنیری

بیشمار موئے سن بندے رت دے ویہن سی چلے
معاویہ بیٹھا شام دے اندر علیؓ سی کوفے ولے

علیؓ مدینیوں کوفے اندر اپنا تخت بنایا
اتھے رہ کے شیر خدا دے اپنا حکم چلایا

اوس زمانے اندر سی اک فرقہ ظاہر ہویا
کہن خوارجی اوہدے تائیں حامی علیؓ دے گویا

ثالثاں تے اوہ ہوئے نہ راضی آخر باغی ہوگئے
ہو گمراہی پٹھے راہ تے ہیسن ایہہ کھلوگئے

تخت خلافت دے دو ٹوٹے ہو گئے اوس زمانے
خلق پیار مروت بھلے جاپن لوک بیگانے

نجف، عراق، حجاز، دے اندر علی دی ہوئی شاہی
شام دے آل دوالے ہیسی معاویہؓ نگہ جمائی

دو خلیفے بن کے لگے اپنا حکم چلاون
دو دھڑیاں نوں لوک منافق لگے سن لڑاون

کوفے دے وچ علیؓ بہادر اپنا حکم چلاوے
نماز پڑھاون وچ مسیتے اِک فجر اوہ آئے

وچ محراب دے علی بہادر نیت نماز کھلویا
عبدالرحمٰن سی پت ملجم دا اوسدا حملہ ہویا

خنجر ماریا ظالم ودھ کے زخم لگا سی کاری
دھرتی اتے شیر سی ڈگا خون فوارہ جاری

کجھ دن پچھوں علیؓ بہادر نے شہادت پائی
نجف عراق دے اندر مرقد علیؓ دی گئی بنائی

نجف عراق دے اندر روضہ رب دے شیر دا بنیا
کرے زیارت دنیا آکے نور دا تنبو تنیا

چار ورھے تے نو مہینے تے کچھ روز وہائے
علیؓ نے عہد خلافت پایا راوی ذکر سنائے

اولاد دے وچوں حسنؓ حسینؓ نے دونویں سید پیارے
پکا نبیؐ دے دوہتے دوہنویں علیؓ دی اکھ دے تارے

فاطمہ زہرہؓ دے پت ساڈے اچیاں شاناں والے
دین نانے دا زندہ کیتا دوہتے آناں والے

کربل وچ قربانی دے کے دین اسلام بچایا
پاک حسینؓ نے کربل دے وچ کنبہ ہے کہایا

حضرت سیدہ زینب خاتون شیر علیؓ دی جائی
نال حسین دین بچاون کربل دے وچ آئی

صابر شاکر عابدہ زاہدہ پاک نبیؐ دی دوہتی
کربل دے وچ تکدی رہئی اوہ خیمے کول کھلوتی

کوفے دے وچ قافلہ جسدم کربل وچوں آیا
حضرت زینب کوفیاں تائیں خطبہ سی سنایا

وچ دربار یزیدی بی بی حق تے سچ فرمایا
دین اسلام دی راکھی کیتی اچا رتبہ پایا

دوجی دھی علی دی ہوئی ام کلثومؓ دلاری
ایہہ سادات گھرانے دی سی پھلاں بھری کیاری

سید حسن نے جد کجھ عرصہ تخت خلافت پایا
معاویے دے نال صلح سی کیتی تختوں ہتھ اٹھایا

رل یزیدیاں کربل اندر علیؓ دا گھر سی لٹیا
ایہہ اوہ گھر سی دین اسلام دا سورج جتھے چڑھیا

روز قیامت تیکر دنیا رہے گی ذکر دہراندی
پاک نبیؐ دی آل دا قصہ کل نوں رہے ستاندی

علیؓ دا ٹبر نور گھرانہ زاہد عابد سارے
دنیا دے وچ آل نبیؐ دی پائے شان پیارے

ساری دنیا دے وچ سید آل علی دی پیاری
اثر فقیر سادات دے اتوں جاندا صدقے واری

حضرت امام حسن رضی اللہ عنہ

تن ہجری وچ حسن مدینے سی ولادت پائی — اُنی ہجری دے وچ اوہناں رحلت سی فرمائی

فاطمہؓ زہرا دی پت وڈا علیؓ دی اکھ داتارا — پاک نبی دا دلبر دوہنا رب دا خاص پیارا

چھ سو چوی عیسوی اندر جنم حسن نے پایا — چھ سو انہتر عیسوی اندر جنت ول سدھایا

بعد ولادت ستویں دن سی علی عقیقہ کیتا — پاک نبیؐ دت پاک صحابہ آکے کھاہدا پیتا

عثمان غنی دے عہد خلافت عظمت دین نے پائی — طبرستان دے ولے فوجاں کیتی جدوں چڑھائی

لشکر گیا جہاد کرن نوں حسن وی نال سدھایا — پہلی واری وچ مجاہداں حسن نے ناں لکھایا

جنگ جمل وچ حسن ولی نے کیتی سی لڑائی — جنگ صفین دے اندر اپنے جرأت خوب وکھائی

باپ ایہناں دے شیر خدا دے جدوں شہادت پائی — وچ عراق دے تخت دے اُتے بیٹھا مرد الٰہی

ہتھ ایہناں دے اُتے بیعت کوفے والیاں پائی — کجھ عرصے تک حسن ولی نے خوب چلائی شاہی

امیر معاویہ نال صلح فیر حسن ولی دی ہوئی — تختوں دست بردار ہوئے سن عذر نہ کیتا کوئی

ایہہ گل ہوگئی طے بھراوا اندر صلح صفائی — پنجاہ لکھ درم سالانہ لگیا سی وظیفہ بھائی

ملک ایران دے اک ضلعے دا مالیہ ملے سالانہ — اہلبیت دا حق دبا کے کیتا زور دھگانا

چھڈ کے ملک عراق دے تائیں آگئے حسن مدینے — روضہ پاک نانے دا تک کے ٹھنڈ پئی وچ سینے

راوی بعض روائتاں کردے حسن نوں زہر پیائی — امیر معاوے کر مخالف حسن دی جان گنوائی

جنت البقیع دے اندر حسن نوں گیا دفنایا — فاطمہ ماں دے پہلو اندر سایہ رحمت پایا

حسن ولی نے امن دے اندر زندگی سی گزاری — تیراں حدیثاں دے ایہہ راوی ایسا فضل غفاری

"بلاغۃ الامام الحسن" لکھی کتاب پیاری — حسنؓ ولی نے سوجھ فکر دے نال ایہہ ہے شنگاری

حسنؓ حسینؓ دے نال محبت کر دے سن سرکاراں — دھی دی اکھ دا چانن دونویں دیندے سن چمکاراں

شبر لقب اے حسن ولی دا وچ کتاباں آیا ۔ وڈا ویر حسین ولی دا فاطمہ زہرئی جایا
حج دی رُتے جدوں مدینے میںوں نبیؐ بلایا ۔ جنت البقیع دے اندر فاتحہ پڑھن میں آیا
تربت حسنؓ ولی دی ڈٹھی فاطمہ دی وی نالے ۔ سارے حاجی کرن زیارت الفت پیاراں والے
چُمی خاک میں تربت دی جد خوشبو وچوں آئی ۔ روز ازل تک دنیا اندر ہوئی مہک سوائی
حسنؓ ولی تے لکھ دروداں ہوون نت سلاماں ۔ حسن ولی توں فیض روحانی پایا خاصاں عاماں

حضرت امام حسین رضی اللہ عنہ

چار ہجری سن وچ مدینے حسینؓ نے جنم لیا سی ۔ اکاٹھ ہجری کربل اندر ہو شہید گیا سی
چھ سو چھبی عیسوی آہا ہوئی جدوں ولادت ۔ چھ سو اسی عیسوی اندر پائی آپ شہادت
حسنؓ امام دا نکا بھائی عظمت شاناں والا ۔ پاک نبی دا لاڈلا دوہتا آناں باناں والا
حضرت علیؓ دی اکھ دی ٹھنڈک فاطمہؓ دا دلارا ۔ ابو طالب دا پوترا ساؤ وگدا نور دا دھارا
زینبؓ دا شاہ زور بھرا اے شہسوار لاثانی ۔ راکھا دین اسلام دا ہیگا نانے پاکؐ دا جانی
ہے مجاہد عزماں والا کفر مکاون والا ۔ ناطق ہے قرآن دا سید انکھ بچاون والا
سارے جگ دیاں وچ زباناں چنگے اکھر جیہڑے ۔ آپ دی وچ تعریف دے لگن کے باقی جیہڑے
اپنیاں خوبیاں سید اندر وچ بیان نہ آون ۔ حوراں تے ملائک ہر دم پڑھ درود پوچاون
سب دنیا دے عابد زاہد پڑھن سلام مدامی ۔ وچ نماز دے پڑھن نمازی نت درود تمامی
کوفے اندر جدوں شہادت شیر خدا دے پائی ۔ عہد خلافت تھوڑا عرصہ حسن دے ونڈے آئی
نال بھرا دے کوفے وچوں آئے وچ مدینے ۔ تک کے نانے پاک دی تربت ٹھنڈ پاون وچ سینے
شام دمشق دے اندر معاویے اپنا تخت سجایا ۔ چھیکڑ عمرے پت یزید نوں تخت تے اوس بٹھایا

اموی تخت دا وارث اوہنے اپنا پت بنا کے
بیعت یزید دی اوس کرائی ہر سو بگل وجا کے

جدوں یزید تخت تے بیٹھا نظر حسینؓ سی آیا
مدینے دے گورنر تائیں اوہنے حکم پوچایا

اوددوں سی مدینے اندر گورنر جیہڑا بھائی
ولید ابن عقبہ ہیسی خبر کتابوں پائی

اہلبیت صحابہ کولوں منگو بیعت اساڈی
فوراً ملو حسینؓ دے تائیں کرے تاکید اوہ ڈاہڈی

کوفے وچوں خط سن آئے طرف حسینؓ دے کافی
آجاؤ تسی عراق دے اندر تہاتھوں منگیے معافی

کر کے بیعت تہاڈی حضرت تخت تے اسیں بٹھایئے
حکم تیرے دے اگے سیدا ہر دم سیس نوایئے

جدوں امام حسین مدینیوں مکے اندر آیا
حج دے دن سن پاک امام نے حج دا قصد بنایا

بنھ احرام سید نے کیتا طواف کعبے دا بھائی
ایپر اوتھے کجھ یزیدی نظریں آئے سائی

حرم شریف دے اندر کوئی بدامنی نہ ہووے
حرم دے اندر رت کسے دی ایس ویلے نہ چووے

لاہ احرام سید نے مکیوں واگ کوفے ول موڑی
رب دے ولے لو لگائی جگ دی حرص چا توڑی

کوفیاں نے بد عہدی کیتی قول قرار بھلائے
عبیداللہ ابن زیاد نے مکر دے جال وچھائے

بیعت یزید دی کوفے اندر اوس ذلیل کرائی
لشکر فوجاں کٹھے کر کے انھی اوس مچائی

ساتھ یزید دا دتا اوہنا لالچ حرص دے پاروں
زر دولت نے انھے کیتے ڈرے نہ دوزخ ناروں

دین اسلام دے گلشن تائیں اوہ اجاڑن لگے
کربل دے میدان دے اندر فوجاں چاڑھن لگے

سیّد تائیں ول کے اوہناں کربل اندر آندا
پانی بند فرات دا کیتا حال نہ لکھیا جاندا

چار ہزار یزیدی لشکر لگا نعرے مارن
حق حقوق تے ادب آداباں پل وچ اوہ وسارن

عمرو بن سعد دے تائیں فوج دی واگ پھڑائی
شمر ذی الجوشن دی ڈیوٹی لشکر اُتے لائی

حُر بن یزید تمیمی تائیں فوج دی سی نگرانی
ایپر حر دے بخت سی جاگے چھڈی کوڑ کہانی

طرف حسین دی حر سی آیا لڑیا نال یزیداں
حر نوں گھیر شہید سی کیتا رل مل کے پلیداں

پاک حسین دے نال جو ساتھی کربل دے وچ آئے
گھٹ تعداد اوہناں دی دسی راوی ذکر لیائے

اہلبیت دے کل بہتر سن افراد نورانی
بیبیاں بچے پاک سید دے نبیؐ دی آل یگانی

حجت طور سید نے دسی خطبہ اک فرمایا
کربل دے میدان دے اندر کوفیاں نوں سنایا

دوہتا میں رسول اللہؐ دا تہاڈا کہہ گوایا
میں تہاڈے سدن اتے وچ عراق دے آیا

جے نئیں میری بیعت کرنی واپس ہاں میں جاندا
عرب عراق دی دھرتی اتے میں نئیں ڈیرا لاندا

یاں فیر کول یزید دے مینوں شام اندر لے جاؤ
بیعت یزید دی میں نئیں کرنی بھانویں گھیرا پاؤ

اپر کوفے والیاں ساریاں شرطاں نوں جھٹلایا
کل سردار یزیدیاں نے سی رل کے گھیرا پایا

آکھن کر لو بیعت یزیدی موجاں عیش اڈاؤ
یاں فیر اپنا سر اساڈے ہتھاں وچ پھڑاؤ

آخر پہل یزیدیاں کیتی لڑنوں باز نہ آئے
کربل وچ نساون گھوڑے رت دے سن ترہائے

پانی بند فرات دا کیتا کوفیاں پہرہ لایا
سارا ٹبر پاک سید دا بھکھا تے ترہایا

اِک اِک کر کے کربل دے وچ لگے جاناں وارن
دین نبیؐ دا زندہ کیتا جھوٹھ دتے سچ تارن

دس محرم کربل دے وچ جھلی لال ہنیری
اکاٹھ ہجری دے سن اندر آل نبی دی گھیری

کربل دے میدان دے اندر لشکر ساہمنے آئے
پاک امام دے ساتھیاں رن وچ نکل کے نعرے لائے

بے جگری نال لڑے اوہ اپنے دے تاریخ گواہیاں
چار ہزار یزیدیاں دسن اوتھے اتاں چایاں

صرف بہتر آدمیاں دی کی حقیقت سائی
اپر کربل دے وچ سید کنڈ نہ سی وکھائی

کوفیاں تھوڑے عرصے اندر کئی حملے سن کیتے
جان بازاں نے اک اک کر کے جام شہادت پیتے

ساتھی جدوں امام دے سارے سن شہادت پا گئے
حق تے باطل اندر جیہڑا فرق آیا سمجھا گئے

پاک حسینؓ دا سر مبارک تن دے اتوں لاہیا
موذیاں سر امام دا لاہ کے نیزے تے چڑھایا

اہلبیت دے حرم تمامی قیدی سن بنائے
کوفے دے بازاراں اندر ظالماں نے پھرائے

فیر یزید دے ولے بھیجے بیبیاں بچے سارے
آل دے وچوں اکو بچیا پت حسینؓ ولی دا
دس برساں دی عمرا آہی قیدی پکڑ بنایا
پتر علی اکبرؓ دی سید واری سی جوانی
ویر عباسؓ نے کربل اندر ہتاں سن وکھایاں
حر سی پاک امام دے ولے چھڈ یزیدی آیا
سب توں پہلے کربل اندر حر نے جان سی واری
کربل دے اس سانحے جگ وچ غم دی لہر دوڑائی
بنو امیہ ٹبر ولوں نفرت ہوگئی سب نوں
پاک نبیؐ دا کنبہ سارا کربل وچ رلایا
خراسان دی دھرتی تے وی غم دے بدل چھائے
بنو امیہ دی شاہی دا دیوا اوس بجھایا
نام حسینؓ دا اج وی زندہ اندر نیکو کاراں
صدقے پاک امام دے اج دین نوں ملیاں اُچیاں شاناں
پاک امام دا روضہ اقدس کربل دے وچ بھائی
دم دم نال سلام ہزاراں پاک امام دے اتے

زین العابدینؓ اکلا غم دیاں ہائیں مارے
سخت لاچار بیمار سی سید پوترا شیر علیؓ دا
باقی سب مرداں نے اوتھے جام شہادت پایا
شیر خوار علی اصغرؓ دی دتی شاہ قربانی
پانی لین فرات تے آئے باہواں سن کٹوائیاں
فوجاں دے کمانڈر حر نے آکے سیس نوایا
تائیوں حر مجاہد تائیں جانے دنیا ساری
غم دے دکھ دی وگی ہنیری سی غمزدہ لوکائی
کی کرتوت یزید وکھائی بھلیا نبی تے رب نوں
بے قصورے سیداں اتے کوفیاں ظلم کمایا
اوتھوں اک بغاوت اٹھی جہنے رنگ وکھائے
تخت تے تاج یزید دا پھڑ کے خاک دے وچ رلایا
نام یزید دا مٹیا جگ توں شامل وچ بدکاراں
بانگاں وچ مسیتاں ملیاں صدقہ شیر جواناں
دنیا آ زیارت کردی ملکاں دھون نوائی
اوہناں تے وی آخر سلاماں جیہڑے کربل ستے

پیراں دے پیر حضرت سید عبدالقادر جیلانی رحمۃ اللہ علیہ

پیر پیراں دے حضرت میراں اُچے رتبے پائے
اللہ پاک نے ایہدے ناں دے ڈنکے ہین وجائے

ہر ولی نے سیس نوایا کر کے ادب ہزاراں
یارھویں پکڑی پیر ہوراں دی اندر شہر دیاراں

ڈبے بیڑے تارن والا آل نبی دی سوہنا
حسنی حسینی سید ہیگا ہر طرفوں من موہنا

اک ہزار اٹھہتر عیسوی جنم میراں جی پایا
یاراں سو چھیاسٹھ عیسوی رب نے کول بلایا

قصبہ اک ایران دے اندر نام گیلان سدھاوے
اوتھے پیدا ہوئے حضرت راوی ذکر لیاوے

اج کل وی اوہ قصبہ ہیگا وچ عراق دے بھائی
کہن جیلان وی ایہدے تائیں شہرت ڈاہڈی پائی

سید ابو صالح ہیگا باپ دا ناں پیارا
ماں دا ناں اے سیدا فاطمہؓ علیؓ دی اکھ دا تارا

ماں پیو دلوں نسب نامہ اے نال علیؓ دے ملدا
کشف کرامت والا سید سخی ہویا اے دلدا

اٹھاراں سال دی عمر ہوئی جد علم پڑھن نوں چلے
ماں دے کولوں لے اجازت ٹر پئے کلم کلے

قافلے اک دے نال اماں نے کیتا پت روانہ
وچ بغداد دے پڑھن نوں چلے شمع تے جیئوں پروانہ

پڑھیا علم قرآن دا ایتھوں فقہ حدیث وی سارے
کئی کتاباں پڑھ کے میراں بن گئے عالم بھارے

علم لدنی ملیا رب تھیں عادت شب بیداری
سوہنی صورت سوہنی سیرت سوہنی نیکو کاری

فارغ ہوئے علم تھیں جس دم رب ول لو لگائی
کیتی شروع سی زہد عبادت ڈھل نہ چھڈی کائی

پنجھی سالاں تیکر ایہناں کم کوئی ہور نہ کیتا
ساری رات عبادت کر کے جام صبر دا پیتا

کئی سالاں تک پیر جیلانی عادت ایہہ بنائی
کر کے وضو نماز عشاء دی کر دے حق ادائی

ساری رات وضو اوسے نال کر دے رہن عبادت
زہد عبادت اندر رجھے دتی رب سعادت

شب بیداری اندر حضرت ۔ سال لنگھائے
راز رموز اسرار ایہناں نے جاگ کے راتیں پائے

نیندر جسدم طاری ہوندی کھلوندے
اک لت اتے کرن عبادت کدی نہ باہر بھوندے

نفلاں وچ قرآن سارے نوں کردے ختم سی میراں
کناں عرصہ بھوندے رہے فیر جنگل وچ صحراواں
فیر بغداد دے شہر دے اندر کرن لگے تقریراں
آپ دا صاحبزادہ دسدا ابو عبداللہؒ پیارا
وعظ ایہناں دا آکے سن دے سن آدم کئی ہزاراں
چالی برساں دین دی علمی سیوا ایہناں کیتی
علم تفسیر تے علم حدیث دا ساگر سی وگایا
لغت تے ادب دا علم پھیلایا نحو دا علم پڑھایا
علم فراست، علم تاریخ دا دنیا نوں بتلایا
امام شافعیؒ تے امام حنبلؒ دے پیرو کار ایہہ آئے
''فتوح الغیب'' کتاب ایہناں دی دستاویز پیاری
''بہجۃ الاسرار'' ایہناں دی ہے تصنیف پیاری
سب اکابر صوفی آپ دے ہین جلال دے قائل
وچ بغداد دے رحلت پائی ایتھے گئے دفنائے
ولیاں دے کندھیاں دے اُتے قدم ایہناں دے آئے

عبادت تے ریاضت اندر ورہے لنگھائے پیراں
کردے رہے سن دشت نور دی اندر خنک ہواواں
درساں خانقاہواں دے اندر وچ مسیتاں میراں
ہفتے دے وچ تن تقریراں کردے ہیسن یارا
جتھوں تیکر نگہ سی جاندی دسدیاں سن قطاراں
فیض روحانی ونڈ دے رہے سن مئے طہوراً پیتی
فقہ تے علم کلام دے اندر ڈاہڈا چانن پایا
علم مناظرہ پیر جیلانی ہیسی کھول بتایا
علم نصاب دا مجلس اندر کر کر وعظ سنایا
سدھے راہ تے عمر گزاری پئے نہ کدی کوراہے
''غنیۃ الطالبین'' دے اتوں جاندی دنیا واری
''فتح ربانی'' اندر حضرت ماری اُچ اڈاری
قادری مسلک دے ایہہ بانی طبع سخاوت حائل
ساری دنیا آ کے ایتھے فیض روحانی پائے
آثر فقیر ایہناں دے اُتے نت سلام پوچائے

سبب تصنیف

دنیا اُتے آ کے جسدم ہوش میں ذرا سنبھالی ۔ رنگ رنگیلی دنیا مینوں دِتی سی وکھالی

جگ دا میلہ بھریا ڈٹھا رنگلا نظری آیا ۔ کئی ذی جاناں ویکھ کے میلہ بستر ایتھوں چایا

کئی تیاری جان دی کر دے آخر سبھناں جانا ۔ دائم رب دی ذات رہوے گی باقی سب افسانہ

یاں فیر پاک نبیؐ دے ایتھے چرچے رہنے جاری ۔ نیکاں لوکاں دا ناں ایتھے قائم رکھے رب باری

وچ مسیتے پڑھن نمازاں ذوقوں شوقوں آواں ۔ نکی وڈی عید دے اتے بیٹھ منبر کول جاواں

خطبہ پڑھن خطیب تاں میرے دل نوں راحت آوے ۔ اہپر عربی دے ایہہ معنے کون مینوں سمجھاوے

عربی سن سن وجد دے اندر جی میرا سی آوندا ۔ اہپر ایہدے معنے آ کے کون مینوں سمجھاوندا

مسجد دے وچ جمعے دیہاڑے خطبہ سنن میں جاندا ۔ یاں نکاح دا خطبہ سن کے ساں میں خیال دوڑاندا

کیڈا برکت والا ناں اے چم اکھیاں تے لایئے ۔ مرے جے تے غمی خوشی وچ رب دا ناں دھیایئے

کیڈی اُچی ذات خدا دی ناں اوہدا نت لیئے ۔ فیر حبیبؐ اوہدا اے اُچا لکھ سلاماں کہیے

سب صحابی شاناں والے اوہناں صبر کمایا ۔ پاک نبیؐ دے اتوں اوہناں تن من گھول گھمایا

سال پچھوں جد عیداں اتے ہندی جمع لوکائی ۔ پڑھن خطیب پیارے خطبے عربی بولی بھائی

وچ زبان پنجابی خطبے ساد مرادے سارے ۔ کھول کے نہ تفصیل بتائی جیہڑے ملن بازارے

دل میرے وچ ریجھ سی آہی خطبہ اک بناواں ۔ وچ پنجابی معنے اوہدے بھائیاں نوں سمجھاواں

نظماں کدھرے نثراں کدھرے گجھی رمز بتاواں ۔ رب دا حکم جو وچ قرآنے شعراں وچ سناواں

تاں جے منبراں اتے عالم مسئلے بیٹھ سناون ۔ ٹھیٹھ پنجابی دے ایہہ خطبے لوک پسند لیاون

حاجی چراغ جونیکے والے خطبہ سی چھپوایا ۔ خطبہ مسلم دا وی ڈٹھا عالماں پڑھ سنایا

خطبہ دلپذیر دا تکیا ہور وی بے شماراں ۔ اہپر اثرؔ فقیر دے خطبے مار دے نیں چمکاراں

رب دا فضل رہیا ہے حالے قلم نہ ڈگمگایا
دلدی ریجھ اے پوری ہوگئی چھپی کتاب پیاری
حاجی مظفر گھیاڑ والے نے میرا مان ودھایا
ملک فیاض پریس والے نے موتیاں وانگوں چھاپے
سبھناں خوب تعاون کیتا حوصلہ بڑا ودھایا
میرے لئی دعا وی کردے منبراں اتے بہہ کے
کملیؒ والے خاص نگہ اے میرے تے فرمائی
نہ کوئی علم نہ خوبی پلے نہ ای دولت پلے
اک ادارے دا کم ہیسی کلے بیٹھ مکایا

سب اسلامی تہواراں دا حال احوال سنایا
بیلیاں یاراں نال میرے ہے شفقت کیتی بھاری
شہباز احمد کمپیوٹر اتے اپنا فن وکھایا
دفتری بھا شریف نے خطبے ہین بنائے آپے
عالماں تے خطیباں پڑھ کے میرا مان ودھایا
جمعے دے اندر شاباش لیندے شعر میرے ایہہ کہہ کے
خطبیاں دی کتاب نرالی میرے توں لکھوائی
رحمت رب دی چھم چھم وسی ہو گئے کرم سولے
رب دے کرم فضل نے آ کے آخر توں کم کروایا

خطبہ حجۃ الوداع

(سنہ ۱۰ ہجری)

آنحضرت ﷺ نے اللہ پاک دی حمد ثناء کر دیاں ہوئیاں اِنج خطبہ ارشاد فرمایا۔

اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں اے۔ اوہ اِک اکلا اے۔ کوئی اوہدا شریک نہیں۔ اللہ نے اپنا وعدہ پورا کیتا۔ اوہنے اپنے بندے رسول ﷺ دی مدد فرمائی۔ تے اکلی اوہدی ذات نے باطل دیاں ساریاں اکٹھیاں ہوئیاں طاقتاں نوں زیر کیتا۔ لوکو! میری گل سنو! میں نہیں سمجھدا۔ کہ آئندہ کدی اسیں ایس طرں وی کسے مجلس وچ اکٹھے ہوسکیے۔ (تے غالباً ایس سال دے بعد میں حج نہ کر سکاں گا۔) لوکو! اللہ تعالیٰ دا ارشاد اے کہ انسانو! اساں تہانوں ساریاں نوں اِک ای مرد تے عورت توں پیدا کیتا اے۔ تے تہانوں جماعتاں تے قبیلیاں وچ ونڈ دتا اے۔ تاں جے تسیں اڈ اڈ پچھانے جاوٗ۔ تہاڈے وچوں بوہتی عزت تے آبرو والا اللہ دی نگہ وچ اوہ اے۔ جیہڑا اللہ کولوں ڈرن والا اے (تاں فیر ایس آیت دی روشنی وچ) فرمایا۔ کسے عرب نوں عجمی اُتے کوئی فضیلت حاصل اے۔ نہ کسے عجمی نوں کسے عرب اُتے۔ نہ کالا گورے نالوں افضل نہ گورا کالے نالوں۔ پر بزرگی تے فضیلت (وڈیائی) دا جے کوئی معیار اے۔ تاں اوہ تقویٰ اے۔ سارے انسان بنی آدمؑ دی اولاد ہین۔ تے آدم دی حقیقت ایہدے سوا کیہہ اے کہ اوہ مٹی دے نال بنائے گئے۔

ہن وڈیائی تے چترائی دے سارے دعوے خون تے مال دے سارے مطالبے تے

سارے بدلے میرے پیراں تھلے رولے جا چکے نیں ۔بس بیت اللہ دی تولیت (حفاظت تے خدمت گاری) تے حاجیاں نوں پانی پیان دیاں خدمتاں اوسے طرح ای باقی رہن گئیاں ۔ فیر آپ ﷺ نے ارشاد فرمایا۔

قریش دے لوکو! انج نہ ہووے کہ اللہ دے حضور انج اپڑو کہ تہاڈیاں دھوناں اُتے دنیا دا بھار لدیا ہووے ۔ تے دوجے لوک آخرت دا سامان لے کے اپڑن ۔ تے جے انج ہویا تاں میں اللہ دے ساہمنے تہاڈے کجھ کم نہ آسکاں گا۔

قریش دے لوکو! اللہ نے تہاڈی جھوٹھی شوکا شوکی نوں ختم کردتا اے ۔ تہاڈے پیو دادے دے کارنامیاں اتے تہاڈیاں وڈیائیاں تے چترائیاں دی کوئی جاگہ (گنجائش نہیں ۔)

لوکو! تہاڈے خون تے مال تے عزتاں اِک دوجے اُتے بالکل حرام کردتیاں گئیاں نے ہمیش لئی۔ایہناں چیزاں دی اہمیت انج اے۔جیویں تہاڈے ایس دن تے ایس مبارک مہینے (ذی الحج) دی خاص کر ایس شہر (مکہ معظّمہ) وچ اے۔

تسیں سارے اللہ دے ساہمنے جاؤ گے ۔ تے اوہ تہاتھوں تہاڈے عملاں دی پچھ گچھ فرمائے گا۔ ویکھو کدھرے میرے پچھوں گمراہ نہ ہو جانا ۔ کہ آپس وچ خون خرابا نہ کرن لگ پینا۔ جے کسے کول امانت رکھوائی جاوے تاں اوہ ایس گل دا پابند اے ۔ کہ امانت رکھوان والے نوں امانت اپڑا دیوے۔ لوکو! ہر مسلمان دوجے مسلمان دا بھرا اے تے سارے مسلمان آپس وچ بھرا بھرا ہین۔ اپنے غلاماں دا خیال رکھو ۔ اوہناں نوں اوہو کھواؤ جیہڑا خود کھاندے او۔ ایسا ای

پہناؤ جویں تسیں آپ پہن دے ہے جے۔ جاہلیت دے سمے دا سب کجھ میں اپنے پیراں تھلے رول دتا اے جاہلیت دے زمانے دے خون دے سارے بدلے مک گئے نیں ۔ پہلا بدلہ جہنوں میں مکانداہاں۔ میرے خاندان دا اے۔ ربیعہ بن الحارث دے دُدھ پینڈے پتر دا خون جہنوں بنو ہذیل نے ماردتا سی ۔ہن میں معاف کرداں ہاں جاہلیت دے دور دا سود ہن کجھ حیثیت نئیں رکھدا ۔ پہلا جہنوں میں چھڈ داہاں عباس بن عبدالمطلب دے خاندان دا سود اے۔ ہن اوہ ختم ہو گیا اے ۔لوکو! اللہ نے ہر حق دار نوں اہدا حق دے دتا اے۔ ہن کوئی کسے وارث لئی وصیت نہ کرے۔ بچہ اوہدے ناں نویں لگے گا جیہدے بستر ے اتے اوہ پیدا ہو یا۔ جیہدے اتے حرام کاری ثابت ہووے اوہدی سزا پتھر اے۔ حساب کتاب اللہ دے کول ہووے گا۔ جیہڑا کوئی اپنا نسب بدلے گا یا کوئی غلام اپنے آقا دے مقابلے وچ کسے ہورنوں اپنا آقا ظاہر کرے گا۔ اوہدے اتے خدا دی لعنت۔

قرض ادا کرنا پوے گا۔ منگویں چیز واپس کرنی چاہی دی اے۔ تحفے دا بدلہ دینا چاہی دا اے ۔ تے جو کوئی کسے دا ضامن بنے اوہ تاوان ادا کرے۔ کسے لئی ایہہ جائز نہیں کہ اوہ اپنے بھرا کولوں کجھ لوے۔ سوائے اوہدے جیہدے اُتے اوہدا بھرا راضی ہووے تے خوش خوش دیوے۔ اپنے آپ اتے زیادتی نہ کرو۔ عورت اُتے ایہہ جائز نہیں کہ اپنے شوہر دا مال اوہدی اجازت بغیر کسے نوں دیوے۔

ویکھو! تہاڈے اتے تہاڈیاں عورتاں دے کجھ حق ہین۔ انج اوہناں اتے تہاڈے حقوق واجب ہین۔ عورتاں اتے تہاڈا ایہہ حق ہے کہ اپنے کول اجیہے کسے شخص نوں نہ سدن جنہوں تسیں

پسند نہیں کردے۔ تے اوہ خیانت نہ کرن۔ کوئی کم کھلی بے حیائی دا نہ کرن۔ تے جے اوہ انج کرن ۔تاں اللہ ولوں ایہدی اجازت اے کہ تسیں اوہناں نوں معمولی جسمانی سزا دیو تے اوہ باز آجان تاں اوہناں نوں چنگی طرح کھواؤ تے پہناؤ۔ عورتاں نال چنگا سلوک کرو۔ کیوں جے اوہ تہاڈیاں پابند ہین۔ تے اوہ خود اپنے لئی کجھ نئیں کرسکدیاں۔ تاں فیر اوہناں دے بارے اللہ دا لحاظ رکھو۔ کہ تساں اوہناں نوں اللہ دے ناں اتے حاصل کیتا اے۔ تے اوہ اوسے دے ناں اتے تہاڈے لئی حلال ہوئیاں۔ لوکو! میری گل سمجھ لوؤ میں تبلیغ دا حق ادا کردتا اے۔ میں تہاڈے وچکار اک ایسی چیز چھڈی جانداہاں۔ کہ تسیں کہ کدی گمراہ نہ ہووگے۔ جے اوہدے اتے قائم رہے۔ تے اوہ اللہ دی کتاب اے۔ تے ہاں ویکھو! دینی معاملات وچ جھوٹھ (غلو) تے ملاوٹ توں بچنا۔ کہ تہاڈے توں پہلاں دے لوک ایہناں گلاں دے پاروں ہلاک کردتے گئے سن۔ شیطان نوں ہن ایس گل دی کوئی امید نہیں رہ گئی۔ کہ ہن اوہدی ایس شہر (مکہ معظمہ) وچ عبادت کیتی جاوے۔ پر اوہدا امکان ہے کہ ایجیے معاملات وچ جنہاں نوں تسی گھٹ اہمیت دیندے او۔ اوہدی گل من لئی جاوے تے اوہ اوہدے اتے راضی ہووے۔ ایس لئی تسیں اوہدے کولوں اپنے دین تے ایمان دی حفاظت کرنا۔ لوکو! اپنے رب دی عبادت کرو۔ پنج ویلے دی نماز ادا کرو ۔پورے مہینے دو روزے رکھو۔ اپنے مالاں دی زکوۃ خوش ہو کے دیندے رہوؤ۔ اپنے اللہ دے گھر دا حج کرو تے اپنے امیر دی تابعداری کرو۔ تاں اپنے رب دی حفاظت وچ داخل ہو جاؤ۔

ہن جرم کرن والا آپے ای اپنے جرم دا ذمہ دار ہووے گا۔ تے نہ ہن پیو دے بدلے وچ

پتر پھڑیا جاوے گا۔ تے ناں پتر دا بدلہ پیو کولوں لیا جاوے گا۔

سنو! جیہڑے لوک ایتھے موجود ہین۔ ایہناں نوں چاہیدا اے۔ کہ اوہ ایہہ احکام تے ایہہ (میریاں گلاں) اوہناں لوکاں نوں دس دیون۔ جیہڑے ایتھے نہیں ہیگے۔

ہوسکدا اے کہ ایتھے نہ موجود ہون والے تہاڈے نالوں بہتے سمجھن والے یاد رکھن والے ہون۔ تے لوکو! تہاتھوں میرے بارے وچ (اللہ دے ساہمنے) سوال کیتا جاوے تاں تسیں کیہہ جواب دیو گے۔؟

موجود لوکاں نے آکھیا۔ اسیں ایس گل دی گواہی دیواں گے۔ کہ آپ ﷺ نے امانت (دین) اپڑا دتی تے آپؐ تے رسالت دا حق ادا فرما دتا اے تے اساڈی خیر خواہی فرمائی اے۔

ایہہ سن کے حضور ﷺ نے اپنی شہادت دی انگلی اسمان ولے چکی تے لوکاں دے ولے اشارہ کر دیاں آکھیا۔

اللہ گواہ رہنا　　اللہ گواہ رہنا　　اللہ گواہ رہنا

ترجمہ: حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

حجۃ الوداع

(منظوم ترجمہ)

جد اسلام مکمل ہویا رب نے کرم کمایا
آنحضرتؐ دا سکہ جگ وچ رب نے خوب چلایا

لہندے چڑھدے دکھن پربت ہر دم چرچے ہو گئے
دشمن ہارے مشرک بجھ گئے ہو کے زیر کھلو گئے

آنحضرت نے حج کرن دی کیتی جدوں تیاری
اک لکھ کئی ہزار صحابی ٹیسی نفری بھاری

بنھ احرام مدینیوں ٹر پئے قدسی بنھ قطاراں
ہر پاسے سن نور تجلیاں نور دیاں چمکاراں

ماہ ذی الحج عرفات میدانے سبھناں ڈیرا لایا
ایتھے دو جہان دے والی خطبہ سی فرمایا

وچ تاریخ جہان دی ایہدی نظر مثال نہ آئی
پاک محمدؐ سرور عالم جو جو گل سنائی

دین اسلام دا ہے اثاثہ خطبہ جو فرمایا
پوری دنیا نے ایہہ سنیا سن کے عمل کمایا

ہر زبان دے اندر ایہدا ترجمہ ہویا سائی
میں وی وچ پنجابی کیتا ہے سعادت پائی

اوٹھنی دے پلانے دا سی منبر گیا بنایا
آنحضرتؐ نے پاک زبانوں خطبہ ایہہ فرمایا

پہلوں حمد خدا دی کیتی سرور عالم عالی
جنھے ہر میدان دے اندر نصرت فتح وکھالی

کافر مشرک دشمن سارے کر کے ستم سی ہارے
پاک محمدؐ سرور عالمؐ پائے رتبے بھارے

خطبے وچ ارشاد فرمایا کالی کملی والے
عالم فاضل اکھر چم دے کرن طواف دوالے

اللہ باجھ عبادت لائق دوجا ہور نہ کوئی
ہے اوہ اک اکلا مالک حمدوں لائق سوئی

وعدہ اپنا پورا کیتا ہے اج اللہ سائیں
اپنے نبیؐ دی مدد کیتی دتیاں خوب پناہیں

اُسدی ذات اکلی نے اج اپنا کرم کمایا
ساریاں باطل قوتاں تائیں خاک دے وچ رُلایا

لوکو! گل سنو اک میری شاید انج نہ ہووے
آئندہ کدی وی ایس طراں نہ خلقت رل کھلووے

کسے محفل وچ انج اکٹھے شاید ہو نہ پایئے
جیونکر حج دے ایس دیہاڑے حج دے رکن ادائیے

ہو سکدا اے ایہدوں پچھے حج کر سکاں نائیں
خیر دوبارہ ملن دی مہلت ملنی نہیں اتھائیں

لوکو حکم خدا فرماندا سب انساناں تائیں
اساں تہانوں سبھناں تائیں دتیاں خاص عطائیں

اک مرد تے اک عورت تھیں پیدا ہے فرمایا
ماں حواؑ تے باپ آدمؑ سبھناں دا بنایا

اساں تہانوں ونڈ دتا اے اڈ اڈ وچ جماعتاں
اڈو اڈ قبیلے کیتے ہویاں خاص عنائتاں

تاں جے تسی سیہانے جاوَ اڈ اڈ وچ زمانے
لبھن والا لبھ لے تہانوں مل جان پتے ٹکانے

تہاڈے وچوں عزت آبرو اوہدی ہے زیادہ
اللہ دی درگاہ دے اندر جیہڑا ہے آمادہ

جیہڑا رب دے خوفوں ڈردا اوہ ہے عزتاں والا
اللہ دی درگاہ دے اندر اوہدا شان دوبالا

تاں فیر ایسے آیت دی روشنی وچوں ہے فرمایا
کسے عربی نے عجمی اتے رتبہ ناہیں پایا

عجمی کسے نے عربی اتے نہیں فضیلت پائی
کالا نہیں گورے توں افضل اندر ایس لوکائی

نہ ایہہ گورا کالے تھیں افضل شان بزرگی والا
ایہہ معیار فضیلت دا جے۔ دنیا وچ اجالا

اوہ ہے تقویٰ دنیا اندر جنہوں حاصل ہووے
تاج بزرگی والا پا کے دنیا وچ کھلووے

سب انسان اولاد آدمؑ دی دنیا وچ برابر
تقوے والا سب توں اچا جگ دے وچ اکابر

اج فضیلت آناں والے دعوت تے وڈیائیاں
پیراں میریاں تھلے رلیاں برتریاں چترائیاں

خون تے مال دے سب مطالبے رُل گئے پیراں تھلے
انتقام نہ رہ گیا باقی کوئی کسے دے ولے

باقی بیت اللہ دی ہیکی خدمت تے نگہبانی
خدمت حاجیاں دی اے قائم رہن پلاندے پانی

فیر نبیؐ نے اہل قریش نوں ایہہ حکم سنایا
اے قریش دے لوکو! سن لوو تہاڈے نبی فرمایا

انج نہ ہووے جدوں خدا دی پہنچو وچ درگاہے
دنیا دے بھاراں نہ ہوون تہاڈے سیس نوائے

دھوناں اتے بھار ایس جگ دا لدیا نظریں آوے
اوس ویلے نہ اگے ودھ کے کوئی وی بھار ونڈاوے

انج ہویا تاں میں خدا دے ساہمنے کجھ نہ کرناں
اپنے عملاں دا خمیازہ پوے تہانوں بھرناں

میں نہ کرنی فیر شفاعت کم نہ تہاڈے آوناں
اے قریش دے لوکو سن لوؤ ہور میں گل سناوناں

رب تہاڈیاں جھوٹھیاں آناں مٹی وچ رلائیاں
تہاڈے پیو دادے دیاں خوبیاں کسے وی کم نہ آئیاں

پیو دادے دے کارنامے وڈیائیاں تے چترائیاں
اج گنجائش نہ اوہناں دی اے کم نہ اج اوہ آئیاں

لوکو! تہاڈا خون تے عزتاں مال متاع تمامی
ہین حرام ایہہ اک دوجے تے اندر خاص تے عامی

ایہہ دستور ہمیشہ دے لئی قائم اے وچ زمانے
کوئی کسے دا حق نہ مارے کر کے زور دھگانے

ایہناں چیزاں دی اہمیت ایس طراں ای جانو
جیونکر حج دے ایس دیہاڑ دی حرمت تسیں پچھانو

ایس مبارک ماہ ذی الحج دی شان اے جیونکر بھاری
خاص کر کے مکے شہر دی عظمت دنیا جانے ساری

انج ای حکم تہاڈے تائیں چیزاں ایہناں دا آیا
خون تے عزتاں مال خدا نے ہے حرام بنایا

جدوں خدا دے ساہمنے جاؤ روز قیامت سارے
تہانوں تہاڈے عملاں دی پچھ ہونی اوس دربارے

ویکھو میرے بعد تسیں نہ ہو جانا گمراہے
آپس دے وچ خون خرابہ کدی روا نہ آئے

جے کسے دے کول امانت آ کے کوئی ٹکائے
ذمہ دار ہیگا ایس گل دا امانت نوں اپڑائے

جہنے ہے امانت رکھی اوہدے گھر اپڑاوے
کرے نہ رتی بھر خیانت نہ کوئی چیز گواوے

لوکو! مسلمان ایہہ سارے آپس اندر بھائی
رکھو خیال غلاماں دا وی ہے تاکید کرائی

غلاماں تائیں اوہ کھواؤ جو کجھ آپ جے کھاندے
اوہناں تاہیں اوہ پہناؤ جو لباس جے پاندے

دور جہالت دے ورتارے رتیاں رسماں سارے
سب کجھ اپنے پیراں تھلے رول کے ہین میں وارے

دور جہالت دے وچ جھیڑے خون خرابے ہوئے
بدلے اوہناں دے اج تک گئے دفن ہوئے وچ ٹوئے

پہلاں بدلہ خون دا اج میں جھیڑا ہاں مکاندا
خاندان میرے دا ہیگا ہاں میں گل سجھاندا

حارث دا فرزند ربیعہ اوسدا پت ایانا
دُدھ پینیدے نوں مار مکایا جان دا کل زمانہ

بنو ہذیل نے مار دتا سی اوس معصوم دے تائیں — اوہدا خون معاف میں کیتا معاف کرے رب سائیں
دور جہالت اندر جیہڑا سود کسے دل آیا — کوئی حیثیت نہیں اوہ رکھدا ہے معاف کرایا
پہلا سود جیہڑا میں چھڈیا میرے ٹبروں آیا — عباس چاچے دا سود تمامی کاپی توں مٹایا
عبدالمطلب دے پت جیہڑا سود عباس نے لینا — اوہ معاف میں کیتا سارا نہ اوہلے وچ رہنا
ہر حق دار دا حق خدا نے فضلوں ہے عطایا — ہر اک حق دا ذکر خدا نے کھول کے ہے فرمایا
ہن کوئی وارث کسے دے لئی وصیت نہ لکھاوے — حق ملیا اے حق داراں نوں ہن نہ کوئی ستاوے
بچہ اوہدے ناویں لگسی بستر جیہدے تے ہویا — حرام کاری جے ثابت ہو جائے ماپیاں اتے گویا
اوہدی جگ وچ سزا اے پتھر اِٹاں مار اڈاؤ — حساب کتاب خدا کول ہونا نہ رکاوٹ پاؤ
جیہڑا اپنے نسب نوں بدلے ٹبر تے گھرانہ — یاں کوئی نوکر چھڈ کے آقا لبھے در بیگانہ
اوہدے اتے رب دی لعنت ہے پھٹکار مدامی — کرنی پئے گی قرض ادائی سب نوں خاصی عامی
منگویں چیز کسے دے کولوں ورتن لئی لیاؤ — ورت کے شے نوں صحیح سلامت مالک نوں اپڑاؤ
جے کوئی تحفہ دے تہانوں اوہدا بدلہ لاہو — اوس توں چنگی چیز دا تحفہ متراں نوں اپڑاؤ
کوئی کسے دا بنے جے ضامن بھرے تاوان اوہ سارا — ضامنی اندر پکڑ ہے ڈاہڈی ہے ایہہ ذمہ بھارا
کسے دے لئی ایہہ جائز ناہیں بھرا توں لے سرمایا — ماڑا تگڑا رب نے کیتا بخت ہے سب نے پایا
جے بھرا خود راضی ہووے دیوے مال متاعواں — خوشی خوشی اوہ بھر دے جھولی ہین ایہہ نیک صلاحواں
اپنی جان نوں وختاں اندر جان کے تسیں نہ پاؤ — خود دے اتے کر زیادتی اوکھت نہ اٹھاؤ
عورت اتے جائز نہ ہرگز مال شوہر دا ونڈے — بن اجازت خاوند دی اوہ دے کے مال نہ بھنڈے
خاوند دا کل پیسہ پائی مال اسباب خزانے — سانبھ کے رکھے وچ نگرانی لین نہ چور بیگانے
عصمت اپنی نوں بچاوے رکھے پردے داری — حکم خاوند دے باجھوں اوہ نہ کرے قرابت داری

ویکھو لوکو! تہاڈے اتے حق کجھ رب فرمائے
تہاڈیاں عورتاں دے حق کجھ نیں تہاڈے اتے آئے

واجب ہین حقوق اوہناں تے تہاڈے ولوں بھارے
اپنے کول نہ سدن عورتاں بھیڑے مرد آوارے

جنہوں تسیں نہ چنگا سمجھو عورتاں نہ بلاون
کرن نہ اوہ خیانت کوئی عزتاں نہ گھٹاون

بے حیائی دا کم کھلا کر کے نہ وکھاون
لاکے سرخی پوڈر منہ تے وچ بازار نہ آون

غیراں تائیں اپنا چہرہ عورتاں نہ وکھاون
خاوند دی امانت پیسہ کدھرے نہ ورتاون

عورتاں جے اوہ اتاں چاون اوہناں نوں سمجھاوَ
حکم خدا فرماندا سانوں سدھے رستے پاوَ

اوہناں نوں سزا معمولی دے دیوَ جسمانی
تاں جے راہِ راست تے آون کرن نہ بدگمانی

باز آون تاں اوہناں تاہیں چنگی طراں کھواوَ
سوہنے سوہنے لیڑے لے کے اوہناں نوں پہناوَ

اپنیاں عوراں دے نال چنگا کرنا جے ورتارا
کیوں جے اوہ پابند نے ہوئیاں چھڈ کے غیر دوارا

اپنے آپ اوہ کر نہ سکن کوئی حیلہ چارا
اوہناں دا لحاظ وی رکھو رب دا حکم اے بھارا

کیوں جے رب دے ناں دے اتے ملیاں تہاڈے تائیں
ہین حلال اوہ رب دے ناں تے عذر کسے دا ناہیں

لوکو! میری گل نوں سمجھو کرنا نہ کوتاہی
تبلیغ کرن دی میں دنیا وچ کیتی حق ادائی

میں تہاڈے اندر چھڈی ہے اک چیز نرالی
ہووَ گے گمراہ نہ ہرگز جے اوہ تساں سنبھالی

جے ایہدے تے قائم رہوَ گے پاوَ گے آناں باناں
اوہ کتاب خدا دی ہگی اچیاں جیہدیاں شاناں

دینی مسئلے معاملات وچ سوچ سمجھ کے چلنا
بچنا تسی غلودے کولوں جھوٹھ دے کولوں ٹلنا

پہلیاں قوماں شرع دے اندر ملاوٹ کر دکھائی
ہو بدنام گئے وچ دنیا پا گئے اوہ رسوائی

ہو ہلاک گئیاں اوہ قوماں ناں نشان نہ باقی
وچ کتاباں وادھے گھاٹے کردے رہے اوہ عاقی

اج شیطان نوں نا امیدی ماریاں اوہنے ڈھائیں
کوئی نہ اوہدی کرے عبادت لبھندے چڑھدے تائیں

شہر کے وچ حکم اوہدے نوں ہن نہ کوئی منے
مار مار کے اتاں روڑے اوہدے پاسے بھنے

ہے امکان کہ مڑ اوہ آ کے تہانوں نہ بہکاوے
جہنوں نہ اہمیت دیوؤ اوس وچ راز نیارے
گل شیطان جے دی من لیتی راضی اوہنے ہونا
ایسے لئی شیطان دے کولوں دین دی کرو حفاظت
لوکو! رب اپنے دی ہردم تسیں عبادت کرناں
پنجے ویلے پڑھو نمازاں بھار فرض دا لاہو
مال اپنے تھیں کڈھ زکوتاں ماڑیاں وچ ورتاؤ
اپنے رب دے گھر دا آ کے حج ضروری کرنا
اپنے حکمراناں دی کرنا ہر دم تابعداری
جنت دے وچ داخل ہوؤ مانو موج بہاراں
جیہڑا جرم کرے گا ایتھے ذمہ دار اوہ آپے
پیو دے بدلے پتر تائیں ملن نہ ہن سزاواں
گل سنو سب کن لگا کے حاضر لوک نیں جیہڑے
ایہناں تائیں چاہیدا اے ایہہ احکام تمامی
ہن موجود جیہڑے نہ ہیگے اوہناں تک اپڑاون
ہو سکدا اے جو نہ ایتھے وچ عرفات دے آئے
یاد رکھن اوہ گلاں تائیں اگے دی اپڑاون
لوکو! جے تہاڈے کولوں وچ درگاہ ربانی
لوکاں آکھیا ایسے گلوں دیواں گے گواہیاں

نکیاں نکیاں گلاں اندر پچھے راوہ نہ پاوے
نکے نکے مسلیاں اندر اوہ شیطان نہ بارے
پچھے راہے پان دے لئی اوس راہ وچ آ کھلونا
اپنا تسیں ایمان بچاؤ ایہو جے سعادت
جدوں وی ملن اذاناں آ کے سر سجدے وچ دھرانا
روزے ماہ رمضان دے رکھو روزے رکھ نبھاؤ
ماڑے دبڑے حاجتمنداں اندر ایہہ پوچاؤ
ایہہ ارکان اسلام دے ہیگے لاہے پیر نہ دھرنا
تاں جے اپنے رب دی جنت پاؤ نعمت بھاری
حوراں تے غلمان ملن گے اوتھے بنھ قطاراں
جرم دی ولے سزا اوسے نوں دکھ نہ بھگتن ماپے
پت دا بدلہ پیو نہ دیوے اندر جرم خطاواں
وچ عرفات دے سجے کھبے اگے پچھے ویہڑے
لوکاں تائیں دس گلاں اندر خاصیں عامی
اک اک گل نوں خوب سمجھاون فرق نہ کوئی پاون
تہاڈے نالوں چنگا سمجھن دین دے اوہ سرمائے
دین اسلام دی عظمت تائیں دنیا وچ ودھاون
پچھیا جے سوال جاوے گا دسو کی زبانی
آپ نے سب اماناں سانوں دین دیاں نے اپڑائیاں

آپ نے حق رسالت دا اے خوب ادا فرمایا
ایہہ گل سن کے پاک نبیؐ نے انگل پاک اٹھائی
لوکاں ولے کر اشارہ تن واری فرمایا
وچ عرفات دے خوش بختاں نوں خطبہ نبیؐ سنایا
کوشش کیتی اکھر کوئی ودھ گھٹ نہ ہوجاوے
وچ نفاست تے بلاغت فرق نہ رتی پایا
رب نے ریجھ اے پوری کیتی قلم میں جدوں اٹھایا
تاں جے آون والیاں نسلاں پڑھ کے فائدہ پاون
شعراں دے وچ غلطی کوئی نظر کسے جے آوے
دوجی وار طباعت اندر غلطی دور کراواں
منبراں اتے عالم فاضل خطبے پڑھ سناون

ساڈی خیر خواہی اے کیتی سدھا راہ وکھایا
دل اسمان شہادت انگلی چکی نبی الٰہی
رہیں گواہ خدایا میرے تیرا حکم پوچایا
عربی بولیوں وچ پنجابی آثر نے کر دکھایا
پاک نبیؐ دا سوہنا خطبہ سمجھ دے اندر آوے
وچ نزاکت خطبہ سوہنا شعراں وچ سنایا
نثر تے شعر دے اندر خطبہ لکھ کے ہے چھپوایا
رب نبیؐ دے حکماں اتے چل کے بخت جگاون
لکھ کے خط اوہ ساڈے تائیں اجر خدا تھیں پاوے
حاجی آثر فقیر تہانوں دیندا رہوے دعاواں
انشاء اللہ سبھناں نوں ایہہ شعر آثر دے بھاون

پہلا خطبہ جمعہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ جَعَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدِ الْاَيَّامِ○
وَلَا نَعْبُدُ وَلَا نَسْتَعِيْنُ اِلَّا اِيَّاهُ وَهُوَ الَّذِىْ فَرَضَ
صَلٰوةَ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ○ وَالصَّلٰوةُ عَلٰى مُحَمَّدٍ
... عَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهِ الْكِرَامِ○ خُصُوْصًا
التَّحْقِيْق○ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ
...دْقِ وَالصَّوَابِ○
...ن كَامِلِ الْحَيَآءِ
بْنِ عَفَّانَ○ وَعَلٰى
...ىِّ ابْنِ اَبِىْ طَالِبٍ○
...يْدَيْنِ الشَّهِيْدَيْنِ
...الْحُسَيْنِ○ وَعَلٰى
...رَآءِ○ وَعَلٰى عَمَّتَيْهِ

پچھو ...

گل سنو،

ایہناں تائیں
ہن موجود جیہڑے،
ہو سکدا اے جو نہ اتھے،
یاد رکھن اوہ گلاں تائیں اے
لوکو! جے تہاڈے کولوں وچ در
لوکاں آکھیا ایسے گلوں دیواں گے گو،

الشَّرِيْفَيْنِ الْمُطَهَّرِيْنِ مِنَ الْاَدْنَاسِ الْحَمْزَةِ وَالْعَبَّاسِ ○ وَعَلَى السِّتَّةِ الْبَاقِيَةِ مِنَ الْعَشَرَةِ الْمُبَشَّرَةِ وَسَائِرِ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ ط بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ وَنَفَعَنَا وَاِيَّاكُمْ بِالْاٰيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ○

خُطبۂ ثانیہ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنُؤْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ ○ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ○ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ط يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى وَصَامَ ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ قَعَدَ وَقَامَ ○ وَصَلِّ عَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْبِيَآءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ وَعَلٰى كُلِّ مَلٰٓئِكَتِكَ

پہلا خطبہ جمعہ

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ الَّذِیۡ جَعَلَ یَوۡمَ الۡجُمُعَةِ سَیِّدِ الۡاَیَّامِ ○ وَلَا تَعۡبُدُ وَلَا نَسۡتَعِیۡنُ اِلَّا اِیَّاہُ وَھُوَ الَّذِیۡ فَرَضَ صَلٰوۃَ الۡجُمُعَةِ فَاسۡعَوۡا اِلٰی ذِکۡرِ اللّٰہِ ○ وَالصَّلٰوۃُ عَلٰی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الۡاَنَامِ ○ وَعَلٰی اٰلِہٖ وَاَصۡحَابِہِ الۡکِرَامِ ○ خُصُوۡصًا عَلٰی اَفۡضَلِ الۡبَشَرِ بَعۡدَ الۡاَنۡبِیَآءِ بِالتَّحۡقِیۡقِ ○ اَمِیۡرِ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ اَبِیۡ بَکۡرِ اِلصِّدِّیۡقِ ○ وَعَلَی النَّاطِقِ بِالصِّدۡقِ وَالصَّوَابِ ○ اَمِیۡرِ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ عُمَرَ بۡنِ الۡخَطَّابِ ○ وَعَلٰی کَامِلِ الۡحَیَآءِ وَالۡاِیۡقَانِ ○ اَمِیۡرِ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ عُثۡمَانَ ابۡنِ عَفَّانَ ○ وَعَلٰی غَالِبِ کُلِّ غَالِبٍ اَمِیۡرِ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ عَلِیِّ ابۡنِ اَبِیۡ طَالِبٍ ○ وَعَلَی الۡاِمَامَیۡنِ الۡھُمَامَیۡنِ السَّعِیۡدَیۡنِ الشَّھِیۡدَیۡنِ اَبِیۡ مُحَمَّدِنِ الۡحَسَنِ وَاَبِیۡ عَبۡدِ اللّٰہِ الۡحُسَیۡنِ ○ وَعَلٰی اُمِّھِمَا سَیِّدَۃِ النِّسَآءِ فَاطِمَةِ الزَّھۡرَآءِ ○ وَعَلٰی عَمَّیۡہِ

الشَّرِيْفَيْنِ الْمُطَهَّرَيْنِ مِنَ الْاَدْنَاسِ الْحَمْزَةِ وَالْعَبَّاسِ ○ وَعَلَى السِّتَّةِ الْبَاقِيَةِ مِنَ الْعَشَرَةِ الْمُبَشَّرَةِ وَسَائِرِ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ ۔ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِى الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ وَنَفَعَنَا وَاِيَّاكُمْ بِالْاٰيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ○

خُطبۂ ثانیہ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنُؤْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ ○ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِىَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ○ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِىِّ ط يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى وَصَامَ ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ قَعَدَ وَقَامَ ○ وَصَلِّ عَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْۢبِيَآءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ وَعَلٰى كُلِّ مَلٰٓئِكَتِكَ

الْمُقَرَّبِيْنَ○ وَعَلٰی عِبَادِ اللّٰہِ الصَّالِحِیْنَ بِرَحْمَتِكَ
یَآاَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ○ عِبَادِ اللّٰہِ○ اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ
وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ ذِی الْقُرْبٰی وَیَنْھٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ
وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ
تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَھَمُّ وَاَکْبَرُہٗ

دوسرا خطبہ جمعہ

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ○

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ اَمْطَرَ اَقْطَارَ الرَّحْمَۃِ مِنْ سَحَابِ
الْمَغْفِرَۃِ وَنَوَّرَ قُلُوْبَ اَھْلِ الْمَعْرِفَۃِ بِفَیَضَانِ اَنْوَارِ
لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ○ وَشَرَحَ صُدُوْرَ
الْمُؤْمِنِیْنَ بِنُوْرِ اَذْکَارِ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَاشَرِیْكَ
لَہٗ وَاَشْھَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ ھُوَ سَلْسَبِیْلُ
اَنْھَارِ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ○ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی
عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَعَلٰی اٰلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ وَخُلَفَآئِہِ الَّذِیْنَ فَازُوْا اِلٰی

اَعْلَى الدَّرَجَاتِ بِكَثْرَتِ اَذْكَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ
رَّسُوْلُ اللّٰهِ خُصُوْصًا عَلٰى اَوَّلِهِمْ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ اَبِىْ بَكْرِ
اِلصِّدِّيْقِ التَّقِىِّ اَسْبَقَ بِاِقْرَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ
اللّٰهِ وَعَلٰى اَعْدَلِهِمْ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عُمَرَ التَّقِىِّ بِفَيْضَانِ
اَنْوَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ○ وَعَلٰى اَحْلَمِهِمْ
اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عُثْمَانَ الزَّكِىِّ جَامِعِ اَسْرَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ○ وَعَلٰى اَعْلَمِهِمْ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِىِّ
اِلرَّضِىِّ قَاطِعِ الْكُفَّارِ بِذِى الْفَقَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ
رَّسُوْلُ اللّٰهِ وَعَلَى الْاِمَامَيْنِ الْهُمَامَيْنِ السَّعِيْدَيْنِ اَبِىْ
مُحَمَّدِ اِلْحَسَنِ وَاَبِىْ عَبْدِ اللّٰهِ الْحُسَيْنِ الَّذِيْنَ مَحَبَّتُهُمَا
مُوْجِبُ النَّجَاةِ مِنَ الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ كَاشِفِىْ اَسْتَارِ لَآ اِلٰهَ
اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ○ وَعَلٰى اُمِّهِمَا سَيِّدَةِ النِّسَاءِ
فَاطِمَةَ الزَّهْرَآءِ بِاَزْهَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ
وَعَلَى السِّتَّةِ الْبَاقِيَةِ مِنَ الْعَشَرَةِ بِبِشَارَةِ الْمُصْطَفٰى
وَعَلَى الْمُهَاجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَعَلٰى كُلِّ مَنِ اسْتَقَرَّ
بِاِقْرَارِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ○ شَفِيْعٌ فِى
الْحَشْرِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ○ وَنُوْرٌ عَلَى الصِّرَاطِ

لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ وَنَجَاةٌ مِّنَ النِّيْرَانِ لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ وَمَكْتُوْبٌ عَلٰى بَابِ الْجِنَانِ لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ وَ مَفْتُوْحٌ بَابُ الرَّحْمَةِ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ بِبَرَكَةِ لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ اَنَّ اَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ تُنَادِيْ فِيْ كُلِّ يَوْمٍ وَّلَيْلٍ يَّارَحْمٰنُ لَانَطْلُبُ اَنْ تَحْشُرَنَا سَاعَةً حَتّٰى نَقُوْلَ لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِجَمِيْعِ مَنْ قَالَ لَآاِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ○ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ اِنَّهٗ تَعَالٰى جَوَادٌ كَرِيْمٌ مَّلِكٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ○

خُطْبَةٌ ثَانِيَةٌ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ
وَنُؤْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ

شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ

اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ○ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ
وَرَسُوْلُهٗ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ○ يَاۤاَيُّهَا النَّاسُ
ثَبِّتُوْا قُلُوْبَكُمْ بِالطَّاعَاتِ ○ وَصَلُّوْا عَلٰى مُحَمَّدِ ِالْمُصْطَفٰى
صَاحِبِ الشَّفَاعَاتِ ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰۤى اٰلِ
مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى وَصَامَ ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ
وَّعَلٰۤى اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ قَعَدَ وَقَامَ ○ وَعَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْبِيَآءِ
وَالْمُرْسَلِيْنَ ○ وَعَلٰى كُلِّ مَلٰۤئِكَتِكَ الْمُقَرَّبِيْنَ وَ عَلٰى عِبَادِ
اللّٰهِ الصّٰلِحِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَاۤاَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ○ اَللّٰهُمَّ
اَيِّدِ الْاِسْلَامَ وَالْمُسْلِمِيْنَ بِبَقَآءِ سَلْطَنَةِ السُّلْطَانِ الْمُسْلِمِ
خَلَّدَ اللّٰهُ تَعَالٰى مُلْكَهٗ وَسُلْطَانَهٗ وَاَفَاضَ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ
بِرَّهٗ وَاِحْسَانَهٗ ○ اَللّٰهُمَّ انْصُرْ مَنْ نَّصَرَ دِيْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ ○ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ
دِيْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْهُمْ
عِبَادَ اللّٰهِ ○ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ
وَاِيْتَآئِ ذِى الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْىِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ○ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالٰى
اَعْلٰى وَاَوْلٰى وَاَتَمُّ وَاَكْبَرُ ○

پہلا خطبہ

اللہ دے ناں نال شروع کرداہاں۔ جیہڑا بڑا ای مہربان تے نہایت رحم والا اے۔ ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ جہنے جمعے نوں دناں دا سردار بنایا تے اسیں نئیں عبادت کردے تے نہ ای مددمنگدے آں پراوسے کولوں۔ اوہ ذات جہنے فرض کیتا جمعے دی نمازنوں اپنے حکم نال۔ جدوں سدیا جاوے جمعے دی نماز دے لئی جمعے دے دن۔ تاں نس کے آؤ اللہ دے ذکر و َلے۔ تے درودا پڑھے۔ سیدالانام حضرت محمد ﷺ اُتے تے آپ دی آل اُتے تے صحابہ کرام اُتے۔ جیہڑے کہ عزت والے ہین۔ خاص طور اُتے درودا پڑھے اوہناں اُتے (جیہڑے نبیاں دے بعد بالتحقیق سارے انساناں نالوں افضل) امیر المومنین ابی بکر صدیق رضی اللہ عنہٗ اُتے تے (جیہڑے سچ بولن والے تے درست راہ وکھاون والے ہین۔) امیر المومنین عمر بن خطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہٗ اُتے تے (جیہڑے حیا تے یقین وچ کامل ہین) امیر المومنین عثمان ابن عفان رضی اللہ تعالیٰ عنہٗ اُتے تے دوہاں اماماں (جیہڑے کہ عالی ہمت والے تے خوش بخت تے تے شہادت پان والے ہین) ابی محمد امام حسن رضی اللہ عنہٗ تے ابی عبداللہ حضرت امام حسین رضی اللہ عنہٗ اُتے۔ تے اوہناں دوہاں دی والدہ ماجدہ فاطمۃ الزہریٰ رضی اللہ عنہا اُتے۔ تے اوہناں دے چاچے (جیہڑے کہ نہایت شریف تے پاک ہین لوکاں وچوں) حضرت امیر حمزہ رضی اللہ عنہٗ تے حضرت عباس رضی اللہ عنہٗ اُتے۔ تے عشرہ مبشرہ وچوں باقی چھ اُتے تے باقی صحابہ کرام تے تابعین عظام رضی اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین اُتے اللہ پاک برکت دیوے تہانوں تے اسانوں قرآن عظیم وچوں تے اسانوں نفع

عطا فرمائے تے تہانوں نفع عطا فرمائے ۔اوہدیاں آئتاں وچوں حکمت والے ذکر وچوں۔

دُوجا خطبہ

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین ۔اسیں اوہدی اِی تعریف کردے ہاں ۔تے اوہدے کولوں مدد منگدے ہاں ۔تے اوہدے کولوں بخشش طلب کردے ہاں ۔تے اوسے اتے ایمان لیائے آں ۔تے اوہدے اتے توکل کردے آں ۔تے پناہ منگدے ہاں ۔اللہ تعالیٰ کولوں اپنے نفس دی شرارتاں توں تے اپنے بھیڑے اعمال توں ۔جنہوں اللہ تعالیٰ ہدایت دیوے اوہنوں گمراہ کرن والا کوئی نئیں تے جنہوں اللہ گمراہ کردے اوہدے لئی کوئی ہدایت دین والا نئیں اے ۔تے اسیں گواہی دیندے ہاں ۔کہ اللہ دے سوا کوئی معبود نئیں اوہ اکلا اے اوہدا کوئی شریک نہیں ۔تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ بیشک حضرت محمد ﷺ اوہدے بندے تے رسول ہین ۔بیشک اللہ تعالیٰ تے اوہدے فرشتے درود گھلدے نے ۔نبی ﷺ اتے ۔

اے ایمان والیو! درود تے سلام گھلو۔تسیں وی نبی پاک ﷺ اُتے ۔

اے اللہ ! رحمت کاملہ نازل فرما۔حضرت محمد ﷺ تے آپ دی آل اُتے سارے نمازیاں تے روزے داراں دی تعداد دے برابر

اے اللہ! رحمت کاملہ نازل فرما۔حضرت محمد ﷺ تے آپ دی آل اُتے بیٹھے تے کھڑے ہون والیاں دی تعداد دے برابر ۔تے رحمت کاملہ نازل فرما۔سارے انبیاء تے رسولاں اُتے تے سارے مقرب (پیارے) فرشتیاں اُتے تے سارے نیک بندیاں اُتے ۔اے سب توں

بوہتا ترس کرن والے اپنی رحمت دے صدقے

اللہ دے بندیو! اللہ تعالیٰ حکم دیندا اے۔ عدل کرن تے احسان کرن دا تے قرابت داراں (ساکاں مسکیناں) دے حقوق ادا کرن دا۔ تے منع فرماندا اے۔ فحاشی تے بے حیائی دے کماں توں تے نافرمانی کولوں بچن دا حکم دیندا اے۔ تاں جے تُسیں نصیحت حاصل کرو۔ تے اللہ تعالیٰ دا ذکر۔ جیہڑا کہ بلند، اعلیٰ تے اُولیٰ (بہتر) اے تے سب توں بوہتا عزت والا (معزز) تے سب توں بوہتا رُعب) جلالت والا اے تے بوہت مکمل (اَتَم) بوہت ہمت والا (اَہم) تے سب توں وڈا اے۔

....

عربی زبان دا پنجابی زبان وچ ترجمہ (حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری)

نظر ثانی

☆ مولانا محمد منشاء تابش قصوری (جامعہ نظامیہ رضویہ اندرون لوہاری گیٹ لاہور)

☆ حضرت مفتی غلام محمد بندیالوی (جامعہ نبویہ) ناظر کالونی سکیاں سٹاپ فیض پور خورد

جمعے دا دوجا خطبہ

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اوہ ذات جیہے مغفرت دے بدلاں وچوں رحمت دے قطرے برسائے۔ تے کلمہ شریف لاالہ الاالله محمد رسول الله دے انوار تے فیضان نال اہل معرفت دے دلاں نوں منور فرمایا۔ تے دوجے کلمے اشھد ان لاالہ الا الله واشھد ان محمد عبدہ و رسولہ دے نور نال مومنین دے دلاں نوں کھولیا تے کلمہ شریف دیاں نہراں وچوں اوہ سلسبیل اے۔

اللہ تعالیٰ رحمت کاملہ نازل فرمائے۔ تے سلامتی نازل فرمائے۔ آپ ﷺ اُتے تے آپ ﷺ دی آل پاک اتے آپ ﷺ دے صحابہ علیہم اجمعین تے آپ دے خلفائے راشدینؓ اتے جیہڑے کلمہ شریف دے ذکر دی کثرت نال اعلیٰ درجات اتے فائز ہوئے۔ خاص طور اتے اوہناں وچوں سب توں پہلے امیر المومنین حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ، جیہڑے کہ متقی سبقت لے جان والے ہیں۔ کلمہ شریف دے اقرار کرن والے ہین تے اوہ جیہڑے سب توں بوہتے عدل کرن والے ہین۔ امیر المومنین حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ، جیہڑے کہ نقی (صاف کرن والا یا خود صاف ستھرے) کلمہ شریف دے انوار دے فیضان نال۔ تے سب بوہتے (حلیم) بردبار ہین۔ امیر المومنین حضرت عثمان رضی اللہ تعالیٰ عنہ، جیہڑے کہ (ذکی) پاک کرن والے ہین تے کلمہ شریف دے اسرار نوں جمع کرن والے ہین۔ تے جیہڑے سب توں بہتے زیادہ عالم ہیں۔ امیر المومنین حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ، جیہڑے کہ کلمہ شریف دا انکار کرن والے کافراں نوں اپنی

ذوالفقار (تلوار) نال کٹن والے ہین تے دو فاصلہ اماماں اتے جیہڑے کہ ہمت والے تے خوش بخت ہین۔ ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ تعالی عنہ، تے ابی عبداللہ حضرت حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہ، ایہناں دوہاں دی محبت درد ناک عذاب توں موجب نجات اے۔ جیہڑے کہ کلمہ شریف دے پردیاں نوں کھولن والے ہیں۔ تے دواماماں اوراوہناں دی والدہ سیدۃ النساء طا فاطمۃ الزہریٰ رضی اللہ عنہا جیہڑیاں کہ باغِ توحید تے رسالت دیاں کلیاں وچوں اک کلی ہین۔ تے بشارت مصطفےٰ ﷺ پان والے دساں وچوں باقی چھ اتے تے مہاجراں تے انصاریاں اتے تے جنہے وی کلمہ شریف دا اقرار کیتا تے اوہدے اُتے قائم رہیا۔

کلمہ شریف حشر وچ شفاعت کرن والا اے تے کلمہ شریف پل صراط توں لنگھن والیاں لئی چانن اے تے کلمہ شریف یران کولوں نجات بخشن والا اے تے کلمہ شریف جیہڑا کہ لکھیا ہویا اے جنت دے دروازیاں اُتے۔ کلمہ شریف دی برکت نال مومنین اتے رحمت دے دروازے کھلن والے ہین۔ اے رحمان! اسیں نہیں چاہندے کہ توں اسانوں قیامت دے دن اساڈے عملاں دا حساب لے۔ جدوں تیکر اسیں کلمہ شریف پڑھ نہ لییے۔ اے اللہ! بخش دے اوہناں ساریاں نوں جیہڑے کلمہ شریف پڑھن۔ اللہ! برکت نازل فرما اساڈے لئی تے توہاڈے لئی۔ بیشک اوہ بلند اے۔ سخی اے۔ کرم فرماؤن والا اے۔ بادشاہ اے۔ ’’برّ‘‘ (پاک) اے۔ حدتوں زیادہ نرمی فرماؤن والا اے تے حدتوں زیادہ رحم فرماؤن والا اے۔

دُوجا خُطبہ

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اسیں اوہدی اِی تعریف کردے ہاں تے اوہدے کولوں مدد منگدے ہاں تے اوہدے کولوں بخشش طلب کردے ہاں۔ تے اوسے اُتے ایمان لیائے آں تے اوہدے اُتے توکل کردے آں تے پناہ منگدے ہاں۔ اللہ تعالیٰ کولوں اپنے نفس دیاں شرارتاں توں تے اپنے بھیڑے اعمال توں۔ جنہوں اللہ تعالیٰ ہدایت دیوے۔ اوہنوں گمراہ کرن والا کوئی نئیں تے جنہوں اللہ گمراہ کردے۔ اوہدے لئی کوئی ہدایت دین والا نئیں اے تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ اللہ دے سوا کوئی معبود نہیں اوہ اکلا اے اوہدا کوئی شریک نہیں تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ بے شک حضرت محمد ﷺ اوہدے بندے تے رسول ہین۔ بے شک اللہ تعالیٰ نے اوہدے فرشتے درود گھلدے نیں۔ نبی ﷺ اُتے۔

اے اللہ رحمت کاملہ تے سلامتی نازل فرما۔ اے لوگو! اپنے دلاں نوں ثابت رکھو۔ اللہ پاک دی اطاعت اتے تے درود پڑھو حضرت محمد ﷺ اتے جیہڑے صاحب شفاعت ہین۔

اے اللہ رحمت کاملہ تے سلامتی عطا فرما حضرت محمد ﷺ تے آپ دی آل اُتے سارے نمازیاں تے روزے داراں دی تعداد دے برابر تے رحمت نازل فرما۔ سارے انبیاء تے رسولاں اتے تے سارے مقرب (پیارے) فرشتیاں اتے تے سارے نیک بندیاں اتے۔ اے سب توں بوہتا ترس کرن والے اپنی رحمت دے صدقے۔

تے سارے نبیاں تے رسولاں اتے۔ تے سارے مقرب فرشتیاں اتے۔ تے سارے اللہ دے

نیک بندیاں اُتے اللہ تیری رحمت دے نال۔ اے سب توں بوہتا رحم فرماون والے۔

اے اللہ! اسلام تے مسلمان دی مدد فرما۔ مسلمان بادشاہ دی تے اوہدی بادشاہی دی سلامتی دے نال۔ اللہ تعالیٰ ہمیشہ سلامت رکھے اوہدے ملک نوں تے اوہدی بادشاہی نون تے اللہ تعالیٰ اوہدے فیض نوں عام کرے دوہاں جہاناں اُتے۔

اوہدی نیکی توں وی تے احسان توں وی۔ اے اللہ! مدد فرما۔ جیہڑا مدد کرے محمد ﷺ دے دین دی تے اسانوں اوہناں وچوں بنا۔

اللہ دے بندیو! آپس وچ عدل کرو اللہ تہانوں عدل تے احسان دا حکم دیندا اے، منع فرماندا اے۔ فحاشی تے منکرات (انکار) تے سرکشی کولوں۔ تہاڈے لئی ایہہ نصیحت اے۔ تاں جے تسیں نصیحت حاصل کرو۔ تے اللہ دا ذکر جیہڑا کہ بلند اے۔ اُچا اے۔ اُولیٰ (بہتر) اے تے سب توں بوہتا عزت والا (معزز) تے سب توں بوہتا (رعب) جلالت والا اے تے بوہت مکمل (اُتم) بوہت ہمت والا (اہم) تے سب توں وڈا اے۔

پنجابی وچ ترجمہ

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

جمعے دیاں فضیلتاں تے فانی دنیا دا ذکر

شاعر: حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

بوہت فضیلتاں ہین جمعے دیاں عالماں نے فرمائیاں
مسلمانو! کجھ تھوڑیاں گلاں ایتھے ہین لکھائیاں

روز جمعے دے گھڑی اک آؤندی برکت اوس وچ عالی
دعا قبول ہندی اے اوس وچ فضل کرے رب والی

جائز دعا دا مطلب حاصل ہندا بندیاں تائیں
دین دے باجھوں دنیا منگنی گل ایہہ بہتر ناہیں

سستی غفلت ڈھل دے پاروں جمعے نوں جو چھڈ دیندا
رب ناراض اوہدے توں ہندا رحمت مول نہ دیندا

جیہڑا جمعے نوں بالکل چھڈ دے تارک صوم صلاتوں
دین اسلام دا منکر ہویا ردیا گیا ہر باتوں

جو نماز جمعے دی پڑھدا اجر زیادہ پاوے
سو شہیداں دا اوہ رتبہ وچ اعمال لکھاوے

وچ حدیث نبیؐ فرمایا جمعے نوں ترک جو کردا
سخت عذاب ہووے گا اوہنوں ڈب جاندا اے تردا

ایس لئی توں بندیا سمجھیں بات نصیحت عالی
روز جمعے دے کریں عبادت فضل کرے رب والی

لے کے فجروں شاماں تیکر روز جمعے دے بھائی
غیبت، گلے تے شکوے کولوں دامن رہوو بچائی

جنساں وچ نہ کھوٹ ملاؤ چنگے عمل کماؤ
رُسے نیں جو آپس اندر اوہناں نوں ملاؤ

ہور نیکی دے کم جو ہیگے کر کے شان ودھاؤ
مکروہ تے ناجائز کماں توں دامن نوں بچاؤ

پٹھا ناں نہ کسے دا سدو سدھے ناں پکارو
وچ غرور تکبر آ کے کسے نوں نہ للکارو

روز جمعے دے کرو ایہہ وعدہ گالی نہ دیو گے
نشے دے کولوں بچ کے رہنا بھنگ نہ گھوٹ پیو گے

رب نے بخش حیاتی دتی ایہدا قدر پچھانو
رب دی کرو عبادت ہر دم خاکوں موتی چھانو

اج دا دن حیاتی تینوں رب نے جو عطائی
کل نوں کوچ ہے ایتھوں کرنا موت نے شست لگائی

روز حشر دے رب دے اگے پاویں گا رسوائی
قدر ہووے گی اوس دیہاڑے رائیگاں گھڑی لنگھائی

روز جمعے دے فجرے اٹھ کے اپنے کم نبیڑو | لہو لعب تھیں کرو کنارا بدیاں نہ سہیڑو
ہفتے دے سب دناں دے وچوں دن جمعے دا بھائی | ہے سردار دناں دے اتے رب نے شان ودھائی
کر کے غسل نماز جمعے لئی وچ مسیتاں جاؤ | دھوتے ہوئے لیڑے پا کے خوشبو تن تے لاؤ
کر کے نیویں نظر جیاؤں لنگھو گلی بازاروں | پہلی بانگ ملے تاں اپڑو کرم ہووے سرکاروں
نال عقیدت الفت بہہ کے سنیو وعظ نورانی | عالم فاضل منبراں اتے دسن حکم ربانی
سن کے گلاں عالماں کولوں اوس تے عمل کماؤ | نیکاں دا جو وعظ اے سنیا آ کے گھریں سناؤ
درجہ بوہت خدا تھیں پاوے جو ایہہ عمل کماوے | دوجی بانگ ملے تاں شوقوں خطبے دل کن لاوے
نماز جمعے دی نال جماعت بندہ جو اداوے | رب دے کولوں اتھے اوتھے اجر زیادہ پاوے
روز حشر نوں پچھے گا رب کیہڑا عمل کمایا | اودوں دولت مال اولاداں کم کسے نہ آیا
رہی نہ یاد اے منزل تینوں ہیگا سفر دوراڈا | دنیا اتے آون دا مطلب کیہہ اے بندیا ساڈا

حرص طمعے نے مار مکایا سر تے بھار گناہواں
پنڈاں بنھ کے چکی جاویں کیونکر ملن پناہواں

روز قیامت تائیں کھلیا ہے اوہ سخت دیہاڑا | اوتھے کسے دی کم نہ آؤ تاں بھانویں تگڑا ماڑا
عمل چنگیرے کم آون گے جنت وچ لے جاون | بدیاں پھڑ کے بندیا! تینوں دوزخ وچ پوچاون
پلصراط دے اتوں لنگھنا ہے اوہ سفر اوکھیرا | اوتھوں قسمت والا لنگھے جسدا بخت چنگیرا
وال توں پل باریک ہیگی اے تکھی اے تلواروں | قسمت والا لنگھے اوسدن ایس ترکھی دھاروں
سر تے پنڈ گناہواں والی وچ جہنم سٹے | دوزخ وچ عذاب نے بھارے پاسے جاون گھٹے
ماں پیو بھین بھرا تے خاوند کم نہ بیوی آوے | دھیاں پتر نوکر چاکر اوتھے نہ چھڈاوے
عاشق تے معشوق نہ اوتھے ہر گز گال ملاون | آقا اوتھے کم نہ آوے سب رشتے ٹٹ جاون
کلی جان پھاتھے وچ پھاہی کیہڑا آن چھڈاوے | ہر اک ہو جدا جاوے گا کیتا ای کم آوے
اِک اِک انگ بدن دا اسدن دشمن جان دا ہووے | ہتھ تے پیر گواہیاں دیون ہر انگ بول کھلووے
ہُنی توبہ کر لے بندیا ہجے وی ہیگا ویلا | موت دے پچھوں بنے خرابی اُجڑ جانا میلہ
سخت خرابی بنے گی اسدن رب حساب لوے گا | نیکاں عملاں والا اسدن جنت جا بھوے گا

بھیڑے عملاں والا اسدن دوزخ وچ سڑے گا
دوزخ دا داروغہ اسدن دھونوں آن پھڑے گا

بیڑیاں پا کے پیراں نوں اوہ ہتھکڑیاں وی لاون
کڑکدے دوزخ اندر سٹن رحم ذرا نہ کھاون

اج وی ویلا نیکی کر لے نیکی وچ بھلیائی
بھلکے قبروں اُٹھ کے آوناں ناممکن اے بھائی
کفن دے اندر سی کے تینوں قبر اندر دبھ آون
ہتھ تے پیر نہ ہلن اوددوں عقلاں وی چھڈ جاون
خواب دے وانگوں ایہہ حیاتی کہندے ہین سیانے
یاں افسانے وانگوں سمجھیں لاون دل دیوانے
جیوں پانی تے ظاہرے ہووے بلبلہ یکباری
ایویں ہے زندگانی بندیا کہندے عالم قاری
ملی اے تندرستی تینوں چنگے عمل کمالئے
ساری عمر عبادت کر کے چنگے بخت بنالئے
اِک اِک لحہ ہے غنیمت ذکر دے وچ لنگھاویں
ایہہ دنیا دن چار دا میلہ سر سجدے وچ پاویں
اج جوانی بھر مردانی چستی تے چالاکی
اج عبادت کرن دا ویلا سمجھیں گندگی پاکی
بھلکے ختم بنیائی ہوسی آوے وقت اوکھیرا
ہتھ تے پیر جواب دیون گے آخر قبریں ڈیرا
بڑھے وارے پکڑ ڈنگوری مسجد کون پوچاوے
کیہڑا لوٹے بھر بھر تینوں ہر دن وضو کراوے
کیہڑا جائے نمازاں دیوے کیہڑا ٹنگ کھواوے
اوددوں ایہہ جوانی والا ویلا پرت نہ آوے

گٹے گوڈیوں رہ جاویں گا نموں جھانا ہو جاویں گا
اپنے بھیڑے بختاں اتے چیکاں مار کے رو جاویں گے

پچھوتائیں گا اوس ویلے ویلا پرت نہ آوے
ایہہ جوانی رنگ رنگیلی سفنہ نظریں آوے
نہ ہتھاں وچ طاقت رہنی جو ودان اٹھاون
من دا وٹہ پھڑ کے سٹن دھکا مار گراون
نہ پیراں وچ سکت رہنی چلدے تکھیاں چالاں
وچ بڑھاپے پین کولاں پے جائے جان وبالاں
نکھ دی دے جواب جاوے گی پین گے ہر دم جھولے
دھپ تے چھاں دا فرق نہ جاپے ختم ہوون سب رولے
اج تک ایہہ انہراں اُتوں جن نوں ڈھونڈ لیاؤندی
بھلکے ہتھ نہ نظریں آوناں سرانددی تے پواؤندی
حافظہ وی جواب دیوے گا بھل جاوے گا ماضی
اج ویلا ای کر لے بندیا رب اپنے نوں راضی
لک کمان دے وانگ لفے گا سر ہووے گا بگا
کالے وال نہ نظریں آون ہن سنوار لے اگا
جے جوانی لنگھ گئی اے ہو گئی جان وڈیری
ایہہ بڑھاپا وی غنیمت نہ ڈھاہ بندیا ڈھیری
وچ بڑھاپے بیٹھ منجی تے اللہ اللہ کر لے
ہتھ وچ تسبیح سر تے ٹوپی خالی دامن بھر لے
رب دے کولوں معافیاں منگ کے اپنی بھل بخشاویں
سچی توبہ کر کے بندیا ہتھ گناں نوں لاویں
موت توں پہلاں اک اک لحہ توں غنیمت جانیں
اُٹھے پہر عبادت کر کے اگلا ساں سیہانیں

اِک واری جو ٹر گیا ایتھوں آیا نہ دوبارا
فانی دنیا چھڈ کے جانا آخر توں وی مارا

فیر نہ بنج دِناں لئی بندیا دنیا اُتے آوَناں
اج ویلا ای کر ریاضت فیر نہ کسے چھڈاوَناں

اج غرور تکبر دے نال جنہاں اَتاں چاپئیاں ڈیرے محل چبارے رنگلے کوٹھیاں ہین بنائیاں
ریشم تن دوالے پاندے سیجاں نرم وچھاندے تکیے دے نال ڈھوہواں لا کے بیٹھے حکم چلاندے
بھلکے قبر دے اندر لیٹن ہوون کلم کلّے نہ بیلی نہ ہتر لا گے بھلسن گلی محلے
ماڑیاں بنگلے رہ جان ایتھے سیجاں ہوون خالی پھُلاں دے ایہہ گجرے سُکن گھٹ جائے مہک نرالی
کر لے دانگوں دھون اٹھا کے ہین جیہڑے ساج بھوندے بھلکے قبر ہنیری دے وچ کلم کلّے سوندے
نین نشیلے خاک دے اندر رُلدے رُلدے بدل جاون گے ناگ دے وانگوں زلف کالی دے کُھلدے کُھلدے کھل جاون گے
اج پیشانی چن دے وانگوں لشکے چمکاں مارے بھلکے خاک دے اندر رُلسی کیہڑا آشدگارے
ایہہ رخسار گلابی بھلکے پیلی رنگ پاون مُکھ گلابی خاک دے اندر رنگ تے روپ مٹاون
کولیاں باہواں نرم جتے ایہہ سیج پھُلاں جو مانے بھلکے خاک دے اُتے سوناں بھلن پیار یارانے
دند چلیے دیاں کلیاں چٹے خاک دے اندر رُلسن کنڈھے قبر دے دین تانیناں چکی وانگوں دُلسن

کھوپڑی اتوں کالیاں زلفاں جھڑ کے ہوون ڈھیری
ہاڑ سیال دی رُت نہ جاپے اندر قبر ہنیری

تاج تے تخت دے والی جیہڑے اج پئے حکم چلاندے بھلکے خالی ہتھیں جاون چھڈ خزانے جاندے
شاناں آناں باناں ایتھے لشکر فوج اماندے بادشاہی اے اج جنہاں دی چھڈ کے اوڑک جاندے
ہیٹھ زمین دے بیکس ہوون کفن دوالے لیراں گوشت پوست مٹی رلیا بھُل جاون تدبیراں
اج دوالے ریشم اطلس تے کمخواب ہنڈاندے حلکے دوگز دھرتی اندر کفن دوالے پاندے
باج درباری سجے کھبے ہتر یار دوالے لونڈیاں باندیاں نوکر چاکر دوست ہم نوالے
اِک وی قبر دے اندر ناہیں جان اے کلم کلّی یاں منکر نکیر نے ہیگے سجے کھبے ملی
دستر خواناں اُتے نعمتاں ون سونیاں کھاون گوشت، زردہ، پلاء تے فرنی کھا کے عیش اُڈاون
بھلکے قبر دے اندر کیڑیاں ماس اوہناں دا کھانا ہُنجا گوشت کھاون والیا ہوویں گا نمانا
اوددوں عمل بھیڑا نہ بندیا کم آوے گا تیرے ساک سین سب چھڈ جاون گے ہین جو چار چفیرے
جا کے قبرستان دے اندر جھاتی تے اک مارو چن دے ٹوٹے خاک رَلے نیں توبہ تائب پکارو
اج پائمال اوہناں دے جُتے خاک دے اندر ہوئے نک جنہاں دے بھوے نہ مکھی اج پئے وچ ٹوئے

سیج پھُلاں دی اُتے جیہڑے لیٹ کے کنڈ نہ لاندے
کوٹھیاں تے چباراں دے وچ اپنی سیج وچھاندے

اج اوہ خاک دے اتے ستے ہے اج قبر ہنیرا
ائیرکنڈیشنڈ کاراں والیا تیرا گوریں ڈیرا

تالیاں مارن حسن کھیڈن واج حسن دا آوے
منہ وچ پان تے ہتھ وچ سگریٹ فیشن جھلک وکھاوے

عطر پھلیل پوشاک تے ملدے ہتھ وچ پھل گلابی
گل وچ ہار تے کینٹھے پاندے ٹھاٹھ تے باٹھ نوابی

جوڑے جینے لمیاں دھوناں خاک دے نے وچ سمائیاں
ناں نشان نہ رہیا اے باقی ہنجاں ہر دا چھائیاں

پیڑھ دنداں داٹٹ گیا سارا کلیاں خاک نے رلیاں
اِک اِک کر کے ڈِگ پے قبرے داڑھاں نے سڑگلیاں

اک اک جوڑ علیحدہ ہویاںویاں اج نگاہواں
ٹوئے دے وچ ہڈیاں دِس کئی رُلیاں وچ راہوں

سر ہے کدھرے پیر نے کدھرے ہتھ کدھرے تے باہواں
دھون دے منکے کھلرے پکڑے ٹیا جگ توں ناواں

پٹ دیاں نلیاں رُلدیاں پھردیاں عبرت دا سمیانہ
کدھرے پنیاں ، اڈیاں ، گِٹّے گوڈا پیا نمانا

اُرک تے ہتھ دے پنجے کدھرے انگلیاں پوٹے رُل گئے
سیتے ہوئے کفن دے ڈورے ڈھڈ پاٹا تے کھل گئے

ہے ایہہ دنیا تھاں عبرت دی فیر کاہدی مغروری
احمق پُتاں اے ٹھاٹھ وکھاوَنی چھڈ نا جگ ضروری

جے توں دین تے دنیا اندر قائم چاہویں ناواں
خوب خدا دی بندگی کر لے جنت ملسن چھاواں

پاک محمدؐ سرور دی توں کر لے تابعداری
عمل حدیث قرآن تے کر لے نہ کریں انکاری

آثر فقیر نصیحتاں کردا ایہدے شعر نرالے
راز اسرار پوشیدہ اس وچ سمجھن عقلاں والے

دوجے جمعے دا وعظ

غفلت دے وچ وقت لنگھاویں بندیا حق نہ بولیں
فکر قیامت دا نہ تینوں قدم قدم تے ڈولیں

نفس شیطان دے آکھے لگ کے بھلیا راہ چنگیرا
دنیا دے وچ آ کے بندیا کیتا کم مندھیرا

فجر ویلے جد بانگ ہے ملدی ہے افسوس توں سوندا
چڑیاں طوطے سب نے جاگے توں ایں ویلا کھوندا

اُچے ماڑیاں محل بناویں فانی جگ دے اندر
عمر گوا ویں جھگڑن دے وچ چنگا مرد قلندر

ایہہ حیاتی فانی ہیگی رات دِنے توں کھپدا
غیبت مکر فریب تے کینہ حد بغض دی ٹپدا

غصے تے حرصاں دے اندر پیا توں عمر گواویں
گھٹ تولیں تے براتوں بولیں تیوڑی پا ڈراویں

حق بیگانہ کھا کھا بندیا توں ڈکار مریندا
ذرا نہ ادب لحاظ توں بندیا کسے دا ہیں رکھیندا

مال دولت تے مان اے کاہدا ایہہ ڈھلدا اپر چھاواں
آخر توں چھڈ کے ڈھیر دولت دے توں بھریں گاہاواں

بعد مرن دے قبر دے اندر کوئی نہ فرق کسے دا
ماڑا غربا کو تھاں تے بستر جد وچھے دا

دولت مال تے ملک زمیناں لشکر فوج خزانے
فانی دنیا دے وچ شاناں لبھدے پھرن دیوانے

نہ کر میری میری بندیا بخت اندر جو ملدا
نہ اٹھا مصیبت رنجاں صابر رہو توں دلدا

اکھاں میٹیاں حرص دے اندر مت تیری اے ماری
شام سویرے طمعے دے اندر ماردا پھریں اڈاری

حق حقوق نہ کسے دے سمجھیں ڈھڈا اپنے ہتھ پھیریں
ماں پیو دا توں عاقی ہو کے حد دے وچ نہ ٹھہریں

توں نادانا دنیا دے وچ ایڈا رُجھ گیا ایں
سدھا رستہ چھڈ کے بندیا ڈنگے راہ پیا ایں

صوم صلوٰۃ دا تارک ہو کے ویلا پیا گواویں
پنجے ویلے بانگاں ملدیاں توں نہ مسجد جاویں

حق دے ولوں مکھ توں موڑیں باطل ولے جاویں
فانی دنیا دے وچ کھوہبے بندیا پیر پھساویں

رب نے تینوں دنیا اتے گھلیا کم ضروری
توں دنیا تے آکڑ چلیں انھیا وچ مغروری

ایتھے کئی فوجاں تے لشکر مان تران وکھا گئے
ایتھے دارا تے سکندر خاک دے وچ سما گئے

پہلواناں دے کولوں کدی جگ سارا ای ڈردا
اج اوہ خاک دے اندر رل گئے ذکر نہ کوئی کردا

شاناں آناں رتبے سارے خاک دے وچ سمائے
تاجاں تختاں والیاں ایتھوں آخر بستر چائے

شاہ جہان تے اکبر ورگے آخر خاک سمائے
دنیا دے وچ وجدے کدسن اوہناں دے شادیانے

تاج محل دے رہے نہ والی گوراں وچ ٹکانے
کتھے نے اج لشکر فوجاں کتھے مال خزانے

فصلاں اجل نے وڈھ کے سٹیاں بن گئے ستھر ڈھیری
خاک دے وچ تیمور اے رَلیا کردا میری میری

بخت نصر شداد ، نمرود دا ناں نشان نہ کائی
جہاں دنیا اتے ڈیسی ات ہنیر دی چائی

اج نہ قبر اوہناں دی اتے پاندے پھُل پھلیر ے
کدی جو گجرے پہن کے ٹردے پھُل سن چار چفیر ے

کیڑیاں ماس اوہناں دا کھادا ہڈیاں نے وچ ٹوئے
اکھاں جاپن غاراں وانگوں اوہ نے جدوں دے موئے

کفن دی لیراں لیراں ہویا زلفاں ہوئیاں ڈھیری
ہڈیاں رلیاں خاک دے اندر ایہہ اوقات اے تیری

مال خزانہ اپنے ہتھیں دے جا راہ خدا دے
بھلکے خورے کہنے لٹنا آ وَناں ہتھ گمراہ دے

کر سخاوت ونڈ خزانے غیر دے ہتھ نہ آوے
ایہہ سخاوت روز حشر نوں جنت وچ پوچاوے

نیکی دے کم کرئے بندیا بھکھے نوں کھوا ویں
دے بیمار نوں لے کے دارو دکھ تکلیف ونڈا ویں

ایہناں نیک کماں دے پاروں اجر خدا تھیں پاویں
وچ قبر دے مرن دے پچھوں سکھ تے راحت پاویں

جنت وچوں باری کھلے وچ قبر دے تیری
حدّت خوف تے وحشت کولوں رہوے نہ جان اوکھیری

پڑھ نمازاں پنجے بندیا بوہت تاکیداں آئیاں
پاک محمد سرور عالمؐ امت نوں فرمائیاں

فجر تے پیشی، ڈیگر مغرب فرض عشاء اے ہوئی
ایہدے اندر سستی غفلت کریں نہ بندیا کوئی

بانگ دی واج کناں وچ آوے چھڈ دے کم نیاوی
چھیتی آ مسیت دے اندر مولا کرم کماوی

کر ادا نماز جمعے دی ملے فضیلت بھاری
روز جمعے وچ گھڑی اک آوندی وسدی رحمت باری

برکت والی گھڑی اوہ ہندی ہون قبول دعاواں
بے روزگار نوں کم اے ملدا پان بیمار شفاواں

نماز تے روزہ حج زکوٰتاں صدقہ تے خیراتاں
رب دی خاص رضالئی دیویں حشر نوں ملن رعائتاں

نہ دکھلاوے لئی توں بندیا وچ مسیتے جاویں
کر لے اپنے رب نوں راضی درجہ رب تھیں پاویں

نبیاں تے رسولاں اتے آئے وقت اوکھیرے
صابر شاکر رہے ہر حالت پائے شان اچیرے

نوحؑ نبی نوں اوہدی امت ڈیسی بڑا ستایا
ابراہیم خلیلؑ اللہ نوں بچہ دے اندر پایا

موسیٰ نوں فرعون نے مصرے ڈیسی بڑا ستایا
پاک نبیؐ سی ہجرت کر کے یثرب دے وچ آیا

ساڈی کجھ حیثیت ناہیں اسی آں اوگن ہارے
وچ مصیبت صبر جے کریئے پاواں گے چھٹکارے

رب نے تندرستی دتی نعمت سجھ پیارے
ایس توں ودھ نہ نعمت کوئی اندر جگ دے سارے

نیکی دے کم کر کے بندیا شمع نورانی بالیں
اوہدا چانن وچ قبر دے مرن دے بعد وکھالیں

بھیڑی قبر اندھیری اندر چانن کم آوے گا
نیک اعمال دا دیوا تیری قبر تائیں چمکاوے گا

ہن تے ویلا ہیگا بندیا پڑھ قرآن ربانی — کر لے جمع ثواب توں بندیا کل نوں ملے آسانی
مرن دے پچھوں قبر تیری تے کہنے ٹر کے آوناں — پڑھنا کہنے فاتحہ آ کے کس ثواب پوچاوناں
ہتھ تے پیر زبان تے اکھاں کن تے مال خزانے — شکر خدا دا کرن دی خاطر ملے انعام ربانے
شکر دے معنے عالم دسدے غیر نوں نفع پوچانا — لینی خبر بیمار دی جا کے قرضے توں چھڑانا
بے کس تے محتاجاں تائیں فائدہ جو پوچاوے — ایہدے معنے شکر اے بندیا ایہہ کر موج اڈاوے
جتھوں تیکر ہووے تیتھوں دکھ وچ سانجھ رلاویں — اپنے ساکاں انگاں تائیں راحت توں اپڑاویں
بھین بھراواں ماپیاں دے توں حق حقوق پچھانیں — دکھ سکھ اندر شامل ہوویں آپ توں چنگا جانیں
جس وچ رب دی مرضی شامل کم اوہو توں کرلیں — رضامندی نہ جس وچ ہووے اوہدے کولوں ڈرلیں
حق دی گل نہ کدی لکاویں ناحق کدی نہ بولیں — جھوٹ نہ بولیں سچ ای آکھیں کسے جاگہ نہ ڈولیں
رشتے داراں لئی وی بندیا جھوٹ نہ بول زبانوں — حق دا ہوکا دیویں بندیا سوبھا پا جہانوں

بھیڑے عمل کما کے بندیا کیونکر جنت جاویں
نیکاں دے لئی جنت بنیا کیونکر جنت پاویں

چور لٹیرے ڈاکوواں دے لئی دوزخ ہے بنایا — جہاں اپنے ماپیاں تائیں دے کے دکھ ستایا
نافرمانیاں کولوں بندیا دامن نوں بچائیں — دوزخ دی اگ بھڑکدی رہندی شعلے تتیاں وائیں
جیہڑے نافرمانیاں کردے بھیڑے عمل کماندے — ایس جہنم ہاویہ اندر اوہ نے سٹے جاندے
یا رب سائیاں کم کماویں سدھا راہ وکھاویں — گلے شکایتاں غیبت کولوں کر کے فضل بچاویں
حق ناحق دا معلم سانوں فرق خدایا ہووے — ساڈے کولوں کوئی وی دکھی ہو ناراض نہ رووے
ایہہ دنیا دن چار دیہاڑے سوہنے عمل کمائیے — سمجھئے حق قرابت داراں دل نہ کوئی دکھائیے
چوری تے چکاری کولوں کر کے کرم بچاویں — حق حلال کمائی کھائیے ستے بخت جگاویں
نافرمان نے ماپیاں دے جو تابعدار بناوے — سکے ڈھینگر عملاں والے رحمت دا مینہہ پاوے
آس امید دے پتر پھلن رت بہار دی آوے — چمن اعمال دا ساوا ہووے ذہناں نوں مہکاوے
دن تے رات عبادت اندر سجدے پئے لنگھائیے — پڑھ درود حبیبؐ تیرے تے نال خلوص پوچائیے
آل اولاد نبیؐ دی اتے ہوون بہت سلاماں — آقاؐ دے اصحاباں اتے فجر دوپہرے شاماں

آپؐ دی ساری امت تائیں بخشیں آناں شاناں
ہووے فتح اسلام دی یا رب اندر سب میداناں

تیسرا خطبہ جمعہ

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ○

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ حَمْدًا کَثِیْرًا ○ سُبْحَانَ اللّٰہِ بُکْرَۃً وَّاَصِیْلًا ○
ھُوَ اللّٰہُ الَّذِیْ لَآ اِلٰہَ اِلَّا ھُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ الْمَلِكُ
الْقُدُّوْسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُھَیْمِنُ الْعَزِیْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَکَبِّرُ
الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ الْغَفَّارُ الْقَھَّارُ الْوَھَّابُ الرَّزَّاقُ
الْفَتَّاحُ الْعَلِیْمُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُذِلُّ
السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ الْحَکَمُ الْعَدْلُ اللَّطِیْفُ الْخَبِیْرُ الْحَلِیْمُ الْعَظِیْمُ
الْغَفُوْرُ الشَّکُوْرُ الْعَلِیُّ الْکَبِیْرُ الْحَفِیْظُ الْمُقِیْتُ الْحَسِیْبُ
الْجَلِیْلُ الْکَرِیْمُ الرَّقِیْبُ الْمُجِیْبُ الْوَاسِعُ الْحَکِیْمُ الْوَدُوْدُ
الْمَجِیْدُ الْبَاعِثُ الشَّھِیْدُ الْحَقُّ الْوَکِیْلُ الْقَوِیُّ الْمَتِیْنُ
الْوَلِیُّ الْحَمِیْدُ الْمُحْصِی الْمُبْدِئُ الْمُعِیْدُ الْمُحْیِ الْمُمِیْتُ
الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ الْوَاجِدُ الْمَاجِدُ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الْقَادِرُ
الْمُقْتَدِرُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخِّرُ الْاَوَّلُ الْاٰخِرُ الظَّاھِرُ الْبَاطِنُ

الْوَالِی الْمُتَعَالِی الْبَرُّ التَّوَّابُ الْمُنْتَقِمُ الْعَفُوُّ الرَّءُوْفُ مٰلِكُ
الْمُلْكِ ذُوالْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ الْمُقْسِطُ الْجَامِعُ الْغَنِیُّ الْمُغْنِی
الْمَانِعُ الضَّآرُّ النَّافِعُ النُّوْرُ الْهَادِی الْبَدِیْعُ الْبَاقِی الْوَارِثُ
الرَّشِیْدُ الصَّبُوْرُ الرَّبُّ الْمُنْعِمُ الْمُعْطِی الصَّادِقُ السَّتَّارُ وَ
صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ عَدَدَ
مَا ذَکَرَهُ الذّٰکِرُوْنَ ○ وَسَهٰی عَنْ ذِکْرِهِ الْغَافِلُوْنَ ○
خُصُوْصًا عَلٰی اَفْضَلِ الصَّحَابَةِ وَاَعْظَمِهِمْ بِالتَّحْقِیْقِ ○
اَلْمُلَقَّبِ بِالْعَتِیْقِ ○ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْاَصْدِقِیْنَ
اَبِیْ بَکْرِ الصِّدِّیْقِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ وَعَلٰی قُدْوَةِ
الْاَصْحَابِ صَاحِبِ الدُّرَّةِ وَالْاِحْتِسَابِ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ
وَاِمَامِ الْاَعْدَلِیْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ○
وَعَلٰی جَامِعِ الْقُرْاٰنِ ○ فَتَّاحِ الْاَمْصَارِ وَالْبُلْدَانِ مُجَهِّزِ
جَیْشِ الْعُسْرَةِ لِمَرْضَاتِ اللّٰهِ الْمَنَّانِ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ
وَاِمَامِ الْاَوْرَعِیْنَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ ○
وَعَلٰی مَطْلُوْبِ کُلِّ طَالِبٍ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ
الْاَشْجَعِیْنَ عَلِیِّ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ○
وَعَلَی الْاِمَامَیْنِ الْهُمَامَیْنِ السَّعِیْدَیْنِ ○ اَبِیْ مُحَمَّدِ اِلْحَسَنِ

وَاَبِیْ عَبْدِ اللّٰہِ الْحُسَیْنِ ○ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا ○ وَعَلٰی
اُمِّھِمَا سَیِّدَۃِ النِّسَآءِ فَاطِمَۃَ الزَّھْرَآءِ ○ وَعَلٰی عَمَّیْہِ
الْمُطَھَّرَیْنِ مِنَ الدَّنَسِ وَالْاَرْجَاسِ اَلْحَمْزَۃِ وَالْعَبَّاسِ
وَعَلٰی سَآئِرِ الْمُھَاجِرِیْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالتَّابِعِیْنَ الْاَبْرَارِ
الْاَخْیَارِ ○ رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْھِمْ اَجْمَعِیْنَ ○ بَارَکَ اللّٰہُ
لَنَا وَلَکُمْ فِی الْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ وَنَفَعَنَا وَاِیَّاکُمْ بِالْاٰیَاتِ
وَالذِّکْرِ الْحَکِیْمِ ○ اِنَّہٗ تَعَالٰی جَوَادٌ کَرِیْمٌ مَلِکٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِیْمٌ

خُطْبَۂ ثَانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الْعَلِیِّ الْوَلِیِّ ○ وَالصَّلٰوۃُ

عَلٰی نَبِیِّہٖ وَحَبِیْبِہِ الَّذِیْ اَسْمَآؤُہٗ مُحَمَّدٌ اَحْمَدُ حَامِدٌ
مَحْمُوْدٌ اَحِیْدٌ وَّحِیْدٌ مَّاحٍ حَاشِرٌ عَاقِبٌ طٰہٰ یٰسٓ طَاھِرٌ
مُّطَھَّرٌ طَیِّبٌ سَیِّدٌ رَّسُوْلٌ نَّبِیٌّ رَّسُوْلُ الرَّحْمَۃِ قَیِّمٌ جَامِعٌ

مُقْتَفٍ مُّقَفٍّ رَسُوْلُ الْمَلَاحِمِ رَسُوْلُ الرَّاحَةِ كَامِلٌ
إِكْلِيْلٌ مُّدَّثِّرٌ مُّزَّمِّلٌ عَبْدُ اللّٰهِ حَبِيْبُ اللّٰهِ صَفِيُّ اللّٰهِ
نَجِيُّ اللّٰهِ كَلِيْمُ اللّٰهِ خَاتَمُ الْأَنْبِيَآءِ خَاتَمُ الرُّسُلِ مُحْيٍ
مُّنْجٍ مُّذَكِّرٌ نَّاصِرٌ مَّنْصُوْرٌ نَّبِيُّ الرَّحْمَةِ نَبِيُّ التَّوْبَةِ حَرِيْصٌ
عَلَيْكُمْ مَعْلُوْمٌ شَهِيْرٌ شَاهِدٌ شَهِيْدٌ مَّشْهُوْدٌ بَشِيْرٌ مُّبَشِّرٌ
نَذِيْرٌ مُّنْذِرٌ نُّوْرٌ سِرَاجٌ مِّصْبَاحٌ هُدًى مَّهْدِيٌّ مُّنِيْرٌ
دَاعٍ مَّدْعُوٌّ مُّجِيْبٌ مُّجَابٌ خَفِيٌّ عَفُوٌّ وَّلِيٌّ حَقٌّ قَوِيٌّ اَمِيْنٌ
مَّامُوْنٌ كَرِيْمٌ مَّكِيْنٌ مَّتِيْنٌ مُّبِيْنٌ مُّؤَمِّلٌ وَّصُوْلٌ
ذُوْ قُوَّةٍ ذُوْ حُرْمَةٍ ذُوْ مَكَانَةٍ ذُوْ عِزٍّ ذُوْ فَضْلٍ مُّطَاعٌ
مُّطِيْعٌ قَدَمُ صِدْقٍ رَّحْمَةٌ بُشْرٰى غَوْثٌ غَيْثٌ غِيَاثٌ
نِّعْمَةُ اللّٰهِ هَدِيَّةُ اللّٰهِ عُرْوَةٌ وُّثْقٰى صِرَاطُ اللّٰهِ صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ذِكْرُ اللّٰهِ سَيْفُ اللّٰهِ حِزْبُ اللّٰهِ اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ
مُصْطَفٰى مُجْتَبٰى مُنْتَقٰى اُمِّيٌّ مُّخْتَارٌ اَجِيْرٌ جَبَّارٌ مُّجِيْرٌ
اَبُو الْقَاسِمِ اَبُو الطَّاهِرِ اَبُو الطَّيِّبِ اَبُوْ اِبْرَاهِيْمَ مُشَفَّعٌ
صٰلِحٌ مُّصْلِحٌ مُّؤْمِنٌ مُّهَيْمِنٌ صَادِقٌ مُّصَدِّقٌ صِدْقٌ
سَيِّدُ الْمُرْسَلِيْنَ اِمَامُ الْمُتَّقِيْنَ قَآئِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِيْنَ
خَلِيْلُ الرَّحْمٰنِ بَرٌّ مُّبِرٌّ وَّجِيْهٌ نَصِيْحٌ نَّاصِحٌ وَّكِيْلٌ

مُتَوَكِّلٌ شَفِيْقٌ رَّفِيْقٌ رَّوْحُ الْقُدُسِ رُوْحُ الْحَقِّ رُوْحُ
الْقِسْطِ كَافٍ مُّكْتَفٍ مُّقِيْمُ السُّنَّةِ مُقَدَّسٌ بَالِغٌ
شَافِعٌ وَّاصِلٌ مَّوْصُوْلٌ سَابِقٌ هَادٍ مُّهْدٍ مُّقَدَّمٌ
عَزِيْزٌ فَاضِلٌ مُّفَضَّلٌ فَاتِحٌ مِّفْتَاحٌ مِّفْتَاحُ الرَّحْمَةِ
مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ عَلَمُ الْاِيْمَانِ عَلَمُ الْيَقِيْنِ دَلِيْلُ
الْخَيْرَاتِ مُصَحِّحُ الْحَسَنَاتِ مُقِيْلُ الْعَثَرَاتِ صَفُوْحٌ
عَنِ الزَّلَّاتِ صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ صَاحِبُ الْقَدَمِ
مَخْصُوْصٌ بِالْعِزِّ مَخْصُوْصٌ بِالْمَجْدِ مَخْصُوْصٌ بِالشَّرَفِ صَاحِبُ
الْوَسِيْلَةِ صَاحِبُ السَّيْفِ صَاحِبُ الْفَضِيْلَةِ صَاحِبُ
الْاِزَارِ صَاحِبُ الْحُجَّةِ صَاحِبُ السُّلْطَانِ صَاحِبُ
الرِّدَآءِ صَاحِبُ الدَّرَجَةِ الرَّفِيْعَةِ صَاحِبُ التَّاجِ
صَاحِبُ الْمِغْفَرِ صَاحِبُ اللِّوَآءِ صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ صَاحِبُ
الْقَضِيْبِ صَاحِبُ الْبُرَاقِ صَاحِبُ الْخَاتَمِ صَاحِبُ
الْعَلَامَةِ صَاحِبُ الْبُرْهَانِ صَاحِبُ الْبَيَانِ فَصِيْحُ
اللِّسَانِ مُطَهَّرُ الْجَنَانِ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ اُذُنُ خَيْرٍ
صَحِيْحُ الْاِسْلَامِ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ عَيْنُ النَّعِيْمِ عَيْنُ
الْغُرِّ سَعْدُ الْخَلْقِ خَطِيْبُ الْاُمَمِ عَلَمُ الْهُدٰى كَاشِفُ

اَلْکُرُبِ رَافِعُ الرُّتَبِ عِزُّ الْعَرَبِ صَاحِبُ الْفَرَجِ کَرِیْمُ الْمَخْرَجِ رَفِیْعُ الدَّرَجِ ○ وَالسَّلَامُ عَلٰی اٰلِہٖ الْمُکَرَّمِیْنَ وَصَحْبِہٖ الرَّاشِدِیْنَ کُلِّھِمْ اَجْمَعِیْنَ ○ اَمَّا بَعْدُ فَاذْکُرُوا اللّٰہَ تَعَالٰی لَیْلًا وَّنَھَارًا ○ وَاَقِیْمُوا الصَّلٰوۃَ وَاٰتُوا الزَّکٰوۃَ عَلٰی حَسْبِ اَمْرِہِ الْمُکَرَّمِ ○ اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآیِٔ ذِی الْقُرْبٰی وَیَنْھٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ ۝ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَعْظَمُ وَاَکْبَرُ ۝

جمعے دا تیسرا خطبہ

موضوع: اسمائے حسنیٰ تے اسماء النبی ﷺ

اللہ دے ناں نال شروع کرداں ہاں ۔ جیہڑا بڑا مہربان تے رحم کرن والا اے ۔ تمام تعریفاں اللہ دے لئی ہین ۔ ان گنت تعریفاں اللہ دے لئی ہین ۔ جیہڑا پاک اے ۔ (بکرۃ اصیلا) اوہ اللہ اے جیہدے سوا کوئی معبود نہیں ۔ اوہ رحمٰن، رحیم، بادشاہ، نہایت پاک، سلامتی دین والا، امن بخشن والا، حفاظت فرماؤن والا، عزت والا، عظمت والا، بڑائی والا، پیدا کرن والا، کائنات نوں بنان والا، صورتاں بناؤن والا، معاف فرماؤن والا، ساریاں اتے غالب، عطا کرن والا، رزق دین والا، کھولن والا، جانن والا، سمیٹن والا، پھیلا ن والا، نیواں (پست) کرن والا، اُچا (بلند) کرن والا، ذلت (رسوائی) دین والا، سُنن والا، ویکھن والا، حکم کرن والا، حاکم، عدل کرن والا، باریک بین، خبردار، تحمل والا (بردبار)، بڑائی والا، بخشن والا، قدردان، بلند (اُچا) وڈا، نگہبان، قوت دین والا، حساب لین والا، بزرگ، کرم والا، نگہبان (حفاظت کرن والا، دعا سُنن والا، وسعت والا، حکمت والا، محبت والا، عزت والا، اٹھان والا، گواہ، سچا، کارساز، قوت والا، مضبوط، کم بنان والا، (دوست) خوبیاں والا، گھیرن والا، پہلاں پیدا کرن والا، دوبارہ پیدا کرن والا، زندہ کرن والا، مارن والا، زندہ، قائم رہن والا، ہر چیز دا پالن والا، بزرگی والا، اک اکلا، بے نیاز، قدرت والا، وڈی قدرت والا، قرب بخشن والا، دور کرن والا، سب توں پہلا سب توں آخر، ظاہر، پوشیدہ، مسلط، بلندی والا، اچا شان کرن والا، توبہ قبول کرن والا، بدلہ لین والا ۔ معاف

فرماؤن والا، نہایت مہربان، شہنشاہ، عظمت تے بزرگی والا، عدل کرن والا، جمع کرن والا، بے پرواہ، دولت مند کرن والا، منع کرن والا (بچان والا)، نقصان دین والا، نفع دین والا، روشنی والا، ہدایت دا رستہ وکھاؤن والا، نواں پیدا کرن والا، ہمیشہ رہن والا، وارث، رہنما، بڑا تحمل والا، پالن والا،، انعام دین والا، عطا فرماؤن والا، سچائی والا، پردہ پوشی کرن والا۔

اللہ! رحمت کاملہ فرمائے۔ اپنے رسول ﷺ اُتے تے اوہناں دی آل اُتے تے آپ دے صحابہ اتے۔ خاص طور اتے (بالتحقیق) صحابہ وچوں سب توں افضل عظیم (جنہاں دا لقب عتیق اے) جیہڑے امیر المومنین ہین۔ تے سچیاں دے امام ہین۔ حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہٗ اُتے تے صحابہ کرام دے (قدوۃ) چابک والے تے احتساب والے۔ امیر المومنین تے عدل کرن والیاں دے امام حضرت عمر ابن خطاب رضی اللہ عنہٗ اتے تے قرآن مجید نوں جمع فرماؤن والے۔ دیہاتاں تے شہراں اتے فتح پاؤن والے۔ جیش العسرہ (اسلام دے لشکر) وچ اللہ تعالیٰ دی رضا دے لئی۔ (مجہز) اپنا مال اسباب قربان کرن والا، امیر المومنین زہد تے تقویٰ کرن والیاں دے امام حضرت عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہٗ اُتے تے ہر چاہن والے دی مراد امیر المومنین بہادراں (شجاعاں) دے امام حضرت علی ابن ابی طالب رضی اللہ تعالیٰ عنہٗ اُتے تے دوہاں اماماں جیہڑے کہ ہمت والے تے خوش بخت ہین۔ ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ عنہٗ تے ابی عبداللہ حضرت حسین رضی اللہ تعالیٰ عنہٗ اُتے تے ایہناں دی والدہ محترمہ سیدۃ النساء فاطمۃ الزہریٰ تے آپؑ دے چاچے کہ پاک ہین ظاہری داغاں توں تے ہر قسم دی پوشیدہ ناپاکی کولوں، حضرت حمزہ رضی اللہ

عنہٗ تے حضرت عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہٗ اُتے تے ساریاں مہاجراں اتے تے انصار اُتے، تابعین اتے، نیک لوکاں اُتے، خیر والے لوکاں اتے۔ ایہاں ساریاں اتے اللہ راضی ہووے۔

اللہ تعالیٰ برکت عطا فرماوے۔ اسانوں تے تہانوں۔ قرآن عظیم وچوں تے اللہ تعالیٰ اسانوں تے تہانوں نفع عطا فرماوے۔ اپنیاں آیتاں دے نال تے حکمتاں نال پُر ذکر کرن دے نال۔ بیشک اوہ بلند اے۔ سخی اے۔ کرم کرن والا اے۔ بادشاہ، احسان فرماوَن والا، نرمی فرماوَن والا، رحم فرماوَن والا۔

دُوجا خطبہ

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ جیہڑا بلند اے۔ کم بناوَن والا اے۔ تے رحمتِ کاملہ نازل ہووے۔ اوہدے نبیؐ اتے۔ اوہدے حبیبؐ اُتے۔ اوہ جیہدے اسمائے گرامی ایہہ ہین۔ تعریف والا، سب توں زیادہ حمد کرن والا، سراہن والا، سراہیا گیا (احید وحید) مٹاوَن والا، اُٹھن والا، بعد وچ آوَن والا، طٰہٰ، یٰس، پاک، پاک کرن والا، پاکیزہ، سردار، پیغام لیاوَن والا (رسولؐ) غیب دیاں خبراں دسن والا (نبیؐ)، رحمت والا رسول، قائم، جمع فرماوَن والا، رسول، ملاحم، راحت والا رسول، مکمل (پورا)، چادر لین والا، سارے نبیاں دے آخروچ آوَن والا، سارے رسولاں دے آخروچ آوَن والا، زندہ کرن والا، نجات والا، نصیحت کرن والا، مدد کرن والا، جیہدی مدد کیتی گئی، رحمت والا نبی، توبہ کرن ولا نبی، امت دی بھلائی چاہن والا، علم والا، شہرت والا، گواہیاں دین والا، جیہدی گواہی دتی گئی، خوشخبری سناوَن والا، بشارت سناوَن والا، ڈراوَن والا، دوزخ توں

ڈراوَن والا، روشنی والا، دیوا، چراغ، ہدایت والا، ہدایت دین والا، چمکدا ہویا، نیکی دا بلاوا دین والا ،جنہوں بلایا جائے، قبول کرن والا، پوشیدہ، معاف فرماوَن والا، دوست، حق، طاقت والا، امانت دار، امن والا، سخی ،سکونت اختیار کرن والا، قدرت والا، ظاہر، طاقت والا، حرمت والا، صاحب مکان، عزت والا، فضیلت والا، فرمانبرداری کرن والا، اطاعت کرن والا واحد، سچائی ولے لاہنگھ پٹن والا، رحمت والا، خوشخبر، اللہ دی نعمت، اللہ دا ہدیہ، اللہ دا راہ، سدھا راہ، اللہ دا ذکر، اللہ دی تلوار، اللہ دا لشکر، ڈلکاں ماردا چمکدار ستارہ، چنیا ہویا، انتخاب کیتا ہویا۔بے پڑھیا، اختیار والا، عظمت والا، حضرت قاسمؓ دا والد، حضرت طاہرؓ دا باپ، حضرت طیبؓ دا باپ، حضرت ابراہیمؑ دا پیو، سچ ای سچ، سارے رسولاں دا سردار، ساریاں متقیاں دا امام، غــر الــمــحــجــلیــن دا سردار، رحمٰن دا دوست، احسان فرماوَن والا، جس اتے احسان کیتے گئے، سوہنے مکھڑے والا، نصیحت کرن والا، مت دین والا، کارساز، بھروسہ کرن والا، شفقت فرماوَن والا ،دوست، پاکیزہ روح، سچائی والا روح، انصاف والی روح، کفایت کرن والا، اکتفا کرن والا، سنت نوں قائم کرن والا، پاکیزہ، اپڑن والا، شفاعت فرماوَن والا، ملن والا، سبقت لے جان والا، ہدایت والا، جنہوں ہدایت ملی اے۔قرب بخشن والا، غالب، فضیلت دین والا، جنہوں فضیلت ملی اے، کھولن والا، رحمت دی کنجی، جنت دی چابی، ایمان دا جھنڈا، یقینی علم والا، اچھائیاں (چنگیاں) دی گواہی، نیکیاں وچ نکھار پیدا کرن والا، سرور بخشن والا (مقیل العثرات صفوح عن الزکات) شفاعت کرن والا، پیشقدمی فرماوَن والا، عزت دے نال خاص کیتا گیا، بزرگی دے نال خاص کیتا گیا، شرف دے نال خاص کیتا

گیا، وسیلے والا، تلوار والا، فضیلت والا ، تہمند (اوزار، دھوتی، لکدی) والا ، دلیل قائم کرن والا، سلطنت والا، چادر والا، بلند مقام والا، تاج والا، مغفرت والا، جھنڈے والا (لوا)، (صاحب القضیب) براق والا، مہر والا، نشان والا، دلیل والا، بیان والا، وسیع زبان والا، نرمی فرماؤن والا، رحم فرماؤن والا، نیکی دی گل سنن والا، اسلام دا بانی، دوہاں جہاں دا سردار، سارایں نعمتاں دی اصل، ساریاں عزتاں دا اصل، ساری مخلوق وچوں خوش بخت، ساریان امتاں دا خطیب، ہدایت دا جھنڈا، تنگی دور کرن والا، رتبہ اُچا کرن والا، عزت دا تاج، اُچے درجے والا۔

تے سلام ہووے آپ ﷺ دی آل اُتے، جیہڑے بہت زیادہ مکرم (عزت والا) ہین۔ تے آپؐ دے ساتھی ہدایت والے۔ سب دے سب۔

امابعد (حمد تے ثناء دے بعد)

اللہ دا ذکر کرو۔ دن تے رات دے وقت، نماز قائم کروہ، زکوٰۃ ادا کرو، اللہ تعالیٰ دے عزت والے حکم دے مطابق، بیشک اللہ تعالیٰ حکم دیندا اے۔ عدل تے احسان دا تے قرابت داراں نوں عطا کرن دا۔ تے منع کردا اے فحاشی کولوں، گناہ کولوں، سرکشی کولوں، ایہہ تہاڈے لئی نصیحت اے تاں جے تسیں نصیحت حاصل کرو تے اللہ دا ذکر جیہڑا کہ بلند اے۔ اچا اے۔ اولیٰ (بہتر) اے، تے سب توں بہتا عزت والا، (معزز) تے سب توں بوہتا (رعب) جلالت والا اے بہت مکمل اے (اُتم) بوہت ہمت والا (اَہم) تے سب توں وڈا اے۔

عربی زبان دا پنجابی زبان وچ ترجمہ (حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری)

تیجے جمعے دا وعظ

(دنیا فانی اے)

چلو چلی دا ٹل پیا وجدا چھڈنی دنیا فانی
چار دناں دا رہن بسیرا عارضی ایہہ زندگانی

دنیا فانی دنیا فانی کہندے گئے سیانے ۔ سُن کے اساں نہ غور اے کیتی رہ گئے اسیں ایانے
جو کجھ گھڑیا ہے اوہ بھجنا جو بنیا سوہناں ۔ آوے تاں اسیں کھڑ کھڑ ہسدے جاندیاں رونا پٹناں
ہندی ہر شے نویں جو پیدا ہندی اوہ پرانی ۔ بچپن توں لے آخر توڑی ہے وچکار جوانی
ایہہ تغیر ویکھ کے بندیا ہوش نہ تینوں آئی ۔ سن کے گل توں سچی کنوں کھبیوں ہے لنگھائی
عالم فاضل حافظ قاری منبراں اتے بہہ کے ۔ کر کے وعظاں رہے سمجھاندے امابعد اوہ کہہ کے
سن سن کے توں عمل نہ کیتا رایگاں وقت گوایا ۔ پتہ لگے گا اوس دیہاڑے عزرائیلؑ جاں آیا
اوس ویلے نہ کسے چھڈاناں کسے نہ بھار ونڈانا ۔ تیرے وچ جو پنچھی بولے اوہنے ہے اُڈ جانا
چار دناں دی ایہہ زندگانی کر کے عمل لنگھا لے ۔ صوم صلوٰۃ دا پکا ہو کے اپنے بخت جگا لے
ایس دنیا تے نبی پیغمبر وارو واری آئے ۔ اوہناں آ کے امتاں تائیں سدھے راہ وکھائے

ساری عمر پیغمبراں ایسی وچ تبلیغ لنگھائی
امت نے تکلیفاں دتیاں ضد وچ گل بھلائی

آخر فانی دنیا چھڈ کے ابداں ول سدھائے ۔ نیکی بدی دا بدلہ جتھوں ہر اک بندہ پائے
حضرت آدمؑ صفی اللہ سی دنیا اتے آیا ۔ رب نے اوہدا کنبہ ساری دنیا تے ودھایا
اماں حوا پتر دھیاں تک تک کے خوش ہوئی ۔ آخر فانی دنیا چھڈ گئی رہے نہ ایتھے کوئی
اوس توں پچھے نوح نجی اللہؑ دنیا اتے آیا ۔ صدیاں تک تبلیغاں کیتیاں کافراں بڑا ستایا
نازل قہر خدا دا ہویا ہڑ پانی دا آیا ۔ جنہے ساری دنیا تائیں ایسی وچ ڈبایا
آخر دنیا فانی چھڈ کے ہوئے ابد روانہ ۔ دنیا اتے اج وی ہندا نوحؑ دا ذکر یگانہ
ماہ کنعان دا حضرت یوسفؑ حسن مارے لشکارے ۔ برقعے وچوں پھٹ پھٹ پیندے سن نوری چمکارے

نبی یعقوبؑ دے دلدا ٹکڑا وکدا مصرے آیا
رب نے شوکت شاناں دے کے یوسف تخت بٹھایا

چھوڑ گیا اوہ دنیا فانی کیتا خلد بسیرا
دنیا فانی دنیا فانی چار دناں دا ڈیرا

رب دا نبی یعقوبؑ وی ٹہسی اس دنیا تے آیا — فلسطین کنعان دے اندر نبی نے جنم سی پایا
ساری عمر لنگھائی اوتھے پت دی پئی جدائی — رو رو حجرے اندر حضرت کر لئی گھٹ بینائی
چھیکو عمرے یوسف پت دا رب نے میل کرایا — آخر دنیا فانی چھڈ کے ابداں ول سدھایا
ابراہیمؑ خلیل اللہ دا رتبہ کیڈا عالی — اُر دے شہر عراق دے اندر اوتھے ہوش سنبھالی
کفر شرک توں نفرت کیتی واحد رب پچھاتا — ابراہیمؑ نے سدھا رستہ دنیا اتے جاتا
ٹکر نال نمرود دے لائی تے رب دا حکم سنایا — کردا سی خدائی دعوے اوہنوں سی جھٹلایا
بلدی بھٹھ دے اندر سٹیا رب نے کرم کمایا — نار ہوئی گلزار سی اسدم قدرت نے بچایا
دو بیٹے رب دِتے اوہنوں اک اسحٰق پیارا — جد نبیاں دی ایہہ پیغمبر پایا شان نیارا
نبی یعقوبؑ ایہدا اے پتر جسدے پتر باراں — اسرائیل اے لقب ایہنا ندا آئیاں موج بہاراں
ابراہیمؑ دا دوجا پتر اسمٰعیلؑ پیارا — رب دے راہ قربان کرن دا قصد کیتا سی یارا

ایپر چھری نہ شاہ رگ کٹی حکم خدا دا آیا
دنبہ بھیج بہشتاں وچوں اسمٰعیلؑ چھڈایا

دوہاں پیو پتراں نے رل کے کعبہ سی بنایا — اج وی قائم دائم کعبہ صدیاں وقت دہایا
ایپر یوسفؑ تے یعقوبؑ نوں ایتھوں پیا اے جانا — اسمٰعیلؑ ، اسحٰقؑ، خلیلؑ وی کیتا خلد ٹکانا
حضرت سلیمانؑ وی ایتھوں کر گیا کوچ چلانے — جن تے پریاں تابع اسدے وجدے سن شادیانے
کئی ملکاں تے راج سی اوہدا اُڈدا تخت ہواواں — کل چرندے تے پرندے ادب کرن وچ راہواں
دنیا فانی چھڈ کے اوہ وی ابداں ول سدھایا — ہودؑ سی ایتھے دنیا اتے سوہنا وقت لنگھایا
آخر اجل پیالہ پیتا ادریسؑ وی ہویا روانہ — یونسؑ تے شعیبؑ نبی نوں رکھدا یا د زمانہ
اوہ وی دنیا فانی چھڈ کے اپنے مکھ لکا گئے — حضرت شیثؑ وی دنیا اتوں پردہ نے فرما گئے
اجل دا ٹل اے کھڑکدا رہندا ایوبؑ وی کر گیا دھائی — کل پیغمبر رخصت ہو گئے دنیا راس نہ آئی
پاک محمد سرور عالمؐ جس لئی جگ بنائے — رب نے جسدے ناں دے جھنڈے عرشاں اتے لائے
اوہ وی دنیا فانی چھڈ کے جنتاں وچ سدھائے — باقی ذات خدا دی ہیکی جیہے جگ بنائے
حضرت ابو بکرؓ وی ٹریا چھڈ کے دنیا فانی — جیہے ہر شے پاک نبی توں کر دتی قربانی

حضرت عمرؓ وی پیارا رب دا کر گیا عدل کمالی
ذوالنورین عثمان غنیؓ نے کیتی شان دوبالی

شیر خدا دا علیؓ بہادر مرحب مارن والا
خیبر دا در جیہے پٹیا کدی نہ ہارن والا

صدق تے عدل تے حلماں اندر نہیں جہاں دا ثانی
علم دے پیکر ٹر گئے ایتھوں چھڈ کے دنیا فانی

پاک نبیؐ دی فاطمہؓ بیٹی خیر النساء پیاری
اوہ وی فانی دنیا چھڈ کے جنت وچ سدھاری

طیبؓ طاہرؓ نبیؐ دے بیٹے چھڈ گئے دنیا فانی
اجل پیالہ پیتا سب نے جو اصحاب نورانی

حسنؓ پیارا شاناں والا علیؓ دی اکھ دا تارا
پی کے زہر شہادت پائی نبیؐ دا سی پیارا

چھوٹا پت سی شیر علیؓ دا شاہ حسینؓ یگانا
روز قیامت تیکر جس نوں کرے گا یاد زمانہ

عزتاں شاناں آناں والا دین اسلام دا مالی
کربل دے وچ گھر لٹا کے شمع اسلام دی بالی

دین نانے دا زندہ کیتا ٹبر اوس کہایا
علی اصغرؓ تے علی اکبرؓ نوں رب دے راہ لٹایا

نیزے اتے سر سی ٹنگیا ظالم دنیا داراں
اوہ وی فانی دنیا چھڈ گئے مانن خلد بہاراں

ابو حنیفہؒ، مالکؒ، شافعیؒ، حنبلؒ شاناں والے
فقہ دے ایہہ امام ہوئے نیں مان تراناں والے

اپنے اپنے عہد دے اندر دنے کے درس نورانی
ابدی دنیا دے وچ ٹر گئے چھڈ کے دنیا فانی

حضرت موسیٰؑ رب دا دوست رب نال کرے کلاماں
کوہ طور تے آؤناں جاناں تکیا خاصاں عاماں

ملی توریت ایہناں دے تائیں تے شریعت بھاری
فیر داؤدؑ دی دنیا اتے آئی نبی واری

دتا رب نے تخت اوہناں نوں بیٹھا حکم چلاندا
نازل ہوئی زبور اوہدے تے امت نوں سناندا

عیسیٰؑ نبی دا عہد سی آیا ملی انجیل پیاری
چھڈ کے دنیا فانی تائیں ٹر گئے وارو واری

عیسیٰؑ جا اسمان تے بیٹھا رب دا ذکر کریندا
اوہدے ناں دا جھنڈا جگ تے گرجیاں وچ جھلیندا

پاک محمد سرورؐ اتے ام الکتاب اتاری
حکمت تے ہدایت دی ایہہ ہے سرسبز کیاری

سب دنیا نے روز حشر تک ایس توں فیض اے پانا
عالم فاضلاں منبر اتے پڑھ پڑھ کے سنانا

چار کتاباں رب نے گھلیاں زندہ ہین تمامی
اپنے اپنے عہد دے اندر دے گئے نبی گرامی

ایہہ دنیا فانی چھڈ کے ابداں ول سدھائے
ایس دنیا تے لشکر فوجاں مان تران وکھائے

لشکر فوجاں خاک رلے نیں نام نہ رہ گیا باقی
خاک دے اندر سب کجھ رل گیا اے جام تے ساقی

کتھے اج قلو پطرہ ہیکی روپ تے حساں والی
خاک دے اندر رلی وچاری کھس گئے رتبے عالی

اجل اے آ کے دھونوں پھڑ دی لا نشانہ پھڑ دی
کھوہوے ماواں کولوں بچڑے کھوہندی کنے چڑ دی

بالاں کولوں ماپے کھوہندی بھیناں کولوں بھائی
بیلی یار تے متراں اندر پاندی اجل جدائی

عاشق گلیاں اندر رلدے کھوہ معشوق لے جاندی
شینہاں ورگے پہلواناں نوں اجل اے خاک ملاندی

غوث الاعظم عبد القادرؒ سوہنا پیر جیلانی
کل ولیاں دے موہڈھیاں اتے جسدا پیرا اے جانی

شہر بغداد دا سید عالی ہے سادات گھرانہ
اوہ وی دنیا فانی چھڈ کے ہو گئے ابد روانہ

ایس دنیا تے ہور وی ولیاں آ کے فیض لٹایا
ایہر اجل نے آ کے سب دے وچ وچھوڑا پایا

عالیشان جنید بغدادی ایس دنیا تے آیا
شبلی نے وی دنیا اتے جھنڈا خوب جھلایا

عاشق تے معشوقاں ایتھے محفلاں خوب جمائیاں
روپ اوہناں دا دنیا اندر ونڈدا سی رعنائیاں

چھیل چھبیلے جتے ایتھے لیندے رہے انگڑائیاں
حسن جنہاں دے اس دنیا دیاں گلیاں سن سجائیاں

جتھوں لنگھدے عاشق بہسن راہ وچ نین وچھاندے
جان تے مال کیتا قربانی واری واری جاندے

بھین بھرا تے مال خزانے اوہناں سب وسارے
اج اوہناں داناں اے باقی موت نے چن چن مارے

حضرت یوسفؑ دنیا کولوں حسن نرالا پایا
جس دے اتے سی زلیخاؒ اپنا آپ لٹایا

اج نہ مصرے نظریں آؤندا لے گئی اجل اے کھوہ کے
جسدی خاطر باپ اوہدے نے نین گوالے رو کے

شیریں سی اک حسن دا پیکر وچ ایران دے ہوئی
نال فرہاد دے اکھ سی مل گئی رہ گیا یاد نہ کوئی

وامق عذرا عرب صحراواں اندر پیار نبھایا
لیلیٰ مجنوں وچ عرب دے عاشقاں وچ ناں پایا

یمن دی اک بلقیس سی آئی تاج تخت دی والی
ایسوں سبا دی ملکہ آکھن رکھدی ہوش کمالی

سلیمان نبیؑ سی ایہنوں عقد دے وچ لیایا
موت نے آ کے اوس دے تائیں ذائقہ ہے چکھایا

شاعراں تے ادیباں وچوں ہوئے اُچ لکھاری
انوری، عمر خیام تے سعدیؔ ماری خوب اڈاری

جامیؔ تے نظامیؔ ہوئے عنصریؔ، رومیؔ، شامیؔ
اقلیم سخن دے شاہ سن سارے اک توں ودھ تمامی

ایہر اجل نے مار کے پنجہ جان اوہناں دی کھوئی
قلم دواتاں رہ گئیاں ایتھے یاں باقی شعر گوئی

بادشاہ حکمت دا حکیم لقمان اے ہویا
اوہدے اگے بوٹیاں بولن فجر شامیں گویا

وچ قرآن دے ذکر اے اوہدا سورت رب اتاری
اوہ وی دنیا فانی چھڈ کے گیا اے مار اڈاری

افلاطون، ارسطو ایتھے اچے رتبے پائے
جالینوس، بقراط، سقراطاں ایتھوں بستر چائے

ارشمیدس، بوعلی تے البیرونی آئے
اپنے اپنے عہد دے اندر سبھناں دیپ جگائے

حکمت تے طبابت تائیں انبر تے اپڑایا
ایہر اجل نے رہن نہ دتے اگلے دیس پوچایا

اس حیاتی تائیں سارے ذرا ودھا نہ سکے
دارو موت دا کسے نہ پیسیا رہ گئے کے کے

نال جنہاں دے اگے پچھے لشکر فوج سپاہواں
بے کس قبراں دے وچ لیٹے نہ اٹھرد نہ ہاواں

پہلوان ایس جگ دے اتے زور آور کئی آئے
کھا کھا کے خوراکاں اوہناں اپنے زور وکھائے

رستم تے سہراب ہویا اے وچ ایران دے بھائی
بہمن ، اسفند یار نے جگ تے پائی سی دہائی

ژال نے اپنی گرز دا تیسی جگ نوں زور وکھایا
گاماں پہلوان نے اپنا طاقت زور ازمایا

تن مغاں وچ ڈھاہ زبسکو اُچا رتبہ پایا
رستم زماں دا لقب سی ملیا اجل نے آن جھکایا

اوہدا ویر امام بخش سی رستم ہند اکھواندا
اج اوہناں دی تربت اتے کیہڑا پھیرا پاندا

اچھا ، جھارا گکر سنگھ نے اپنا زور وکھایا
دنگل جت دے زور وکھاندے موت نے جام پلایا

کئی ماواں دے شکماں اندر جگ توں ہوئے روانہ
کئیاں اک دو ساہ ای لے کن جگ توں پے گیا جانا

کئیاں بھر جوانی اندر بستر ایتھوں چائے
ہو کے کئی وڈیرے ڈاہڈے ابد جہان نوں دھائے

جی دیاں جی وچ گلاں رہیاں ارمان نہ پورے ہوئے
عاشق صادق معشوقاں نوں موت نے سُٹیا ٹوئے

رانجھے تخت ہزارہ چھڈیا آیا جھنگ سیالے
ہیر نے بیلے چوری آندی پائے منہ نوالے

کتھے اج اوہ لڈن ہیگا رانجھا جس لنگھایا
کتھے پلنگ رنگیلا جیہڑا ہیر نے سی وچھایا

اج کیدو دی دس نہ پیندی لُکیا ہیٹھ زمیں دے
کھوہ خراساں والے ٹر گئے آثار ہے جو پیہندے

سسی تے مراد دا رہیا جگ دے وچ افسانہ
سوہنی مہینوال نے کیتا ابداں وچ ٹکانا

کیمہ ملکی، مرزا صاحباں خاک دے وچ سمائے
شاعراں شعراں دے وچ لکھ کے سارے حال سنائے

حسن اوہناں دا دنیا اتے ماردا سی لشکارے
اج اوہ قبراں دے وچ لیٹے واج نہ کوئی مارے

تکدیاں تکدیاں نانا نانی خاک دے وچ سمایا
اکھاں ساہمنے دادا دادی ہتھیں ہے دفنایا

بیلی متر یار تے دوست کوچ نے کر گئے سارے
بھین بھرا تے دھیاں پتر اجل نے ہین وسارے

تندرست تے شکلاں والے ہسن اوہ من موہنے
اج اوہ ایتھوں بھاجڑ چا گئے پاساکاں نوں رونے

کوئی خبر نہ آئی اوہناں پلٹ نہ پھیرا پایا
شہر خاموشاں دے وچ ستے کسے نہ آن جگایا

اک دن اساں وی بستر چانا دو دن دا ایہہ میلہ
عزرائیلؑ نے روح لے جانا چھڈ ناں پیسہ دھیلہ

جیونکر اگلیاں سنگتاں آکے ایتھوں نے ٹر گئیاں
موہنجو داڑو تے ہڑپہ ہڈیاں دبیاں پئیاں

ٹیکسلا تے بنارس گنگا جمنا دے گواہیاں
وچ عراق دے مدینت دے بے ڈھاں دبیاں شاہیاں

غزہ پٹی وچ جا کے ویکھو اہرام مصر دا حالا
فرعوناں دیاں لاشاں دسن قصہ عبرت والا

کتھے اج نے عاد ثمود تے مغلاں دے قبیلے
امیر تیمور تے بابر اکبر جہاں ملک سی کیلے

ابو الہول مجسمہ جہاں تیسیاں نال بنایا
چیر پہاڑ دیاں سخت چٹاناں اپنا فن وکھایا

دنیا دے عجائب گھراں وچ آون نظر ہزاراں
اج اوہناں دا ناں نہ لیندا کوئی وچ سنساراں

اج اوہناں دے قصے چھوہنے دسے ماضی حالا
سانوں یاد کسے نہ کرنا پیتیاں موت پیالہ

ساڈا ذکر موئیاں دے اندر آون والے چھوہون
جتھے عمر گزاری رہ کے اوہ تھاواں سب کھوہون

ہور جماعتاں آ کے ایتھے ڈیرے خوب جماون
چار دناں دا میلہ رلمل سنگتاں آ کے لاون

باغاں دے وچ پھل کھڑن گے مہکن گیاں خوشبوئیاں
پھل دے آل دوالے بلبل کرے گی آ عرضوئیاں

اساں نہ ہونا اس دنیا وچ چن نے چانن کرنا
سورج چڑھ کے چڑھدے پاسیوں مارنا شام نوں دھرنا

شمع دے اتے سڑ پروانے اپنا عشق وکھانا
محفل رقص سرود دی چھبنی طربیہ نغمہ گانا

آخر سب فناہ ہو جاوے ناں نشان نہ رہنا
ٹر چلیا اے جگ دے اُتوں سجناں متراں کہنا

دو ڈنگ گزرن بھلسن سارے کیہڑا قبر تے آوے
کیہڑا پڑھ کے فاتحہ بخشے کیہڑا ذکر دہراوے

صدیاں بیتن تربت دا وی ناں نشان نہ رہنا
خورے قبر ایہہ کسدی ہیگی ویکھن والیاں کہنا

ہن وی ویلا کھول کے اکھاں کر لے نیک کمائی
بھل گیا ایں موت دے تائیں ات دھرتی تے چائی

قہقہے ماریں کھڑ کھڑ ہسیں موت دی خبر نہ کائی
عیش تے عشرت اندر بندیا سوں کے عمر لنگھائی

بانگاں ملدیاں پنجے ویلے توں خیال نہ کردا
فجرے اٹھ کے رب دے اگے سر نہیں سجدے دھردا

جن ملائک رب سچے دی وچ عبادت رُجھے
توں غفلت وچ ایسا پھسیا تینوں کجھ نہ سجھے

برف دے وانگوں کُھردی جاندی تیری ایہہ زندگانی
توں آکھیں ایہہ ودھدی جاندی عمر اے میری جانی

کر لے عبرت حاصل بندیا آثر فقیر اے کہندا
ڈھلدے پئے پرچھاویں بندیا ساں نہ اک جیہا رہندا

جگ تے نیکی جیہڑی کرلیں حشر اندر کم آوے
روز حشر نوں کیہڑا سجن تینوں آن چھڈاوے

چوتھا خطبۂ جمعہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِرَبٍّ هُوَ شَافٍ لِّسَقِيْمٍ وَالشُّكْرُ لِمَنْ اَرْحَمَ مِنْ كُلِّ رَحِيْمٍ
اَلْعَالِمُ وَالْوَاحِدُ وَالْبَاقِيْ اَبَدًا وَالْغَافِرُ لِلذَّنْبِ جَدِيْدٍ وَّقَدِيْمٍ
اَلظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَالنَّافِعُ حَقًّا اَلرَّازِقُ لِلْعَبْدِ وَاِنْ كَانَ اَثِيْمٍ
اَلْحَاكِمُ وَالنَّافِذُ لِلْحُكْمِ سَرِيْعًا لَا مَانِعَ مَا يُوْصِلُ مِنْ فَضْلٍ كَرِيْمٍ

اَلْعَالِمُ وَالنَّاظِرُ فِیْ کُلِّ اٰوَانٍ ۔۔۔ وَالْحَافِظُ مِنْ نَّارٍ سَعِیْرٍ وَّجَحِیْمٍ

اَلْقَابِضُ وَالْبَاسِطُ وَالرَّافِعُ رَبِّیْ ۔۔۔ اَلْمُحْیِیْ لِلْمَیِّتِ مِنْ عَظْمٍ رَمِیْمٍ

وَاَشْهَدُ بِاللّٰهِ لَهٗ لَیْسَ نَظِیْرٌ ۔۔۔ اَلْخَالِقُ لِلْعِیْسٰی مِنْ بَطْنٍ عَقِیْمٍ

وَاَشْهَدُ بِالصَّادِقِ لِلْخَیْرِ حُلِیٌّ ۔۔۔ اَلْقَاسِمُ لِلْکَوْثَرِ مِنْ کَرَمٍ عَمِیْمٍ

فَعَلَیْهِ صَلٰوةٌ وَّسَلَامٌ بِکَمَالٍ ۔۔۔ مِنْ عِنْدِ هُوَ الْقَادِرُ مِنْ غَیْرِ نَدِیْمٍ

وَالْمَلَکُ یُصَلُّوْنَ عَلٰی اَفْضَلِ رُسُلٍ ۔۔۔ وَالنَّاسُ جَمِیْعُوْنَ بِاٰدَابٍ عَظِیْمٍ

وَعَلٰی اَوَّلِ اَصْحَابٍ نَبِیٍّ وَّرَسُوْلٍ ۔۔۔ صِدِّیْقٍ رَّفِیْقٍ هُوَ فِی الْغَارِ نَدِیْمٍ

وَعَلٰی اَعْدَلِهِمْ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ صَوَابًا ۔۔۔ مِنْ هَیْبَتِهٖ فَرَّرَاِبْلِیْسُ رَجِیْمٍ

وَعَلٰی اَحْلَمِهِمْ جَامِعِ اٰیَاتٍ شَرِیْفٍ ۔۔۔ عُثْمَانَ رضی اللہ عنہ قَتِیْلٍ بِیَدِ الْقَوْمِ رَجِیْمٍ

وَعَلٰی زَوْجِ بُتُوْلٍ اَسَدِ اللّٰهِ وَلِیٍّ ۔۔۔ هُوَ قَاسِمُ لِلْخَیْبَرِ مِنْ فَضْلٍ عَمِیْمٍ

وَعَلٰی قُرَّةِ عَیْنَیْهِ شَهِیْدَیْنِ قَتِیْلَیْنِ ۔۔۔ حَسَنَیْنِ رضی اللہ عنہما سَعِیْدَیْنِ بِجَنّٰتِ نَعِیْمٍ

وَعَلٰی حَمْزَةَ وَعَبَّاسٍ خِیَارَیْنِ اَمِیْرَیْنِ ۔۔۔ عَمَّیْنِ شَرِیْفَیْنِ رَسُوْلٍ وَّکَرِیْمٍ

وَعَلٰی بِنْتِ رَسُوْلٍ هِیَ زَهْرَاءُ بُتُوْلٌ ۔۔۔ لِلْخَلْقِ ضَمِیْنٌ هِیَ فِیْ یَوْمٍ سَهِیْمٍ

وَعَلٰی سَاۤئِرِ مَنْ تَابَعَ الدِّیْنَ حَنِیْفًا

رَحِمَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ وَلَهُمْ فَضْلٌ عَظِیْمٌ

اِعْلَمُوْۤا اَنَّمَا الْحَیٰوةُ الدُّنْیَا لَهْوٌ وَّلَعِبٌ وَّاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ

لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ○ إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ وُكِّلَ بِكُمْ وَاَنْتُمْ غٰفِلُوْنَ ○ وَالْقَبْرُ مُنْتَظِرٌ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ فِيْ نَوْمِ الْغَفْلَةِ نَآئِمُوْنَ ۝ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ ○ وَنَفَعَنَا وَاِيَّاكُمْ بِالْاٰيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ○ اِنَّهٗ تَعَالٰى جَوَادٌ كَرِيْمٌ مَّلِكٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝

خُطبۂ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا وَّسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ○ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا

مُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ۝ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ سَمِيْعًا قَدِيْرًا ○ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ مُخَاطَبُ نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ

تَنْزِیْلًا۔ اِنَّ اللّٰہَ وَمَلٰٓئِکَتَہٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ ط
یٰٓاَیُّھَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا ۔ اَللّٰھُمَّ
صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰی
وَصَامَ ہ وَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ
مَنْ قَعَدَ وَقَامَ ○ وَصَلِّ عَلٰی جَمِیْعِ الْاَنْبِیَآءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ ○
وَعَلَی الْمَلٰٓئِکَۃِ الْمُقَرَّبِیْنَ وَعَلٰٓی اَھْلِ طَاعَتِکَ اَجْمَعِیْنَ
مِنْ اَھْلِ السَّمٰوٰتِ وَاَھْلِ الْاَرَضِیْنَ ○ بِرَحْمَتِکَ
یَآاَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ ○ اَللّٰھُمَّ وَفِّقْ اَمِیْرَ الزَّمَانِ بِاَنْوَاعِ
الْبَرَکَاتِ وَالْاِحْسَانِ اَللّٰھُمَّ انْصُرْ مَنْ نَّصَرَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ
صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْھُمْ وَاخْذُلْ
مَنْ خَذَلَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّمَ
وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْھُمْ عِبَادَ اللّٰہِ ○ اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ
وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ ذِی الْقُرْبٰی وَیَنْھٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ
وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ ہ اُذْکُرُوا
اللّٰہَ الْعَزِیْزَ الْجَلِیْلَ الْجَبَّارَ یَذْکُرْکُمْ وَادْعُوْہُ یَسْتَجِبْ
لَکُمْ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَتَمُّ وَاَھَمُّ
وَاَعْظَمُ وَاَکْبَرُ ہ

چوتھا خطبہ

(عربی شعراں دے معنے)

اللہ دے ناں نال شروع جیہڑا بڑا مہربان تے رحم کرن والا اے۔

پہلا شعر:۔ ساریاں تعریفاں رب دے لئی ہین۔ جیہڑا ہر بیماری توں شفا بخشن والا اے۔ تے شکر اوس ذات لئی۔ جیہڑا اجتماعی رحم کرن والیاں وچوں سب توں بوہتا رحم فرماون والا اے۔

دوجا شعر:۔ اوہ جانن والا اے تے اوہ اکیلا اے۔ تے اوہ ہمیش باقی رہن والا اے۔ تے ہر نویں تے پرانے گناہ نوں بخشن والا اے۔

تیجا شعر:۔ اوہ ظاہر اے۔ اوہ پوشیدہ (لکیا) اے۔ اوہ پورا پورا نفع دین والا اے۔ تے اوہ رزق دین والا اے بندے نوں بھانویں اوہ اوگنہار ای کیوں نہ ہووے۔

چوتھا شعر:۔ اوہ حکم دین والا اے تے اوہدا حکم واضح طور (کھلم کھلا) نافذ ہون والا اے۔ نہیں روکدا (منع کردا) جنہوں اوہ اپڑائے اپنی کریمی دے فضل نال

پنجواں شعر:۔ اوہ جانن والا اے تے ویکھن والا اے۔ ہر اک (اوان) نوں۔ تے اوہ حفاظت فرماون والا اے۔ نار سعیر تے نار جحیم کولوں

چھیواں شعر: اوہ قبض (تنگدستی) فرماون والا اے تے کشادگی عطا فرماون والا اے تے میرا رب بلند اے۔ اوہ زندہ کرن والا اے مردے نوں گلی سڑی ہڈیاں

وچوں

ستواں شعر:۔ میں گواہی دینداہاں کہ اوہدے لئی کوئی نظیر (مثال) نہیں۔اوہ حضرت عیسیٰ علیہ السلام نوں بطن عقیم (بن باپ دے) وچوں پیدا فرماون والا اے۔

اٹھواں شعر: میں گواہی دینداہاں۔کہ اوہ سچے ہین۔حلی (خیر دے نال)۔ اپنے ڈوہنگے کرم تے سخادے نال کوثر نوں تقسیم فرماون والے ہین۔

نانواں شعر: تے اوہناں ﷺ اتے کامل صلوٰۃ تے سلام ہووے اوہدے ولوں جیہڑا قدرت والا اے۔کئے ساتھی دے بناں

دسواں شعر: تے فرشتے درود گھلدے ہین سب توں افضل رسول اتے تے تمام دے تمام انسان (درود گھلدے ہین) بوہت زیادہ ادب دے نال۔

یارہواں شعر: تے سب توں پہلاں اصحاب نبی ﷺ تے اصحاب رسول ﷺ۔ حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ اتے جیہڑے کہ ساتھی ہین غار (ثور) دے

بارہواں شعر: تے اوہناں وچوں سب توں بوہتے عدل کرن والے اتے۔ جنہاں دا قول حق تے صواب اتے ہندا اے۔(حضرت عمرؓ ابنِ خطاب) جنہاں دی ہیبت (جلال) توں شیطان رجیم (رندھیا ہویا) بھج جاندا اے۔

تیرہواں شعر: تے سب توں بوہتا بردبار شخص آئتاں شریف نوں جمع فرماون والا۔حضرت عثمان رضی اللہ عنہ جیہڑا امر دو دوقوم دے ہتھوں شہید کیتے گئے۔

چودھواں شعر: ۔تے حضرت بتول رضی اللہ عنہا دے شوہر اسد اللہ جیہڑے سوہا

ہین۔ جیہڑے اللہ دے بوہت زیادہ فضل نال خیبر نوں فتح فرماؤن والے ہین۔

پندرہواں شعر:۔ تے صلواۃ وسلام ہووے آنحضرت ﷺ دیاں اکھاں دی ٹھنڈک شہیداں اتے مقتولاں اتے حسنین سعید ین جیہڑے جنت نعیم دے اعلی درجیاں اتے ہین۔

سولھواں شعر:۔ تے حمزہ رضی اللہ عنہ تے عباس رضی اللہ عنہ اتے جیہڑے بہترین امیر ہین جیہڑے رسول کریم ﷺ دے چاچے ہین تے جودوسخاوالے

ستارہواں شعر:۔ تے رسول کریم ﷺ دی صاحبزادی زہریٰ بتول رضی اللہ عنہا تے مخلوق دے لئی گواہی (ضمین) ہین۔ (یوم سہیم) وچ

اٹھارہواں شعر:۔ تے تمام لوکاں اتے۔ جنہاں نے دینِ حنیف دی اتباع (تابعداری) کیتی۔ اللہ تعالیٰ اوہناں ساریاں اتے رحم کرے تے اوہناں دے لئی فضل عظیم۔

جان لوو! بے شک دنیا دی حیاتی کھیڈ تے تماشہ اے۔ تے آخرت دا گھر باقی رہن والا اے۔ جے تسیں جانو بے شک ملک الموت (موت دا فرشتہ) تہاڈے اتے مقرر کیتا گیا اے۔ حالانکہ تسیں غافل (لاپرواہ) او۔ تے قبر اڈیک رہی اے تہانوں۔ تے تسیں سارے غفلت دی نیندر سوں رہے او۔

اللہ تعالی برکت عطا فرمائے اسانوں تے تہانوں۔ قرآن عظیم وچوں۔ تے اللہ تعالیٰ اسانوں تے تہانوں نفع عطا فرمائے۔ اپنیاں آیتاں دے نال تے حکمت نال پر ذکر دے نال۔ بے شک اوہ بلند اے۔ سخی اے کرم والا اے۔ بادشاہ، احسان فرماؤن والا، نرمی فرماؤن والا، رحم فرماؤن والا۔

دوجا خطبہ

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ کثرت نال حمد تے اوہدی تسبیح بیان کرو۔ فجرے تے شامیں۔ تے اساں تہانوں خوشخبری دین والا تے ڈردسن والا بنا کے گھلیا۔ تے میں گواہی دیندا ہاں۔ نہیں کوئی معبود۔ پر اللہ اوہ اکلا اے۔ اوہدا کوئی شریک نہیں۔ اوہ سنن والا اے۔ قدرت والا اے۔ تے میں گواہی دیندا ہاں۔ کہ محمد ﷺ اوہدے خاص بندے تے رسول ہین۔ جیہڑے مخاطب ہین۔ بے شک اساں آپ دے ولے قرآن نوں پے در پے (اگڑ پچھڑ) نازل فرمایا۔ بے شک اللہ تعالیٰ تے اوہدے فرشتے درود گھلدے نیں۔ نبی پاک ﷺ اتے۔

اے ایمان والیو! تسیں وی آپ ﷺ اتے درود گھلو تے سلام۔ اے اللہ! رحمت کاملہ نازل فرما۔ محمد ﷺ اتے۔ تے اوہناں دی آل پاک اتے۔ نمازاں تے روزیاں دی تعداد دے برابر۔ تے رحمت کاملہ نازل فرما۔ محمد ﷺ اتے تے اوہناں دی آل پاک اتے کھلوتے (قیام) تے بیٹھے (التحیات) ہویاں دی گنتی دے برابر تے رحمت کاملہ نازل فرما۔ سارے نبیاں تے رسولاں اتے۔ تے سارے فرشتے مقربین اتے تے سب دے سب اطاعت کرن والیاں اتے۔ زمین تے آسمان دیاں تمام مخلوقاں اتے۔ تیری رحمت دے نال۔ اے سب توں بوہتا رحم فرماون والے۔ اے میرے اللہ! نصرت عطا فرما۔ زمانے دے بادشاہ اتے اپنے احسان تے برکتاں دیاں اڈ اڈ قسماں وچوں۔ اے اللہ! مدد کر اوہدی۔ جنھے مدد کیتی محمد ﷺ دے دین دی تے اسانوں اوہناں وچوں بنا۔ تے ذلیل تے رسوا فرما۔ جنھے رسوا کیتا۔ محمد ﷺ دے دین نوں۔ تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنا۔

اے اللہ دے بندیو! بے شک اللہ تعالیٰ حکم دیندا اے۔ عدل دا تے انصاف دا۔ تے قریبی رشتے داراں دے نال صلہ رحمی دا۔ تے منع فرماندا اے۔ بے حیائی کولوں۔ منکرات کولوں تے سرکشی کولوں۔ تہاڈے لئی نصیحت اے تاں جے تسیں نصیحت حاصل کرو۔ اللہ دا ذکر کرو۔ جیہڑا زبردست اے۔ جلیل تے جبار اے۔ اوہ تہاڈا اچر چا کردا اے۔ تسیں اوہنوں پکارو۔ اوہ تہاڈی دعا نوں سن دا اے۔ اوہدا ذکر بلند کرو۔ اعلیٰ اے اولیٰ اے۔ اصل اے۔ اتم اے۔ اہم اے۔ عظمت والا تے سب توں وڈا اے۔

☆☆☆☆☆

گزارش

مصنف نے پوری پوری کوشش کیتی اے کہ عربی عبارت دی نفاست' بلاغت تے فصاحت نوں قائم رکھدیاں ہویاں پنجابی زبان وچ ترجمہ ہووے۔ جے کتے کوئی سبکی یا زیر زبر دا وادھا گھاٹا تکو تاں ایس نمبر تے اطلاع کر دیہو' تاں جے اگلی واری دی اشاعت وچ کمی بیشی نوں پورا کر دتا جاوے۔

042-7910919

0321-4756725

چوتھے جمعے دا منظوم وعظ

(کُلُّ مَنْ عَلَیْھَا فَانٍ)

بندے تائیں زیب نہیں دیندا کرے اوہ لا پرواہی
غفلت دے وچ اگے کئیاں اپنی عمر گوائی

جنہاں نیکاں دنیا اتے نیک اعمال کمائے — رب نے ناں اوہناں دے جھنڈے دنیا وچ جھلائے
ناں اوہناں دا زندہ جگ تے دیوے بلدے رہندے — جگ تے چرچے کردے لوکی ٹردے اٹھدے بہندے
دس سالاں دی عمر جاں ہووے ویہہ برساں دی بھائی — بندے تائیں چاہیدی اے کرنی نیک کمائی
تیہہ دے سن تک عیش تے عشرت حاصل بندیا ہووے — چالی سال دا جسدم ہوویں طاقت تھم کھلووے
سستی کاہلی تے کمزوری آ کے ڈیرا لاوے — بھار مناں دا چکن والا سیراں تے آ جاوے
پنجاہ ورہیاں دی عمر دے اندر ہور نقاہت آوے — عید دے چن وکھاون والا رہ نگہ توں جاوے
دھپ تے چھاں دا فرق نہ جاپے رنگ نہ نظری آون — ٹوئے ٹبے پتھر ڈھیلے پیراں نوں ڈولاون
ہوش حواس نہ قائم رہ گیا بے ہوشی دے دورے — پریہہ پنجایت نبیڑن والا ہو گیا طور بطورے
سٹھویں سال دے اندر آ کے ڈھوہ کندھاں نال لاندا — گھٹ گئی کناں دی ساعت نہ کجھ سنے سناندا
بٹ بٹ ویکھے چار چفیرے گھٹ گیا جوش جوانی — ہر کم اندر دقت آ گئی ودھ گئی بڑی حیرانی

نہراں کھالاں ٹپن والا ڈگ ویہنی وچ پیندا
اوئے اوئے آکھن والا ہائے ہائے کہندا

اٹھن بہن دے اندر ہو گئی ایس ویلے دشواری — کھنگدا کھنگدا بیدل ہندا مت بڑھاپے ماری
اسی نوے سالاں اندر سرت نہ رہ گئی کائی — قائد اعظم کدوں سی جمیا ساری یاد بھلائی
دن چڑھے داناں اے بھلیا بھلیاں اج تاریخاں — پتر ڈگے جے جسے اتے درداں مارے چیکاں
سودے لاگے کوئی کوئی اڑے کر جائے کوچ نکانا — بلبلے وانگوں ہے زندگانی بھل گیا گانے گانا
دند چٹے دیاں کلیاں جھڑ گئے منہ اے بنیا آلا — کھون مکوناں نظریں آوے لمیاں زلفاں والا
گوڈیاں اتے ہتھ ٹکا کے بہہ کے واہنی ٹپے — پنجھے لیڑے پائی پھردا خوب کھپاوے کھپے
تکدیاں تکدیاں جنم لیا سی آیا عہد جوانی — فیر بڑھاپے اندر آ کے ہو گئی ختم کہانی
کجھ ماواں دے شکماں اندر پیون موت پیالا — بھر جوانیاں اندر کوئی پا گیا دیس نکالا
کجھ وڈیری عمر دے اندر ایتھوں رخصت ہوئے — ماڑے دبڑے شاہ تونگر آخر ایتھے موئے

مکدی گل مکاون دانے جیوبے سال ہزاراں

آخر موت دا ذائقہ چکھنا چھڈ کے باغ بہاراں

اے بندیا توں غافل ہوئیوں غور ماشہ نہیں کردا

رہ کے بے خبرا بے فکرا بے غم ہو کے مردا

دور دراڈا پینڈا تیرا منزل بوہت لمیری راہ وچ خطرے لکھ ہزاراں نالے رات ہنیری

قدم قدم تے دشمن تیرے راہ ابلیس آ روکے کرن نہ دیندا تینوں نیکی قدم قدم تے ٹوکے

نیکی تھوڑی بدی زیادہ تیری ایہہ کمائی غفلت اندر سوں کے بندیا عمراں توں گوائی

پل صراط دے اُتوں لنگھنا ہے باریک جو والوں تیز ترکھی ہیگی بندیا پل تلوار دے نالوں

اوہدے ہیٹھاں اگ دا ہیگا اک دریا وگیندا شعلے حدت دھواں دھاری اک پل وچ مریندا

تکڑی دے وچ روز حشر نوں عمل ایہہ تولے جاون نیکی بدی دی پرکھ کرن گے فرق ذرا نہ پاون

ذرے ذرے دا اوس ویلے کرن حساب اوہ بندیا ہتھ تے پیر گواہیاں دیون حساب کتاب اوہ بندیا

پہلی منزل بعد حیاتی وچ قبر دے آوے پاسہ پرتیا مول نہ جاوے وحشت خوف ڈراوے

کلم کلی جان قبر وچ قابو آوئی یارا بھین بھرا نہ نیڑے ہوسن نہ کوئی سجن پیارا

قبر ہنیری کوٹھڑی ہیگی چانن نہ ہواواں نہ بوہا نہ باری ہیگی نہ لنگھن لئی راہواں

مٹی دا سرہانہ بندیا ہیگی خاک پواندی

سجے مٹی کھبے مٹی خاک نوں خاک اے کھاندی

ہیٹھاں مٹی اتے مٹی آل دوالے مٹی اکھاں دے وچ پے گئی مٹی ایسے ہتھ وکھالے مٹی

مٹی دے غلاف دے اندر بدن اے لکیا تیرا چیک چیک کے بولن والیا خاک دے اندر ڈیرا

نہ کجھ پتہ بیوی دا اوتھے نہ دس متر یاراں نہ کوئی سار لے گی اوتھے سکے رشتے داراں

بھین بھرا نہ وات لین گے کوئی وی کم نہ آوے قبر دے سپ تے ٹھوہنویاں تائیں کیہڑا آ ہٹاوے

روز حشر تک خاک دے تھلے توں اکلے رہنا پرتیا جانا پاسہ ناہیں نہ اٹھنا نہ بہنا

جیہڑا اوس جہان نوں جاندا اوہدی خبر نہ آوندی بے قراری وحشت اوتھے ہے دن رات ڈراوندی

سر تے موت نقارا وجدا کر لے کجھ تدبیراں فیر نہ کجھ وی ہونا بندیا ہوئیاں جد تاخیراں

پھرن ٹرن توں پیر تیرے ایہہ ہو مجبور تاں جاسن ہتھ تے باہواں ہل نہ سکن ماس نوں کیڑے کھاسن

بنک جاوے گی جیبھ ایہہ تیری واج بلند نہ ہونی کجھ نہ کنیں واج آوے گی صورت بنے ڈراونی

اکھاں میٹیاں جاون بندیا مُکھ وی بند ہو جاون فیر ایہہ مردہ دبھ آون گے دبھ کے مٹی پاون

نیک کمائی کر کے بندیا توشہ توں بنا لے کون بھیجے گا پچھوں تینوں اج ای بخت جگا لے

مرن دے پچھوں بھل جاون گے اپنے تے پرائے
قبر دے اتے فاتحہ پڑھن نوں آئے کوئی نہ آئے
توبہ کر نصوحے والی چھڈ دے بھیڑیاں کاراں
ڈر دا رہو خداوند کولوں کر کے استغفاراں

جیہڑے کم توں روکیا رب نے اوہدے کولوں رک جا
جیہڑے کم دا حکم اے ہویا اوہدے اتے جھک جا
ایہو عمل کمایئے جنے رحمت بناں نہ ڈھوئی
رب دا کرم ہووے نہ جد تک نہ چھڈ اوے کوئی
یارب سائیاں فضل کماویں ای آس او گنہارے
فضل تیرے دی آس اے سانوں آیا تیرے دوارے
چغلی ،غیبت گلے شکویاں اندر عمر لنگھائی
رشتے داراں دی نہ کیتی جگ تے حق ادائی
سکھ نوں سینے دے نال لایا بھل گئے شکر خدایا
صبر نوں بھلے تنگی ترشی دا جد ویلا آیا
رشوت خوری سینہ زوری چوری تے چکاری
بھیڑی نگہ تے جھوٹھیاں رجھاں چھڈی نہ بدکاری
نہ کسے دا دکھ ونڈایا نہ ای سکھ اپڑایا
اپنے تے بیگانیاں تائیں ہر ہر وقت ستایا
لافاں ماریاں کرلے وانگوں چک کے دھون کھلوتا
وچ عیاشی مگن ساں ہویا بھل گیا فجر تے سوتا
اپنے نفس امارہ تائیں پالیا دے خوراکاں
ننگے بھکھے آل دوالے پائیاں آپ پوشاکاں
تیمارداری نہ کیتی جا کے نہ ای بھار ونڈایا
نہ بیمار روگی نوں جا کے شیریں سخن سنایا

ہتھ دی میری توے دی تیری ایہہ دستور بنایا
ماپیاں جہناں پالیا پوسیا اوہناں نوں بھلایا

نہ زکوٰۃ کڈھی وچ مالوں کیتیاں نہ خیراتاں
حج وکھالے دے لئی کیتا بھلیاں سب روائتاں
خوش اخلاقی مہر محبت الفت پیار بھلایا
ڈیموں وانگوں ڈنگ لگایا جیہڑا اگے آیا
مکر فریب دی حد نہ چھڈی رائیگاں وقت گوایا
کیبل ٹی وی ناچ تے گانے کی کی عمل کمایا
چانن ویلا بھر جوانی کھیڈ کے تاش لنگھایا
اُلو وانگوں نکرے لگا جدوں بڈھیپا آیا
یارب سائیاں فضل تیرے دی ہے ہن آس لمیری
گھمن گھیری دے وچ پھس گئی ڈولی کشتی میری

صدقہ نبی محمد سرورؐ میرے عیب چھپائے
صدقے حسن حسینؓ دے یارب کردیں معاف خطائیں

پانچواں خطبہ جمعہ

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِیۡ هَدٰنَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهۡتَدِیَ لَوۡلَاۤ اَنۡ هَدٰنَا اللّٰهُ تَعَالٰی عَالِمُ الۡغَيۡبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحۡمٰنُ الرَّحِيۡمُ ۝ هُوَ الۡاَوَّلُ وَالۡاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالۡبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَیۡءٍ عَلِيۡمٌ ۝ هُوَ الَّذِیۡ يُصَوِّرُكُمۡ فِی الۡاَرۡحَامِ كَيۡفَ يَشَآءُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ۝ هُوَ الَّذِیۡۤ اَنۡشَاَكُمۡ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمۡعَ وَالۡاَبۡصَارَ وَالۡاَفۡـِٕدَةَ قَلِيۡلًا مَّا تَشۡكُرُوۡنَ ۝ وَلَهُ الۡحَمۡدُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَعَشِيًّا وَّحِيۡنَ تُظۡهِرُوۡنَ ۝ هُوَ الَّذِیۡۤ اَرۡسَلَ رَسُوۡلَهٗ بِالۡهُدٰی وَدِيۡنِ الۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهٗ عَلَی الدِّيۡنِ كُلِّهٖ وَكَفٰی بِاللّٰهِ شَهِيۡدًا ۝ فَاٰمِنُوۡا بِاللّٰهِ وَرَسُوۡلِهِ النَّبِیِّ الۡاُمِّیِّ الَّذِیۡ يُؤۡمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ وَاتَّبِعُوۡهُ لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُوۡنَ ۝ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اَطِيۡعُوا اللّٰهَ وَاَطِيۡعُوا

الرَّسُوْلَ ط وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝
مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ط وَالَّذِيْنَ مَعَهٗٓ اَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَّبْتَغُوْنَ فَضْلًا
مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا سِيْمَاهُمْ فِيْ وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ
السُّجُوْدِ ط ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي
الْاِنْجِيْلِ ۚ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ
الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيْرًا ۝ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ط بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ
فَرِحِيْنَ بِمَآ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ وَيَسْتَبْشِرُوْنَ
بِالَّذِيْنَ لَمْ يَلْحَقُوْا بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نُوْدِيَ
لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا
الْبَيْعَ ط ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا ط وَمَنْ
يَّعْمَلْ سُوْٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ
اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ فَاسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا
اِلَيْهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝ وَاعْبُدُوْا رَبَّكُمْ

وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ
وَلَآ اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝ وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَّ
لَعِبٌ ؕ وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۝
وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا
حَسَنًا ؕ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ
اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ؕ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ
سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِيْ قُلُوْبِنَا غِلًّا لِّلَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا رَبَّنَآ اِنَّكَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۣ وَاغْفِرْ لَنَا ۣ
وَارْحَمْنَا ۣ اَنْتَ مَوْلٰىنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝
اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ؕ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ۝ سُبْحَانَ رَبِّكَ
رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝ وَسَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ۝
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝

خُطْبَهٔ ثَانِی

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ عَدَدَ خَلْقِهٖ
وَزِنَةَ عَرْشِهٖ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهٖ
لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَيُمِيْتُ وَهُوَ حَيٌّ لَّا يَمُوْتُ بِيَدِهِ
الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ
وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اَزْوَاجِهٖ وَذُرِّيَّتِهٖ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَبَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ
عَلٰٓى اَزْوَاجِهٖ وَذُرِّيَّتِهٖ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى
اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ كُنْتُ اَنَا
اِمَامَ النَّبِيِّيْنَ وَخَطِيْبَهُمْ وَصَاحِبَ شَفَاعَتِهِمْ فَخْرٍ ۝
وَاَنَا اَوَّلُ النَّاسِ خُرُوْجًا اِذَا بُعِثُوْا وَاَنَا خَطِيْبُهُمْ اِذَا
وَفَدُوْا وَاَنَا مُبَشِّرُهُمْ اِذَا يَئِسُوْا وَلِوَآءُ الْحَمْدِ يَوْمَئِذٍ
بِيَدِيْ وَاَنَا اَكْرَمُ وُلْدِ اٰدَمَ عَلٰى رَبِّيْ وَلَا فَخْرَ ۝ وَبُعِثْتُ
مِنْ خَيْرِ قُرُوْنِ بَنِيْٓ اٰدَمَ قَرْنًا فَقَرْنًا حَتّٰى كُنْتُ مِنَ
الْقَرْنِ الَّذِيْ كُنْتُ مِنْهُ وَمَثَلُ اَهْلِ بَيْتِيْ كَسَفِيْنَةِ
نُوْحٍ مَّنْ رَكِبَهَا نَجٰى وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ ۝ وَ
اَصْحَابِيْ كَالنُّجُوْمِ بِاَيِّهِمُ اقْتَدَيْتُمْ اهْتَدَيْتُمْ وَلَوْ

كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيْلًا غَيْرَ رَبِّيْ لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ
خَلِيْلًا اِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰى جَعَلَ الْحَقَّ عَلٰى لِسَانِ عُمَرَ ○
رَفِيْقِيْ فِى الْجَنَّةِ عُثْمَانُ ابْنُ عَفَّانَ ○ وَمَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ
فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ اَهْلِ
الْجَنَّةِ ○ وَالْفَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَآءِ اَهْلِ الْجَنَّةِ ○ وَخَيْرُ
نِسَآئِهَا خَدِيْجَةُ خُوَيْلِدٍ ○ وَفَضْلُ عَآئِشَةَ عَلَى
النِّسَآءِ كَفَضْلِ الثَّرِيْدِ عَلٰى سَآئِرِ الطَّعَامِ وَمَنْ
اٰذٰى عَمِّىْ فَقَدْ اٰذَانِىْ وَطَلْحَةُ فِى الْجَنَّةِ ○ وَالزُّبَيْرُ
فِى الْجَنَّةِ وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ فِى الْجَنَّةِ ○ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ
ابْنُ عَوْفٍ فِى الْجَنَّةِ ○ وَاَبُوْ عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِى
الْجَنَّةِ وَسَعِيْدُ بْنُ زَيْدٍ فِى الْجَنَّةِ ○ اَللّٰهُمَّ وَاَعْطِ
سَيِّدَنَا مُحَمَّدَنِ الْمَقَامَ الْمَحْمُوْدَ الَّذِىْ وَعَدْتَّهُ الَّذِىْ
اِذْ قَالَ صَدَّقْتَهٗ وَاِذَا سَاَلَ اَعْطَيْتَهٗ ○ اَللّٰهُمَّ وَتَقَبَّلْ
شَفَاعَتَهٗ فِىْ اُمَّتِهٖ ○ وَاسْتَعْمِلْنَا بِسُنَّتِهٖ ○ وَتَوَفَّنَا عَلٰى
مِلَّتِهٖ ○ وَاحْشُرْنَا فِىْ زُمْرَتِهٖ وَتَحْتَ لِوَآئِهٖ ○ وَاجْعَلْنَا
مِنْ رُفَقَآئِهٖ ○ وَاَوْرِدْنَا حَوْضَهٗ وَاَسْقِنَا بِكَاْسِهٖ ○
وَانْفَعْنَا بِمَحَبَّتِهٖ ○ م سَمِعُوْا وَمَنْ يُّطِعِ الْاَمِيْرَ فَقَدْ
اَطَاعَنِىْ ○ وَمَنْ يَّعْصِ الْاَمِيْرَ فَقَدْ عَصَانِىْ ○ اُوْصِيْكُمْ
بِتَقْوَى اللّٰهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِىْ

وَسُنَّةِ الْخُلَفَآءِ الرَّاشِدِيْنَ الْمَهْدِيِّيْنَ تَمَسَّكُوْا بِهَا وَعَضُّوْا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَلَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَّذْكُرُوْنَ اللّٰهَ اِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالٰى اَعْلٰى وَاَوْلٰى وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ وَاَعْظَمُ وَاَكْبَرُ ۞

چوتھا خطبہ جمعہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ ○ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ خَاتِمِ النَّبِيِّيْنَ ○ سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ شَفِيْعِ الْمُذْنِبِيْنَ وَعَلٰٓى اٰلِهِ الطَّيِّبِيْنَ ○ وَاَصْحَابِهِ الْمُطَهَّرِيْنَ ○ وَمَنِ اتَّبَعَهُمْ اَجْمَعِيْنَ ○ يٰاَيُّهَا الْمُسْلِمُوْنَ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَدُوْمُوْا عَلٰٓى اَمْرِهٖ وَاجْتَنِبُوْا عَنْ نَّهْيِهٖ فَاِنَّ لَكُمْ فِيْهِ خَيْرَ الدَّارَيْنِ ۞ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِى الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ ○ وَنَفَعَنَا وَاِيَّاكُمْ بِالْاٰيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ○ اِنَّهٗ تَعَالٰى جَوَادٌ كَرِيْمٌ مَّلِكٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۞

خُطبہ ثانی

نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنُصَلِّیْ عَلٰی نَبِيِّهٖ وَحَبِيْبِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ ○ يٰاَيُّهَا الْمُؤْمِنُوْنَ خَذَلَ اللّٰهُ اَعْدَاءَكُمْ اِعْمَلُوا الْاَعْمَالَ الصَّالِحَةَ وَاتَّقُوْا عَنْ جَمِيْعِ الْمَعَاصِیْ وَالذُّنُوْبِ وَاجْمَعُوْا خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰی لِلْعُقْبٰی ○ فَاِنَّ زَادَكُمْ قَلِيْلٌ وَّسَبِيْلُكُمْ طَوِيْلٌ ○ فَتُوْبُوْآ اِلَى اللّٰهِ التَّوَّابِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ م بِالصَّوَابِ وَاذْكُرُوْهُ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ○ اِنَّ ذِكْرَ اللّٰهِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَجَلُّ وَاَعْظَمُ اَكْبَرُ ○

پنجواں خطبہ

قرآنی آئتاں تے حدثیاں مبارکاں اتے کھلریا

سب تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اوہ ذات جیہے اسانوں ہدایت عطا فرمائی۔ اوہدے نال جے اللہ تعالیٰ اسانوں ہدایت نہ فرماندا۔ تاں اسیں ہدایت نہ حاصل کر سکدے ساں۔ اوہ ظاہر تے لکے ہویاں نوں جانن والا اے۔ اوہ مہربان تے رحم فرماون والا اے۔ اوہو اول تے آخر تے ظاہر تے باطن اے۔ اوہ ہر شے دا علم رکھن والا اے۔ اوہ ذات جیہڑا صورتاں نوں تخلیق کردا اے۔ رحمتاں دے اندر جویں اوہدی مرضی (مشیت) ہندی اے۔ نہیں کوئی عبادت دے لائق۔ پر اوہ جیہڑا زبردست حکمت والا اے۔ اوہ ذات جیہے تہانوں پیدا کیتا تے تہاڈے لئی بنائی سماعت (سنن دی طاقت) تے بصارت (ویکھن دی طاقت) تے دل۔ تہاڈے وچوں تھوڑے ہین۔ جیہڑے شکر کرن والے نیں۔ اوہدے لئی حمد (تعریف) اے۔ جیہڑا اسماناں تے زیمناں وچ اے۔ (وعشیا وحین تظھرون) اوہ ذات! جیہے گھلیا۔ رسول نوں ہدایت دے کے تے سچا دین دے کے۔ تاں جے اوہ غالب کردے اوہنوں سب دے سب دیناں تے کافی اے اللہ تعالیٰ گواہ۔ تاں فیر ایمان لیاؤ اللہ تے اوہدے رسولؐ اتے جیہڑا نبیؐ امی (نہ پڑھیا ہویا) اے۔ اوہ جیہڑے ایمان لیائے اللہ اتے تے اوہدے کلمہ اتے تے اتباع کیتی اوہدی۔ تاں جے تسیں ہدایت حاصل کرو۔ اے ایمان والیو! اطاعت کرو۔ اللہ دی تے اللہ دے رسولؐ دی۔ جیہے اطاعت کیتی اللہ تے اوہدے رسولؐ دی۔ سچ مچ اوہ بوہت وڈی کامیابی نال نوازیا

گیا۔ محمد ﷺ اللہ دے رسول ہین۔ اوہ لوک جیہڑے اوہناں دے نال ہین۔ اوہ کافراں اتے سختی (شدت) کرن والے ہین۔ تے آپس وچ حدتوں بوہتے مہربان ہین۔توں ویکھیں گا۔ اوہناں نوں رکوع دی حالت وچ تے سجدے دی حالت وچ۔ اوہ تلاش کر دے ہین۔ اللہ کولوں اوہدا فضل تے رضا۔ اوہ سیہانے جاندے نیں اپنے چہرے چہریاں توں۔ بوہتے سجدے کرن دے سبب نال۔ اوہناں دی مثال توریت وچ اے۔ تے مثال انجیل وچ اے۔ بے شک اللہ تعالیٰ ارادہ فرماندا اے۔ کہ دور کردے اہلبیت کولوں ناپاکی نوں تے پاک کرے تہانوں جویں کہ پاک کرن دا حق اے۔ تے ہرگز مردہ گمان نہ کرنا۔ اوہناں لوکاں نوں۔ جیہڑے شہید کر دتے گئے۔ اللہ دی راہ وچ۔ سگوں اوہ زندہ ہین۔ اپنے رب دے کولوں اوہناں نوں رزق دتا جاندا اے۔ اوہ خوش ہین۔ اوہدے اتے جیہڑے اللہ تعالیٰ نے اپنے فضل نال اوہناں نوں عطا فرمایا۔ تے اوہ خوشخبری (بشارت) دیندے ہین۔ اوہناں لوکاں نوں جیہڑے ہجے اوہناں نال نہیں ملے۔ اوہناں دے پچھوں آون والیاں وچوں۔ خبردار! نہ اوہناں اتے خوف اے تے نہ اوہ غمگین ہین۔ اے ایمان والیو! جدآ واز دتی جائے۔ نماز لئی۔ جمعے دے دن۔ تاں بھج کے اللہ دے ذکر دے پاسے جاؤ۔ تے خرید و فروخت ترک کر دیہو۔ ایہہ تہاڈے لئی بہتر اے۔ جے تسیں جانو۔ اے ایمان والیو! رجوع کرو اللہ دے ولے پکی سچی توبہ (توبۃ النصوع) جنہے برا کم کیتا۔ اپنی جان اتے ظلم کیتا۔ فیر اللہ کولوں بخشش (مغفرت) طلب کیتی۔ تاں اوہ پاوے گا۔ اللہ توں۔ معاف فرماون والا۔ رحم فرماون والا۔ بخشش منگو اپنے کولوں۔ تاں جے تسیں فلاح (نجات' خلاصی) پا جاؤ۔ نہ غافل کر دیوے تہانوں' تہاڈا مال تے نہ اولاد۔ اللہ دے

ذکرکولوں۔ تے جیہے انج کیتا۔ اوہ خسارہ (گھاٹا) پاؤن والیاں وچوں اے۔ تے ایہ دنیا دی زندگی اک کھیڈ تے تماشہ اے۔ تے بے شک آخرت دا گھر ہمیشہ رہن والا اے۔ جے تسیں جانو...... تاں نماز قائم کرو۔ تے زکوٰۃ ادا کرو۔ تے قرض دیو۔ اللہ نوں قرض حسنہ۔ تے جو تساں اگے گھلیا۔ اپنیاں جاناں لئی نیکی۔ تسیں اوہنوں پاؤ گے۔ اللہ دے کول۔ اوہ بہترا اے۔ تے بڑا اجر اے۔ اللہ کولوں بخشش منگو۔ بے شک اللہ تعالیٰ معاف فرماؤن والا اے۔ رحم فرماؤن والا اے۔ اے ساڈے رب! معاف فرما! اسانوں تے اساڈے اوہناں بھراواں نوں جیہڑے بازی جت گئے۔ اساڈے ای وچوں ایمان دے اندر۔ تے اساڈے دلاں نوں ڈنگا (ٹیڑھا) نہ بنا۔ اوہناں لوکاں دے لئی۔ جیہڑے ایمان لیائے۔ اے ساڈے رب! بے شک توں حد توں بوہتا شفقت فرماؤن والا ایں۔ رحم فرماؤن والا ایں۔ اے اساڈے رب! نہ اساڈے اتے بھار پا جنہوں اسیں چک نہیں سکدے۔ اساڈے نال درگزر فرما۔ اسانوں معاف فرما۔ اساڈے اتے رحم فرما۔ توں اساڈا مولا ایں۔ اساڈی مدد فرما۔ کافر لوکاں اتے۔ بے شک اللہ تعالیٰ تے اوہدے فرشتے درود گھلدے ہین۔ نبی پاک ﷺ اتے۔

اے ایمان والیو! تسیں وی درود گھلو۔ پاک اے میرا رب۔ رب العزت (عزتاں دا رب) خوبیاں والا اے۔ تے سلام ہووے سارے رسولاں اتے تے ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ جیہڑا سارے جہان دا رب اے۔

☆☆☆☆☆

پنجویں خطبے دا خطبہ ثانی

پاک اے اللہ تے اوہدی حمد دے نال۔ جیہڑی مخلوقات دی تعداد نالوں زیادہ اے۔ تے اوہدے عرش دے وزن نالوں زیادہ اے۔ تے اوہدے کلمات نالوں زیادہ اے۔ نہیں کوئی معبود سوائے اللہ دے۔ اوہ اکلا اے تے اوہدا کوئی شریک نہیں۔ اوہدے لئی اے بادشاہی۔ تے اوہدے لئی حمد اے۔ اوہ زندہ کردا اے تے اوہ ماردا اے۔ تے اوہ زندہ اے۔ اوہدے لئی موت نہیں۔ خیر اوہدے دست قدرت وچ اے تے اوہ ہر چاہت اتے قادر اے۔ اے اللہ! رحمت کاملہ نازل فرما۔ حضرت محمد ﷺ اتے تے آپؐ دی آل پاک اتے تے آپؐ دیاں ازواج مطہرات اتے تے آپؐ دی اولاد اتے۔ جویں کہ توں نے رحمت کاملہ عطا فرمائی حضرت ابراہیم علیہ السلام اتے تے برکت نازل فرما۔ حضرت محمد ﷺ اتے تے آپؐ دی آل پاک اتے تے آپؐ دی ازواج مطہرات اتے تے آپؐ دی اولاد اتے۔ جویں کہ توں برکت نازل فرمائی حضرت ابراہیم علیہ السلام اتے تے اوہناں دی آل اتے۔ بے شک توں سراہیا گیا بزرگ تے برتر ہیں۔

فرمایا۔ رسول اللہ ﷺ نے۔ جدوں قیامت دا دن ہووے گا۔ میں نبیاں دا امام ہوواں گا تے اوہناں دا خطیب ہوواں گا۔ تے شفاعت میرے ہتھ وچ ہووے گی۔ بغیر فخر دے۔ تے جدوں لوک اپنیاں قبراں وچوں اٹھائے جان گے۔ تاں میں سب توں پہلے نکلاں گا۔ تے میں خطبہ دین والا ہاں۔ جدوں (وفـــدو) تے میں خوشخبری سنان والا ہاں۔ جدوں اوہ مایوس ہو جاون گے۔ تے لواء الحمد میرے ہتھ وچ ہووے گا۔ تے حضرت آدم علیہ السلام دی اولاد وچوں سب توں زیادہ مکرم

ہووا ں گا بغیر کسے فخر دے۔

تے مینوں مبعوث کیتا گیا۔ زمانیاں وچوں بہترین زمانے وچ۔ حضرت آدم علیہ السلام دی اولاد دے جو بہترین زمانے سن۔ ایتھوں تیکر۔ کہ جس زمانے وچ میں ہاں۔ اوہ بہترین اے۔ تے میری اہلبیت حضرت نوح علیہ السلام دی بیڑی دی مانند ہین۔ جیہڑا ایس بیڑی وچ سوار ہو گیا۔ اوہ نجات پا گیا۔ تے جنہے اوس ولوں مونہہ پھیریا۔ روگردانی کیتی۔ اوہ غرق ہو گیا۔ تے میرے صحابہ ستاریاں دی مثل ہین۔ اوہناں وچوں کسے اک دی تسیں اقتدا (پیروی) کرو گے۔ ہدایت پا جاؤ گے۔ جے کدی میں کوئی دوست بناواں رب دے سوا۔ تاں میں دوست بناواں گا۔ حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ نوں۔ بے شک اللہ تعالیٰ نے حق نوں حضرت عمر رضی اللہ عنہ دی زبان اتے جاری فرما دتا۔ جنت وچ میرے ساتھی عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہ ہین۔ جیہدا میں مولا ہاں۔ بے شک علی علیہ السلام اوہدے مولا ہین۔ تے حضرت حسن علیہ السلام تے حضرت حسین علیہ السلام جنتی جواناں دے سردار ہین۔ تے حضرت فاطمہ سلام اللہ علیہ جنت دیاں عورتاں دی سردار ہین۔ تے ساریاں عورتاں وچوں بہترین حضرت خدیجہ بنت خویلد رضی اللہ عنہا ہین۔ تے حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا دی فضیلت عورتاں اتے اجیہی اے۔ جویں سرید دی فضیلت باقی سارے کھانیاں اتے۔ جنہے میرے چاچے نوں تکلیف دتی۔ اوہنے مینوں تکلیف دتی تے حضرت طلحہ رضی اللہ عنہ جنتی ہین۔ تے حضرت زبیر رضی اللہ عنہ وی جنتی ہین۔ تے حضرت سعد ابن مالک رضی اللہ عنہ وی جنتی ہین تے حضرت عبدالرحمٰن بن عوف وی جنتی ہین۔ تے حضرت ابوعبیدہ بن جراح رضی اللہ عنہ وی جنتی ہین۔ تے سعید ابن

زید رضی اللہ عنہ وی جنتی ہین ۔اے اللہ! عطا فرما۔ اساڈے سردار حضرت محمد ﷺ نوں مقام محمود جیہدا توں اوہناں نال وعدہ کیتا اے۔ اوہ جو آکھے۔ توں اوہنوں سچ (پورا) کرنا ایں۔ تے جدوں اوہ سوال کرے تاں توں عطا فرماندا ایں۔ اے اساڈے اللہ! توں قبول فرما۔ اوہناں دی شفاعت اوہناں دی امت دے حق وچ۔ تے اسانوں اوہناں دی سنت اتے عمل کرن والا بنا۔ تے اسانوں ملت اتے خاتمہ (موت) دے۔ تے اساڈا حشر فرما۔ اوہدے گروہ وچ تے اوہدے جھنڈے دے تھلے۔ تے بناں اوہدے ساتھیاں وچوں۔ تے اسانوں وارد فرما۔ اوہناں دے حوض اتے۔ تے اسانوں سیراب فرما۔ اوہناں دے جام (پیالے) نال تے اسانوں نفع عطا فرما۔ اوہناں دی محبت توں۔

سنو! جیہے ویلے دے امیر (حکمران) دی اطاعت کیتی۔ اوہنے میری اطاعت کیتی۔ تے جیہے امیر دی نافرمانی کیتی۔ اوہنے میری نافرمانی کیتی۔ میں تہانوں اللہ کولوں ڈردے رہن دی وصیت کرداہاں۔ تے سننا تے اطاعت کرنا۔ کہ تہاڈے اتے میری سنت لازم اے۔ تے میرے خلیفے (خلفائے راشدین) جیہڑے رشد و ہدایت والے ہین۔ اوہناں نوں مضبوطی نال پھڑو۔ تے اپنی مضبوطی نال اوہناں نوں پھڑو۔ کہ اوہ چھٹ نہ سکن۔ تے بیٹھو اجیہی قوم دے لاگے۔ جیہڑی ذکر کردی اے تے فرشتے اوہنوں گھیرا پالیندے نیں۔ تے رحمت اوہناں نوں کج لیندی اے۔ تے اللہ دا ذکر بلند اے۔ اولیٰ اے۔ عزت والا اے۔ اجل اے۔ اعظم اے۔ تے سب توں وڈا اے۔

☆☆☆☆☆

پنجواں جمعے دا وعظ

(اَلصَّلٰوۃُ عِمَادُ الدِّیْنِ: نماز دین دا تھم اے)

دین اسلام دے پنج رکن نے آکھیا آپ الٰہی
پاک محمد سرور عالمؐ بڑی تاکید بتائی

پہلا رکن اے کلمہ طیبہ پڑھنا بڑا ضروری   تاں ایہہ بندہ مومن بن دا ہندی تاں منظوری
لا الٰہ الا اللہ دا مطلب نبیؐ بتایا   رب دے بناں معبود نہ کوئی ایہہ اقرار کرایا
محمد رسول اللہ دا مطلب ایہہ پیارے   ہین رسول محمد سرورؐ رب دے خاص دلارے
دوجا رکن اے دین اسلام دا فرض اساڈے تائیں   پنجے فرض نمازاں ہوئیاں عذر ذرا وی ناہیں
فجر تے پیشی ڈیگر مغرب خفتاں فرض اے ہوئی   نال جماعت دے مسجد اندر کرے ادا ہر کوئی
تیجا رکن رمضان دے روزے پورا اک مہینہ   دن نوں منع خدا نے کیتا ہر شئے کھانا پینا
چوتھا رکن زکوٰۃ دا آہا دیو زکوٰتاں مالوں   اگ نہ ساڑے مال دے تائیں بچیا رہوے وبالوں
پنجواں رکن اے مسلماناں دا حج مکے دا کرنا   رب دے خانے کعبے اگے سر سجدے وچ دھرنا
جا مدینے پاک دے اندر پڑھ سلام پوچانا   روضہ اقدس پاک نبیؐ دا تک سینے ٹھنڈ پانا
بڑی تاکید نماز دی آئی وچ قرآن پیارے   پنجے ویلے مسجد اندر پڑھو نمازاں سارے

پڑھدا جو نماز اے عجزوں دل اوہدا خوش ہووے
جان آسودہ رہندی اوہدی کدی نہ تھڑ کھلووے

پاک پوشاک بدن دی رہندی جسم وی پاک اے رہندا   گنج کے لیڑے بے نمازی ٹردا اٹھدا بہندا
بالغ مرداں عورتاں تائیں لازم ہے ایہہ بھائی   کڑیاں منڈے نوکر آقا کرن ایہہ حق ادائی
سرگی ویلے قبل اذانوں دل نوں صاف بناؤ   کر طہارت وضو وی کر کے بانگ صلوٰۃ سناؤ
کوشش کر کے پڑھو نمازاں رل جماعتے جاؤ   فجر تے پیشی ڈیگر مغرب نماز عشاء اداؤ
روز حشر نوں سب توں پہلاں پچھ ہووے گی بھائی   باقی نیکیاں بدیاں پچھوں تکڑی جان تلائی
زینت حرمت دین اسلام دی ہے نماز پنجگانہ   بڑا پیار فرشتے کردے ویکھ کے مرد ربانہ
جنت باغ بہاراں ملسن اوس نمازی تائیں   حوراں تے غلمان ملن گے کوثر ٹھنڈیاں چھائیں
رب دے اگے حاضر ہون دا پاون وقت نمازی   دل دیاں گلاں رب نال کردا ہندا اے رب راضی
بہت تاکید قرآن دے اندر ہے نماز دی آئی   شادی غمی تے اوکھے سوکھے ویلے کرو ادائی

تندرستی یاں بیماری سفر قیام دے اندر ۔۔۔ نہیں معاف کسے وچ حالت بھاویں شاہ سکندر
گھوڑے دی اسواری ہووے بھاویں موٹر لاری ۔۔۔ پڑھو نمازاں ویلے اتے حکم کیتا رب باری

پانی نہ میسر ہووے ڈھل نہ ذرا گزارو
کر تیمم پڑھو نمازاں رب نوں سدا پکارو

رب دی وچ درگاہ اوہ بندے پاندے نیں منظوری ۔۔۔ کرن نماز ادا جو بندے پاندے ہین حضوری
ویکھو دشتِ نینوا اندر شاہ نماز گزاری ۔۔۔ گھیریا فوج یزید دی ہیسی آل نبیؐ دی ساری
اصغرؓ اکبرؓ عونؓ محمدؓ عباسؓ دا دے نذرانہ ۔۔۔ پاک حسینؓ نماز پڑھی سی واریا سب گھرانہ
چھاں تیراں دی نیزے بھالے چمکن آل دوالے ۔۔۔ پاک امام قضا نہ کیتی اچیاں شاناں والے
سجدے اندر سر کٹوایا نہ نماز وساری ۔۔۔ پاک نبیؐ دے لاڈلے دوہتے ہمت ذرا نہ ہاری
ویلا رائیگاں ہو نہ جاوے سستی چھڈ دے پیارے ۔۔۔ بانگاں ملیاں آ جا مسجد رب دے پاک دوارے
ایسی پڑھ نماز نہ بندیا بے ترکیب ادھوری ۔۔۔ منہ تے جیہڑی ماری جاوے ہووے جو نہ پوری
خرچ نہ پیسہ دھیلا ہندا پڑھدے جو نمازاں ۔۔۔ ہے افسوس جو پڑھدے ناہیں کرن نہ عجز نیازاں
بے نمازی سمجدے استوں غفلت وقت لنگھاون ۔۔۔ پیسہ دھیلا لگدا جے کر فیر اوہ کویں اداون
پڑھ کے کلمہ جو نہیں پڑھدے نہ ایہہ فرض ادا اندے ۔۔۔ کون جتانے اتے آوے رہن روندے کرلاندے

ہتھ تے پیر تے گِٹے گوڈے گھس نہیں جاندے تیرے
پے جاویں جے سجدے اندر ہوون بخت اچیرے

لالچ حور غلمان دا کر کے نہ نماز گزاریں ۔۔۔ خالص نیت دے نال بندیا توں ایہہ فرض اتاریں
طوطے مینا شیر بگھیلے مچھیاں تے مرغابی ۔۔۔ سارے حمد ثناواں کردے تینوں کی بے تابی
جماداتاں تے نباتاتاں سب رب دی حمد پکارن ۔۔۔ رُکھ تمامی صبح تے شامیں رب نوں نہ وسارن
پا کے بشری صورت سوہنی توں کیوں ڈھل گزاریں ۔۔۔ ہتھ تے پیر نے چلدے تیرے کیوں نہ فرض اتاریں
اک رکعت پڑھیں گھر اندر اک دا اجر توں پاویں ۔۔۔ ستائی رکعتاں اک رکعتوں جے مسجد توں جاویں
اک رکعتوں پنج سو پاویں جامع مسجد جا کے ۔۔۔ کرتے سہی آزمائش بندیا سر سجدے وچ پا کے
مسجد نبوی اندر جیہڑا اک رکعت اداوے ۔۔۔ پنجاہ رکعت دا اجر اوہ بندہ اپنے رب تھیں پاوے
اک رکعت دے بدلے ملدا لکھ رکعت دا رتبہ ۔۔۔ جا کعبے وچ جیہڑا پڑھدا دین خطیب ایہہ خطبہ
بیت المقدس اندر جیہڑا اک رکعت گزارے ۔۔۔ پنجی ہزار رکعت دا درجہ پان نمازی پیارے
پیر فقیر تے صوفی عالم جنے حافظ قاری ۔۔۔ کسے وی کسے وی حالت اندر نہیں نماز وساری

اپنے پیر دے نقشاں اتے چلدا کیوں نہیں پیارے
پڑھدے آئے ہین نمازاں پیر تے صوفی سارے
پڑھی نماز سرکار مدینہؐ حسنؓ حسینؓ ولی نے
پڑھی نماز عثمانؓ عمرؓ نے ابو بکرؓ علیؓ نے

پیر پیراں دا غوث الاعظمؒ پڑھدا رہیا نمازاں
بے نمازا یارھویں دیویں کنیاں نذر نیازاں
پڑھن نماز مجاہد رن وچ لڑدے جو لڑائیاں
گھر وچ بیٹھ کے تیج دے اتے کرداتوں کوتاہیاں
جے اسلاف دے طورے طریقے بندیاتوں اپناویں
پڑھیں نمازاں روز حشر نوں اچے رتبے پاویں
یارب بخش اوہناں دے صدقے جیہڑے خاص نمازی
ساڈیاں کر قبول نمازاں ہو ساڈے تے راضی
ظاہری فائدے بوہت نماز دے گنتی وچ نہ آون
ویلے دا تعین ہندا عالم ایہہ فرماون
قلب دے تائیں چانن ملدا ہندا روح آسودہ
نیکی ول خیال اے ہندا بھلدے کم بے ہودہ
بے حیائیاں کولوں سانوں ایہہ نماز چھڈاوے
پاک پوتر جثہ رہندا پاک لباس پواوے
ہتھ تے پیر پاکیزہ رہندے ملدی اے پارسائی
صحت مند توانا ہندا کرے جو حق ادائی
رب دے گھر دی کرے زیارت جیہڑا مسجد جاندا
اوتھے وچھڑے بیلی سجن لاگے اپنے پاندا
نیکاں سنگ آشنائی ہندی عالم فاضل ملدے
عزت دے وچ واہدا ہندا غنچے کھڑدے دل دے
چہرے اتے نور اے آوندا دل معمور ہو جاندا
غم قبر دا مومن تائیں کدے نہ فیر ستاندا

دین اسلام دا تھم اے دوجا رکن اسلام دا بھائی
عظمت بڑی نماز دے اندر روکدی ایہہ برائی

چھیواں خطبہ

اللہ دے ناں نال شروع۔ جیہڑا رحم کرن والا نہایت رحیم اے۔

پاک اے اللہ تعالیٰ۔ تے ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ تے کوئی معبود نہیں سوائے اللہ دے تے اللہ سب توں وڈا اے۔ نہیں اے نیکی کرن دی توفیق تے گناہ توں بچن دی طاقت۔ پر اللہ دے ولوں اے۔ جیہڑا بلند اے تے عظمت والا اے۔ اے اللہ! رحمت کاملہ نازل فرما۔ اساڈے سردار اساڈے مولا محمد ﷺ اتے۔ جیہڑے آخری نبی ہین۔ رسولاں دے سردار ہین۔ گنہ گاراں دی شفاعت کردے ہین۔ تے آپ دی آل اتے جو پاک (طیب) اے تے آپ دے صحابہ کرام اتے۔ جیہڑے پاک کرن والے ہین۔ تے جنہے اوہناں دی اتباع کیتی۔ ساریاں دے ساریاں اتے۔

اے مسلمانو! اللہ تعالیٰ تہاڈی مدد کرے۔ اللہ دی اطاعت کرو۔ تے اوہدے رسول دی اطاعت کرو۔ تے ہمیشگی (دوام) اختیار کرو۔ اوہدے حکم اتے تے بچو اوہدیاں منع کیتیاں چیزاں توں۔ بے شک ایہدے وچ تہاڈے لئی دوہاں جہاناں دی بھلائی اے۔ اللہ تعالیٰ برکت دیوے تہانوں تے اسانوں۔ قرآن عظیم وچوں تے اسانوں تے تہانوں نفع عطا فرماوے۔ اوہدیاں آیتاں وچوں۔ تے حکمت نال پر ذکر توں۔ بے شک اوہ بلند اے۔ سخی اے۔ کرم والا اے۔ بادشاہ اے۔ بَر۔ شفقت فرماون والا۔ رحم فرماون والا اے۔

☆☆☆☆☆

دوجا خطبہ

اسیں حمد کردے آں، اوہدی (اللہ دی) تے مدد طلب کردے آں اوہدے کولوں تے درود بھجیدے ہاں۔ اوہدے نبی اتے تے اوہدی حبیب محمد ﷺ اتے تے اوہناں دی آل پاک اتے تے اوہناں دے سارے صحابہ کرام اتے۔ اے ایمان والیو! اللہ تعالیٰ تہاڈے دشمناں نوں رسوا کرے۔ نیک کم کرو۔ تے معصیت تے سارے گناہ دے کماں کولوں بچو۔ تے آخرت دے لئی بہترین زادِ راہ تقویٰ اختیار کرو۔ بے شک تہاڈا زادِ راہ تھوڑا اے۔ تھوڑا اے۔ تے تہادا راہ لماں اے۔ لماں اے تا فیر رجوع کرو اللہ ولے۔ جیہڑا بوہت زیادہ توبہ نوں قبول کرن والا اے۔ اوہدے کولوں بخشش طلب کرو۔ بے شک اوہ بردبار اے۔ صواب دے نال تے اوہنوں یاد کرو فجرے تے شامیں۔

بے شک اللہ تعالیٰ دا ذکر بلند تے اولی تے اجل تے عظمت والا تے سب توں وڈا اے۔

چھیواں منظوم وعظ

(پُٹھے راہ نہ چل)

بندیا ایسے راہ نہ ٹر توں جس دے وچ خرابی
روز حشر نوں نازل ہووے جس توں غضب عتابی

نیکیاں دے وچ ماٹھا دسیں بدیاں وچ ہشیاری — چھڈ دے بھیڑی کارتوں بندیا کیوں تیری مت ماری
بچپن لنگھیا دور جوانی وداع اے تیتھوں ہویا — غفلت سستی دے وچ بندیا وقت سنہری کھوہیا
آیا بڈھا وارا ہن تے کر کجھ غور ضروری — فانی دنیا چھڈ کے جانا بیتی عمر ادھوری
حیلے سازی سب بہانے چھڈ کے ایدھر آجا — ایہہ دنیا دن چار دیہاڑے چنگے عمل کما جا
وچ قرآن دے رب نے جیہڑا ہے فرمان سنایا — دنیا پچھے لگ کے بندیا حق نوں توں بھلایا
پاک محمد سرورعالمؐ جو فرمان سنائے — محفل رقص سرود دی لا کے سارے حکم بھلائے

پہن پوشاکاں لا خوشبوواں موجاں پیا اڑاویں
پُٹھے راہ تے ٹریا بندیا سدھے راہ نہ آویں

حق حقوق تمامی بندیا توں نے دلوں بھلائے — حرص نے تینوں انھا کیتا منزل نظر نہ آئے
نہ ہمسائیاں نوں بلاویں کنڈ بھائیاں ول کیتی — ماپے چھڈ کے عاقی ہوئیوں نیت وچ پلیتی
سود نوں کہیں تجارت ہیگی رشوت تیرا شیوہ — ہر شئے رب نے بخشی تینوں دُدھ پتراں دا میوہ
تاں وی توں ناشکری کردا صحبت بھیڑی بہندا — کدی نہ توں بیمار نوں پچھیا نہیں دعائیں لیندا
ماڑے دبڑے عاجز بیکس تیرے آل دوالے — کدی نہ تینوں ملی اے فرصت پچھے نہ توں حالے
ساکاں انگاں تیریاں اندر ہیگے کئی وچارے — کدی نہ کم اوہناں دے آئیوں لاندا رہیا ایں لارے
اپنے چھڈ کے غیراں دے نال لائی اے توں یاری — کدی نہ لاغر عاجز دی توں کیتی اے دلداری
ملن اذاناں توں سیجاں تے عیش آرام ہنڈاویں — کدی نہ رب دے گھر دے اندر پڑھن نماز توں آویں
ماڑے دے جنازے دے وچ شرکت نہ توں کیتی — کدی نہ پچھیا دکھئے کولوں کی تیرے سر بیتی
ہن تے ہتھ تے پیر نے تیرے قبضے دے وچ تیرے — کر لے نیکی دا کم بندیا اٹھ کے شام سویرے

کوٹھیاں بلڈنگ ڈیرے دارے پختہ توں بنائے
آخر دھرتی ہیٹھاں جانا کیوں توں قول بھلائے

کتھے نے اوہ شملے والے گھوڑی تے جو بہندے — مار کھنکورے آکڑ چلدے نیچ طناواں لیندے

فانی دنیا چھڈ چھڈا کے قبراں وچ سدھائے — اج اوہناں دے سنجے ڈیرے اُلوواں گھر بنائے

کدی خیال نہ آیا تینوں سب کجھ چھڈ کے جانا — بھلکے تیرے کم نہ آوناں بندیا فیر پچھتانا

ایتھے شمع فانوس توں اپنے گھر دے وچ جلائے — قبر ہنیری یاد نہ تینوں کیہڑا چانن لائے

اج جوانی بھر مردانی کر لے عمل چنگیرے — ایہو کافی تیرے لئی اے کم آوے گی تیرے

یا رب سائیاں رحم کماویں دیویں بخش خطاواں — روز حشر نوں عزت رہ جائے پائیے نہ سزاواں

آثر فقیر نوں بخشیں یا رب صدقہ شاہ ابراراںؑ

بدیاں دے وچ عمر لنگھائی کیتیاں پٹھیاں کاراں

تصنیفات اثر

حاتم طائی باتصویر
حاتم طائی نے حسن بانو دے عاشق منیر شامی لئی
ست سوالاں دے جواب دتے۔
۷ جلداں وچ

گلزار تے حنیف
سرزمین سندھ دے چودھویں صدی دے
دو عاشق مہر کا چیلوی تے گلزار دی داستان

پکی روٹی
مروجہ پکی روٹی نوں اثر صاحب نے
ترمیم تے اضافے دے نال پیش کیتا اے

خطباتِ اثر
پورے سال لئی پنجابی زبان وچ
لکھے گئے منظوم خطبے۔ منبر اُتے ہر امام
وعظ کر سکدا اے

پنجابی گلستان
حضرت سعدی شیرازی ... فارسی وچ لکھی گئی
گلستان دا پنجابی وچ ترجمہ۔ سعدی ہی دی فصاحت،
بلاغت تے نفاست نوں قائم رکھیا گیا اے

پنجابی حکایات مولانا روم
مولانا روم دیاں حکایتاں نوں پنجابی نثر
وچ ڈھالیا گیا اے۔ اثر صاحب نے
اک شاہکار بنا دتا اے

پنجابی بوستان
سعدی شیرازی دی فارسی کتاب
بوستان نوں اثر صاحب نے
نرالے رنگ وچ ڈھال دتا اے

نکی قیامت
اثر انصاری فیض پوری دیاں
افسانہ نما کہانیاں دا مجموعہ

ساتواں خطبہ رمضان شریف

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ فَضَّلَ عَلَی الشُّھُوْرِ شَھْرَ رَمَضَانَ وَنَزَّلَ فِیْہِ الرَّحْمَۃَ وَالْغُفْرَانَ ○ وَالشُّکْرُ لِلرَّحْمٰنِ الَّذِیْ شَرَّفَ عَلَی الْاَیَّامِ یَوْمَ الْجُمُعَۃِ وَفَرَضَ صَلٰوتَہٗ عَلٰی اَھْلِ الْاِسْلَامِ وَجَعَلَنَا مِنْ اُمَّۃِ خَیْرِ الْاَنَامِ عَلَیْہِ التَّحِیَّۃُ وَالسَّلَامُ ○ ھُوَ اللّٰہُ الَّذِیْٓ اَوْجَبَ خُطْبَۃَ ھٰذَا الْیَوْمِ عَلٰی ھٰذَا الْقَوْمِ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْاَنْبِیَآءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ اِمَامِ الْھُدٰی شَفِیْعِ الْمُذْنِبِیْنَ اَحْمَدَ الْمُصْطَفٰی مُحَمَّدِ نِ الْمُجْتَبٰی الَّذِیْٓ اُنْزِلَ فِیْہِ الْقُرْاٰنُ ھُدًی لِّلنَّاسِ وَبَیِّنٰتٍ مِّنَ

الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ط وَخَصَّصَهٗ بِالسَّبْعِ الْمَثَانِیْ وَالْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ ○ وَبِالشَّفَاعَةِ لِاَهْلِ الْكَبَآئِرِ لِلنَّجَاةِ مِنَ الْعَذَابِ الْاَلِیْمِ ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ خَاتِمِ النَّبِیّٖنَ حَبِیْبِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ○ وَعَلٰۤى اٰلِهِ الْمُطَهَّرِیْنَ وَاَصْحَابِهِ الْمُكَرَّمِیْنَ خُصُوْصًا عَلٰۤى اَفْضَلِ الْبَشَرِ بَعْدَ الْاَنْبِیَآءِ بِالتَّحْقِیْقِ قَاتِلِ الْكُفَّارِ وَالزَّنَادِیْقِ ○ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ اَبِیْ بَكْرِ نِالصِّدِّیْقِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ وَعَلٰۤى اَعْدَلِ الْاَصْحَابِ ○ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ○ وَعَلٰى مَعْدَنِ الْحَیَآءِ وَالْعِرْفَانِ ○ جَامِعِ الْقُرْاٰنِ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ عُثْمَانَ ابْنِ عَفَّانَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ○ وَعَلٰۤى اَسَدِ اللّٰهِ الْغَالِبِ ○ مَطْلُوْبِ كُلِّ طَالِبٍ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ عَلِیِّ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ رَّضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ○ وَعَلَى السِّتَّةِ الْبَاقِیَةِ مِنَ الْعَشَرَةِ الْمُبَشَّرَةِ الَّذِیْنَ اَسْمَآءُهُمْ سَعْدٌ وَّسَعِیْدٌ وَّاَبُوْ عُبَیْدَةَ وَالطَّلْحَةُ وَالزُّبَیْرُ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمُ اللّٰهُ الْعَزِیْزُ الْوَهَّابُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ ○ وَعَلٰى عَمَّیْهِ الشَّرِیْفَیْنِ

الْمُكَرَّمِيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ النَّاسِ ○ حَمْزَةَ وَالْعَبَّاسِ ○
رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا وَعَلَى الْاِمَامَيْنِ السَّعِيْدَيْنِ
الشَّهِيْدَيْنِ ○ اَبِيْ مُحَمَّدِ ؕالْحَسَنِ وَاَبِيْ عَبْدِ اللّٰهِ
الْحُسَيْنِ وَعَلٰى اُمِّهِمَا سَيِّدَةِ النِّسَآءِ بِنْتِ سَيِّدِ
الْاَنْبِيَآءِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَآءِ وَعَلٰى خَدِيْجَةِ الْكُبْرٰى
وَعَآئِشَةَ الصِّدِّيْقَةِ الْحُمَيْرَآءِ وَعَلٰى اُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِيْنَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَعَلٰى زُمْرَةِ اَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبَاتِ وَعَلٰى
فِرَقِ الْاَخْيَارِ الْمُهَاجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ ○ وَعَلَى الَّذِيْنَ
بَايَعُوْهُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ وَالتَّابِعِيْنَ الْبَرَرَةِ ○ وَعَلٰى
تَبِعِ التَّابِعِيْنَ الْمُتَّقِيْنَ وَالصُّلَحَآءِ الْمَهْدِيِّيْنَ ○
رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ ○ بِرَحْمَتِكَ
يَآ اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ○ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْاٰنِ
الْعَظِيْمِ ○ وَنَفَعَنَا وَاِيَّاكُمْ بِالْاٰيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ○
اِنَّهٗ تَعَالٰى جَوَادٌ كَرِيْمٌ مَّلِكٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ○

خُطبۂ ثانی

نَحْمَدُ اللہَ خَالِقَ الْجِنَانِ وَالسَّقَرِ
وَنُصَلِّیْ وَنُسَلِّمُ عَلٰی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ

الْبَشَرِ ○ وَعَلٰی اٰلِہٖ وَ صَحْبِہٖ وَاَزْوَاجِہٖ وَ ذُرِّیَّاتِہٖ وَ
اَھْلِ بَیْتِہٖ وَعَشِیْرَتِہٖ وَمَنِ اتَّبَعَھُمْ مِّنَ التَّابِعِیْنَ
رِضْوَانُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْھِمْ اَجْمَعِیْنَ ○ اَمَّا بَعْدُ
فَیَاَیُّھَا الْمُسْلِمُوْنَ الْحَاضِرُوْنَ اَیَّدَکُمُ اللہُ تَعَالٰی
بِزِیَادَۃِ الْمُؤْمِنِیْنَ ○ وَخَذَلَ اَنَّ اَعْدَآءَ الْاِسْلَامِ
مِنَ الْکُفَّارِ وَالْمُشْرِکِیْنَ ○ وَاَصْلَحَ اللہُ تَعَالٰی حَالَکُمْ
فِیْ یَوْمِ الْقِیٰمَۃِ وَالدِّیْنِ ○ اِنَّ اللہَ تَعَالٰی یَاْمُرُکُمْ
بِاِقَامَۃِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَۃِ وَصَلٰوۃِ الْجُمُعَۃِ وَصَوْمِ
شَھْرِ رَمَضَانَ الَّذِیْ فَضَائِلُہٗ کَثِیْرَۃٌ مِّنْ اَنْ
تُعَدَّ وَ تُحْصٰی ○ وَاَجَلُّ مِنْ اَعْدَادِ الرِّمَالِ
وَالْحَصٰی ○ فَافْعَلُوْا مَآ اَمَرَکُمُ اللہُ وَرَسُوْلُہٗ

الْمُصْطَفٰی اِنْ كُنْتُمْ تَشْتَهُوْنَ حُسْنَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَاِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰى يَرْحَمُ عِبَادَهُ الصَّالِحِيْنَ وَيَخْتَصُّهُمْ بِالْاَجْرِ الْعَظِيْمِ ○ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ تَعَالٰى يَذْكُرْكُمْ وَادْعُوْهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالٰى اَعْلٰى وَاَوْلٰى وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَهَمُّ وَاَكْبَرُ ٥

آٹھواں خطبہ رمضان شریف

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَكْرَمَنَا بِصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرٌ اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْاٰنُ ○ كَمَا قَالَ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ ○ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْاٰنُ اَيُّ شَهْرٍ اَوَّلُهٗ رَحْمَةٌ وَّاَوْسَطُهٗ مَغْفِرَةٌ وَّاٰخِرُهٗ عِتْقٌ مِّنَ النِّيْرَانِ ○ شَهْرٌ تُفْتَحُ فِيْهِ اَبْوَابُ الْجِنَانِ وَتُغْلَقُ فِيْهِ اَبْوَابُ النِّيْرَانِ ○ وَسُلْسِلَ فِيْهِ الشَّيْطَانُ وَلَخُلُوْفُ فَمِ الصَّآئِمِ اَطْيَبُ عِنْدَ اللّٰهِ مِنْ رِّيْحِ الْمِسْكِ وَالزَّعْفَرَانِ ○ اَيُّ شَهْرٍ مَنْ خَفَّفَ فِيْهِ عَنْ مَّمْلُوْكِهٖ غَفَرَ اللّٰهُ لَهٗ وَاَعْتَقَهٗ

مِنَ النِّیْرَانِ ۝ شَھْرٌ مَّنْ اَشْبَعَ فِیْہِ صَآئِمًا سَقَاہُ اللّٰہُ تَعَالٰی مِنْ حَوْضِ الْکَوْثَرِ حَتّٰی یَدْخُلَ الْجِنَانِ ۝ شَھْرٌ فِیْہِ لَیْلَۃٌ خَیْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَھْرٍ ۝ شَھْرٌ مَّنْ تَقَرَّبَ فِیْہِ بِخَصْلَۃٍ مِّنَ التَّطَوُّعِ کَانَ کَمَنْ اَدّٰی فَرِیْضَۃً فِیْمَا سِوَاہُ مِنَ الْاَحْیَانِ ۝ شَھْرٌ یَّشْفَعُ لَنَا اِلٰی رَبِّنَا الْمُسْتَعَانِ عَلَیْہِ تَوَکُّلُ اَھْلِ الْاِیْمَانِ ۝ شَھْرٌ مَّدَحَہٗ نَبِیُّ اٰخِرِ الزَّمَانِ سَیِّدُ الْاِنْسِ وَالْجَآنِّ ۝ اَفْضَلُ الصَّلٰوۃِ مِنَ الرَّحْمٰنِ بَارَکَ اللّٰہُ لَنَا وَلَکُمْ فِی الْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ ۝ وَنَفَعَنَا وَاِیَّاکُمْ بِالْاٰیَاتِ وَالذِّکْرِ الْحَکِیْمِ ۝ اِنَّہٗ تَعَالٰی جَوَادٌ کَرِیْمٌ مَّلِکٌ قَدِیْمٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِیْمٌ ۝

خطبہ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ ھَدٰنَا لِھٰذَا وَمَا کُنَّا لِنَھْتَدِیَ لَوْلَآ اَنْ ھَدٰنَا اللّٰہُ وَھُوَ الَّذِیْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَہٗ بِالْھُدٰی وَدِیْنِ الْحَقِّ لِیُظْھِرَہٗ عَلَی الدِّیْنِ کُلِّہٖ وَلَوْ کَرِہَ الْکَافِرُوْنَ ۝ اِنَّ اللّٰہَ وَمَلٰٓئِکَتَہٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّھَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا ۝ اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ

مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ الْمَخْلُوْقَاتِ وَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ
وَّعَلٰی صَحْبِهٖ بِعَدَدِ اَشْعَارِ الْمَوْجُوْدَاتِ وَصَلِّ عَلٰی
جَمِیْعِ الْاَنْبِیَآءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ ○ وَعَلٰی عِبَادِ اللّٰهِ
الصّٰلِحِیْنَ ○ وَعَلٰی جَمِیْعِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَارْحَمْنَا وَاحْشُرْنَا مَعَهُمْ بِرَحْمَتِكَ یَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ ○
اَللّٰهُمَّ وَفِّقْ وَثَبِّتْ سَلَاطِیْنَ الْعَهْدِ وَالزَّمَانِ ○ عَلَی
الْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ اَللّٰهُمَّ انْصُرْ مَنْ نَّصَرَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ
صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ ○
وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی
عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْهُمْ عِبَادَ اللّٰهِ ○ اِنَّ اللّٰهَ
یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ ذِی الْقُرْبٰی
وَیَنْهٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُوْنَ ۰ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ
وَاَهَمُّ وَاَتَمُّ وَاَكْبَرُ

ستواں خطبہ

(موضوع رمضان شریف)

تمام تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اوہ ذات جہنے فضیلت بخشی رمضان نوں سارے مہینیاں اتے۔ اوہدے اندر رحمت تے مغفرت نازل فرمائی۔ تے شکرا ے اوس ''خدائے رحمٰن دا۔ جہنے جمعے دے دن نوں سارے دناں اتے شرف بخشیا۔ تے اوہدی نماز (نماز جمعہ) نوں فرض کیتا اہل اسلام اتے۔ تے بنایا اسانوں امت خیر الانام۔ اوہناں اتے ہووے تحیہ تے سلام۔ اوہ اللہ۔ جہنے (سننا) واجب کیتا خطبہ اج دے دن دا اوس قوم اتے۔ تے سلامتی ہووے۔ نبیاں تے رسولاں دے سرداراتے۔ ہدایت پان والیاں دے امام' گنہ گاراں دی شفاعت فرماؤن والے احمد مصطفٰے' محمد مجتبیٰ ﷺ اتے اوہ ذات جہنے نازل کیتا۔ ایہدے (رمضان) وچ قرآن۔ جیہڑا ہدایت اے لوکاں لئی تے واضح نشانیاں ہین۔ ہدایت وچوں۔ تے فرق کرن والی کتاب وچوں۔ تے مخصوص کیتا۔ اوہنوں سبع مثانی (ستاں آئتاں والی سورت فاتحہ) تے قرآن عظیم دے نال۔ تے کبیرہ گناہ کرن والیاں دے لئی اوہنوں شفیع (شفاعت کرن والا) بنایا۔ دردناک عذاب توں نجات پاؤن لئی۔ اے اللہ! رحمت کاملہ نازل فرما۔ محمد خاتم الانبیاء (آخری نبی اتے) رب العالمین دے حبیب اتے۔ تے اوہناں دی آل پاک اتے۔ تے اوہناں دے مکرم صحابہ کرام اتے۔ خاص کر جیہڑے افضل البشر ہین۔ نبیاں دے بعد۔ بے شک جیہڑے کفار تے زندیقاں نوں قتل کرن والے ہین۔ امیر المومنین حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ تے صحابہ کرام وچوں سب توں بوہتے عدل کرن والے امیر المومنین عمر ابن خطاب رضی اللہ عنہ اتے تے حیا تے عرفان دی کان قرآن مجید نوں جمع فرماؤن والے امیر المومنین عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہ اتے۔ تے اسد اللہ الغالب اتے۔ جیہڑے ہر طالب (چاہن والے) دے

مطلوب (مراد) ہین۔ امیر المومنین حضرت علی ابن ابی طالب رضی اللہ عنہ تے عشرہ مبشرہ وچوں باقی چھیاں دے اتے۔ اوہ جنہاں دے ناں ایہ ہین۔ حضرت سعد رضی اللہ عنہ تے حضرت سعید رضی اللہ عنہ تے حضرت ابوعبیدہ بن جراح رضی اللہ عنہ تے حضرت طلحہ رضی اللہ عنہ تے حضرت زبیر رضی اللہ عنہ تے حضرت عبدالرحمٰن بن عوف رضی اللہ تعالی عنہ۔ اللہ جیہڑا غالب اے۔ اپنے کولوں عطا فرماون والا اے۔ حنان اے۔ احسان فرماون والا۔ تے آپ دے چاچیاں اتے۔ جیہڑے شریف ہین۔ اللہ تے لوکاں دے کول عزت والے ہین۔ حضرت حمزہ رضی اللہ عنہ تے حضرت عباس رضی اللہ عنہ۔ تے دوخوش بخت شہیداں تے اماماں ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ عنہ تے ابی عبداللہ حضرت حسین رضی اللہ عنہ اتے تے ایہناں دوہاں دی والدہ سید النساء بنت سید الانبیاء فاطمۃ الزہری رضی اللہ عنہا تے حضرت خدیجۃ الکبری رضی اللہ عنہا اتے تے حضرت عائشہ صدیقہ حمیرا رضی اللہ عنہا اتے۔ تے موماناں تے مومنات دیاں ماواں اتے تے اہل بیت پاک دے گھرانے اتے تے بہترین جماعت مہاجراں تے انصارا تے تے اوہناں لوکاں اتے جنہاں نے رکھ دے تھلے بیعت (رضوان) کیتی۔ تے تابعین کرام اتے تے تبع تابعین اتے تے ہدایت پاون والے صلحائے کرام اتے۔ اللہ تعالی دی رضا ہووے۔ ایہناں سب دے سب اتے۔ اللہ تعالیٰ برکت نازل فرمائے۔ اساڈے تے تہاڈے لئی قرآن عظیم وچوں تے نفع عطا فرمائے اسانوں تے تہانوں آیتاں دے نال۔ تے حکمت نال بھرپور ذکر دے نال۔ بے شک اوہ بلند اے۔ سخی اے۔ کرم فرماون والا اے۔ بادشاہ اے۔ برتری فرماون والا اے۔ رحم فرماون والا اے۔

☆☆☆☆☆

ستویں خطبے دا دوجا خطبہ

میں حمد کردا ہاں اوس اللہ دی۔ جیہڑا جنت تے جہنم دا پیدا کرن والا اے۔ تے میں درود بھیجدا ہاں تے سلام گھلدا ہاں۔ محمد ﷺ اتے جیہڑے سید البشر ہین۔ تے آپؐ دی آل پاک اتے تے صحابہ کرامؓ اتے تے آپؐ دی ازواج مطہرات (پاک بیبیاں) اتے تے آپؐ دی اولاد اتے تے آپؐ دے گھر والیاں دے اتے۔ تے آپؐ دے گھرانے اتے تے اوہناں اتے جنہاں تابعداری کیتی تابعین وچوں۔ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین۔

امابعد

حمد تے صلواۃ دے بعد

اے مسلمانو! جیہڑے حاضر او۔ اللہ تعالیٰ مومنین دی کثرت نال تہاڈی مدد فرماوے۔ تے اسلام دے دشمن۔ کافراں تے مشرکاں نوں ذلیل تے خوار فرمائے تے اللہ تعالیٰ اصلاح فرماوے تہاڈے حالاں دی قیامت دے دن تے فیصلے دے دن۔ بے شک اللہ تعالیٰ تہانوں حکم دیندا اے۔ پنج نمازاں دے قائم کرن دا۔ تے نماز جمعہ دی ادائیگی دا۔ تے رمضان شریف دے روزیاں دا۔ جیہدے بے شمار فضائل نیں۔ جنہاں نوں نہ تسیں گن سکدے او۔ تے نہ شمار کر سکدے او۔ تے اللہ تعالیٰ جنہاں کماں دا حکم دیندا اے۔ اوہ کرو۔ تے اوہدے رسول مصطفیٰ ﷺ جے تسیں (تنشتھون) دنیا دی زیبائش تے آخرت دی بھلیائی چاہو۔ تاں بے شک اللہ رحم فرمائے۔ اپنے صالحین بندیاں اتے تے اوہناں نوں مخصوص فرماوے اجر عظیم

دے نال۔ تے ذکر کرو اللہ تعالیٰ دا۔ اوہ تہاڈا چرچا بلند کرے گا۔ اوہنوں پکارو۔ اوہ تہاڈیاں دعاواں نوں قبول فرمائے گا۔ تے اللہ تعالیٰ دا ذکر بلند اے اعلیٰ اے۔ اولیٰ اے۔ عزت والا اے۔ اجل اے تے اتم تے اہم تے سب توں وڈا اے۔

عربی توں پنجابی ترجمہ :

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری

نظر ثانی : مولانا سید اجمل شاہ گیلانی آزاد کشمیر

☆☆☆☆☆

ستواں جمعے دا منظوم وعظ

(رمضان شریف)

ماہ رمضان اے برکت والا رحمت دیاں گھٹاواں
فجریں شامیں رات تے دن نوں چمکن نور شعاواں

ایس مہینے نازل ہندیاں رحمتاں بے شماراں
جیونکر بارش ساون نوں ہووے رم جھم دیاں پھوہاراں

ایس مہینے پاک خدا نے کیتی رحمت بھاری
اپنی پاک کتاب خدا نے ایسے ماہ اتاری

ایس مہینے بند ہندے نے دوزخ دے دروازے
ایس مہینے جنت دے در کھلن بے اندازے

ایس مہینے فلک دے اتوں آوندے ہین فرشتے
پاک روحاں وی دھرتی اُتے آوندے نیک سرشتے

ایس مہینے دا رب عالم اجا شان بنایا
ایہہ سردار مہیناں دا اے وچ کتاباں آیا

ایس مہینے رات اک آوندی رحمت برکت لے کے
ہزار مہینیاں نالوں افضل کہندے منبر کہہ کے

ناں اوہدا شب قدر بتاون رمز اسراراں والی
اوہدے وچ رحمت دے چھٹے دیندا اے رب والی

ایس مہینے ہر مومن توں ٹلدیاں ہین آفاتاں
ایس مہینے شیطاناں نوں بنھ دے دن تے راتاں

ایس مہینے نیک دعاواں پاندیاں ہین قبولی
ایس مہینے توبہ کر لوؤ ہووے شرف حصولی

ایس مہینے فرض ادا کوئی بندہ اک ہے کردا
پاوے ستر گنا ثواباں بھیڑی موت نہ مردا

ایس مہینے پڑھو جے سنتاں اجر نفل دا پاوؤ
نفل پڑھو تے اجر خداتھیں فرضاں دا لکھاؤ

ایس مہینے اک کرو جے نال کسے دے نیکی
ستر نیکیاں ملدیاں اوہنوں روح دی کھیتی مہکی

ایہہ مہینہ ڈھال دوزخ دی بنسی حشر دیہاڑے
روز حشر نوں کرے شفاعت بھانویں تگڑے ماڑے

ایس مہینے دے رتبے نوں دسیا نبیؐ خدا دے
آل اصحاباں نے وی دسیا حسنؓ حسینؓ شہزادے

رب دے کم تے پاک نبیؐ دے پاک ارشاد دے پاروں
اسیں وی ایہہ اشان ودھائیے بچیے دوزخ ناروں

بنھ کے منہ نوں رہ کے بھکھے اجر نہ ملدا کائی
جناں چر نہ صدق یقینوں کریئے حق ادائی

ہر اعضاء دا روزہ ہندا بات فضول نہ کریئے
یہہ زبان دا روزہ ہندا اوکھی سوکھی جریئے

بچیئے گلے شکائتاں کولوں دامن نوں بچا کے
نگہ نوں روکئے بدیاں کولوں رکھئے نگہ جھکا کے

ہتھ تے پیر دا روزہ ہندا بدیاں توں بچایئے
ہتھ نوں برے کماں توں روکو اجر خداتھیں پایئے

ٹُر کے جاؤ نہ بدیاں ولے روکو پیر برائیوں

روزے دار تے لازم ہیگا بچے اوہ سب گناہوں
ویکھنا سننا جائز رکھو بھیڑی نگہ نہ پاؤ
اکھ تے کن دا ایہہ ہے روزہ بدیاں تو بچاؤ

ایہہ زبان دا روزہ ہندا بھیڑے بول نہ بولو
غیبت تے بہتان توں بچ کے سوچ زبان نوں کھولو

نال یتیماں تے مسکیناں بیٹھ کرو افطاری
اجر ثواب زیادہ مل دا نیکی ہے ایہہ بھاری

بھانویں تھوڑے روٹی ٹکڑوں روزہ جے کھلواؤ
روزے دا ثواب اے ملدا اجر زیادہ پاوؤ

روزے دارنوں کی نہ آوندی اجر ثواب دے پاروں
ایہہ سب اجر تہانوں ملنا خالق دے درباروں

ہر عبادت دا اس ماہ وچ دوناں اجر اے ملدا
درجہ بڑا سخاوت دا اے غنچہ کھڑدا دل دا

جنت دے وچ میوے ملدے حوراں تے غلاماں
جام کوثر تسنیم دا ملدا کی اے سار ناداناں

روزے داراں نوں اک نعمت ملدی ہے درگاہوں
ایسی نعمت کتوں نہ ملدی دنیا دے وچ تھاؤں

اوس نعمت دا پتہ خدا نوں روزے دار جو پاوے
رب دا کرے دیدار اوہ بندہ روزہ جو نبھاوے

کر لے بندیا زہد عبادت رحمت جھڑیاں لاوے
کی پتہ فیر عمر تیری وچ آوے کہ نہ آوے

ایس مہینے شیطاناں نوں سنگل مارے جاون
پہلا دہاکا رحمت دا اے عالم ایہہ فرماون

دوجا دہاکا اے برکت والا تیجا بخشش والا
دوزخ نوں وی ایس مہینے وچ جاندا اے تالا

روزے داراں دے لئی خوشیاں عید الفطر ودھاوے
اثر فقیرا ماہ رمضان دا بخشش نال کے آوے

اٹھواں خطبہ

موضوع رمضان شریف

تمام تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اوہ ذات جیہے اسانوں تکریم دتی۔ رمضان دے مہینے دے روزیاں دے نال۔ ایسا مہینہ کہ نازل کیتا گیا ایہد ے وچ قرآن۔ جویں کہ فرمایا حنان تے منان نیں۔ کہ رمضان دا مہینہ اوہ اے جیہد ے وچ قرآن نازل کیتا گیا۔ یعنی اجہیا مہینہ جیہدا پہلا حصہ (دس دن) رحمت اے۔ درمیانی حصہ (دس دن) مغفرت ہین تے آخری حصہ (دس دن) جہنم توں آزادی اے۔ ایس مہینے وچ جنت دے بوہے کھول دتے جاندے نیں۔ تے جہنم دے بوہے بند کر دتے جاندے نیں، تے شیطان نوں زنجیراں نال بنھ دتا جاندا اے۔ تے روزہ دار دے مونہہ دی مہک اللہ دے ہاں کستوری زعفران نالوں بوہتی پاک تے پسند اے۔ ایس مہینے وچ جیہڑا اپنے مملوکہ (خادمین) اتے آسانی (رعایت) کرے۔ اللہ تعالیٰ اوہدے گناہواں نوں معاف فرما دیندا اے۔ تے اوہنوں جہنم توں نجات عطا فرما دیندا اے۔ ایہ اجہیا مہینہ اے کہ جیہڑا ایہدے وچ روزے دار دا روزہ افطار کروانداا اے۔ اللہ تعالیٰ اوہنوں کوثر دے حوض وچ سیراب فرمائے گا۔ ایتھوں تیکر کہ اوہ جنت وچ داخل ہووے گا۔ ایہ اجہیا مہینہ اے۔ جیہدے وچ اک رات ہزار مہینیاں توں بہتر اے۔ ایہ اجہیا مہینہ اے۔ جیہڑا ایہدے وچ تقرب اچا (درجہ حاصل کرن لئی) نفل (نفلی عبادت) کرے۔ اوہ انج ای اے کہ اوہنے فرض ادا کیتا۔ ایہ اجہیا مہینہ اے۔ جیہڑا شفاعت کرے گا۔ اساڈی اساڈے رب دے کول۔ ایمان

داراں دے توکل پاروں۔ ایہہ اجہیا مہینہ اے۔ جیہدی مدح آخری نبیؐ اے۔ انسان تے فرشتیاں دے سردار نے فرمائی۔ سب توں زیادہ فضیلت والا درود ہووے اوہناں اتے رحمان دے ولوں۔ اللہ تعالیٰ برکت نازل فرمائے اساڈے لئی تے تہاڈے لئی قرآن مجید وچوں تے نفع فرمائے اسانوں تے تہانوں آیات وچوں تے حکمت بھرے ذکر نال۔ تاں فیر بے شک اوہ بلند اے۔ سخی اے۔ کرم فرماؤن والا اے۔ بادشاہ اے۔ قدیم اے۔ بڑا اے۔ نرمی فرماؤن والا اے۔ رحم فرماؤن والا اے۔

☆☆☆☆☆

دوجا خطبہ

تمام تعریفاں دے لئی ہے۔ اوہ ذات جیہنے اسانوں ہدایت دتی۔ اوہدے نال تے اسیں ہدایت اتے نہ ہندے جے اوہ اسانوں ہدایت نہ فرماندا۔ اوہ ذات جیہنے بھیجیا اپنے رسول نوں ہدایت تے حق دے دین دے نال۔ تاں جے اوہ اوہنوں غالب کردے سارے دیناں اتے۔ بھانویں کافر ایہنوں پسند ای نہ کرن۔ بے شک اللہ تعالیٰ تے اوہدے فرشتے درود بھیجدے ہین۔ نبی پاک ﷺ اتے اے ایمان والیو! تسیں وی درود بھیجو اوہناں اتے تے سلام بھیجو۔ اے اللہ! رحمت کاملہ عطا فرما۔ محمد ﷺ اتے تے محمد ﷺ دی آل اتے۔ مخلوقات دیاں جاناں دی تعداد دے برابر۔ تے رحمت کاملہ نازل فرما محمد ﷺ اتے تے آپ دے اصحابہ اتے۔ موجودات دے شعراں دے برابر تے رحمت کاملہ عطا فرما سارے نبیاں اُتے تے رسولاں اتے۔

تے تمام اللہ دے نیک بندیاں اتے تے تمام مومن مرداں تے مومن عورتاں اتے
اساڈے اتے رحم فرما۔ تے اساڈا حشر (اخیر) اوہناں دے نال فرما۔ تیری رحمت
دے نال۔ اے سب توں زیادہ رحمت فرماؤن والے۔

اے اللہ! مدد فرما تے ثابت قدم رکھ عہد دے بادشاہاں نوں عدل تے احسان
اتے۔ اے اللہ! فتح (نصرت) نازل فرما اوہدے اتے۔ جیہڑا مدد کرے۔ محمد ﷺ
دے دین دی تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنا۔ تے ذلیل و رُسوا فرما۔ جیہے محمد ﷺ
نوں رسوا کیتا۔ تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنا۔

اے اللہ دے بندیو! بے شک اللہ حکم دیندا اے عدل تے احسان دا تے
قرابت داراں نوں عطا کرن دا۔ تے منع فرماندا اے۔ بے حیائی کولوں۔ منکرات تے
سرکشی کولوں۔ تہاڈے لئی نصیحت اے۔ تاں جے تسیں نصیحت حاصل کرو۔ بے شک
اللہ دا ذکر بلند اے۔ اعلیٰ اے۔ اولیٰ عزت والا اے۔ اجل اے۔ اہم اے۔ اتم
اے۔ سب توں وڈا اے

عربی توں پنجابی زبان وچ ترجمہ
حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری
نظر ثانی:
سید محمد اجمل شاہ گیلانی۔ آزاد کشمیر

☆☆☆☆☆

اٹھواں منظوم وعظ

(رمضان شریف بارے)

ہے سلطان مہینیاں دا ایہہ ماہ رمضان پیارا
شوکت شان بلند ہے ایہدی چمکے نور اجالا

پاک محمد سرور عالمؐ فضیلت بڑی بتائی
خوبیاں وصف تے صفت نرالی وچ قرآن دے آئی

دوزخ دے در بند ہو جاون برکت ایہدی پاروں
جنت دے دروازے کھلدے مہک آوے گلزاروں

اک نیکی دا ستر نیکیاں اجر خدا ہے دیندا
رب نوں بڑا پسند ہے روزہ حافظ عالم کہندا

سنت دی ادائیگی اس وچ فرض دا رتبہ پاوے
نفل تلاوت کرے جو اس وچ دگنا اجر ہو جاوے

روز حشر نوں گناہ گاراں نوں روزہ آن چھڈاوے
صلِ علیٰ دا ورد کماؤ دل معمور ہو جاوے

ڈھال دوزخ دی بن دا روزہ روز قیامت بھائی
روز حشر نوں کرے شفاعت دوزخوں ملے رہائی

ایہدے وچ خدا نے نازل ہے قرآن فرمایا
شب قدر دا سوہنا ویلا روزیاں دے وچ آیا

وچ مسیتاں جگ مگ جگ مگ چانن آل دوالے
بلن قندیلاں رنگ برنگیاں ہر سو ہون اجالے

جیہے روزہ رکھ کے ایہدی عزت ہے ودھائی
روز حشر نوں دوزخ کولوں پاوے اوہ رہائی

روزے دار نوں عید دیہاڑا خوشیاں لے کے آوے
سو جیے ودھ خوشیاں نالوں ہر خوشی تھیں پاوے

ڈیگر ویلے روزہ دار دے منہ دی جو خوشبوئی
ودھ کستوری عنبر نالوں رب سچے نوں ہوئی

ہندی گھر گھر وچ تلاوت نفل نماز اداون
رات نوں پڑھن تراویحیاں مومن سجدے سیس جھکاون

گنتی دے ایہہ دن نے بندیا گزر جانا ای ویلا
کر لے حاصل فائدہ استوں بیٹھ نہ بندیا وہلا

حکم خدا دے دلوں بجانوں بندیا توں بجا لے
رحمت دی اے بارش ہندی اپنے عیب بخشا لے

جنت دے وچ پھل تے میوے لذت لطف اٹھاون
روزے دار نوں جام کوثر دے حوراں آ پلاون

نیک کماں دا اجر زیادہ نیکو کار اے پاندا
اجر روزے دا آپ خدا ہے بوہت ثواب عطاندا

جے توں چاہویں حوراں جنت کر اہتمام روزے دا
روز حشر نوں زیارت رب دی ایہہ انعام روزے دا

روزے دار و ماہ رمضان اے رحمت لے کے آوندا
بنجر دلاں نوں روشن کردا روح نوں چین پہچاوندا

خورے آوندے سال نوں ایتھے اساں جینا کہ مرنا
رکھ لے روزے ایس بہارے عذر ذرا نہ کرنا

روزے دار نوں رحمت برکت بخشش ملے جنابوں
فیر نہ تھوڑ اے رہندی کائی نیکی ودھ حسابوں

خالی جھولی بھر جاندی اے تھوڑ نہ رہندی کائی
اثر فقیرا بڑی فضیلت ماہ رمضان دی آئی

نواں خطبہ جمعہ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِیۡ قَدَّرَنَا فِیۡ سَابِقِ عِلۡمِهٖ بِالۡعَدۡلِ وَالۡاِحۡسَانِ وَزَیَّنَ بِجَوَاهِرِ الۡجُمُعَةِ رِقَابَ الشُّهُوۡرِ وَالۡاَوَانِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ الَّذِیۡ رَبَّنَا فِی الدُّنۡیَا بِنَعِیۡمِ الۡاَلۡوَانِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ فِی الۡقُبُوۡرِ وَالدِّیۡدَانِ مٰلِكِ یَوۡمِ الدِّیۡنِ فِیۡهِ یَحۡكُمُ بِالۡعَدۡلِ وَالۡفَضۡلِ وَالۡبُرۡهَانِ ۝ اِیَّاكَ نَعۡبُدُ حَقَّ الۡعُبُوۡدِیَّةِ فِیۡ كُلِّ حِیۡنٍ وَّاٰنٍ ۝ وَاِیَّاكَ نَسۡتَعِیۡنُ عَلَی الۡاَعۡدَآءِ مِنَ الۡجِنِّ وَالۡاِنۡسِ وَالشَّیۡطَانِ ۝ اِهۡدِنَا الصِّرَاطَ الۡمُسۡتَقِیۡمَ بِالۡاِسۡتِقَامَةِ عَلَی التَّوۡحِیۡدِ وَالۡاِیۡمَانِ ۝ صِرَاطَ الَّذِیۡنَ اَنۡعَمۡتَ عَلَیۡهِمۡ بِالۡهِدَایَةِ اِلٰی سَبِیۡلِ الۡجِنَانِ ۝ غَیۡرِ الۡمَغۡضُوۡبِ عَلَیۡهِمۡ مِّنۡ اَهۡلِ الۡكُفۡرِ وَالشِّرۡكِ وَالطُّغۡیَانِ ۝ وَلَا الضَّآلِّیۡنَ مِنۡ اَهۡلِ الۡهَوٰی وَالۡبِدۡعِ وَالۡعِصۡیَانِ ۝ اٰمِیۡنَ اِجَابَةً لِّلّٰهِ تَعَالٰی وَلِرَسُوۡلِهٖ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَسَلَّمَ شَوۡقًا اِلٰی لِقَآءِ الرَّحۡمٰنِ وَنَشۡهَدُ اَنۡ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحۡدَهٗ لَا شَرِیۡكَ لَهٗ اِلٰهًا وَّاحِدًا صَمَدًا قَادِرًا قَهَّارًا مَّلِكًا جَبَّارًا لِّلذُّنُوۡبِ غَفَّارًا لِّلۡعُیُوۡبِ سَتَّارًا ۝ وَنَشۡهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا

عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَعَلٰٓی اٰلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ وَسَلَّمَ ۝
خُصُوْصًا عَلٰی شَیْخِ الْکِبَارِ وَالصِّغَارِ وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ وَالْوَقَارِ ۝
صَاحِبِ رَسُوْلِ اللّٰہِ فِی الْغَارِ ۝ اَلصَّادِقِ الصِّدِّیْقِ ۝ وَالْاِمَامِ
الْاَعْلٰی قَاتِلِ الْکَفَرَۃِ وَالزَّنَادِیْقِ ۝ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ
الْمُتَّقِیْنَ اَبِیْ بَکْرِ الصِّدِّیْقِ ۝ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ۝ ثُمَّ
السَّلَامُ مِنَ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ ۝ عَلَی الْاِمَامِ الْاَعْدَلِ الْمُزَیَّنِ
الْمَسْجِدِ وَالْمِحْرَابِ ۝ مَنْ وَّفَّقَ رَاْیَہٗ بِالْوَحْیِ وَالْکِتَابِ ۝
اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْاَعْدَلِیْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ثُمَّ السَّلَامُ مِنَ الْمَلِکِ الْمَنَّانِ ۝
عَلٰی اَمِیْرِ الزَّمَانِ کَامِلِ الْحَیَآءِ وَالْاِیْمَانِ مَعْدَنِ
الْجُوْدِ وَالْاِحْسَانِ ۝ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ ۝ وَاِمَامِ الْمُسْلِمِیْنَ ۝
عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ۝ ثُمَّ السَّلَامُ
مِنَ الْمَلِکِ الْعَلِیِّ عَلٰی اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْاَشْجَعِیْنَ
اَسَدِ اللّٰہِ الْغَالِبِ وَمَطْلُوْبِ کُلِّ طَالِبٍ عَلِیِّ ابْنِ اَبِیْ
طَالِبٍ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ۝ وَعَلٰی وَلَدَیْہِ وَقُرَّۃِ عَیْنَیْہِ
وَرَاکِبَیْ مَنْکِبَیْہِ ۝ اَلْاِمَامَیْنِ الْهُمَامَیْنِ السَّعِیْدَیْنِ
الْمَقْبُوْلَیْنِ الْمَقْتُوْلَیْنِ ۝ اَبِیْ مُحَمَّدِ الْحَسَنِ وَاَبِیْ

عَبۡدِ اللّٰهِ الۡحُسَيۡنِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهُمَا وَعَلٰی اُمِّهِمَا سَيِّدَةِ النِّسَآءِ فَاطِمَةَ الزَّهۡرَآءِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهَا ○ وَعَلَی الۡمُطَهَّرِيۡنَ مِنَ الۡقَدَمِ اِلَی الرَّاۡسِ ○ عَمَّيۡهِ الشَّرِيۡفَيۡنِ بَيۡنَ النَّاسِ ○ حَمۡزَةَ وَالۡعَبَّاسِ ○ وَعَلٰی مَنۡ تَابَعَهُمۡ مِّنَ النَّاسِ وَعَلَی الۡمُهَاجِرِيۡنَ وَالۡاَنۡصَارِ ○ وَالتَّابِعِيۡنَ الۡاَبۡرَارِ الۡاَخۡيَارِ اِلٰی دَارِ الۡقَرَارِ وَسَلَّمَ تَسۡلِيۡمًا كَثِيۡرًا كَثِيۡرًا ○ اَيُّهَا الۡحَاضِرُوۡنَ ○ اِعۡلَمُوۡۤا اَنَّ الدُّنۡيَا دَارُ الۡمِحۡنَةِ وَالۡفِرَارِ ○ وَالۡعُقۡبٰی دَارُ الرَّاحَةِ وَالۡقَرَارِ بَادِرُوۡا فِی الدُّنۡيَا بِالتَّوۡبَةِ وَالۡاِسۡتِغۡفَارِ قَبۡلَ اَنۡ تَمُوۡتُوۡا بِالۡمَعَاصِیۡ رَبَّنَاۤ اٰمَنَّا فَاغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوۡبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۰ طَالِبُ الدُّنۡيَا مَغۡرُوۡرٌ وَّطَالِبُ الۡعُقۡبٰی مَسۡرُوۡرٌ وَّطَالِبُ الۡمَوۡلٰی مَنۡصُوۡرٌ وَّطَالِبُ الدُّنۡيَا جَاهِلٌ وَّطَالِبُ الۡعُقۡبٰی عَاقِلٌ وَّطَالِبُ الۡمَوۡلٰی كَامِلٌ وَّ طَالِبُ الدُّنۡيَا مَرۡدُوۡدٌ وَّطَالِبُ الۡعُقۡبٰی مَسۡعُوۡدٌ وَّطَالِبُ الۡمَوۡلٰی مَحۡمُوۡدٌ ○ اِنَّ اَحۡسَنَ الۡكَلَامِ وَاَبۡلَغَ النِّظَامِ كَلَامُ اللّٰهِ الۡمَلِكِ الۡعَلَّامِ ○ قَوۡلُهٗ حَقٌّ وَّكَلَامُهٗ صِدۡقٌ ○ وَاِذَا قُرِئَ الۡقُرۡاٰنُ فَاسۡتَمِعُوۡا لَهٗ وَاَنۡصِتُوۡا لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُوۡنَ ○ اَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيۡطٰنِ الرَّجِيۡمِ ○ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○ فَمَنۡ يَّعۡمَلۡ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَّرَهٗ ہ وَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَّرَهٗ ۝ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ اِنَّهٗ تَعَالٰى جَوَادٌ كَرِيْمٌ مَّلِكٌ بَرٌّ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ط

خطبۂ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْعَزِيْزِ الْاَمْجَدِ الْكَرِيْمِ السَّرْمَدِ ۝
الْاَزَلِيِّ الْاَحَدِ ۝ عَزَّ ذِكْرُهٗ وَجَلَّ جَلَالُهٗ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝ رَافِعُ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ ۝ بَاسِطُ الْاَرْضِيْنَ بِلَا سَنَدٍ قَهَّارُ كُلِّ ذِيْ رُوْحٍ وَّجَسَدٍ ۝ قَالَ عَزَّ ذِكْرُهٗ وَجَلَّ جَلَالُهٗ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝ الْاَوَّلُ مِنْ كُلِّ اَحَدٍ ۝ اَلْبَاقِيْ بِدَوَامِ الْاَبَدِ ۝ اَلْمُنَزَّهُ عَنِ الْاَهْلِ وَالْوَلَدِ ۝ قَالَ عَزَّ ذِكْرُهٗ وَجَلَّ جَلَالُهٗ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ ۝ فَسُبْحَانَ الْقَادِرِ الْاَحَدِ السَّمِيْعُ لِمَنْ اَطَاعَ وَاَيَّدَ ۝ اَلْبَصِيْرُ لِمَنْ رَّكَعَ وَسَجَدَ ۝ قَالَ عَزَّ ذِكْرُهٗ وَجَلَّ جَلَالُهٗ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۝ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا

اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ وَنَشْھَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ
صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ وَسَلَّمَ لَآ اِلٰہَ اِلَّآ اَنْتَ
سُبْحٰنَکَ اِنِّیْ کُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِیْنَ ○ یَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِیْنَ ○ وَ
یَا جَمَاعَۃَ الْحَاضِرِیْنَ ○ یَرْحَمُکُمُ اللّٰہُ تَعَالٰی اُوْصِیْکُمْ
بِعِبَادَۃِ اللّٰہِ وَنَفْسِیْ بِتَقْوَی اللّٰہِ تَعَالٰی قُلْ اِنِّیْٓ اُمِرْتُ
اَنْ اَعْبُدَ اللّٰہَ مُخْلِصًا لَّہُ الدِّیْنَ ہ اَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللّٰہُ
عَزَّوَجَلَّ قُلْ نَارُ جَھَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا ط لَوْ کَانُوْا یَفْقَھُوْنَ ہ
فَلْیَضْحَکُوْا قَلِیْلًا وَّلْیَبْکُوْا کَثِیْرًا ط جَزَآءًۢ بِمَا کَانُوْا یَکْسِبُوْنَ
عِبَادَ اللّٰہِ ط اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ
ذِی الْقُرْبٰی وَیَنْھٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ ج یَعِظُکُمْ
لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَعَزُّ
وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَھَمُّ وَاَکْبَرُ

نواں خطبہ الوداع ماہ مبارک الوداع

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ حَمْدًا کَثِیْرًا دَآئِمًا مُّبَارَکًا نَحْمَدُہٗ عَلٰی جَزِیْلِ
نَعْمَآئِہٖ وَنَشْکُرُہٗ عَلٰی جَمِیْلِ اٰلَآئِہٖ وَھُوَ اللّٰہُ الْوَاحِدُ

الصَّمَدُ الْقَدِيْمُ الْقَيُّوْمُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ○ وَالصَّلٰوةُ
عَلٰى رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهِ الْاَتْقِيَآءِ خُصُوْصًا
عَلٰى اَفْضَلِ الْبَشَرِ بَعْدَ الْاَنْبِيَآءِ بِالتَّحْقِيْقِ ○ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ
اَبِىْ بَكْرِ الصِّدِّيْقِ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ○
وَعَلٰى اَعْدَلِ الْاَصْحَابِ ○ صَاحِبِ الْمِنْبَرِ وَالْمِحْرَابِ
اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ
وَعَلٰى جَامِعِ الْقُرْاٰنِ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ
رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ وَعَلٰى اَسَدِ اللّٰهِ الْغَالِبِ وَمَطْلُوْبِ
كُلِّ طَالِبٍ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِىِّ بْنِ اَبِىْ طَالِبٍ رَّضِىَ اللّٰهُ
تَعَالٰى عَنْهُ وَعَلَى الْاِمَامَيْنِ الْهُمَامَيْنِ السَّعِيْدَيْنِ
الشَّهِيْدَيْنِ سَيِّدَىْ شَبَابِ اَهْلِ الْجَنَّةِ فِى الْجَنَّةِ اَبِىْ
مُحَمَّدِنِ الْحَسَنِ وَاَبِىْ عَبْدِ اللّٰهِ الْحُسَيْنِ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى
عَنْهُمَا وَعَلٰى اُمِّهِمَا سَيِّدَةِ النِّسَآءِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَآءِ رَضِىَ اللّٰهُ
تَعَالٰى عَنْهَا ○ وَعَلٰى عَمَّيْهِ الشَّرِيْفَيْنِ بَيْنَ النَّاسِ حَمْزَةَ
وَالْعَبَّاسِ ○ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ ○ اِنَّ هٰذَا
شَهْرُ رَمَضَانَ يَشْفَعُ لَكُمْ بِالْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ
يَا شَهْرَ رَمَضَانَ ○ فَتَحَسَّرُوْا عَلٰى اِتْمَامِهٖ وَتَاَسَّفُوْا عَلٰى

اِخْتِتَامِهٖ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ یَا خَیْرَ الشُّھُوْرِ○ وَیَا خُلَاصَۃَ دَافِعِ الْاٰفَاتِ وَالدُّھُوْرِ○ وَیَا مَنْبَعَ الْبَرَکَاتِ عِنْدَ الْاِفْطَارِ وَالسُّحُوْرِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ اَنْتَ الَّذِیْ تَغْفِرُ الزَّلَّاتِ○ وَتَرْفَعُ الدَّرَجَاتِ○ وَتُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ وَفِیْکَ یَنْظُرُ الرَّحْمٰنُ وَتُفْتَحُ اَبْوَابُ الْجِنَانِ○ وَتُغْلَقُ اَبْوَابُ النِّیْرَانِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ عِنْدَ کُلِّ اِفْطَارٍ اَلْفَ اَلْفَ عِتْقٍ مِّنَ النَّارِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ یَا شَھْرَ الْخَیْرِ وَالْکَمَالَاتِ○ وَشَھْرَ الْاَمْنِ وَالْاَمَانَاتِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ○ اَنْتَ الَّذِیْ اَوَّلُہٗ رَحْمَۃٌ وَّ اَوْسَطُہٗ مَغْفِرَۃٌ وَّاٰخِرُہٗ نَجَاۃٌ مِّنَ الذُّنُوْبِ وَالْخَطِیْئَاتِ○ اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ یَا شَھْرَ رَمَضَانَ اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا شَھْرَ الْبَرَکَۃِ وَالْاِحْسَانِ○ اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا شَھْرَ التَّسْبِیْحِ وَذِکْرِ الرَّحْمٰنِ○ اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا شَھْرَ الضِّیَافَۃِ وَ زِیَارَۃِ الْاِخْوَانِ○ اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا شَھْرَ التَّرَاوِیْحِ وَتِلَاوَۃِ الْقُرْاٰنِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰہَ یٰٓاُولِی الْاَلْبَابِ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝ اِنَّہٗ تَعَالٰی جَوَادٌ کَرِیْمٌ مَّلِکٌ بَرٌّ رَّءُوْفٌ رَّحِیْمٌ ۝

خُطْبَۂ ثَانِی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الْمَلِكِ الْعَزِیْزِ الْغَفَّارِ الْكَرِیْمِ السَّتَّارِ عِبَادَ اللّٰہِ بَادِرُوْا بِالتَّوْبَةِ وَالْاِسْتِغْفَارِ وَبَالِغُوْا بِالصَّلٰوةِ عَلَى النَّبِیِّ الْمُخْتَارِ ○ فَقَدْ قَالَ اللّٰہُ الْمَلِكُ الْجَبَّارُ ○ اِنَّ اللّٰہَ وَمَلٰٓئِكَتَہٗ یُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِیِّ یٰٓاَیُّھَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا ○ اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى وَ صَامَ ○ اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ قَعَدَ وَ قَامَ ○ وَصَلِّ عَلٰى جَمِیْعِ الْاَنْبِیَآءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ ○ وَعَلٰى كُلِّ مَلٰٓئِكَتِكَ الْمُقَرَّبِیْنَ وَعَلٰى عِبَادِكَ الصَّالِحِیْنَ ○ بِرَحْمَتِكَ یَآ اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ ○ اَللّٰھُمَّ وَفِّقْ لِسُلْطَانِ الْاِسْلَامِ بِاَنْوَاعِ الْبَرَكَاتِ وَالْاِكْرَامِ خَلَّدَ اللّٰہُ مُلْكَہٗ وَ سُلْطَانَہٗ ○ اَللّٰھُمَّ انْصُرْ مَنْ نَّصَرَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰى عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْھُمْ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰى عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْھُمْ عِبَادَ اللّٰہِ رَحِمَكُمُ اللّٰہُ ، اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ ذِی الْقُرْبٰى وَیَنْھٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ○ اُذْكُرُوا اللّٰہَ تَعَالٰى یَذْكُرْكُمْ وَادْعُوْہُ یَسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَذِكْرُ اللّٰہِ تَعَالٰى اَعْلٰى وَاَوْلٰى وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَعْظَمُ وَاَكْبَرُ ؕ

نانواں خطبہ

(موت بارے)

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ اوہ ذات جنّھے مقدر کیتا۔ اساڈے لئی اپنے سابق علم وچ عدل، تے احسان دے نال تے مزیّن کیتا جواہرات جمعہ دے مہینیاں تے گھڑیاں دی رقابتاں نوں۔ جیہڑا اسارے جہاناں دا پالن والا اے اوہ جیہڑا اساڈا پروردگار اے دنیا وچ رنگ برنگی نعمتاں دے نال۔ جیہڑا مہربان اے تے رحم کرن والا اے۔ قبراں وچ دوہاں جہاناں وچ، جیہڑا قیامت دے دن دا مالک اے۔ اوہ فیصلہ فرماوے گا، عدل دے نال اپنے فضل تے برہان دے نال۔ اسیں عبادت کردے ہاں جیہڑا عبادت داحق اے ہر پل تے ہر گھڑی۔ تے اسیں تیرے ای کولوں مدد منگدے آں دشمناں دے معاملے وچ۔ یعنی جنّ تے انسان تے شیطاناں کولوں۔ اسانوں سدھے راہ اتے چلا۔ ایمان تے توحید اتے استقامت دے نال۔ اوہناں لوکاں دا راستہ جنہاں اتے توں انعام کیتا۔ جنت دے راستے ولے ہدایت دے نال۔ نہ کہ اوہناں لوکاں دے رستے اتے جنہاں اتے تیرا غضب ہویا۔ اہل کفر اہل شرک تے سرکشی کرن والے تے نہ گمراہواں دے رستے۔ جیہڑے خواہشاں دی پیروی کرن والے ہین تے بدعتی تے گنہ گار۔ اے اللہ! اساڈیاں

دعاواں نوں قبول کرنا۔ اجابت (قبولیت کرن والے) اللہ تعالیٰ دے لئی اے۔ تے اوہدے رسول ﷺ دے لئی کہ رحمٰن دی ملاقات دا شوق رکھدیاں ہوئیاں تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ بے شک نہیں کوئی معبود اللہ دے بناں۔ اوہ اکلّا اے۔ اوہدا کوئی شریک نہیں۔ اوہ عبادت دے لائق اے۔ اکلا اے۔ بے نیاز اے، قدرت والا اے، غضب والا اے۔ بادشاہ اے، جبروت والا اے کہ گناہاں نوں معاف فرماؤن والا اے تے عیباں اتے پردہ پاؤن والا اے تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ محمد ﷺ اوہدے بندے تے اوہدے رسولؐ ہین۔

رحمت کاملہ نازل فرمائے آپ ﷺ اتے تے آپ ﷺ دی آل پاک اتے تے آپ دے صحابہ اتے سلامتی دے نال خاص کر کے جیہڑے نکیاں تے وڈیاں دے بزرگ (شیخ) ہین۔ جیہڑے عزت تے علم دی کان ہین۔ جیہڑے رسول اللہ ﷺ دے ساتھی ہین۔ جیہڑے سچے ہین تے تصدیق کرن والے ہین تے اعلیٰ امام ہین۔ کفار تے زندیق (مرتد) دے نال لڑن والے ہین۔ موموناں دے امیر تے متقیاں دے امام حضرت ابوبکر صدیق اللہ تعالیٰ اوہناں اُتے راضی ہووے۔ فیر سلامتی ہووے عطا کرن والے بادشاہ اتے جیہڑا سب توں زیادہ عدل کرن والیاں دے امام ہین میت تے محراب نوں سجاون والے ہین۔ جنہاں دی رائے دی حفاظت وحی تے کتاب دے نال اے، امیر المومنین تے عدل تے انصاف کرن والیاں دے امام حضرت عمر بن خطاب رضی اللہ عنہ، فیر سلامتی ہووے اچھے بادشاہ اتے جہڑے احسان فرماؤن والے ہین۔ جیہڑے زمانے دے بادشاہ ہین تے ایمان تے حیاوچ کامل ہین۔ سخاوت تے احسان دے خزینے ہین۔ امیر المومنین مسلماناں دے

امام حضرت عثمان بن عفان رضی اللہ عنہ فیر سلامتی ہووے اچّے بادشاہ اتے، امیر المومنین اتے جیہڑے شجاعواں (بہادراں دلیراں) دے امام ہین۔ اللہ دے شیر، فتح پاؤن والے، غلبہ پاؤن والے۔ ہر طلب کرن والے دی مراد حضرت علی ابن ابی طالب رضی اللہ عنہ تے آپ دی اولاد پاک اتے تے آپ دی اکھاں دی ٹھنڈ تے آپ دے موہڈھیاں اتے سواری کرن والیاں اتے۔ دو امام الہمامین، اوہناں دوہاں خوش بختاں اتے جیہڑے مقبول ہین۔ تے شہید ہین۔ ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ عنہ تے ابی عبداللہ حضرت حسین رضی اللہ عنہ تے اوہناں دی والدہ محترمہ اتے۔ ساریاں عورتاں دی سردار فاطمۃ الزہراء رضی اللہ عنہا اتے تے اوہناں اتے جیہڑے سرتوں لے کے پیراں تیکر مطاہر (پاک) تے پاک کرن والے ہین۔ آپ دے چاچے جیہڑے لوکاں دے وچکار عزت والے ہین۔ حضرت حمزہ رضی اللہ عنہ تے عباس رضی اللہ عنہ تے اوہناں اتے جنہاں لوکاں وچوں اوہناں دی اتباع کیتی تے مہاجراں تے انصاریاں اتے تے تابعین نیکوکار، خیر والے تے سکون تے قرار دے گھر والیاں اتے سلامتی نازل فرما۔

اے حاضرین! جان لوؤ بے شک دنیا محنت تے فرار دا گھر اے۔ تے آخرت راحت دا گھر تے سکون دا گھر اے۔ توبہ استغفار دے نال دنیا وچ موت توں پہلاں گناہواں توں۔ اے اساڈے رب اسیں ایمان لیائے۔

تہانوں اسانوں معاف فرمادے (بخش دے) اساڈے گناہواں نوں تے اسانوں اگ (دوزخ) دے عذاب توں بچا۔ دنیا دا طالب (چاہن والا) کرن والا مغرور ہندا اے۔ تے آخرت دا طلب گار مسرور ہندا اے۔ مولا دی طلب رکھن والا منصور ہندا اے تے دنیا نوں طلب کرن والا جاہل ہندا اے۔ آخرت دی طلب کرن

والاعقل والا ہندا اے۔ تے رب دی طلب کرن والا کامل ہندا اے۔ تے دنیا نوں طلب کرن والا مردود ہندا اے۔ آخرت دا طلب گار خوش بخت ہندا اے تے مولا دا طلب گار محمود (جیہدی تعریف کیتی جاوے) ہندا اے۔ بے شک سب توں سونی کلام تے بلیغ نظام اللہ دا کلام اے۔ جیہڑا علم دے بادشاہ دا اے۔ اوہدا قول حق اے تے اوہدا کلام صدق اے تے جدوں قرآن پڑھیا جاوے تاں غور نال سنو تے چپ رہوؤ تاں جے تہاڈے اتے رحم کیتا جا سکے۔ میں اللہ دی پناہ منگدا ہاں شیطان مردود کولوں اللہ دے نام نال شروع جیہڑا بڑا مہربان تے نہایت رحم والا اے۔ تاں فیر جیہڑا عمل کرے گا ذرّے جناں وی نیکی دا تاں اوہنوں پالوے گا (بدلہ پاوے گا) تے جیہڑا عمل کرے گا بُرا ذرّے جناں اوہ وی اوہنوں پالوے گا (بدلہ پاوے گا) اللہ برکت دے اسانوں تے تہانوں قرآن عظیم وچوں بے شک اوہ بلند تے سخی تے کریم (کرم فرماون والا) تے بادشاہ تے برّ" تے نرمی فرماون والا تے رحم فرماون والا اے۔

خطبہ ثانی

ساریاں تعریفاں اوس ذات دے لئی ہین جیہڑا غالب اے، امجد اے، کرم فرماؤن والا اے سرمدا ے، ازلی اے، اکلّا اے، اوہدا ذکر بلندا اے تے جلّ جلالہ فرمادیو۔ اوہ اللہ اک اے۔ آسماناں نوں اچا کرن والا اے۔ بغیر کسے غلطی دے۔ زمیناں نوں پھیلان والا اے۔ بغیر سند دے۔ قہر تے غضب فرماؤن والا اے ہر ذی روح تے ذی جسم اتے۔ فرمایا۔ بلند تے غالب اے اوہدا ذکر تے جل جلالہ اللہ بے نیاز اے۔ پہلا اے پر اک ای، باقی رہن والا اے ابدی دوام دے نال۔ پاک اے اہل کولوں تے اولاد کولوں۔ اوہدا فرمان بلندا اے اوہدا ذکر جل جلالہ نہ اوہدی اولاد اے تے نہ اوہ کسے دی اولاد اے۔ تاں فیر اوہ پاک اے۔ قدرت والا اے، اکلّا اے۔ سنن والا اے۔ جیہڑا اطاعت کردا اے اوہدی مدد کردا اے۔ جیہڑا رکوع تے سجدے کردا اے۔ اوہنوں ویکھن والا اے۔ فرمایا بلند ہووے اوہدا ذکر جل جلالہ تے اوہدا کوئی وی ہمسر نہیں تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ کوئی عبادت دے لائق نہیں سوائے اللہ دے۔ اوہ اکلّا اے۔ اوہدا کوئی شریک نہیں تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ محمد ﷺ اوہدے بندے تے رسول ہین۔

اللہ تعالیٰ رحمت کاملہ نازل فرمائے آپؐ اتے تے آپؐ دی آل پاک اتے تے آپؐ دے صحابہ کرامؓ اتے تے سلامتی وی۔ نہیں کوئی عبادت دے لائق پر توں

پاک ایں۔ بے شک میں ظلم کرن والیاں وچوں ہاں۔

اے مسلماناں دے گروہ! اے حاضرین دی جماعت! اللہ تہاڈے اتے رحم کرے۔ اوہ تہانوں عبادت دی تلقین (حکم) کردا اے تے تقویٰ اختیار کرن دا حکم دیندا اے۔ کہد یو! بے شک مینوں حکم دتا گیا اے کہ میں خالص اللہ دی عبادت کراں دین اتے چلدے ہوئے۔ تاں فیر ہر حال وچ سنو اللہ دا فرمان۔ فرماؤ! اگ جہنم دی سخت گرم اے۔ جے تسیں سمجھ بوجھ اختیار کرو۔ تاں فیر ہسو گھٹ تے روؤ بوہتا۔ بدلہ اے جو کچھ تسیں کماندے او۔ اے اللہ دے بندیو! بے شک اللہ حکم دیندا اے عدل دا تے احسان دا تے قرابت داراں نوں عطا کرن دا تے منع فرماندا اے فحاشی، بے حیائی تے سرکشی کولوں۔ تہاڈے لئی نصیحت اے تاں جے تسیں عبرت حاصل کرو تے اللہ دا ذکر بلند اے تے اعلیٰ اے تے اولیٰ اے تے اعزّ اے اجلّ اے تے اتمّ اے تے اھمّ تے اکبر (وڈا) اے۔

نوواں منظوم وعظ

(کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَۃُ الْمَوْتِ)

بھانویں سال ہزاراں جیویں موت نے آخر آوناں
مست ہوئیوں توں دنیا اندر بستر پے گا چاوناں

دنیا فانی چھڈ کے جانا چھڈ نے مال اولاداں
دھیاں پُتر ماپے چھڈ نے رُجھیوں وچ فساداں

بعد خدا دے دنیا اتے جو ذی جان ہزاراں
سب نے موت داذائقہ چکھناوچھڑ جانیاں ڈاراں

سب حیوان چرند پرندے ذائقہ موت داچکھسن
آبی خاکی ناری سارے خاک دے اندر رلسن

جو گھڑیا اے اوہنے بھجنا ہونا نویں پرانا
موت داذائقہ چکھ کے سب نے خاک اندر رل جانا

شان تے شوکت آن تے باناں آکڑ تے مغروری
موت نے خاک دے وچ رلانی آوناں اوس ضروری

لشکر فوجاں شاہ سکندر موت نے مار گوائے
اج اوہناں دیاں قبراں وچوں کوئی آواز نہ آئے

پچھے موت اے لگی سب دے آخر پکڑ کھلارے
چھڈ نے پینے تینوں بندیا ماڑیاں محل چبارے

سنگتاں پدماں سنکھاں آئیاں ہوئیاں خاک دی ڈھیری
کس مقدور تے کرنا ایں بندیا میری میری

تاجاں تختاں والیاں تائیں موت نے کیتا نیواں
حسرت خضرؑ نے جگ تے کیتی روز حشر تک جیواں

آخر موت دا ذائقہ چکھنا چنگیاں منداں بھائی
راجے رانے شاہ تونگر ٹر گئے بھاجڑاں چائی

عاد ثمود دا ناں اج باقی موت نے قبریں واڑے
قد دراز کھجوراں وانگوں موت نے پکڑ لتاڑے

بھانویں دنیا اتے راحت سکھ آرام ہنڈائیے
آخر موت دا ذائقہ چکھنا بھانویں جان لکائیے

ماڑے غریب شہسوار تے تگڑے موت نے مارے
موت دے اگے سورے گبھرو شہ زور دی ہارے

موت آون توں پہلاں کر لے عاقبت دا سیانہ
موت دے پنجے وچوں تینوں فیر نہ کسے چھڈانا

خوشی ملے تاں شکر بجاؤ غم وچ صبر کماؤ
اپنی وچ حیاتی بندیا موت نوں نہ بھلاؤ

دین دے ولے ہو متوجہ چھڈ دنیا دی یاری
نہ ہو سرگرداں توں بندیا آخر ایہہ خواری

جمعے دے روز نہ سستی دے وچ قیمتی وقت گواویں
ایہہ نہ مومن دا اے شیوہ فیر نہ توں پچھتاویں

کیوں نہ اپنے مال دولت دی توں زکوٰۃ اداویں
آخرت ول دھیان نہ تیرا دل دنیا وچ لاویں

حق کسے دا کھوہ نہ بندیا ایہہ ہے کار مندیری
حق داراں نوں حق پوچاوے تاں خلاصی تیری

سب دنیا دا مال ای فانی ملک تے شاہیاں فانی — عمل توں کر نصیحت اتے جو فرمان ربانی
پاک نبیؐ نے جو فرمایا اوس تے عمل کماویں — سستی غفلت ڈھل دے اندر نہ توں وقت گواویں
موت پیالہ سب نے پینا کسے نہ لماں جینا — سال ہزاراں جی کے اوڑک اجل دا جام اے پینا

کتھے اج فرعون مصر دا دعویٰ کرے خدائی
کتھے اوہ قارون گیا اے چھڈ گیا پیسہ پائی

گنج دولت دے سونا چاندی دھرتی ہیٹھ سمائے — اج نشان قارون دا مٹیا گنج وی کم نہ آئے
کتھے گیا ہامان اوہ جیہڑا دسداسی تدبیراں — فانی دنیا چھڈ کے ٹر گئے پائیاں موت زنجیراں
روز ہزاراں بندے مردے توں نہ عبرت پاویں — دب کے آویں اپنے ہتھیں فیر توں موت بھلاویں
اے نادانا عقل نہ تینوں بھلکے توں وی مرنا — تینوں وی دب آون گے تیرے اک پل کسے نہ دھرنا
فیر توں کاہنوں ٹھاہ ٹھاہ ہسدا موت جے آخر آونی — ہو غمگین کما لئے نیکی بیجی وڈھنی چاونی
دنیا داری نوں توں بندیا ناں نفعے دا دیندا — دین دا توں نقصان این کردا دین نوں کنڈ کریندا
شاہ سکندر سب دنیا تے کیسی راج کمایا — آخر خالی ہتھ گیا اے اوس کی مال لکایا
رب دا نبی پیارا ہویا ہے سلیمانؑ دلارا — وچ ہوا دے تخت سی اڈدا تابع سی جگ سارا
اوہناں موت دا ذائقہ چھڈیا جنت وچ سدھائے — ایس موت نے بھر وچن چن خاک دے وچ ملائے
خویش قبیلے ٹبراں اتے آکڑ توں وکھاویں — مال اولاد تے دولت پونجی آخر توں چھڈ جاویں

بھاویں وانگ لقمان سیانا تینوں موت نواوناں
حکمت عقل تے ہنر مندی نے کم نہ آخر آوناں

اج توں ڈنڈ نکالیں ایتھے طاقت زور وکھاویں — بھلکے ہو نمانا عاجز آخر توں پچھتاویں
رستم تے سہراب نے کیسی مان تران وکھایا — آخر موت نے قابو کیتے قبریں ڈیرا لایا
رب دا نبی داؤدؑ پیارا جدوں زبور سناندا — خوش الحانی سن کے اوہدی کوئی نہ چھڈ کے جاندا
رکھاں اتے خوش الحانی سن دے سن پرندے — سر جھکا کے ادب دے پاروں بہندے سن درندے
اوہناں نوں وی موت دا ذائقہ آخر پیا اے چکھنا — ای آں کیہڑے باغ دی مولی کس بھاڑے دے ڈھکنا
حسن جوانیاں والیاں تائیں موت نے خاک رلایا — ہیراں سسیاں خاک نے رلیاں رانجھے بستر چایا
رہ گئے جگ دے اتے باقی سہتی دے افسانے — شیریں، عذرا، سوہنی ٹر گئی عاشق خاک سمانے
جے توں رب دی رحمت چاہویں کر احسان زیادہ — رب دی مخلوقات دے اتے رحم تے ہو آمادہ
تاں جے خالق مالک تیرے اتے ترس کماوے — موت دے پچھوں عمل تیرا ایہہ کم تیرے آجاوے
رب نبیؐ دے حکماں تائیں من توں دلوں بجانوں — قرآن حدیث توں پڑھدا بندیا جاویں ایس جہانوں

بھاویں شاہ جہان ویلے دا بھانویں ہیگا ماڑا　　سمناں خاک دے وچ سماؤناں ہووشی بھاویں لاڑا

ایہہ جگ فانی ایہہ جگ فانی ایہہ مسافر خانہ
کجھ دم دے پروہنے ہیگے چھڈ کے دنیا جانا
عالم فاضل حافظ قاری منبراں اتے بہہ کے
تھک گئے کر کر کے نصیحتاں حق دا کلمہ کہہ کے

سمناں دسیا موت ہے آؤنی چنگے عمل کما لوؤ　　ویلا نہ گواؤ بندیو توشہ سفر بنا لوؤ
ایہہ گلزاراں باغ بہاراں پھلاں دی رنگینی　　کالیاں زلفاں چن جیہے مکھڑے روپ تے ماہ جبینی
قد سرو دے بانکیاں ٹوراں چوڑے چکلے سینے　　سمناں خاک دے وچ سمانا موت پیالے پینے
حسن جوانی نین نشیلے ابرو وانگ کماناں　　موت نے توڑ مروڑ نے دینے کڈھے گی آ جاناں
کل من علیہا فان رب سچے فرمایا　　کل نفس ذائقة الموت وچ قرآن دے آیا
پیر پیغمبر ولی تے صوفی نہ انکار لیائے　　سمناں پردے کیتے ایتھوں ابداں وچ سدھائے

تینوں موت آوازاں مارے توں نہ کن لگاویں
پتہ لگے گا اثر فقیرا جد دنیا توں جاویں

دسواں خطبہ

(جمعۃ الوداع دا)

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی۔ حمد بے شمار ہمیشہ ہمیشہ برکت دے نال۔
میں حمد کردا ہاں اہدی بے شمار نعمتاں اتے تے شکر کردا ہاں اوہدا خوبصورت نعمتاں اُتے
اوہو اللہ اے اکلا اے، بے نیاز اے قدیم اے قائم رہن والا اے رحم فرماون والا
تے مہربان اے۔

تے رحمت کاملہ ہوئے اوہدے رسول محمد ﷺ اُتے تے آپؐ دی آل اُتے
تے آپ دے اصحاباں اتے۔ جیہڑے متقی ہین خاص کر کے افضل البشر جیہڑے
سارے انساناں نالوں افضل ہین نبیاں دے بعد بالتحقیق امیر المومنین ابی بکر صدیق رضی اللہ عنہ
اتے تے صحابہ کرام وچوں سب توں بوہتا عدل کرن والے صاحب معتبر تے حراب
امیر المومنین عمر ابن خطاب رضی اللہ عنہ اتے تے قرآن دے اکٹھا کرن والے امیر المومنین
عثمان بن عفان رضی اللہ عنہ اتے تے اسد اللہ الغالب تے ہر چاہن والے دی چاہت امیر
المومنین علی بن ابی طالب رضی اللہ عنہ اتے تے دواماماں ہمامین خوش بخت شہیداں، جنتی
جواناں دے سرداراں ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ عنہ تے ابی عبد اللہ حضرت حسین رضی اللہ عنہ
اتے تے اوہناں دی امی جان ساریاں عورتاں دی سردار فاطمۃ الزہراء رضی اللہ عنہا
اتے، آپؐ دے چاچے اتے جیہڑے لوکاں وچوں مقبول تے شریف ہین۔ حضرت
حمزہ رضی اللہ عنہ تے حضرت عباس رضی اللہ عنہ اتے۔ بے شک ایہہ رمضان تہاڈی شفاعت
کرے گا۔ عفو تے غفران دے نال۔

الوداع ۔ الوداع یا شہر رمضان (اے رمضان دے مبارک مہینے) اے بہترین مہینے! اے زمانے دیاں آفتاں نوں دفعہ کرن والے۔ اے سحری تے افطاری دے ویلے برکتاں دے منبع۔

الوداع الوداع یا شہر رمضان۔توں اوہ ایں۔بخشدا ایں پاکیزگی تے درجیاں نوں بلند کردا ایں تے نیکیاں دے اندر واہدا کردا ایں۔

الوداع الوداع یا شہر رمضان تے تیرے اندر رحمان رحمت دی نگہ فرماندا اے تے جنت دے بوہیاں نوں کھول دتا جاندا اے۔ تے جہنم دے دروازیاں نوں بند کر دتا جاندا اے۔

الوداع الوداع یا شہر رمضان۔ ہر افطاری دے ویلے ہزار ہزار گنہ گار جہنم کولوں آزاد کیتے جاندے ہین،

الوداع الوداع یا شہر رمضان اے خیر تے کمالات والے مہینے تے امن تے احساناں والے ماہ۔

الوداع الوداع یا شہر رمضان توں اوہ ایں جیہدا پہلا عشرہ رحمت تے وچکار لے دس دن مغفرت تے آخری دہا کا نجات اے۔ گناہواں تے خطاواں کولوں۔

الوداع الوداع یا شہر رمضان اے رمضان دے پاک مہینے السلام علیك اے برکتاں تے احسان والے مہینے السلام علیك ۔ اے تسبیح تے رحمٰن دے ذکر والے مہینے السلام علیك۔ اے بھراواں دی زیارت تے مہمانی کرن والے مہینے السلام علیك ۔ اے تراویح تے قرآن دی تلاوت والے مہینے تاں فیر اللہ کولوں ڈرو۔ اے عقل والیو! تاں جے تسیں فلاح (چھٹکارا) پاسکو۔ بے شک اوہ سخی اے کریم اے، بادشاہ اے برّ اے نرمی فرماؤن والا اے تے رحم فرماؤن والا اے۔

خطبہ ثانی

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین جیہڑا بادشاہ اے۔ غالب اے، بوہت زیادہ بخشش والا اے۔ کرم فرماوَن والا اے۔ پردہ پوشی فرماوَن والا اے۔ اے اللہ دے بندیو! توبہ تے استغفار کرو تے درود پڑھو نبی مختارؐ اُتے۔ تاں فیر تحقیق فرمایا بادشاہ نے جیہڑا جبار اے۔ بے شک اللہ تے اوہدے فرشتے درود بھیجدے ہین نبی صلی اللہ علیہ وسلم اتے۔ اے ایمان والیو! تسیں درود گھلو آپ صلی اللہ علیہ وسلم اتے تے سلام وی بھیجو۔

الٰہی رحمت کاملہ نازل فرما محمد صلی اللہ علیہ وسلم اتے تے محمد صلی اللہ علیہ وسلم دی آل اتے نمازیاں تے روزے داراں دی تعداد دے برابر۔

الٰہی رحمت کاملہ نازل فرما محمد صلی اللہ علیہ وسلم اتے تے آل محمد صلی اللہ علیہ وسلم اتے بیٹھے تے کھلوتے ہوئیاں دی تعداد دے برابر تے رحمت کاملہ نازل فرما سارے انبیاء تے رسولاں اتے تے سارے فرشتے مقربین تے نیک صالحین بندیاں اتے۔ تیری رحمت دے نال۔ اے سب توں بوہتا رحم فرماوَن والے۔

اے اللہ تائید فرما اسلام دے سلطان دی اَڈ اَڈ قسم دیاں برکتاں تے اکرام نال ہمیشہ قائم رکھ اوہدے ملک تے سلطنت نوں۔ اے اللہ مدد نازل فرما اوہدے اتے جیہڑا دین محمدی دی مدد کرے تے سانوں اوہناں وچوں بنا۔ تے تباہ فرما اوہنوں جیہڑا دین محمدی نوں تباہ کرے تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنانا۔

اے اللہ دے بندیو! اللہ تہاڈے اتے رحمت کرے۔ بے شک اللہ تہانوں حکم دیندا اے، عدل دا، احسان دا، قرابت داراں نوں عطا کرن دا۔ تے منع فرماندا اے فحاشی، بے حیائی تے سرکشی کولوں۔ تہاڈے لئی نصیحت اے تاں جے تسیں عبرت حاصل کرو۔ اللہ تعالیٰ دا ذکر کرو۔ اوہ تہاڈے چرچے بلند کرے گا۔ اوہدے کولوں منگو! اوہ تہاڈی دعا قبول کرے گا۔ اللہ دا ذکر بلند اے۔ اعلیٰ اے، اولیٰ اے اعزّ اے اجلّ اے اتمّ اے اعظم اے تے وڈا اے۔

دسواں منظوم وعظ

(ماہ رمضان دی وداعی)

ماہ رمضان اساتھوں رخصت ہو کے ٹریا جاوے
فیر پتہ نہیں وچ حیاتی آوے کہ نہ آوے

ایہہ مہینہ برکتاں والا رحمتاں والا آیا — ساڈے زنگ آلودہ دل نوں ایہنے ہے چمکایا
اج روندا اے دل اساڈا رو رو کر دا زاری — ماہ رمضان توں وداعیہ ہوئیوں رونق لے گئیوں ساری
سرگی ویلے جاگ کے اٹھنا وضو طہارت کرنا — روزہ رکھنا ، روٹی کھا کے نور دے ساگر ترنا
قرآن مجید دی کر تلاوت منگنیاں نیک دعاواں — چار چفیرے صلِ علی دیاں گونجدیاں سن صداواں
سحری ویلے نعت خواناں دیاں نعتاں خوش الحانی — عالم فاضل حافظ قاری دیندے درس قرآنی
مدتاں توں اڈیکدے پیاساں شکر توں ایتھے آیا — ہے افسوس توں چھیتی دے نال ساتھوں مکھ پرتایا
تیرے وچ اک شب قدر دی رحمت لے کے آئی — ہزار مہینیاں نالوں افضل عالماں نے فرمائی
صلِّ علیٰ صلِّ علیٰ گونجدیاں سن آوازاں — نال جماعت دے رل کے پڑھیاں پنجے وقت نمازاں
جنت دے دروازے کھلے دوزخ دے بند بوہے — رب دی خاص عطا اے ہوئی ابلیس سی انھے کھوہے
قرآن مجید سی ایس مہینے کیتا نازل باری — کیڈا اشرف اے حاصل تینوں کیڈی شان نیاری
ہائے افسوس کہ غافل رہے آں سستی وقت گوایا — حاصل کرن دا حق اے جیہڑا اوہ نہ فائدہ پایا
دوزخ وچ شیطان دے تائیں بنھیا نال زنجیراں — مومن اوہدے زرغیوں بچ گئے پڑھدے نے تفسیراں

اک اک لمحہ ماہ رمضان دا فرحت لے کے آیا
دن تے رات تلاوت اندر مومناں وقت لنگھایا
بعد عشاؤں وچ تراویحیاں ہندی رہی تلاوت
روح تے قلب معمور ہوئے نیں پائی عجب حلاوت

عابد زاہد کر ریاضت سینیاں نوں چمکایا — بچدے رہے گناہواں کولوں اچا رتبہ پایا
رزق دے اندر واہدا ہویا خوب فراخی پائی — ہر شئے واہدو روٹی ٹکر ہو گیا کرم الٰہی

نفلی نیکی ماہ رمضانے رتبہ فرض دا پاندی ۔۔۔ سنت اک ادا جو کردا فرض گنی اے جاندی
فرض دی جو ادائیگی کردا رحمت برکت پاندا ۔۔۔ ستر گنا ثواب اے اوہدا درج اعمال ہو جاندا
رب نوں بڑا پسند مہینہ نالے نبیؐ پیارے ۔۔۔ اولیاواں نوں چاا ے چڑھدا خوشیاں کردے سارے
گنہ گاراں لئی روز حشر نوں ڈھال روزہ بن آوے ۔۔۔ نار جہنم کولوں روزہ عابداں نوں بچاوے
روزے دار دے منہ دی خوشبو رب نوں بڑی پیاری ۔۔۔ مشک تے عنبراں نالوں بہتر مہکاں دی پھلواری
کی تعریف کراں اس ماہ دی ہے فضیلت والا ۔۔۔ دن تے رات تے فجریں شامیں ایہدا ہے اجالا
رب تعریفاں ایہدیاں کردا نبیؐ نے بڑا سلاہیا ۔۔۔ روز حشر نوں کرے شفاعت عالماں نے فرمایا
رخصت ویلے عابدو زاہد اکھیوں نیر وگاون ۔۔۔ روزے دار نے ہاواں بھردے ہجر اندر کرلاون

استغفار توبہ تائب پاندی اے منظوری
روزے دار نوں رب سچے دی ہندی اے حضوری

وچھڑ گیا اے ساڈے کولوں فیر خورے نہ پایئے ۔۔۔ سارا سال اڈیکاں دے وچ اک اک پل لنگھایئے
رخصت ویلے فرقت ایہدی دل تے اثر کریندی ۔۔۔ دل تے طاری ہے غم تا کی اک پل بہن نہ دیندی
نہ کجھ برکت حاصل کیتی ہے افسوس زیادہ ۔۔۔ ہائے حسرت ہائے حسرت کیتا نہ اعادہ
سرگی ویلے غفلت اندر سوں کے وقت لنگھایا ۔۔۔ اندر بہہ کے کھاہدا پیتا پردہ جگ توں پایا
نہ عبادت جاگ کے کیتی نہ تراویحیاں پڑھیاں ۔۔۔ دنیا داری وچ طناباں ساڈیاں رہیاں اڑیاں
شب قدر دی قدر نہ کیتی رائیگاں وقت لنگھایا ۔۔۔ ہائے افسوس ہائے حسرت اساں ایہہ ظلم کمایا
روزے دی لطافت تائیں اسیں پچھان نہ سکے ۔۔۔ اپنے نفس امارہ دے نہ چاہل چاء نے ڈکے
سگریٹ نوشی لک کے کیتی پیتے جام پیالے ۔۔۔ ماہ رمضان دے اندر لک کے کھاہدے چرب نوالے

یا رب سائیاں کرم کماویں ساڈیاں بخش خطاواں
اثر فقیر اے عرضاں کردا ڈیہا وچ گناہواں

گیارہواں خطبہ عید الفطر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ سُبْحَانَ مَنْ نَوَّرَ قُلُوْبَ الْعَارِفِیْنَ بِسِرَاجِ الْهِدَایَةِ وَالْفُرْقَانِ○ وَشَرَحَ صُدُوْرَ الصَّآئِمِیْنَ بِنُوْرِ الْمَغْفِرَةِ وَالْاِیْمَانِ وَاَکْرَمَ عِبَادَةَ الْمُؤْمِنِیْنَ بِصِیَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ○ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ سُبْحَانَ مَنْ فَتَحَ لَهُمْ اَبْوَابَ الرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ وَوَعَدَهُمْ دُخُوْلَ بَابٍ مِّنْ اَبْوَابِ الْجِنَانِ○ کَمَآ اَخْبَرَنَا نَبِیُّ اٰخِرِ الزَّمَانِ اِنَّ فِی الْجَنَّةِ بَابًا یُّقَالُ لَهُ الرَّیَّانُ○ لَا یَدْخُلُهٗ اِلَّا صَآئِمُوْا شَهْرِ رَمَضَانَ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ○ سُبْحَانَ مَنْ اَنْزَلَ الْقُرْاٰنَ عَلٰی نَبِیِّنَا فِیْٓ اَشْرَفِ

لَیْلَۃٍ مِّنْ لَیَالِیْ شَہْرِ رَمَضَانَ وَجَعَلَ قِیَامَہَا خَیْرًا مِّنْ قِیَامِ اَلْفِ شَہْرٍ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ ○ وَاَرْسَلَ فِیْہِ الْمَلٰٓئِکَۃَ لِتَبْلِیْغِ سَلَامِہٖ عَلٰی کَآفَّۃِ اَہْلِ الْحَقِّ وَالْاِیْقَانِ ○ وَغَفَرَ لَہُمْ جَمِیْعَ الْکَبَآئِرِ وَالْعِصْیَانِ اَللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَاللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ وَلِلّٰہِ الْحَمْدُ ○ ثُمَّ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی خَیْرِ الْوَرٰی بَدْرِ الدُّجٰی نُوْرِ الْھُدٰی صَاحِبِ قَابَ قَوْسَیْنِ اَوْ اَدْنٰی ○ رَسُوْلِ الثَّقَلَیْنِ نَبِیِّ الْحَرَمَیْنِ ○ اِمَامِ الْقِبْلَتَیْنِ ○ شَفِیْعِ الْاُمَمِ فِی الدَّارَیْنِ ○ خَاتَمِ النَّبِیِّیْنَ رَسُوْلِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَعَلٰٓی اٰلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ وَخُلَفَآئِہِ الرَّاشِدِیْنَ خُصُوْصًا عَلَی الْاِمَامِ سَیِّدِ اَہْلِ الْعِرْفَانِ ○ خَلِیْفَۃِ رَسُوْلِ اللّٰہِ فِیْ کُلِّ مَکَانٍ ○ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ اَبِیْ بَکْرِ نِ الصِّدِّیْقِ الصَّادِقِ الشَّفِیْقِ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ○ وَعَلَی الْاِمَامِ قَاتِلِ الْکَفَرَۃِ وَاَہْلِ الطُّغْیَانِ ○ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ عُمَرَ نِ الْفَارُوْقِ الْمُؤَیَّدِ بِالْاِحْسَانِ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ○ وَعَلٰٓی اِمَامِ حَبِیْبِ اللّٰہِ الْمَنَّانِ نَاصِرِ اَہْلِ الْاِیْمَانِ جَامِعِ الْقُرْاٰنِ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ عُثْمَانَ بْنِ

عَفَّانَ ○ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ○ وَعَلٰی اَشْجَعِ الشُّجْعَانِ
مُطْعِمِ الْمَسَاكِيْنَ وَالْجِيْعَانِ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِيِّ الْمُرْتَضٰی
الْمُسْتَعَانِ ○ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهٗ وَعَلَى الْاِمَامَيْنِ
الْفَاضِلَيْنِ الْكَامِلَيْنِ اَبِيْ مُحَمَّدِ الْحَسَنِ وَاَبِيْ عَبْدِ اللّٰهِ
الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا وَعَلٰی اُمِّهِمَا سَيِّدَةِ
النِّسَآءِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَآءِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا وَعَلٰی
عَمَّيْهِ الشَّرِيْفَيْنِ الْمُكَرَّمِيْنَ بَيْنَ النَّاسِ ○ حَمْزَةَ
وَالْعَبَّاسِ ○ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا وَعَلٰی جَمِيْعِ الْمُهَاجِرِيْنَ
وَالْاَنْصَارِ ○ وَالتَّابِعِيْنَ الْاَخْيَارِ الْاَبْرَارِ اِلٰی يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ اِعْلَمُوْا اَنَّ يَوْمَكُمْ هٰذَا يَوْمٌ
عَظِيْمٌ شَرِيْفٌ جَعَلَ اللّٰهُ تَعَالٰی عِيْدَ الْمُؤْمِنِيْنَ ○
وَرِجَآءَ الطَّالِبِيْنَ ○ اَحْسِنُوْا عَلَى الْيَتٰمٰی وَالْفُقَرَآءِ وَ
الْمَسَاكِيْنَ كَمَا رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ اَدُّوْا صَدَقَاتِكُمْ عَنْ كُلِّ صَغِيْرٍ وَّكَبِيْرٍ نِّصْفَ
صَاعٍ مِّنْ بُرٍّ اَوْ صَاعًا مِّنْ تَمْرٍ اَوْ شَعِيْرٍ وَّاعْلَمُوْا اَنَّ
صَدَقَةَ الْفِطْرِ وَاجِبَةٌ عَلٰی كُلِّ حُرٍّ مُّسْلِمٍ لَّهٗ نِصَابٌ
فَاضِلٌ عَنْ حَوَآئِجِهِ الْاَصْلِيَّةِ لِنَفْسِهٖ وَلِطِفْلِهِ الصَّغِيْرِ

وَلِجَارِيَتِهٖ مِلْكًا ○ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ زَکٰوۃُ الْفِطْرِ طُهْرُ الصِّیَامِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ وَ طُعْمَةٌ لِّلْمَسَاکِیْنَ بَارَكَ اللّٰهُ لَنَا وَلَکُمْ فِی الْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ ○ وَنَفَعَنَا وَاِیَّاکُمْ بِالْاٰیَاتِ وَالذِّکْرِ الْحَکِیْمِ ○ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ لِیْ وَلَکُمْ اَجْمَعِیْنَ ○ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ○

خطبۂ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ○ وَاَنْطَقَ لَهُ اللِّسَانَ ○ وَعَلَّمَهُ الْبَیَانَ ○ وَعَیَّنَ لِلصِّیَامِ مِنْ شُهُوْرِ سَنَةٍ شَهْرَ رَمَضَانَ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَاشَرِیْكَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ثَبِّتُوْا قُلُوْبَکُمْ بِالطَّاعَةِ وَالصَّلٰوۃُ عَلٰی مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفٰی صَاحِبِ الشَّفَاعَةِ ○ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِکَتَهٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا ○ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰی وَصَامَ وَصَلِّ عَلٰی جَمِیْعِ الْاَنْبِیَآءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ ○ وَعَلٰی عِبَادِ اللّٰهِ الصّٰلِحِیْنَ ○ وَعَلٰٓی اَهْلِ طَاعَتِكَ اَجْمَعِیْنَ ○ بِرَحْمَتِكَ یَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ ○ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِیْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْاَحْیَآءِ مِنْهُمْ وَالْاَمْوَاتِ ○ اِنَّكَ مُجِیْبُ الدَّعْوَاتِ ○ بِرَحْمَتِكَ یَآ اَرْحَمَ

الرَّاحِمِيْنَ ○ اَللّٰهُمَّ اَيِّدِ الْاِسْلَامَ وَالْمُسْلِمِيْنَ بِبَقَآءِ سَلْطَنَةِ
الْعَبْدِ الَّذِیْ یَرْجُوْا شَفَاعَةَ النَّبِیِّ الْحِجَازِیِّ اَدَامَ اللّٰهُ تَعَالٰی
مُلْكَهٗ وَسُلْطَانَهٗ ○ وَاَفَاضَ عَلَی الْعٰلَمِیْنَ بِرَّهٗ وَاِحْسَانَهٗ ○
اَللّٰهُمَّ انْصُرْ مَنْ نَّصَرَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ
وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ
صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْهُمْ عِبَادَ اللّٰهِ
اِنَّ اللّٰهَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآیِٔ ذِی الْقُرْبٰی
وَیَنْهٰی عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُوْنَ ○ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ
وَاَتَمُّ وَاَهَمُّ وَاَعْظَمُ وَاَكْبَرُهٗ

یارھواں خطبہ

(عیدالفطر دا)

اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے تے اللہ ای لئی حمد اے۔

پاک اے اوہ ذات جنہے منوّر فرمایا عارفاں دے دلاں نوں فرقان تے ہدایت دے چراغاں نال تے روزے داراں دے سینیاں نوں مغفرت دے نور تے ایمان دے نور نال کھولیا۔ تے رمضان دے مہینے دے روزیاں نال مومنین دی عبادتاں نوں مکرّم کیتا۔

اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے تے اللہ ای لئی حمد اے۔

پاک اے اوہ ذات جنہے تہاڈے لئی رحمت تے رضوان دے بوہے کھولے۔ تے تہاڈے نال وعدہ فرمایا جنت دے دروازیاں وچوں اک دروازے دے داخلے دا۔ جس طراں کہ اسانوں خبر دتی نبی آخر زمان ﷺ نے کہ بے شک جنت وچ اک دروازہ اے جنہوں ''ریان'' آکھیا جاندا اے اوہدے وچوں روزے داراں دے علاوہ کوئی داخل نہ ہووے گا۔

اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے تے اللہ ای لئی حمد اے۔

پاک اے اوہ ذات جنہے قرآن نازل فرمایا اساڈے نبی صلی اللہ علیہ وسلم اُتے ماہ رمضان دیاں راتاں وچوں سب توں زیادہ شرف والی رات دے اندر تے اوس رات دے قیام نوں اپنے عدل تے احسان دے نال ہزار مہینیاں دی عبادت توں افضل بنایا۔ تے ایس رات وچ فرشتیاں نوں نازل فرمایا۔ تاں جے سلامتی نوں کھلار دتا جاوے سارے اہل حق تے اہل یقین اتے تے معاف فرمائے تہاڈے سارے کبیرہ گناہواں تے نافرمانیاں نوں۔

اللہ سب تو وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے تے اللہ ای لئی حمد اے۔

فیر رحمت کاملہ تے سلامتی نازل ہووے خیر الوریٰ اُتے بدر الدجیٰ اُتے، نور الہدیٰ اُتے، صاحب قاب قوسین او ادنیٰ اُتے۔ جیہڑے رسول دو جہاناں دے نبی ہین دو حرمین دے۔ دو قبلیاں دے امام دوہاں جہاناں وچ۔ امتاں دے شفیع، خاتم النبیین، رب العالمین دے رسول صلی اللہ علیہ وسلم اتے تے آپؐ دی آل اُتے۔ تے اصحاباں اُتے تے خلفائے راشدین خاص طور تے اہل عرفان دے سیدّ تے امام اُتے، رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دے نائب ہین ہر مکان اتے۔ امیر المومنین ابی بکر صدیق رضی اللہ عنہ (جیہڑے سچے تے شفیق ہین) اتے تے امام اتے جیہڑے سرکشی تے کفر کرن والیاں دے قاتل ہین۔ امیر المومنین عمر الفاروق رضی اللہ عنہ اتے جیہڑے تائید کیتے گئے ہین احسان دے نال۔ تے امام اتے جیہڑے حبیب اللہ المنان ہین۔ اہل ایمان دی مدد کرن والے ہین۔ قرآن جمع کرن والے حضرت امیر المومنین عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہ اتے تے تمام شجاعواں توں زیادہ شجاع (بہادر) مسکیناں تے بھکھیاں نوں ٹکر کھوان والے، امیر

المومنین علی المرتضیٰ مدد طلب کرن والے کرم اللہ وجہہ اتے۔

تے دو اماماں اتے جیہڑے فاضل ہین، کامل ہین ابی محمد حضرت حسن رضی اللہ تے ابی عبداللہ حضرت حسین رضی اللہ عنہ اتے تے اوہناں دی امی جان سیدۃ النساء حضرت فاطمۃ الزہریٰ رضی اللہ عنہا تے آپ صلی اللہ علیہ وسلم دے چاچے اتے جیہڑے لوکاں دے وچکار شریف تے مکرّم ہین۔ حضرت حمزہ رضی اللہ عنہ تے حضرت عباس رضی اللہ عنہ اتے تے سارے مہاجراں تے انصاریاں اتے تے تابعین جیہڑے خیر والے نیکوکار ہین قیامت تیکر اوہناں اتے۔

جان لوو! بے شک تہاڈے اُتے اج دا دن عظیم دن اے۔ شریف تے بزرگی والا دن اے۔ اللہ نے ایہنوں مومنین دے لئی عید بنایا اے۔ تے رجاء طالبین لئی۔ حسن سلوک اختیار کرو دشمناں دے نال۔ فقراء تے مسکیناں دے نال جویں کہ روایت اے نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا۔ ادا کرو اپنے صدقیاں نوں ہر نکے تے وڈے اتوں ادھا صاع سنک نال یاں صاع کھجوراں یا جووا اں وغیرہ نال۔

تے جان لوو کہ فطر دا صدقہ واجب اے۔ ہر آزاد مسلمان اتے جیہدے کول مال فاضل (وادھو) ہوئے۔ اوہدیاں اصل ضرورتاں توں۔ اپنے آپ دا نکے بالاں دا تے لونڈیاں جیہڑیاں مِلک وچ ہون۔ نبی علیہ السلام نے فرمایا: صدقہ فطر روزے نوں پاک کردا اے لغویات کولوں تے ناپاکی توں۔ تے مسکیناں نوں ٹکر کھوانا وی۔

برکت دیوے اللہ تہانوں تے اسانوں قرآن عظیم دے ذریعے تے نفع عطا فرماوے اسانوں تے تہانوں آئتاں تے حکم والے ذکر نال۔ اللہ معاف فرماوے مینوں تے تہانوں سب نوں۔ بے شک اوہ مغفرت فرماون والا تے رحم فرماون والا اے۔

خطبہ ثانی

ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین جیہنے انسان نوں پیدا کیتا تے بولن لئی اوہنوں زبان عطا فرمائی۔ تے اوہنوں بولنا سکھایا، تے رمضان دے مہینے نوں دوجے مہینیاں نالوں سال دے دوجے مہینیاں وچوں روزیاں دے لئی متعین کر دتا۔ تے میں گواہی دیندا ہاں ایہہ کہ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں، اوہ اکلا اے، اوہدا کوئی شریک نہیں۔ تے میں گواہی دیندا ہاں بے شک محمد ﷺ اوہدے بندے تے رسول ہین۔ اپنے دلاں نوں اطاعت اتے ثابت رکھو تے صاحب شفاعت محمد ﷺ اتے درود نازل ہووے۔ بے شک اللہ تعالیٰ تے اوہدے فرشتے محمد ﷺ اتے درود بھیجدے ہین۔ اے ایمان والیو! تسیں وی اوہناں اتے درود بھیجو تے سلام وی۔

الٰہی! رحمت کاملہ نازل فرما محمد ﷺ اتے تے آل محمد ﷺ اتے نمازیاں تے روزے داراں دی تعداد دے برابر۔ تے رحمت کاملہ نازل ہووے سارے نبیاں تے رسولاں اتے تے اللہ دے نیک بندیاں اتے تے سارے اطاعت کرن والیاں اتے تیری رحمت دے نال اے سب توں بوہتا رحم فرماون والے۔

اے اللہ! بخش دے سارے مومناں تے مومنات نوں تے سارے مسلماناں تے مسلمات نوں اوہناں وچوں جیہڑے زندہ ہین تے جیہڑے وفات پا چکے ہین۔ بے شک توں دعاواں نوں سنن والا ایں۔ اے اللہ! اسلام تے مسلماناں

دی مدد فرما۔ جیہڑا نبی حجازی دی شفاعت دا طلب گار اے اوہدی سلطنت دی بقا دے نال۔ دوام بخش اللہ تعالیٰ اوہدے ملک نوں تے سلطنت نوں فیض اپڑائے سارے جہاناں نوں اوہدی نیکی تے احسان توں فیضیاب کرے۔

اے اللہ! مدد فرما جنہے دین محمد صلی اللہ علیہ وسلم دی مدد کیتی۔ تے اسانوں اوہناں وچوں بنا۔ تے تباہ فرما رسوا فرما جنہے تباہ کیتا دین محمد صلی اللہ علیہ وسلم نوں۔ تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنا۔

اے اللہ دے بندیو! اللہ تعالیٰ تہانوں حکم دیندا اے احسان تے عدل دا تے قرابت داراں نوں عطا کرن دا۔ فحاشی، منکرات (گناہ) تے سرکشی توں منع فرماندا اے تہاڈے لئی ڈراوا اے۔ تاں جے تسیں عبرت حاصل کرو۔ تے اللہ تعالیٰ دا ذکر اعلیٰ اے۔ تے اولیٰ اے تے اعزّ اے تے اجلّ اے تے اتمّ اے تے اہمّ اے۔ تو سب توں عظمت والا تے سب توں وڈا اے۔

یارھواں منظوم وعظ

نِکّی عید (عیدالفطر)

روزے داراں لئی ایہہ آئی لے کے موج بہاراں
نِکّی عید دا دن مبارک کارن روزے داراں

عید الفطر دا دن مبارک خوشیاں لے کے آیا — جنہاں رات تراویحیاں پڑھیاں روزہ رکھ نبھایا
ایس مبارک دن آون دا صدقہ دیوو بھائی — ہے فطرانہ صدقہ ایہدا کوئی نہ کرے کوتاہی
ساڑھے بونجہ تولے چاندی جس دے کول اے گہنا — ساڑھے ست تولے ہو سونا اوہنوں دینا پینا
اہل نصاب زکوٰۃ دا جیہڑا دیوے اوہ فطرانہ — دھیاں پتر چھوٹے وڈے جو وی فرد گھرانہ
سب دے ولوں ایہہ فطرانہ خوشیوں دتا جاوے — کنیز غلام ہوون جو گھر وچ اوہدا وی اداوے
واجب ہے فطرانہ سب تے سارے کرو ادائی — سستی غفلت کرو نہ اس وچ بڑی تاکید اے آئی
ہر اک جی دے دو سیر گندم صدقہ واجب بھائی — جَوں تے ستو چار سیراں نے عالماں ونڈ بتائی
میوہ تے کھجوراں اینہاں وچ کتاباں آیا — شاہ جہان دے دور دا ٹوپہ عالماں نے فرمایا
سیر اوہ چالی پیسیاں جناں تکڑی تے تلاؤ — اکی ماشے دا اوہ پیسہ حساب ایہہ پورا لاؤ
دانے نقدی کر کے کٹھا ماڑیاں وچ ورتاؤ — اوہناں دی وی عید بنے گی اجر خدا تھیں پاؤ

ہے ایہہ سنت پاک نبی ؐ دی حکم خدا فرمایا
عید پڑھن توں پہلاں صدقہ جاوے جھب ورتایا

جے مجبوری ہووے کائی پڑھ کے عید اداؤ — ایس توں اگے کرو نہ دیری اجر نہ کتے گواؤ
روزے داراں تائیں ایہدی بڑی تاکید اے آئی — نماز تراویح پڑھی اے جنہاں کیتی نیک کمائی
جد تک دین نہ اوہ فطرانہ روزے لٹکے رہندے — وچکارے اسماناں دے عالم فاضل کہندے
ہے ایہہ لازم روزے دارنوں عید توں قبل ورتاؤ — تاں مقبول نماز تے روزہ اجر زیادہ پاؤ
جمعہ اے واجب جنہاں اتے واجب عید اوہناں تے — نہا کے دھو کے لیڑے پاون ہے تاکید اوہناں تے

جمعے دیے وانگوں شرطاں ایہدیاں عالم نے فرماندے — کٹھے ہو کے مسلمان نے عید پڑھن نوں جاندے
خوشبو لا کے کنگھی واہ کے اکھیں سرمہ پا کے — سوہنے لیڑے پا کے جاؤ عید گاہ سجا کے
جیہڑے راہوں عید گاہ جاؤ دوجے راہوں آؤ — کر کے مٹھا منہ سویرے عید پڑھن لئی جاؤ
جمعے دا خطبہ فرض اے سُنا اتے نیکوکاراں — عید دا خطبہ سنت موکدہ دسیا شاہ ابرارؐ

مستحب اے عید پڑھن توں پہلوں کجھ تے کھانا
غسل ، مسواک تے عطر لگانا تن من نوں لشکانا
سوہنے لیڑے پا دواے عید پڑھن نوں جانا
صدقہ فطر نمازوں پہلاں ماڑیاں وچ ورتانا

جیہڑا حکم ادا ایہہ کردا اجر خدا تھیں پاوے — جیہڑا ایہدا تارک ہووے اوہ ثواب گواوے
اج کل عید اے دنیا اندر الٹ منائی جاندی — فائرنگ کر کے وگڑی ڈھانی بالاں نوں ڈراندی
ہتھ وچ سگریٹ پان اے منہ وچ کندھاں تے پچکاری — اک دوجے نوں کرن مذاقاں مت شیطان نے ماری
ڈھولکی اتے گاون گانے کردے عنے تفریحاں — پتر وچ بازاراں پھردے چوکاں دے وچ دھیاں
فیشن ایبل کڑیاں سج دھج حسن تے روپ وکھاون — پردے داری چھڈ کے غیراں تائیں مکھ وکھاون
اُٹھن بہن دا ادب لحاظ نہ ماشہ ایہہ نے کردے — لڑن لڑائیاں مندا بولن فیر سزاواں جردے
مسلماناں نوں زیب نہ دیون ایہہ جو بھیڑیاں کاراں — نصارا تے یہوداں والیاں مندیاں ایہہ گفتاراں
لُچھ لُچھ کردے نہ شرماندے مندے بول زبانوں — کڑیاں بنیاں بوہتیاں چاتر ردیاں جان جہانوں
کھان پین دا جچ نہ ماشہ دھنیا چیر نہ سکن — میک اپ کر کے تتکیاں سرتوں آل دوالے تکن

آثر فقیر دہائیاں دیندا عزتاں آپ بچاؤ
رب رسولؐ دا آکھا منو پُٹھے راہ نہ جاؤ

بارہواں خطبہ عید الاضحیٰ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمُتَوَحِّدِ بِالْعَظَمَةِ وَالْجَلَالِ الْمُتَقَدِّسِ بِالْحُسْنِ وَالْجَمَالِ ۞ هُوَ الَّذِيْ خَالِقٌ لِجَمِيْعِ الشَّيْءِ وَالْاَمْرُ بِيَدِهٖ مَفَاتِيْحُ الدَّهْرِ ۞ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۞ اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ ۞ سُبْحَانَ مَنْ اَوْجَبَ صَلٰوةَ الْعِيْدِ عَلٰى كَآفَّةِ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنَ الْكَائِنَاتِ وَحَرَّمَ عَلَيْهِمْ

الصَّوْمَ فِي الْاَيَّامِ الْخَمْسَةِ يَوْمَ عِيْدِ الْاُضْحِيَّةِ وَثَلٰثَةِ اَيَّامٍ بَعْدَهٗ مُتَتَالِيَاتٍ
وَّالْخَامِسِ يَوْمَ الْفِطْرِ ضِيَافَةً مِّنْ عِنْدِهٖ لِلْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ ٭ اَللّٰهُ اَكْبَرُ
اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ ٭ سُبْحَانَ مَنْ
سَبَّحَتْ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرَضُوْنَ السَّبْعُ وَالْعَرْشُ الْعَظِيْمُ وَالْكَعْبَةُ
الْحَسْنَآءُ وَالرُّكْنُ وَالْحَطِيْمُ ٭ وَالزَّمْزَمُ وَمَقَامُ اِبْرَاهِيْمَ تَعَالَى اللّٰهُ ذُو الْجَلَالِ
وَالْاِكْرَامِ ٭ وَتَبَارَكَ اللّٰهُ الْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلَامُ ٭ ذُو الْعَظْمَةِ وَالْقُدْرَةِ
وَالْكِبْرِيَآءِ جَلَّ وَعَلَا ذُو الْمَجْدِ وَالْعِزِّ وَالْاٰلَآءِ ٭ سُبْحَانَ مَنْ تَقَدَّسَ
ذَاتُهٗ عَنِ التَّشْبِيْهِ وَالتَّمْثِيْلِ ٭ سُبْحَانَ مَنْ تَنَزَّهَ صِفَاتُهٗ عَنِ التَّغْيِيْرِ
وَالتَّبْدِيْلِ ٭ سُبْحَانَ مَنْ تَعَطَّفَ عَلَى الْبَرَايَا بِالْكَرَمِ وَالْجُوْدِ ٭ وَتَكَفَّلَ
بِاَرْزَاقِ الْعِبَادِ لِاَنَّهُ الْمَلِكُ الْمَعْبُوْدُ ٭ وَعَهِدْنَا اِلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ
اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ٭ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّا
اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ
صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَسَلَّمَ ٭ اُوْصِيْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ ٭
اِعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ تَعَالٰى فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ بِشَرْطِ الْاِسْتِطَاعَةِ وَاَوْجَبَ
الْاُضْحِيَّةَ لُطْفًا وَّكَرَامَةً ٭ فَاجْعَلُوْا اَبْرَاقًا وَّمَطِيَّةً لِّيَوْمِ الْمَحْشَرَةِ وَالنَّدَامَةِ
رُوِيَ عَنْ زَيْدِ بْنِ اَرْقَمَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ اَصْحَابُ رَسُوْلِ اللّٰهِ
صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هٰذِهِ الْاَضَاحِيُّ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّمَ قَالَ سُنَّۃُ اَبِیْکُمْ اِبْرَاھِیْمَ قَالُوْا فَمَا لَنَا فِیْھَا یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ قَالَ بِکُلِّ شَعْرَۃٍ حَسَنَۃٌ ۔ سَمِّنُوْا ضَحَایَاکُمْ فَاِنَّھَا عَلَی الصِّرَاطِ مَطَایَاکُمْ ۔ وَلَا تَذْبَحُوْا عَجْفَاءَ وَلَا عَرْجَاءَ وَلَا عَوْرَاءَ وَلَا مَقْطُوْعَۃَ الْاُذُنِ وَلَوْ بِوَاحِدَۃٍ فَعَنْ کُلِّ وَاحِدَۃٍ مِّنْکُمْ شَاۃٌ سَوَآءٌ کَانَتْ ذَکَرًا اَوْ اُنْثٰی اَوْ سُبْعُ الْبَقَرَۃِ اَوِ الْاِبِلِ ۔ وَکَبِّرُوْا عَقِیْبَ الصَّلٰوۃِ الْمَفْرُوْضَۃِ مِنْ فَجْرِ عَرَفَۃَ اِلٰی عَصْرِ اَیَّامِ التَّشْرِیْقِ ۔ اَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ۝ وَاِذْ یَرْفَعُ اِبْرَاھِیْمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَیْتِ وَاِسْمٰعِیْلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّکَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝ بَارَکَ اللّٰہُ لَنَا وَلَکُمْ فِی الْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ ۝ وَنَفَعَنَا وَاِیَّاکُمْ بِالْاٰیٰتِ وَالذِّکْرِ الْحَکِیْمِ ۝ اَسْتَغْفِرُ اللّٰہَ لِیْ وَلَکُمْ اَجْمَعِیْنَ ۝ اِنَّہٗ ھُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ۝

خطبۂ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَنَسْتَعِیْنُہٗ وَنَسْتَغْفِرُہٗ وَنُؤْمِنُ بِہٖ وَنَتَوَکَّلُ عَلَیْہِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَیِّاٰتِ اَعْمَالِنَا مَنْ یَّھْدِہِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ وَمَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ ۔ وَنَشْھَدُ اَنْ لَّآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ وَنَشْھَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّمَ خُصُوْصًا عَلٰی اَوَّلِ الصَّحَابَۃِ وَاَعْلَمِھِمْ وَاَفْضَلِھِمْ بِالتَّصْدِیْقِ ۔ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْمُتَصَدِّقِیْنَ اَبِیْ بَکْرِنِ الصِّدِّیْقِ ۔

مَعْدِنِ الصِّدْقِ وَالصَّفَا وَعَلَى النَّاطِقِ بِالْحَقِّ وَالصَّوَابِ الَّذِیْ کَانَ رَأْیُهٗ مُوَافِقًا بِالْوَحْیِ وَالْکِتَابِ ؕ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْمُتَوَرِّعِیْنَ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ ؕ قَامِعِ الْجَوْرِ وَالْجَفَآءِ وَعَلَى جَامِعِ الْقُرْاٰنِ کَامِلِ الْحَیَآءِ وَالْاِیْمَانِ ؕ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْمُتَّقِیْنَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ مَنْبَعِ الْحِلْمِ وَالْحَیَآءِ ؕ وَعَلَى اَسَدِ اللّٰهِ الْغَالِبِ ؕ اِمَامِ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ ؕ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِمَامِ الْمُهْتَدِیْنَ عَلِیِّ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ خَاتِمِ الْخُلَفَآءِ وَعَلَى الْقَمَرَیْنِ النَّیِّرَیْنِ اَبِیْ مُحَمَّدِ نِ الْحَسَنِ وَاَبِیْ عَبْدِ اللّٰهِ الْحُسَیْنِ سَیِّدَیِ الشُّهَدَآءِ وَعَلَى اُمِّهِمَا سَیِّدَةِ النِّسَآءِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَآءِ وَعَلَى عَمَّیْهِ الْمُکَرَّمَیْنِ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ النَّاسِ ؕ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ اَبِیْ عُمَارَةَ الْحَمْزَةِ وَاَبِی الْفَضْلِ الْعَبَّاسِ ؕ وَعَلَى الْبَاقِیَةِ مِنَ الْعَشَرَةِ الْمُبَشَّرَةِ الَّذِیْنَ بَایَعُوْا تَحْتَ الشَّجَرَةِ ؕ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِجَمِیْعِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِیْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ بِرَحْمَتِکَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ اَللّٰهُمَّ ارْحَمْ عَلَى السَّلَاطِیْنِ الْکِرَامِ وَالْخَوَاقِیْنِ الْعِظَامِ الَّذِیْنَ قَضَوْا بِالْحَقِّ وَبِهٖ کَانُوْا یَعْدِلُوْنَ ۞ اَللّٰهُمَّ انْصُرْ مَنْ نَصَرَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ ؕ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ دِیْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْهُمْ عِبَادَ اللّٰهِ ؕ رَحِمَکُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِیْتَآئِ ذِی الْقُرْبٰى وَیَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ ۚ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُوْنَ ۞

اُذْکُرُوا اللّٰہَ تَعَالٰی یَذْکُرْکُمْ وَادْعُوْہُ یَسْتَجِبْ لَکُمْ وَلَذِکْرُ اللّٰہِ تَعَالٰی اَعْلٰی وَاَوْلٰی وَاَعَزُّ وَاَجَلُّ وَاَتَمُّ وَاَھَمُّ وَاَعْظَمُ وَاَکْبَرُ ۵ -

خطبۂ نکاح

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَنَسْتَعِیْنُہٗ وَنَسْتَغْفِرُہٗ

وَنُؤْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ ط وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ
شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ
فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ط وَنَشْهَدُ
اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ ط وَنَشْهَدُ
اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا
رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ
مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّنِسَآءً ط
وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ تَسَآءَلُوْنَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ط اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ٥ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا
اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهٖ وَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ٥
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا
يُّصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ط وَ
مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ٥
فَانْكِحُوْا مَا طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ

وَرُبٰعَ ۚ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوْا فَوَاحِدَةً اَوْ
مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ؕ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ اَلنِّكَاحُ مِنْ سُنَّتِيْ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ
سُنَّتِيْ فَلَيْسَ مِنِّيْ ؕ

نکاح بعد دعا

اَللّٰهُمَّ اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ اٰدَمَ وَحَوَّاءَ ؕ اَللّٰهُمَّ
اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ مُوْسٰى وَصَفُوْرَاءَ ؕ اَللّٰهُمَّ
اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ اِبْرَاهِيْمَ وَسَارَةَ ؕ
اَللّٰهُمَّ اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ يُوْسُفَ وَ
زُلَيْخَا ؕ اَللّٰهُمَّ اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ
مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَائِشَةَ
الصِّدِّيْقَةِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا ؕ اَللّٰهُمَّ اَلِّفْ بَيْنَهُمَا
كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ
تَعَالٰى عَنْهُمَا وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهٖ
مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَاَزْوَاجِهٖ اَجْمَعِيْنَ
بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ۝

خطبہ

وڈی عید (عیدالاضحیٰ)

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

اللہ دے ناں نال شروع جیہڑا بڑا مہربان تے رحم والا اے

اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے بناں کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے، اللہ سب توں وڈا اے۔ تے ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین، ساریاں خوبیاں (صفتاں) اللہ دے لئی ہین۔ اوہ عظمتاں جلال دے نال اکلا اے۔ تے حسن تے جمال دے نال پاکیزہ اے۔ اوہ ساریاں شکیں تے امراں دا پیدا کرن والا اے تے زملنیاں دیاں کنجیاں اوہدے ہتھ وچ ہین۔ تے پاک اے اللہ، ساریاں جہاناں دا پالن والا اے، اللہ سب توں وڈا اے، اللہ سب توں وڈا اے، اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب توں وڈا اے، اللہ سب توں وڈا اے۔ تے ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔ ساریاں خوبیاں (تعریفاں) اللہ دے لئی ہین۔ پاک اے اوہ ذات جیہنے ساری کائنات دے موناں اتے عید دی نماز نوں واجب کیتا۔ تے اوہناں اتے پنج دناں دے روزے حرام کیتے۔ قربانی دا دن تے اوہدے بعد لگاتار تن دن تے پنجواں عیدالفطر (نکی عید) دا دن۔ مسلمان مردوں تے عورتاں لئی اوہدے کول ایہہ ضیافت اے۔ اللہ سب توں وڈا اے اللہ سب توں وڈا اے۔ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ تے اللہ سب

توں وڈا اے۔ اللہ سب توں وڈا اے۔ تے ساریاں تعریفاں اللہ دے لئی ہین۔
ساریاں خوبیاں (تعریفاں) اللہ دے لئی ہین۔ پاک اے اوہ ذات جیہد ے لئی
زمین تے ستے آسمان تسبیح کردے ہین۔ عرش عظیم، کعبۃ اللہ، رکن یمانی تے حطیم تے
زمزم تے مقام ابراہیمؑ۔ پاک اے اللہ تعالیٰ جلال والا تے بزرگی والا، برکتاں والا
اے۔ بادشاہ، پاک اے، سلامتی والا اے۔ عظمتاں والا اے۔ قدرت والا اے، تے
وڈیائی والا اے۔ جلالت والا اے۔ بلندیاں والا اے۔ تے بزرگی والا اے تے
عزت والا اے۔ تشبیہہ تے تمثیل توں پاک اے۔ اوہدی ذات، تغیر تے تبدیلی دیاں
صفتاں توں اوہدی ذات منزّہ اے۔ تے اوہ کفالت کردا اے بندیاں دی رزق دے
نال۔ ایس سبب توں کہ اوہ بادشاہ اے۔ تے عبادت دے لائق اے تے اساں وعدہ
لیا ابراہیم علیہ السلام تے اسمٰعیل علیہ السلام کولوں کہ اوہ پاک کرن گے میرے گھر نوں
طواف کرن والیاں لئی تے اعتکاف کرن والیاں لئی تے رکوع تے سجدے کرن
والیاں لئی۔ تے اسیں گواہی دیندے آں کہ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں
اوہ اکلا اے۔ اوہدا کوئی شریک نہیں۔ تے اسیں گواہی دیندے آں کہ محمد ﷺ اللہ
دے بندے تے رسول ہین۔ اللہ تعالیٰ رحمت کاملہ نازل فرمائے آپ ﷺ اتے تے
آپؐ دی آل اتے تے آپؐ دے صحابہ کرام اُتے تے سلامتی۔

وصیت اے تہانوں اے لوکو! جان لوؤ۔ اللہ تعالیٰ نے تہاڈے اُتے توفیق
دی شرط دے نال حج فرض کیتا اے۔ تے لطف تے کرامت دے نال قربانی واجب
کیتی اے۔ تے بنایا اے اوہنوں تہاڈے لئی براق تے سواری۔ حسرت تے ندامت
والے دن۔

حضرت زید بن ارقم رضی اللہ عنہ کولوں روایت اے کہ رسول اللہ ﷺ دے صحابہؓ نے پچھیا: ایہہ قربانی کیہہ اے یارسول اللہ ﷺ! آپؐ نے فرمایا ہر وال دے بدلے وچ نیکی۔

خوب کھواؤ پلاؤ اپنی قربانی دے جانورنوں۔ تاں فیر بے شک اوہ جانور تہاڈے لئی سواری اے پلصراط اتے تے نہ ذبح کرو لنگڑا (لنگا، لوہلا) کانا (اک اکھ والا) کن کٹا بھانویں اک کن کٹیا ہووے۔

بکری تے بکرے دی قربانی دا اک حصہ اے تے گاں تے وچھے وچ ست حصے ہین۔ تے تکبیر پڑھو ہر فرض نماز دے بعد عرفہ دے دن نماز فجر توں لے کے تشریق دے دناں دی ڈیگر تیکر۔ میں اللہ توں شیطان مردود دی پناہ منگدا ہاں تے جدوں اچا کر رہے سن حضرت ابراہیم علیہ السلام تے حضرت اسماعیلؑ بیت اللہ شریف دیاں بنیاداں نوں۔ اے اساڈے رب! اساتھوں قبول فرما۔ بے شک توں سنن تے جانن والا ایں۔ اللہ تعالیٰ اسانوں تے تہانوں برکت نازل فرمائے۔ قرآن عظیم وچوں تے اسانوں تے تہانوں نفع عطا فرمائے، ایہدیاں آیتاں وچوں۔ تے حکمت والے ذکر توں اللہ تعالیٰ مغفرت عطا فرمائے۔ اسانوں تے تہانوں ساریاں نوں۔ بے شک اوہ معاف فرماون والا تے رحم فرماون والا اے۔

ساریاں تعریفاں (حمداں، ثناواں) اللہ دے لئی ہین۔ اسیں اوہدی حمد کر دے ہاں تے اوہدے کولوں مدد طلب کردے ہاں۔ تے اوہدے توں مغفرت منگدے ہاں۔ تے اوہدے اتے ایمان لیاؤندے ہاں تے اوہدے اتے بھروسہ کردے ہاں۔ تے اوہدے کولوں پناہ چاہندے ہاں۔ نفس دیاں شرارتاں توں تے

برے عملاں توں۔ جنہوں اوہ ہدایت عطا فرمائے تاں کوئی اوہنوں گمراہ (پٹھا راہ) نہیں کرسکدا۔ تے جنہوں اوہ گمراہ کرے تاں کوئی اوہنوں ہدایت نہیں دے سکدا۔ تے اسیں گواہی دیندے ہاں کہ اللہ دے سوا کوئی عبادت دے لائق نہیں۔ اوہ اکلا اے اوہدا کوئی شریک نہیں۔ تے اسیں گواہی دیندے آں کہ محمد ﷺ اللہ دے بندے تے رسول ہین۔ اللہ تعالیٰ رحمت کاملہ تے سلامتی نازل فرمائے آپ ﷺ اُتے۔

خاص کر کے سب توں پہلے صحابی سب توں بوہت علم والے تے فضیلت والے تصدیق دے نال، موموناں دے امیر امام المتصدقین حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ اتے۔ صدق تے صفا دی کان، حق تے صواب دے نال بولن والے اتے، جہاں دی رائے وحی تے کتاب دے موافق ہندی اے امیر المومنین امام المتورعین حضرت عمر ابن خطاب رضی اللہ عنہ اتے۔ جور تے جفا نوں مٹان والے اتے تے قرآن جمع کرن والے اتے، کامل حیا تے کامل ایمان امیر المومنین امام المتقین حضرت عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہ حلم تے حیا دی کان اتے۔ تے اللہ دے غالب شیر، مشرقاں تے مغرباں دے امام امیر المومنین امام المہتدین علی ابن علی طالب خاتم الخلفاء اتے تے دو چمکدے چن حضرت ابی محمد امام حسن رضی اللہ عنہ تے حضرت ابی عبداللہ امام حسین رضی اللہ عنہ شہیداں دے سردار اتے۔ تے ایہناں دوہاں دی ماں سیدۃ النساء فاطمۃ الزہراء رضی اللہ عنہا اتے۔ تے اوہناں دے تے اللہ دے تے لوکاں دے وچکار تکریم (عزتاں) پان والے چاچیاں اتے۔ امیر المومنین ابی عمارہ حضرت حمزہ رضی اللہ عنہ تے ابوالفضل حضرت عباس رضی اللہ عنہ اتے تے عشرہ مبشرہ وچوں باقیاں اُتے۔ جہاں نے رکھ دے تھلے بیعت کیتی۔

اے اللہ! مغفرت فرما سارے مومن مرداں دی تے مومن بیبیاں دی تے سارے مرد مسلماناں تے بیبیاں مسلمات دی اپنی رحمت دے نال۔

اے اللہ! رحم فرما! سلاطین کرام اُتے۔ جیہڑے حق دے نال فیصلہ کردے ہین۔ تے عدل کردے ہین۔ اے اللہ! مدد کر اوہدی جیہے دین محمد ﷺ دی مدد کیتی۔ تے اسانوں اوہناں وچوں بنا۔ تے برباد کر اوہنوں جیہے دین محمد ﷺ نوں برباد کیتا۔ تے اسانوں اوہناں وچوں نہ بنا۔ اے اللہ دے بندیو! اللہ تہاڈے اتے رحم فرمائے۔

بے شک! اللہ تعالیٰ حکم دیندا اے، عدل دا، تے احسان دا تے قرابت داراں نوں عطا کرن دا تے منع کردا اے۔ فحاشی (بے حیائی) توں تے منکرات توں۔ تے سرکشی توں۔

وعظ اے تہاڈے لئی تاں جے تسیں نصیحت حاصل کرو۔ اللہ تعالیٰ دا ذکر کرو اوہ تہاڈا اچہ چا (دھم) بلند کرے گا۔ تے اوہدے توں دعا منگو اوہ تہاڈی دعا قبول کرے گا۔ تے اللہ دا ذکر بلند اے تے اعلیٰ اے تے لولیٰ اے تے اعزّ اے تے اجلّ اے تے اتمّ اے تے اھمّ اے تے اَعظمُ اے تے سب توں وڈا اے۔

تمت بالخیر

بارھواں منظوم وعظ

وڈی عید (عیدالاضحیٰ)

مسلماناں وچ عید وڈی اے برکت لے کے آوندی
رحمت کرم فضل دا چھٹا نیکاں اتے لاوندی

فرض اوہناں تے حج اے بھائی جیہڑے طاقت رکھن
آون جان دا بھاڑا دے کے خرچ پتھ دے سکن

کے تے مدینے اندر رہن دا دین کرایہ
تگڑیاں اتے پاک خدا نے حج ہے فرض بنایا

کھاون پیون وادھو ہووے فرصت وی جو پاون
جا کے پاک کے دے اندر حج دا فرض نبھاون

واجب اوہناں تے قربانی جس تے فرض زکوٰتاں
سنت ابراہیمؑ دی ہیگی وچ میدان عرفاتاں

طاقت ہووے جسدے اندر وافر مال خزانہ
اُوٹھ دی اوہ قربانی کر لے ہے ایہہ حکم ربانا

یاں فیر گاں دی دے قربانی جھوٹا وچھا بھائی
دولت منداں تائیں واجب دیوے اجر الٰہی

گاں تے اوٹھ دی وچ قربانی حصے دار نے رلدے
ست سیری وی دے سکدے نیں حکم ایہہ رب ازل دے

درمیانی حالت والے دیون دُنبے چھترے
بکری بھیڈ وی جائز ہیگی تندرست جو بکرے

بکرا ہووے اک سال دا بکری سال اکے دی
پنج سالاں دا اوٹھ جے ہووے ہے ایہہ بات فقے دی

سالم ہوون انگ تمامی نک تے کن سلامت
پوچھل پیر تے اکھاں دونویں ہووے نہ بلامت

موٹے تازے صحتاں والے روگی ہون نہ بھائی
کیوں جے روز حشر نوں ایہناں تدھ نوں پھڑنا چائی

روز حشر نوں ایہہ سواری پلصراط لنگھاوے
سدھی لے جائے جنت اندر وچ کتاباں آوے

ماڑے لسے پلصراط توں کی اے پار لنگھانا
ایس لئی سالم فربہ ہوون جنہاں بھار اٹھانا

اک اک وال دی نیکی ملدی خالق دی درگاہوں
ونڈو وچ مسکیناں گوشت کر کے چاؤں چاؤں

دن قربانی دے تن ہیگے دسواں یارھواں باراں
ایہدے وچ قربانی کرلوؤ آکھیا شاہ ابراراںؐ

نودیں چن دی فجرتوں لے کے تیرھویں ڈیگر تائیں ۔۔۔ پڑھنیاں واجب نے تکبیراں گونجن خوب صدائیں

دن تشریق دے پنج ہیگے عالماں نے فرمایا ۔۔۔ پڑھنیاں نے تکبیراں واجب وچ کتاباں آیا

ایہہ تعبیر خلیل اللہؑ دی رب نے کیتی جاری ۔۔۔ روز قیامت تیکر رہنی اندر دنیا ساری

لہندے چڑھدے دکھن پربت جنگل وچ میداناں ۔۔۔ ساگر تے پہاڑاں اُتے تے اندر بیاباناں

سب دنیا دیاں کُٹھاں دے وچ ہے قربانی جاری ۔۔۔ ونڈ دے گوشت وچ غریباں ہے ایہہ عادت پیاری

ابراہیم خلیل اللہؑ دا رتبہ رب ودھایا ۔۔۔ وچ عراق دے اُربستی وچ جنم خلیلؑ نے پایا

جمدیاں سار خلیلؑ اللہ نوں سدھا راہ دسیایا

نعرہ مار توحید دا اوہناں سچا دین بتایا

وچ عراق نمرود دی شاہی دعویٰ کرے خدائی ۔۔۔ ابراہیمؑ جھٹایا اوہنوں اوہنے مچ جلائی

ابراہیمؑ خلیل اللہ نوں مچ دے وچ وگایا ۔۔۔ نار دا شعلہ رب قادر نے سی گلزار بنایا

اوتھوں ہجرت کر کے حضرت شام دے اندر آیا ۔۔۔ اوتھوں اسماعیلؑ تے ہاجرہؓ مکے وچ لیایا

بنجر تے بیابان خطے وچ چھڈ گئے پت دے تائیں ۔۔۔ ہاجرہؓ رہ گئی پت دے لاگے کرم کیتا رب سائیں

زمزم چشمہ جاری ہویا پیتا ایس گھرانے ۔۔۔ روز حشر تک جاری رہنا دنیا بھرے پیمانے

ابراہیم خلیل اللہ نوں خواب اک راتیں آیا ۔۔۔ رب دے راہ وچ دے قربانی ہاتف نے فرمایا

ابراہیمؑ خلیل اللہ نے سب توں شئے پیاری ۔۔۔ نال خلوصؔ دے اٹھ سویرے رب دے راہ وچ واری

سو اوٹھاں دی کر قربانی رب دا شکر بجایا ۔۔۔ دوجی رات خلیل اللہؑ نوں فیر ایہہ سفنہ آیا

سو اوٹھاں دی فیر قربانی ابراہیمؑ گزاری ۔۔۔ تیجی رات وی سفنے اندر حکم کیتا رب باری

عرض کیتی یا خالق مالک کسدی دیاں قربانی ۔۔۔ حکم ہویا جو پیاری سب توں بڑی عزیز جو جانی

اسماعیلؑ پیارا سب توں نظر خلیلؑ نوں آیا

اسماعیلؑ دی ماں دے تائیں سفنہ فیر سنایا

ماں وی لائق فائق تیسی دنیا وچ مثالی

آکھیا رب دے راہ وچ کوہوؤ ذرا وی بات نہ ٹالی

اسماعیلؑ پیارے تائیں ہاجراںؓ سی نھوایا ۔۔۔ سرمہ پایا اکھیاں دے وچ عطر پھلیل لگایا

سوہنا جوڑا پُت دے تائیں ماں نے سی پوایا ۔۔۔ نھوا دھوا کے پت دے تائیں پیو دے ہتھ پھڑایا

سن کے گل ایہہ ماں اپنی دی ذبیح اللہؑ مسکایا ۔۔۔ تابعداری کر کے جگ وچ اچا رتبہ پایا

نال پیو دے ٹرپیا پتر وچ عرفات دے آیا ۔۔۔ ابراہیمؑ نوں راہ دے اندر سی ابلیس بہکایا

کچھ دے اندر چھری تے رسی ابراہیمؑ لکائی ۔۔۔ تک ابلیس ایہہ جذبے صادق پت نوں بات سنائی

ذبح کرن نوں باپ تیرا اے لے کے ٹریا جاندا — کیوں توں اپنی جان گواویں کیوں نہیں جند بچاندا

اسمٰعیلؑ نے آکھیا اگوں باپ نہ پُتر مارن — تی واہ نہ لگن دیندے اپنا سکھ وی وارن

فیر کہیا ابلیس نے اگوں ہے ایہہ حکم الٰہی — تاں ای تیرے پیو نے تیری کرنی جان فدائی

بولیا اسمٰعیلؑ پیارا حکم جے رب دا آیا — ایسیاں جاناں لکھ جے ہوون تاں وی سر جھکایا

جا اپڑے قربان گاہ تے گھڑی عجیبہ آئی — باپ نے چھری تے رسی کڈھ کے پتر نوں وکھائی

آکھیا ابراہیمؑ نبی نے رب سچے فرمایا
تینوں رب دے راہ دے اندر ذبح کرن میں آیا

بولیا اسمٰعیلؑ پیارا ہے ایہہ عمل چنگیرا — تن گلاں دی کراں وصیت ہاں میں پتر تیرا

پہلی ایہہ وصیت میری والد جی پیارے — ہتھ تے پیر بنھو یا حضرت تڑفاں جے یکبارے

مت گستاخی آڑے آوے ثابت رہاں فرمانوں — تابعداری باپ دی اندر جاواں ایس جہانوں

دوجا میرے منہ دے اتے کپڑا تہاں جے پانا — تاں جے رحم نہ آوے مجھ تے چھری نہ کتے روکانا

تیجا میری ماں دے تائیں خبر نہ ایہدی ہووے — غم وچھوڑے ہجر دے اندر بیٹھی اوہ نہ رووے

اکھاں اتے پٹی بنھ کے حضرت چھری چلاؤ — شفقت پدری جوش نہ مارے ہتھ نہ ذرا ڈولاؤ

میں قربان جے رب دے راہ وچ اے والد جی ہوواں — میرے لئی سعادت ہے ایہہ نیکاں وچ کھلوواں

رب دا حکم نوں منیا دل تھیں گلے تے چھری چلائی — ایپر قدرت رب دی اسدم جوش دے اندر آئی

کرم رحم تے فضل دا رب نے ایسا مینہہ وسایا — چھری نوں دتا حکم خدا نے اوہنے امر بجایا

گلا نہ کٹیا چھری نے حکموں دھار اوہدی کندھ ہوئی — تک اسمان سی کنبن لگا عرش تے پئی دھروئی

عالم بالا اتے لرزہ ہو گیا اسدم طاری — سورج چن نے ویکھی نہ سی ایسی تابعداری

نہ ای تاریاں باپ ایسا سی دنیا تے تکایا
جیہے رب دے راہ دے اندر پتر نوں کوہایا
سب فرشتے کٹھے ہو کے عرش دے تھلے آئے
سجدے پے کے رب دے اگے روئے تے کرلائے

کیوں ایہہ واقعہ ہویا یا رب پیو نے پکڑ کٹاری — کس پاروں ہے حلق بیٹے دے رکھی یا رب باری

تاں ارشاد ربانی ہویا سنو ملائک سارے — کجھ فرشتیاں پچھیا میتھوں اگے ہے یکبارے

یا رب ابراہیمؑ دے تائیں تساں خلیلؑ بنایا — بچہ دے اندر رہیا اوہ ثابت ہن بڈھیپا آیا

فیر اک واری باصفا دی کر آزمائش وکھائیں — ثابت قدم اوہ رہندا ہے یا ثابت رہندا ناہیں

ویکھ لوو ملائکو! سارے ابراہیمؑ پیارے — خواب اپنی نوں سچ اے کیتا میرے اوس دلارے

سب توں پیاری چیز بیٹے نوں میرے راہ کہایا — ہوئی نہ لغزش جذبے اندر ثابت اساں اے پایا
جبرائیلؑ نوں باری تعالیٰ اسدم حکم سنایا — دنبہ لے اک جنت وچوں فوراً جائے لٹایا
اسمٰعیلؑ دی جاگہ اتے دنبہ ذبح سی ہویا — ویکھیا جدوں خلیل اللہؑ نے کھول کے پٹی گویا
پتر دی تھاں دنبہ کٹیا تک کے شکر بجایا — یا رب سائیاں دوستاں دے وچ میرا تھاں بنایا
رب نے جبرائیلؑ دے راہیں سی سلام پوچایا — رہندی دنیا تیک خلیلاؑ تیرا شان ودھایا

دنیا دے ہر گوشے وچوں تینوں ملن سلاماں
وچ نماز سلام تیرے تے ہر فجرے ہر شاماں

ماڑے تگڑے چنگے مندے جدوں نماز اداون — تیرے اُتے آل تیری تے پڑھ درود پوچاون
ایہہ قربانی حشر دے تائیں سنت بن گئی تیری — حج دے دناں دے اندر دیسی کل خدائی میری
توں جو میرے راہ دے اتے ہے فرزند کہایا — میرے فضل نے نام تیرا اے حشر تائیں چمکایا
بیٹے دی تھاں دنبے تائیں کر قربان پیارے — رسم تیری اے جاری کیتی عالم دے وچ سارے
اسمٰعیلؑ دے ہتھ پیراں توں حضرتؑ رسی کھولی — شکر اے مولا وچ آزمائش جند نہ میری ڈولی
کر کے دنبہ ذبح سی حضرتؑ رب دے راہ وچ آیا — مکے دے وچ آ کے حضرتؑ کعبہ فیر بنایا
پیو پتراں نے کعبے دے لئی پتھر چک چک آندے — دونویں رل کے گھر خدا دا مکے وچ بناندے
کل دنیا تے رائج ہویا آپؑ دا کم پیارا — خانے کعبے آ کے کردا طواف اے عالم سارا
وچ عرفات دے حج دے دن جد حاجی سارے جاندے — لکھاں دی تعداد دے اندر آپؑ دی سنت بجاندے
چھترے بکرے اوٹھ تے گاواں کردے نیں قربانی — رہندی دنیا تیکر رہنی جگ تے ایہہ نشانی
دنیا دی ہر نکر وچوں حاجی مکے جاندے — لاغر ماڑے اوٹھاں اتے لماں سفر مکاندے

صدیاں توں لے اج دے دن تک کارنیکی دی جاری
ہن تے سفر آسان اے ہویا چل پئی بس تے لاری
ایئرکنڈیشنڈ کاراں اتے حاجی سفر نے کردے
کئی جہاز بحری دے اتے آون سمندر تردے

دنیا دے قلابے میلے اج جہاز ہوائیاں — پر ایہہ سنت جاری ساری کمیاں نہ کجھ آئیاں
لکھاں دی تعداد دے اندر ہندی اے قربانی — مکے شہر دے اندر بنیا رب دا گھر ہے جانی
دنیا ساری دے وچ وکھری ہندی اے قربانی — بھاویں ہوون دور خواہ نیڑے من دے امر ربانی
آخر فقیرا پاک نبیؐ نے وی ایہہ سنت ادائی — جدّ امجد اپنے دی ایہہ سوہنی رسم نبھائی

اَلنِّکَاحُ سُنَّتِی

پاکؐ ، محمد سرور عالمؐ امت نوں فرمایا
نکاح میری اے سنت ہیکی جاوے عمل کمایا

رب نے جوڑا جوڑا جگ تے ہر شئے دابنایا
مرد تے عورت دا وی جوڑا پیدا ہے فرمایا

ماپیاں اتے لازم ہیگا دھیاں پتراں تائیں
بچپن توں لے عمر جوانی دیون نیک صلاحیں

دین اسلام دا سبق سکھاون دین دا علم پڑھاون
کھان پین تے بہن اٹھن دا سوہنا ڈھنگ سکھاون

لبھ کے ور کوئی لائق فائق منگنی رسم کراون
ویلا سوہنا تک کے اپنے دھیاں پت ویاہون

ایہہ سب ماپیاں تائیں لازم ورلبھن اوہ سوہنے
سکھ تے راحت وچ حیاتی ہوون تینے چونے

جدوں برات بیٹے دی چڑھ کے کڑماں ول لے جاون
لازم ہے ایہہ اگلے گھر دا خرچہ نہ کراون

لڑکی والے کرن تواضع کرن نہ کم فضولی
رب اسراف نوں مندا کہندا کرو نہ حکم عدولی

عزت والا حافظ قاری نکاح خوان بلاون
دو گواہ کڑی دے ولوں مجلس دے وچ آون

دو گواہ منڈے دے ولوں وقت نکاح بلاؤ
ہو سنجیدہ محفل اندر فیر نکاح پڑھاؤ

کلمے چھ پڑھا کے ملاں عہد قرار سناوے
ناں ووہٹی دا باپ اوہدے دا کر اعلان بتاوے

ناں لاڑے دا باپ اوہدے دا مجلس وچ پکارے
ایہہ نکاح منظور تہانوں آکھے اوہ تن وارے

خطبہ پڑھ نکاح دا اچی نیک دعا فرماوے
نائی فیر چھوہارے ونڈے شور نہ کوئی مچاوے

یا رب سائیاں کرم کماویں الفت پیار ودھاویں
جوڑا ایہہ سلامت رکھیں تتی واء نہ لاویں

اک دوجے دا حق پچھانن عزت شان ودھاون
پیکے سوہرے ساک سیناں دے حق حقوق پچھانن

نکی سالی بھین برابر وڈی عزتاں والی
سس نوں ماں تے باپ سوہرے نوں کہہ کے دے وکھالی

دیور تائیں ویر دا درجہ بھابی گھر وچ دیوے
جیٹھ دے تائیں عزت دیوے کھاوے گی فیر میوے

زبان درازی کر کے جیہڑیاں خاوند نوں ستاون
سوہرے گھر وچ ہون ذلیلاں نت اوہ دھکے کھاون

یا رب سائیاں آدمؑ حواؑ جویں سی روز گزارے
اوہناں وانگ سلوک توں دیویں اندر ایس دیارے

یارب سائیاں ابراہیمؑ نے جویں سی وقت لنگھایا
حضرت ہاجرہؓ سائرہؓ وانگوں جاوے کرم کمایا
یا رب سائیاں پاک محمد سرورؐ ہین پیارے
جیونکر اوہناں نال خدیجہؓ سوہنے دن گزارے
حضرت عائشہؓ دے نال اوہناں جیونکر روز لنگھائے
باقی جو ازواج مطہرہؓ رتبے شاناں پائے
اوہناں وانگوں عزت حرمت ایہناں دی وددھاوے
حضرت علیؓ نے فاطمہؓ وانگوں الفت مہر حیا دے
صدقہ حافظ قاری عالم فاضل ولی یگانے
دوجیاں نوں غیب دے وچوں دیویں رزق خزانے
اک دوجے وچ تلخ کلامی ہووے عمر نہ ساری
ساری عمراں اک دوجے توں جاون صدقے واری

صدقہ پاک محمد سرورؐ سب تے کرم کماویں
شرم حیاواں قائم رکھیں ایہناں دیاں نگاہویں

سدھے راہ توں پچھے راہ ول ایہہ نہ قدم اٹھاون
ہمت جرأت نیکیاں ولوں قدم نہ لڑکھڑاون
گھر آباد ایہناں دا رکھیں بچن ایہہ چور چکاروں
پانی توں محفوظ ایہہ رکھیں دنیا دی اس ناروں
کھلا کھاون تے ہنڈاون پاون نہ اوکھیائی
ددھیں نہاون پھلن ایہہ پتریں قلب پاون رشنائی
کر کے نیک دعاواں سارے ڈولی دے وچ پاون
عزت دے نال جنج نوں ٹورن رب دا شکر بجاون

اثرؔ فقیر نے شعراں دے وچ سوہنا وعظ سنایا
ایس توں اگے ٹانواں ٹانواں سخن ڈے اندر آیا

حاجی فقیر اثرؔ انصاری فیض پوری

پنجاب دے تخت شہر لاہور داتا دی نگری تو لہندے پاسے اُٹھ
میل دی مسافت اُتے راوی دریا دے کنڈھے اِک نِکا جیہا
پنڈ فیض پور خورد آباد اے۔ صدیاں توں ایہہ پنڈ راوی دریا دے
پانیاں نال کھیڈ دا آرہیا اے۔ ایس پنڈ وچ پیر طریقت حکیم محمد
ابراہیم نقشبندی مجددی دے گھر ۵ جون ۱۹۴۲ء نوں اثر انصاری
دا جنم ہویا۔ نانی نانے تے دادی دادے نے چاء نال ایہناں دا
ناں محمد بوٹا رکھیا۔ کہ اللہ پاک نے ساڈے گھر بوٹا لایا اے
جد ہوش سنبھلی تاں پنڈ دے سرکاری پرائمری سکول وچ پڑھن لگ
پئے ایتھے ایہناں دا ناں عبدالحمید درج ہویا پنجویں تیکر پڑھے سن
کہ ایہناں دی والدہ زینب بی بی ایس دنیا توں کوچ کر گئی۔

نکے نِکے بھیناں بھرا یتیم ہو گئے۔ والد نے متعددؔ شادیاں
کیتیاں تے کثیر اولاد پیدا ہوئی۔ اثر صاحب نوں لکھن پڑھن
دا بڑا شوق سی شرقپور شریف دے لاگے اک پنڈ کوٹ محمود دی
جامع مسجد وچ رہ کے حکمت، کتابت تے اسلامی تعلیم حاصل
کرن دا موقع مل گیا۔ میاں محمد صدیق گُجر وی قادری نے ایہناں
دی بڑی گوہ نال تربیت کیتی۔ اگ ایہناں نے خوشنویسی دا فن
سکھ لیا تے ایہوں روزگار دا سلسلہ بنا لیا بینر تے دیوار نویسی
، سائن بورڈ، سکولاں دے چارٹ، تے مسیتاں وچ قرآنی
آئتاں لکھدے رہے۔ پنجابی زبان تے پنجابی شاعری

نال اثر صاحب نوں بچپنے توں ای شوق اے سچ ایہہ وے کہ
آپ جماندرو شاعر نیں۔ جو کُجھ تکدے نیں۔ اوہدا نقشہ شعراں
وچ کھچ دیندے نیں زمانے دی افرا تفری، مہنگ
مہنگائی، نفسو نفسی، ماڑے تگڑے دی معاشی ونڈ تے تابکاری دور
دی بے قدری نسل نے ایہناں دی شاعری وچ اک انقلاب
لے آندا۔

دائم اقبال دائم نوں ملے۔ شاکر سروری نال ملاقات ہوئی۔ تاں
ایہناں نے اپنا ادبی ناں اثر انصاری فیض پوری لکھنا شروع کر دتا
۔ لاہور اک زندہ دلاں دا شہر اے ایتھے ہر صنف تے ہر خوبی
دے بندے وسدے نیں۔ ایس لئی اثر صاحب نوں اُچ کوٹی
شاعراں ادیباں نے تے مصنّفاں نال ملن دا موقع ملیا۔ تے
بچپنے توں ای کتاباں لکھن لگ پئے۔ اللہ پاک نے ایہناں نوں
بڑا روشن دماغ بخشیا اے۔ شاعری دی ہر صنف توں واقف
نیں۔ بلکہ قادر الکلام شاعر نیں۔ رباعیاں۔ بیت۔ بارہ ماہ۔ سی
حرفیاں۔ داستان گوئی۔ غزل۔ نظم۔ گیت۔ حمداں۔ نعتاں تے
نثر وچ وی اصلاحی تاریخی تے تبلیغی مضمون لکھدے آرہے
نیں۔ درجناں کتاباں لکھ کے چھپوا چکے نیں۔ سیٹھ آدم جی
عبداللہ بمبئی والے تاجر کتب نولکھا بازار لاہور، ملک دین محمد اینڈ
سنز تاجران کتب بل روڈ، کشمیری بازار تے المینار مارکیٹ انارکلی

لاہور، ملک بشیر احمد تاجر کتب کشمیری بازار لاہور، سائیں عاشق
بک ڈپو بھاٹی چوک لاہور، مقصود پبلشر، سرور مارکیٹ چوک
اردو بازار لاہور تے ملکدے دوجے شہراں دے پبلشراں نے
ایہناں دیاں کتاباں چھاپ چھاپ کے ویچیاں نے ۔۱۹۶۵ء
وچ شاعراں دی اک وڈی ٹولی نے فیض پور خورد وچ آ کے
ایہناں دی اک علمی ادبی تنظیم ''شاخِ ادب'' دی نینہہ رکھی۔ انج
ہر مہینے باقاعدگی نال مشاعرے کروان لگ پئے۔ تے ہن تیکر
شاعراں نال ادبی بیٹھکاں، ادبی نشستاں تے شاماں مناندے
رہے نیں تے نویاں کتاباں دیاں رونمائیاں کرواندے آرہے
نیں ایہہ سارا خرچ پٹھا ایہناں نے خوش نویسی کر کے اپنے ذمے
لیا اے شاعراں لئی موسم دے مطابق چاء پانی، شربت، لنگر دا
پر لطف انتظام کر دے نیں۔ شادی ہوئی تے درویش طبع بڑی سگھڑ
سیاں نیوی مل گئی اللہ پاک نے نیک اولاد نال نوازیا جیہڑے
اپنے پیو دے علمی ادبی رنگ وچ رنگی گئی اے تے ایہناں دے
نقش قدم اُتے چل کے ماہانہ مشاعرے تے تصنیف و تالیف
وچ ہتھ ونڈاندے آرہے نیں۔ اللہ تعالیٰ نے اثر صاحب نوں
روشن ضمیری تے نیک سوچ دی دولت نال مالا مال کیتا اے
ایہناں نے محنت مزدوری کر کے اپنے دھیاں پتراں نوں اعلیٰ
تعلیم دلوائی۔ وہابیا اے تے نال نال اپنی انصاری برادری لئی
بڑے سلاہن یوگ کارنامے انجام دتے نیں۔ انصاری برادری
نوں اک پلیٹ فارم تے جمع کیتا۔ انصاری میلے منعقد کروائے

نیں ۲۰۰۷ء وچ حج دی سعادت حاصل کیتی تاں اپنی نکی
لاڈلی دھی زیب النساء اثر نوں ویاہ کے مکے مدینے گئے۔ پر
دے گھروں ٹورن والی دھی نوں موت سنیہا آگیا۔ عرب
پرتن وچ چھ دن باقی سن تے زیب النساء ڈاروں وچھڑ گئی۔
اک سال دھی دے غم وچ نڈھال رہیے تے اج وی دھی
جوانی دی موت اُتے ہنجو کیر دے رہندے نیں۔ اثر صاحب
اولاد وچوں عبدالجبار اثر، غلام عباس شاد مصری، عبیداللہ ع
، سردار محمد عبداللہ، عابدہ اثر بی اے تے مرحومہ مغفورہ زی
النساء اثر اوہ مہکاں بھرے پھل نیں جہناں نے اثر صاح
دے علمی ادبی گلشن نوں مہکا چھڈیا اے۔ اثر صاحب نے جتھے
صنف وچ شاعری کیتی اے۔ اوتھے سی حرفی صنف دی و
پالناں کیتی اے۔ اثر صاحب دی اک سی حرفی ''کملی وا
سرکار''، تحقیقی ایم فل دے بھنڈار وچ شامل اے ایہناں د
سارے دھیاں پتر دیاں سی حرفیاں تاں ناں لے سکے صرف
اک دو سی حرفیاں اُتے اے اکتفا کیتا اے۔ اثر صاحب دی
ایہہ سی حرفی پہلی وار ۱۹۶۷ء وچ ملک بشیر احمد تاجر کتب کشمیری
بازار لاہور نے چھاپی اٹھ صفحیاں دی سی حرفی دا سائز
۲۰×۳۰/۸ اے۔ قیمت دو آنے تے چھاپا خانہ فیاض پریس
چوک اردو بازار لاہور اے۔ ایہدے وچ سارے جہاناں دی
رحمت سرور کائنات ﷺ دی ذات اقدس نال بے پناہ عقیدت
تے محبت سموئی گئی اے۔ ایہہ سی حرفی وارث شاہی بحر وچ

ہور، ملک بشیر احمد تاجر کتب کشمیری بازار لاہور، سائیں عاشق
ک ڈپو بھاٹی چوک لاہور، مقصود پبلشر، سرور مارکیٹ چوک
ردو بازار لاہور تے ملک دے دوجے شہراں دے پبلشراں نے
یہناں دیاں کتاباں چھاپ چھاپ کے ویچیاں نے ۔۱۹۶۵ء
چ شاعراں دی اک وڈی ٹولی نے فیض پور خورد وچ آکے
یہناں دی اک علمی ادبی تنظیم ''شاخِ ادب'' دی نینہہ رکھی۔ اج
ر مہینے باقاعدگی نال مشاعرے کروان لگ پئے۔ تے ہن تیکر
شاعراں نال ادبی بیٹھکاں، ادبی نشستاں تے شاماں مناندے
۔ ہے نیں تے نویاں کتاباں دیاں رونمائیاں کرواندے آرہے
یں ایہہ سارا خرچ پٹھا ایہناں نے خوش نویسی کر کے اپنے ذمے
یا اے شاعراں لئی موسم دے مطابق چاء پانی، شربت، لنگر دا
بالطف انتظام کردے نیں۔ شادی ہوئی تے دریش طبع بڑی سگھڑ
سیانی بیوی مل گئی اللہ پاک نے نیک اولاد نال نوازیا جیہڑے
اپنے پیو دے علمی ادبی رنگ وچ رنگی گئی اے تے ایہناں دے
نقش قدم اُتے چل کے ماہانہ مشاعرے تے تصنیف وتالیف
وچ ہتھ ونڈاندے آرہے نیں۔ اللہ تعالیٰ نے اثر صاحب نوں
روشن ضمیری تے نیک سوچ دی دولت نال مالا مال کیتا اے
ایہناں نے محنت مزدوری کر کے اپنے دھیاں پتراں نوں اعلیٰ
تعلیم دلوائی۔ وہاہیا اے تے نال نال اپنی انصاری برادری لئی
بڑے سلاہن یوگ کارنامے انجام دتے نیں۔ انصاری برادری
نوں اک پلیٹ فارم تے جمع کیتا۔ انصاری میلے منعقد کروائے
نیں ۲۰۰۷ء وچ حج دی سعادت حاصل کیتی تاں اپنی نکی تے
لاڈلی دھی زیب النساء اثر نوں ویاہ کے مکے مدینے گئے۔ پر رب
دے گھر دل ٹورن والی دھی نوں موت سنیہا آگیا۔ عرب توں
پرتن وچ چھ دن باقی سن تے زیب النساء ڈاروں وچھڑ گئی۔ پورا
اک سال دھی دے غم وچ نڈھال رہے تے اج وی دھی دی

اولاد وچوں عبدالجبار اثر، غلام عباس شاد مصری، عبیداللہ عربی
، سردار محمد عبداللہ، عابدہ اثر بی اے تے مرحومہ مغفورہ زیب
النساء اثر اوہ مہکاں بھرے پھل نیں جنہاں نے اثر صاحب
دے علمی ادبی گلشن نوں مہکا چھڈیا اے۔ اثر صاحب نے جتھے ہر
صنف وچ شاعری کیتی اے۔ اوتھے سی حرفی صنف دی وی
پالناں کیتی اے۔ اثر صاحب، دی اک سی حرفی ''کملی والی
سرکار''، تحقیقی ایم فل دے بھنڈار وچ شامل اے ایہناں دے
سارے دھیاں پتر دیاں سی حرفیاں تاں ناں لے سکے صرف
اک دو سی حرفیاں اُتے اے اکتفا کیتا اے۔ اثر صاحب دی
ایہہ سی حرفی پہلی وار ۱۹۶۷ء وچ ملک بشیر احمد تاجر کتب کشمیری
بازار لاہور نے چھاپی اٹھ صفحیاں دی سی حرفی دا سائز
۲۰X۳۰/۱۸ اے۔ قیمت دو آنے تے چھاپا خانہ فیاض پریس
چوک اردو بازار لاہور اے۔ ایہدے وچ سارے جہاناں دی
رحمت سرور کائنات ﷺ دی ذات اقدس نال بے پناہ عقیدت
تے محبت سموئی گئی اے۔ ایہہ سی حرفی وارث شاہی بحر وچ
حلاوت بھری شاعری دا ٹھاٹھاں ماردا ایہہ سمندر حاجی فقیر اثر
انصاری فیض پوری اہل قلم لئی اک مثال اے۔ ایہنے دے
ڈیرے اتے آکے کئی بندے سلکھنے شاعر بن چکے نیں آپ ہر
مہینے پنجند، شاخِ ادب، قوس وقزح، تتلی، سدا، انصاری کتاب
لڑیاں چھپواندے آرہے نیں۔ آپ دی شاعری ملک دے
نامور رسالیاں تے اخباراں وچ وی چھپدی آرہی اے۔

الراقم
پروفیسر عبدالغفور رفیق
(انصاری منزل) قصور

آخری نبی سرکار مدینہ ﷺ دا سچا عاشق

غازی علم دین شہید رحمۃ اللہ علیہ

از قلم: نبی دے عاشقاں دے پیراں دی خاک

حاجی فقیر آثر انصاری فیض پوری

بار اول تعداد 500 قیمت 110 روپئے

تاریخ اشاعت دسمبر سنہ ء

ناشر: سیٹھ آدم جی عبداللہ بمبئی والے، تاجر کتب نولکھا بازار لا

امتیاز فیاض پرنٹنگ پریس، بیرون موری گیٹ سرکلر روڈ لاہور

کمپوزنگ: شہباز کمپوزنگ سنٹر، میوہسپتال روڈ لاہور

خطباتِ علمی، خطبات دلپذیر، خطباتِ مسلم اور دیگر خطبات کے مقابلہ میں ''خطباتِ اثر'' میں عربی متن کا پنجابی زبان میں ترجمہ، اسلامی تہواروں کی افادیت، برکات، ثواب اور تاریخ کو پنجابی اشعار میں سمو کر اثر صاحب نے ایک عمدہ کام سرانجام دیا ہے۔ جو ان کے لئے توشۂ آخرت ہے اور آنے والے وقت میں مساجد کے منبروں کی زینت بھی۔

(مولانا محمد منشاء تابش قصوری، جامعہ نظامیہ رضویہ اندرون لوہاری گیٹ لاہور)

''خطبات اثر'' میں دینی مسائل کو اثر صاحب نے منظوم کر کے خطیبوں کیلئے ایک بیش بہا تحفہ بنا دیا ہے (قاری ذوالفقار احمد برسالوی، جامعہ نظامیہ رضویہ اندرون لوہاری گیٹ لاہور)

اثر صاحب نے عربی خطبات کا پنجابی زبان میں ترجمہ اس انداز سے کیا ہے کہ عربی زبان کی فصاحت، بلاغت، نزاکت اور مٹھاس برقرار رہے۔ اور یہی ایک اچھے مترجم کی خداداد خوبی ہوتی ہے۔ (مولانا نصیر الدین نصیر۔ جامعہ نعیمیہ گڑھی شاہو لاہور)

حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری کو اللہ پاک نے علم، ادب، اور دینی سوجھ بوجھ عطا کی ہے اس لئے انہوں نے ''خطباتِ اثر'' کتاب کو عمدہ طریقہ سے رقم کیا ہے۔

(ناصر محمود۔ ایم۔ پی۔ ای ڈائریکٹر فزیکل ایجوکیشن کنگ ایڈورڈ میڈیکل یونیورسٹی لاہور)

9- جولائی 2009ء

خطباتِ اثر

مصنف حاجی فقیر اثر انصاری فیض پوری